

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PREDGOVOR

NOVA GODINA. OBREZANJE GOSPODnje. SVETI VASILJE VELIKI (PETAK

31. NEDELJE PO PEDESETNICI) NEDELJA (31.) PRED BOGOJAVLjENJE

NEDELJA PO BOGOJAVLjENjU (32.)

NEDELJA MITARA I FARISEJA (33.)

NEDELJA O BLUDNOM SINU (34.)

NEDELJA MESOPUSNA (35.)
NEDELJA SIROPUSNA
PRVA NEDELJA POSTA
DRUGA NEDELJA POSTA
TREĆA NEDELJA POSTA
ČETVRTA NEDELJA POSTA
PETA NEDELJA POSTA
ŠESTA NEDELJA POSTA - CVETNA
SVETLO HRISTOVO VASKRSENJE
TOMINA NEDELJA
NEDELJA SVETIH ŽENA MIRONOSICA
NEDELJA RASLABLJENOG
NEDELJA SAMARJANKE
NEDELJA SLEPOG
NEDELJA SVETIH OTACA
NEDELJA SVETE PEDESETNICE
NEDELJA SVIH SVETIH
NEDELJA DRUGA PO DUHOVIMA
NEDELJA TPEĆA PO DUHOVIMA
NEDELJA ČETVRTA PO DUHOVIMA
NEDELJA PETA PO DUHOVIMA
NEDELJA ŠESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA SEDMA PO DUHOVIMA
NEDELJA OSMO PO DUHOVIMA
NEDELJA DEVETA PO DUHOVIMA

NEDELJA DESETA PO DUHOVIMA
NEDELJA JEDANAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVANAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA TRINAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA ČETRANAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA PETNAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA ŠESNAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA SEDAMNAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA OSAMNAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA DEVETNAESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESETA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET PRVA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET DRUGA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET TPEĆA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET ČETVRTA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET PETA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET ŠESTA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET SEDMA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET OSMA PO DUHOVIMA
NEDELJA DVADESET DEVETA PO DUHOVIMA
NEDELJA TRIDESETA PO DUHOVIMA
ROĐENJE HRISTOVO

Sveti Teofan Zatvornik
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI
PO CRKVENOM ČITANJU REČI BOŽIJE

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PREDGOVOR

Svojim življenjem episkop Teofan podseća na mnoge velike oce i učitelje drevne Hrišćanske Crkve. Takav sud neodoljivo nameće njegov moralni i asketski život, njegova duboka i snažna bogoslovska misao, iskazana u pisanim - objavljenim delima.

Rođen je 1815. godine u selu Čarnovskoje (Orlovska gubernija) u svetoj Rusiji, od oca Vasilija Timotijeviča Govorova, sveštenika, i majke Tatjane Ivanovne koja je bila iz svešteničke porodice. Na krštenju je dobio ime Georgije. Stoga je za vreme školovanja, tj. dok nije položio monaški zavet, poznat pod svetovnim imenom Georgije Vasiljevič Govorov.

Velika blagočastivost Georgijevih roditelja bila je prva i najvažnija "škola" za njegovo osnovno hrišćansko obrazovanje i usmerenje. U osmoj godini života (1823) krenuo je u Livensku duhovnu školu. Šest godina kasnije (1829) pohađao je Orlovsku seminariju, na čelu koje je stajao arhimandrit Isidor, kasnije poznati jerarh Ruske Crkve. Seminariju je završio 1837. godine sa odličnim uspehom. Zatim se upisao na Kijevsku duhovnu akademiju, koju je završio 1841. godine sa naučnim stepenom magistra, i to već sa jeromonaškim imenom Teofan. Monaški zavet je položio iste te godine, dakle, pre nego što je završio Duhovnu akademiju.

Već u avgustu 1841. godine jeromonah Teofan je postavljen za rektora Kijevo-sofijske duhovne škole. Ubrzo je (1842) određen za inspektora Novgorodske seminarije, u kojoj se istakao kao vrstan predavač psihologije i logike. Blagodareći umnim i duhovnim sposobnostima koje su ga krasile, Teofan je 1844. godine u Peterburškoj duhovnoj akademiji postavljen za predavača moralnog i pastirskog bogoslovlja. Svoja predavanja je temeljio na psihologiji (oplemenjenoj ličnim asketskim životom i osmišljenom učenjem Svetog Pisma) i žitijima velikih bogougodnika.

Bogat bogoslovljem, otac Teofan je 1845. godine zasluženno određen za pomoćnika inspektora akademije, a u 1846. godini vršio je dužnosti inspektora. Sledeće godine (1847), po sopstvenoj želji, postaje član Duhovne misije u Jerusalimu, koju je predvodio arhimandrit Porfirije (Uspenski), veliki poznavalac Istoka i istaknuti crkveni arheolog. Za vreme šestogodišnjeg boravka na Istoku jeromonah Teofan je posećivao drevne monaške obitelji i čitao stare rukopise u kojima su bila sadržana žitija svetitelja i ustavi monaškog življenja. Uz to, neposredno je razgovarao sa podvižnicima, naročito na Svetoj Gori. Sve je to podgrevalo njegovu ljubav i sklonost ka pustinjačkom podvizavanju.

Zbog Krimskog rata (1853) Ruska duhovna misija je povučena 1854. godine iz Jerusalima u Rusiju. Trud jeromonaha Teofana u Misiji nije mogao ostati nezapažen. To je bio jedan od razloga da 1855. godine dobije dostojanstvo arhimandrita i da bude postavljen u Peterburškoj duhovnoj akademiji na katedru kanonskog prava, a ubrzo i na dužnost rektora Olonecke duhovne seminarije. Iste te 1855. godine arhimandrit Teofan je postao član Olonecke duhovne konzistorije. U to vreme on se posebno ističe propovedima i merama koje je preduzimao na suzbijanju raskolništva.

Poznavanje prilika na Istoku kao i poznavanje grčkog jezika presudno su uticali da Ruska Crkva 1856. godine postavi arhimandrita Teofana za starešinu crkve pri Ruskom poslanstvu u Carigradu. Sa tog mesta izbliza je pratio i obaveštavao Sinod Ruske Pravoslavne Crkve o raspravama između Carigradske i Bugarske Crkve u vezi sa raskolom Bugara. U svojim izveštajima otvoreno je ispoljavao naklonost prema Bugarima, ali i ljubav prema Carigradskoj Crkvi, naglašavajući da "velikodušna" Rusija "ne treba da ostavlja svoju majku po veri u tako bespomoćnom stanju".

Kada se ubrzo (1857) ukazala potreba da arhimandrit Teofan svojim služenjem i iskustvom Ruskoj Pravoslavnoj Crkvi pruži nove usluge, Sveti sinod ga je ukazom postavio za rektora Peterburške duhovne akademije. Sa tog mesta objavljivao je svoje radove uglavnom u časopisu Hrišćansko štivo, koji je izlazio pod njegovim nadzorom. Osnovni zadatak mu je bio, međutim, da bdi nad duhovnim, vaspitnim i obrazovnim likom studenata, pa je u tom cilju prisustvovao na mnogim predavanjima profesora i na ispitima bogoslova. Za vreme njegovog rektorovanja potrefilo se da Akademija 1859. godine obeleži 50. godišnjicu svog osnivanja. Za trud i predanu službu u Akademiji, Sinod Ruske Crkve ga je nagradio ordenom svetog kneza Vladimira trećeg stepena. Iste te godine izabran je za episkopa tambovskog i šackog, gde je četiri godine neumorno

poučavao pastvu neobično jednostavnim i izuzetno snažnim propovedima koje su objavljene u dva toma. Za to vreme, episkop Teofan je otvorio mnoge crkveno-parohijske i druge škole, i pokrenuo izlaženje eparhijskog časopisa. Od posebne važnosti je njegov bogoslovski rad Pisma o hrišćanskom životu. Iz sebe je izlivao upravo ono čime je bio ispunjen: duhovnost, crkvenost, blagost, očinsku ljubav prema svima, naročito prema ucveljenima.

Kada je jednom prilikom obilazio crkve i manastire po svojoj eparhiji, episkop Teofan je posetio i Višinsku pustinju, koja mu se neobično dopala po svom položaju i monaškom ustavu. Šaljući za nastojatelja u pustinji igumana Arkadija, proročki je izgovorio: "Pođite, oče igumane, tamo, a Bog će dati da i ja k vama dođem".

Kada se 1863. godine upokojio vladimirski episkop Justin, Sinod Ruske Crkve je odlučio da na njegovu episkopiju postavi tambovskog episkopa Teofana, sa obrazloženjem da je sposoban da upravlja "većom pastvom". Kao i u prethodnoj, episkop Teofan je i u novoj, Vladimirskoj eparhiji, neprekidno misionario, otvarao škole, pokrenuo eparhijski list i dr.

Posle dvadesetpetogodišnjeg služenja Crkvi kroz razne vidove, episkop Teofan je odlučio da ostvari svoj monaški ideal tako što će se povući u pustinju i potpuno se odreći ovoga sveta i obaveza u njemu. Ta najuzvišenija monaška odluka jeste kruna duhovnih doživljaja i nebeskih priziva koje je episkop Teofan slagao u srcu dok je kao dete posmatrao podvižnike po ruskim manastirima, po Svetoj Zemlji i na Atonskoj Gori; dok je čitao svetootačku literaturu i dok se neprekidno približavao Bogu, a naročito dok je 1861. godine prisustvovao duhovnom slavlju povodom otkrivanja moštiju svetog Tihona Zadonskog.

Pošto se posavetovao sa svojim duhovnim vođom, mitropolitom Isidorom, episkop Teofan je odlučio da uputi molbu Svetom sinodu, tražeći da ga razreši episkopskih obaveza u Tambovskoj eparhiji i dozvoli mu da stalno obitava u Višinskoj pustinji. Odobrenje je dobio 1866. godine, kada je i postavljen za nastojatelja Višinske pustinje, u kojoj je do kraja proveo ovozemaljski život, premda ne kao nastojatelj. Ubrzo je ponovo pisao Svetom sinodu, tražeći da ga razreši nastojateljskih obaveza, sa ciljem da ode dublje u pustinjske stene, gde će još predanije, u pokoju, služiti Bogu. Hteo je, dakle, nešto uzvišenije od opštežiteljnog pustinjskog manastira i njegovog strogog ustava. Povukao se u tihovanje i stalno opštenje sa Bogom, kakvo samo pustinja može da omogući pravom i iskusnom duhovniku.

Vrhunac punote duhovnog zadovoljenja podvižnik Teofan je ovako predstavio: "Nazivate me srećnim. Ja sebe tako ne osećam... Višu (tj. Višinsku pustinju) je moguće zameniti samo za Carstvo nebesko". Zato je razumljivo što se nije odazvao na ponude Svetog sinoda da, na primer, opet upravlja eparhijom, čak Moskovskom, ili da ode u Japan gde je misionario otac Kasatkin.

Udubljujući se sve više u smisao pustinjačkog podvižništva, episkop Teofan je 1872. godine počeo da živi zatvorničkim životom. Prekinuo je dodire sa ljudima i prestao da odlazi u manastirski hram na bogoslužnja, zatvorivši se u poseban kutak pustinjskih obitališta, zbog čega je nazvan Zatvornik. Od tada je primao samo nastojatelja pustinje, duhovnika igumana Tihona, i kelejnika, oca Evlampija.

U svom staništu je napravio malu crkvu, posvećenu Krštenju Gospodnjem, u kojoj je poslednjih jedanaest godina svakodnevno služio svetu liturgiju. Tako je on svoj zatvornički život provodio uglavnom u opštenju sa Bogom putem molitve, čitanja i pisanja. Odatle je napisao mnoga pisma - odgovore onima koji su pisali tražeći duhovnu pomoć, u čemu je video poseban način služenja Crkvi Božijoj. Dnevno mu je stizalo 20-40 pisama iz raznih krajeva Rusije. Zato ga s pravom jedan biograf naziva "velikim mudracem hrišćanske filosofije, koji je plodotvoran do stepena koji su dostigli sveti oci četvrtog veka". Nije bez osnova zapisano da je "učenje episkopa Teofana umnogome srodno učenju starca Pajsija Veličkovskog, što je primećeno posebno u otkrivanju tema o staraštvu, umnom radu i molitvi".

Bogoslovska nauka je mnogo obogaćena radovima episkopa Teofana, jer je svoje misli kroz pouke i tumačenja izlagao jednostavno i jasno, tako da svima budu pojmjljive osnovne istine Hrišćanske vere. Istakao se i kao vrstan prevodilac svetootačke misli. Najbolji dokaz za to je njegov prevod Dobrotoljublja - knjige koja sadrži učenja o duhovnom životu osnivača i velikih učitelja hrišćanskog asketizma.

Iskrenost, skromnost, ljubav prema čoveku predstavljaju osnovne odlike svete duše Teofana Zatvornika. "Evo, - govorio je on,- ja knjige i čitam i pišem, a u meni nema ničeg sličnog onome što su činili ugodnici Božiji". Takav njegov unutrašnji svet činio ga je blagim prema svima. On beše sklon da sve ljude smatra svetim.

Velikog pravednika Bog je preselio na onaj svet 1894. godine, na dan Krštenja Gospodnjeg - dan praznika hrama koji je osnovao u svojoj keliji. Preselio se, ali nije prestao da živi i na zemlji, u svesti živih članova Crkve Hristove. U jednom od mnogih napisanih dela ovog svetitelja može se pročitati: "Umrli nactavljaju i na zemlji da žive, u pamćenju živih, svojim dobrim delima".

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

NOVA GODINA. OBREZANJE GOSPODNJE. SVETI VASILIJE VELIKI (PETAK 31. NEDELJE PO PEDESETNICI)

Nova godina je početak svih dana u godini. Stoga priliči da se tog dana u dušu saberu misli, osećanja i raspoloženja, koje bi, kao misli koje su dostojne Hrišćanina, trebalo da upravljaju svim njegovim delima tokom cele godine. Njih ćemo odmah naći čim samo pomislimo šta Nova godina predstavlja u duhovnom životu. U duhovnom životu Nova godina postoji onda kada onaj koji je živeo u nebrizi počne da revnuje za svoje spasenje i da se trudi u bogougađanju. Jer, onaj ko reši tako nešto, sve unutar i izvan sebe iznova preustrojava na novim načelima - staro prolazi i sve biva novo. Ako kod tebe već jeste tako, preostaje da se obnavljaš u istom smeru, a ako nije - započni iznova i kod tebe će zaista biti Nova godina.

Na to se nadovezuje i dostojno praznovanje Obrezanja Gospodnjeg i molitveno proslavljanje spomena svetog Vasilija Velikog. Suština spomenute promene sastoji se u tome da čovek, od toga trenutka, živi samo za Boga (i za svoje spasenje), a ne više isključivo za sebe kao ranije (čime je sebi samo spremao propast). Time on odbacuje ranije navike, sve utehe i sve ono u čemu je nalazio zadovoljstvo, odsecajući strasti i pohotna raspoloženja i prihvatajući se strogog samoodricanja. Takva promena upravo predstavlja ono što, po apostolu, treba da bude obrezanje srca - na šta nas opominje i na šta nas obavezuje praznovanje Obrezanja Gospodnjeg. Primer za to imamo u ličnosti svetog Vasilija Velikog. Tako se sve stvari, koje se nude za razmišljanje povodom Nove godine svode na jedno - na naše unutrašnje obnovljenje kroz obrezanje srca. Onaj ko se, uz Božiju pomoć, u Novoj godini usmeri na ovaj način, te pored razmišljanja i život svoj preuredi, na najsavršeniji način će hrišćanski provesti praznik i pripremiti se za hrišćansko provođenje čitave godine. Sledeće godine će biti potrebno samo da ponovi i oživi ono što sada upražnjava.

SUBOTA PRED BOGOJAVLJENJE

Dom Božiji, Crkva Boga živoga, stub i tvrđava istine (1.Tim.3,15). Prema tome, nema potrebe da se osvrćemo oko sebe i da tražimo istinu ovde ili onde. Ona je blizu. Budi u Crkvi, drži sve što ona drži i bićeš u istini, ovladaćeš istinom, živećeš po njoj i u njoj, i zbog toga ćeš se ispuniti istinskim životom. Van Pravoslavne Crkve nema istine. Ona jedina čuva sve ono što je Gospod zapovedio preko svetih apostola, i zbog toga je ona istinska Apostolska Crkva. Drugi su izgubili Apostolsku Crkvu, ali zbog hrišćanskog osećanja da samo Apostolska Crkva može verno da čuva i ukazuje na istinu - rešiše da je sami ustroje. To su i učinili, i ime su joj takvo dali. No, ime su dali, ali joj suštinu nisu mogli pridodati. Jer, Apostolska Crkva je preko apostola sazdana Gospodom Spasiteljem, po blagovoljenju Oca, blagodaću Svetog Duha. Sami ljudi tako nešto ne mogu učiniti. Oni koji to, međutim, misle, liče na decu koja se igraju sa lutkama. Ako na zemlji nema istinske (Pravoslavne) Apostolske Crkve, onda je uzaludan trud da se ona sazda. No slava Gospodu koji ne dozvoljava adovim vratima da je nadvladaju. Ona postoji i biće, po Njegovom obećanju, do skončanja veka. To i jeste naša Pravoslavna Crkva. Slava Bogu!

NEDELJA (31.) PRED BOGOJAVLJENJE

Pred javljanje Gospoda narodu i pred Njegovo stupanje na ispunjenje domostroja našeg spasenja, bio je poslan sveti Jovan Preteča kako bi ljude pripremio da ga prihvate (Mk.1,4). Ta priprema se sastojala u prizivanju na pokajanje. I od tog vremena je pokajanje postalo put ka Gospodu i predverje vere u Njega. Sam Spasitelj naš je svoju propoved započeo rečima: Pokajte se i verujte u jevanđelje (Mk.1,15). Onome koji želi spasenje, pokajanje i vera ypyčyjy jedno na drugo. Pokajanje ga opterećuje bremenom grehova i plaši strašnim i neizbežnim sudom pravde Božije. No, dolazi vera i ukazuje mu na Izbavitelja, te on, skinuvši breme grehova ispovešću, sa radošću ide za Njim, putem Njegovih zapovesti. Na taj način se vera pada iz pokajanja i na njemu počiva. Onaj koji se kaje čvrsto se drži vere zbog osećanja izbavljenja koje mu ona pruža. Vera je, tako, živa od pokajanja. Bez pokajanja, ona je slična drvetu bez unutrašnjeg životodavnog toka, tj. mlitava i neživotvorna.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (32.)

Kakva je korist, braćo moja, ako ko reče da ima veru a dela nema? Zar ga može vera spasti? (Jak.2,14). Put ka veri je pokajanje. A u pokajanju šta treba govoriti? "Sagreših, ali neću više. Hećy više da grešim, nego ćy da živim po zapovestima". Kao što sa sticanjem vere pokajanje ne prestaje, već je prati do kraja, tako i rešenje - živeti po zapovestima - ostaje na snazi i pri veri. Zbog čega onaj koji veruje, ukoliko je veri prišao pravim putem, tj. putem pokajanja, biva revnostaan u ispunjavanju zapovesti i vršenju dobrih dela? Pa, vera mu daje snažne pobude: ona mu pruža i blagodatne sile kroz Svete Tajne. Tako vera sadejstvuje delima (Jak.2,22). Opet, i dela usavršavaju veru. Jer, dok neko na delu ne učini ono u šta je poverovao, dotle vera kao da nije vera. Ona postaje očigledna samo na delu. I ne samo očigledna, nego postaje i snažnija. Dela dejstvuju povratno na veru i učvršćuju je.

UTORAK

Smokvi koja je bila bogata lišćem ali nije imala ploda, Gospod je oduzeo blagoslov - i, ona se osušila (Mk.11,13-20). To je pouka delom. Pod smokvom se podrazumevaju ljudi koji su naizgled ispravni, dok su po suštini svojih dela nedostojni odobravanja. Ko su ti ljudi? To su oni koji znaju da krasno razgovaraju o veri, ali nemaju samu veru. Oni pojmove vere imaju samo u svome umu. Takvi su i oni koji su ispravni samo po spoljašnjem ponašanju, dok su po svojim osećanjima i raspoloženjima vrlo neispravni. Oni pravedna dela pokazuju samo dotle dok nisu u stanju da sakriju svoju neispravnost; čim je, pak, to mogyće - oni ih ne čine. Na primer, oni daju milostinju kada neko prosi u prisustvu ljudi; ukoliko, pak, prosjak bude sam, oni ga čak i izgrde. Oni idu u crkvu da se mole Bogu; na očigled svih se mole, a i kod kuće se mole da se ne bi osramotili pred domaćima. Međutim, čim su sami - neće ni da se prekrste. O misaonom i srdačnom obraćanju Bogu nisu ni čuli. Mi se, pak, pomolimo da Bog ne dopusti da i sami budemo takvi. Jer, u tom slučaju ne bismo mogli da izbegnemo sud izrečen nad smokvom.

BOGOJAVLJENJE

Krštenje Gospoda je nazvano Bogojavljenjem zato što je u njemu tako očigledno javio sebe jedini istiniti Bog, u Trojici proslavljani: Bog Otac - glasom sa neba, Bog Sin ovaploćeni - krštenjem, Bog Duh Sveti - silaskom na Krštavanog. Tu je objavljena i tajna odnosa Lica Prasvete Trojice. Bog Duh Sveti od Oca ishodi i na Sinu počiva, premda i ne ishodi od Njega. Ovde je pokazano da je Ovaploćenje, kao domostroj spasenja, izvršeno ovaploćenim Bogom Sinom, uz saprisustvo Duha Svetog i Boga Oca. Objavljeno je da je spasenje moguće jedino u Gospodu Isusu Hristu, blagodaću Svetog Duha, po blagovoljenju Oca. Sve hrišćanske tajne sijaju ovde svojom božanstvenom svetlošću i prosvećuju umove i srca onih koji sa verom provode ovaj veliki praznik. Pridite, potecimo umom gore i pogruzimo se u sagledavanje tajni našeg spasenja pevajući: "Dok si se krštavao u Jordanu, Gospode, javilo se proslavljenje Trojice, javilo se spasenje naše od Trojice ustrojeno, koje nas trojično spasava".

ČETVRTAK (PRETEČIN SABOR)

Sveti Jovan je svedočio o Hristu Isusu da je zaista Jagnje Božije, koje uzima na se grehe sveta (Jn.1,29), da je obećani Izbavitelj, očekivan od svih. Slušali su to oni koji su bili pored njega, te verovahu. Od njih je ovo svedočanstvo prešlo na narod i svi su prihvatili da Onaj za koga Jovan svedoči nije običan čovek. I Spasitelj je na ovo ukazao kada je u poslednje dane crkvenim starešinama u hramu postavio pitanje: "Odakle je krštenje Jovanovo, s neba ili od ljudi?" (Mk.11,30). Oni su, međutim, izbegli da odgovore, premda je bilo nemoguće ne videti da Jovan nije sam od sebe došao da krsti vodom. Međutim, da su to priznali, bili bi odmah dužni da priznaju i njegovo svedočanstvo, tj. da pred njima stoji Obećani, i da se pokore Njegovom učenju. A to oni nisu hteli, i to ne iz bilo kakvih opravdanih razloga, nego jedino iz predubeđenja. No, njihova tvrdoglavost niukoliko ne umanjuje silu svedočanstva svetog Jovana. Ono je i sada onoliko pouzdano koliko je to bilo i onda kada je izašlo iz njegovih usta. I mi svetog Jovana Krstitelja slušamo kao onog koji nam ukazuje na istinitog Izbavitelja, oživljavajući svoju veru opipljivim dokazima.

PETAK

Na dan Bogojavljenja na delu je pokazano da se domostroj našeg spasenja vrši Gospodom Isusom Hristom, po blagovoljenju Oca, pri sadejstvu Svetoga Duha. Sada nam reč apostola ukazuje na to da i spasenje svakoga ponaosob ne biva drukčije nego dejstvom Presvete Trojice - Oca i Sina i Svetoga Duha: Po predznanju Boga Oca, osvećenjem Duha za poslušanje i kropljenjem krvlju Isusa Hrista (1.Pt.1,2). Videći onoga koji je spreman da poveruje, Bog Otac ga susreće svojim blagovoljenjem i priziva spasenju blagodaću Svetoga Duha. Prizvavši veri onog ko je poverovao i ukrepivši ga u njoj, Duh Sveti ga u tajni krštenja okropljuje Krvlju Gospoda Spasitelja. Stekavši tako ulaz u njega, On ga ispunjava i u svemu mu pomaže na putu njegovog spasenja. Zbog toga treba da hvalimo, pojemo i veličamo Presvetu Trojicu, blagog Saustrojitelja našeg spasenja, i, sa svoje strane, da uložimo svu revnost, žureći da ukrasimo sebe svim vrlinama, po obrazu Onoga koji nas je sazdao, i obnovio, kako se ne bismo pokazali neplodnim za poznanje Gospoda i kako sebi ne bismo zatvorili ulazak u večno Carstvo Njegovo, u koje smo pozvani (2.Pt.1,5; 8; 11).

SUBOTA PO BOGOJAVLJENJU

Apostol oblači Hrišćane u sveoružje Božije (Ef.6,11). Ovo je u saglasnosti sa prošlim poučenjem. Jer, onoga koji je, čuvši poziv Božiji, preduzeo početak novog života i, uz pomoć blagodati Božije, sa svoje strane prineo svu revnost, očekuje borba a ne počivanje na dušecima. On je ostavio svet, i svet će zbog toga početi da ga pritešnja; on se istrgao iz vlasti đavola, i đavo će ga goniti i postavljati mu zamke kako bi ga skrenuo sa dobrog puta i opet vratio pod svoju vlast; on se odrekao sebe, odrekao se sopstvenosti sa svim mnoštvom strasti, no greh, koji živi u nama, ne pristaje da se odjednom rastane sa životom u samougađanju, te će stalno pokušavati da, uz razne obmane, opet uspostavi onaj poredak života kojim se tako bogato ranije hranio i nasićavao. Eto tri neprijatelja - svaki sa bezbrojnom vojskom. Glavnokomandujući je đavo, a njegovi najbliži pomoćnici su demoni. Oni sve podstiču ka grehovnom životu - protivniku duhovnog života. Zbog toga apostol, kao da drugih sasvim i nema, protiv njih i naoružava Hrišćanina. Jer, govori, ne ratujemo protiv krvi i tela, nego protiv poglavarstva, i vlasti, i gospodara tame ovoga sveta, protiv duhova zlobe u podnebesju (Ef.6,12). Jer, kad njih ne bi bilo, može biti, ni borbe ne bi bilo. Isto tako, ako se oni odbiju i poraze, mi ostajemo bez neprijatelja. Neka, dakle, svako vidi kuda treba da usmeri svoje strele ili, u krajnjem slučaju, sa koje strane treba najviše da se čuva. I neka se čuva! Apostol je naveo nekoliko oruđa. Međutim, sva ona imaju silu samo u Gospodu. Zbog toga su nam opitni duhovni borci i predali: imenom gospoda Isusa pobeđuj protivnike.

NEDELJA PO BOGOJAVLJENJU (32.)

Juče je apostol Hrišćanina, koji je stupio na put spasenja, naoružao duhovnim sveoružjem: a sada, radi potkrepljivanja u teškoćama, ukazuje na rukovoditelje u tom borbenom tečenju i poslednji sveti cilj svega. Rukovoditelji su pastiri i učitelji koje je Gospod darovao Crkvi (Ef.4,11-13) i čijim ustima je sam izrekao sve što je potrebno kao rukovodstveno ukazanje. Oni pomažu svakome ko im se obrati sa verom i molitvenim obraćanjem Gospodu. Ovu istinu znaju oni koji, uz samoodricanje, idu putem Gospodnjim i, bez žaljenja sebe, vode borbu sa neprijateljima spasenja. Oni kod svojih pastira uvek sreću pomoć i urazumljenje, čak i onda kada, sa strane posmatrano, izgleda da ih ne mogu očekivati. Jer, oni prilaze Gospodu a ne ljudima. A Gospod je uvek gotov da preko ovih ljudi rukovodi i urazumljuje svakog ko iskreno i sa verom od Njega traži pomoć. Svetli, pak, i poslednji cilj je - mera rasta punote Hristove, uzrast savršenog čoveka. Svi znaju šta je savršen čovek u običnom smislu i ne može se naći čovek koji ne bi želeo da postigne takvo savršenstvo. Međutim, niko ne zna šta je savršen čovek u Gospodu, osim onih koji su dostigli taj uzrast. Ovo, naravno, nikome ne treba da posluži kao povod za hlađenje revnosti koja je neophodna za postizanje tog uzrasta, nego, naprotiv, kao razlog da se ona razgori. Jer, nepoznavanje njega zavisi od visine duhovnog savršenstva koje se naziva muževnim uzrastom života po Bogu. Apostol ga određuje kao usvajanje svih punota savršenstva koje je projavio naš Gospod Spasitelj. Iz ovoga svako vidi zbog čega ovom pozivu treba prići sa "svom revnošću".

**SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI**

PONEDELJAK (33.)

Sada nam apostol ukazuje na "skrivenog čoveka srca", kao na predmet naših najmarljivijih briga i staranja. Mi smo dužni da se ukrasimo obrazujući ga u sebi. A, šta je, zapravo, skriveni čovek srca? To je čovek koji se obrazuje u srcu, kada se u njemu zacare dobra raspoloženja i osećanja. Pregledaj ova raspoloženja i osećanja i videćeš lik skrivenog

čoveka srca. Evo tih raspoloženja! Primivši Božansku silu za život i pobožnost, i sa svoje strane uloživši svu revnost, piše sveti Petar, projavite u veri vašoj vrlinu, a u vrlini znanje, a u znanju uzdržanje, a u uzdržanju tppljenje, a u trpljenju pobožnost, a u pobožnosti bratoljublje, a u bratoljublju ljubav (2.Pt.1,5-7). Slično tome i sveti Pavle nabraja unutrašnja dobra raspoloženja: Plod Duha jeste ljubav, radost, mir, dugotrpljenje, blagost, dobrota, vera, krotost, uzdržanje (Gal.5,22-23). I još: Obucite se, dakle, kao izabranici Božiji, sveti i ljubljeni, u milosrđe, dobrotu, smirenoumlje, krotost, dugotrpljivost... a povrh svega toga obucite se u ljubav, koja je sveza savršenstva. I mir Božiji neka vlada u srcima vašim (Kol.3,12-15). Složi iz svih ovih krasota, kao iz nekakvih delova, jedno duhovno telo, i imaćeš velelepni lik skrivenog čoveka srca. Zatim porevnij da se i u tvome srcu zacari sličan čovek.

UTORAK

Gospoda Boga osvećujte u srcima svojim (1.Pt.3,15). Osvećenje Gospoda u srcu je duša i duh ranije opisanog skrivenog čoveka srca. Kao što je u početku Bog u telo čovečije, koje je stvorio iz čestica praha, udahnuo duh života i time čovek postao ono što jeste, tako i skriveni čovek srca, sačinjen iz navedenih vrlina, postaje pravi duhovni čovek samo kada srcem bude osvećivao Gospoda Boga, kao što čitamo i u molitvi Gospodnjoj: Da se sveti ime tvoje. Ako toga nema, čovek koji je samo nagomilao rečene vrline će predstavljati mrtvorodeno dete koje nema duha života. Neka ovo znaju oni koji misle da mogu da prođu samo sa nekoliko vrlina, bez ikakvog odnosa prema Bogu! A šta znači svetiti Boga u srcu? Znači - neprestano imati strah Božiji; uvek imati misao o Njegovoj svudaprisutnosti; svom revnošću revnovati da se u svakom trenutku nađemo blagougodni pred Njim i sa svakim strahom se čuvati svega Njemu neugodnog; a naročito, predati Njegovoj Očinskoj brizi sav svoj i vremeni i večni život, te sve što nam se dešava primiti smireno, poslušno i sa blagodarnošću, kao da iz same Njegove ruke dolazi.

SREDA

Jedan od književnika je upitao Gospoda: Koja je prva zapovest od svih? Gospod je odgovorio: Ljybi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim, i svom snagom svojom. Ovo je prva zapovest. I druga je kao i ova: Jby6u

bližnjega svoga kao samoga sebe. Druge zapovesti veće od ovih nema (Mk. 12,30-31). I ovo uzimamo kao dopunu izobraženja lika skrivenog čoveka srca. Osvećenje Gospoda je duh tog čoveka, ljubav je duša, a sve ostale vrline su njegovi udovi: jedna je - ruka, druga - noga, jedna - oko, uho ili jezik. Napominjanje ovoga je vrlo potrebno, jer se ponekad dešava da čovek, smatrajući dobra dela konačnom vrlinom, misli da više ništa nije potrebno, potpuno zaboravljajući na Gospoda i na ljubav. Dobra dela bez vere i želje da se Bogu ugodi - nisu sveta, kao uostalom ni neosvećeni dom ili soba bez ikona. Nemajući u sebi ljubavi, ona su slična zdanju punom beživotnih statua, koje su uz to buđave i odišu memlom. Neka ovo zna svako i neka se postara da, počevši u sebi da zida novoga čoveka, pred sebe postavi Gospoda, na kome nema nikakve mane.

ČETVRTAK

Udovica je u crkvenu blagajnu (u crkvenu kutiju za priloge) stavila dve lepte (dva dinara otprilike). Ipak, Gospod je rekao da je ona stavila više od svih, premda su drugi stavljali i velike novčanice. Šta je dalo prevagu njenom prilogu? Očigledno - namera sa kojom je učinjen prilog. Vidiš li kako je različita vrлина bez osećanja i iz navike, od vrline iz duše i srca? Vrednost jednog dela ne proizilazi iz njegovog spoljašnjeg izvođenja, nego od unutrašnjeg raspoloženja. Zbog toga se može desiti da jedno delo, izvrsno u svakom pogledu, pred Bogom bude sasvim bezvredno, a delo, naizgled beznačajno - da bude ocenjeno kao dragoceno. Svima je jasno šta odatle sledi. No, neka niko ne pomisli da zanemari spoljašnje i da se ograniči samo na unutrašnje. Udovica ne bi stekla pohvalu da je sebi rekla: "Imam želju i ja da priložim. Međutim, šta ću da radim? Imam samo dve lepte. Ako ih dam, ostaću bez ičega". Ona je, naprotiv, imala želju i ostvarila je, predavši svoj život u ruke Božije. Čak i da nije ništa priložila, niko je ne bi osudio - ni ljudi, ni Bog. No, tada ne bi pokazala raspoloženje koje je izdvojilo iz reda svih drugih i učinilo je slavnom po čitavom hrišćanskom svetu.

PETAK

Nabrojavši vrline za koje treba da imamo svu revnost po primanju blagodatnih sila, apostol je kao podstrek još naveo: Kad ovo sve imate i umnožava se u vama to vas neće učiniti neradnim i neplodnim za poznanje Gospoda našega Isusa Hrista (2.Pt.1,8). Koje su

to vrline već je navedeno u pouci za ponedjeljak. Sada dodajmo još i to, da njih ne treba samo jednom pokazati, već ih svagda u sebi nositi. Njih treba ukoreniti u duši i ne dozvoliti da ostanu na jednom stepenu, već ih sve više i više umnožavati i razrastati u sili i plodnosti. Samo u tom slučaju, govori (apostol), nećeš biti neradan i neplodan za poznanje Gospoda našeg Isusa Hrista. Do poznanja Gospoda dolazi onaj koji veruje u Njega i ispoveda ga. Ti kažeš da veruješ! Pazi samo da ta vera ne bude bez dejstva i neplodna. Šta treba da radim da moja vera ne bi bila takva? Trudi se u svakoj vrlini. Gde su oni koji tvrde da je dovoljno samo verovati i da osim toga ništa nije potrebno?! Ko tako misli - slep je (2.Pt.1,8-9).

SUBOTA

Da bi upečatljivije predstavio istinu da se svagda treba moliti i ne klonuti, tj. ne padati u uninije ukoliko se molitva ne usliši brzo - Gospod je kazao priču o tome kako je sudija, koji se ni Boga nije bojao ni ljudi stideo, najzad ispunio molbu udovice i to jedino zbog toga što mu ona nije davala mira. Kad, dakle, tako ogrubeli čovek nije izdržao pred neprestanim molbama, neće li utoliko pre čovekoljubivi i milostivi Bog ispuniti molitve koje mu se stalno sa suzama i skrušenošću prinose. Eto, dakle, odgovora na pitanje zašto naše molitve često ostaju neuslišene. Mi se ne molimo usrdno, nego samo kao usput, i pritom tako da, pomolivši se jednom danas, sutra očekujemo da nam se ispuni molitva, ne misleći da je trebalo da se oznojimo ili zamorimo na molitvi. Naša molitva se ne čuje i ne ispunjava, budući da ni sami ne ispunjavamo kako treba zakon usrdne i uzdajuće molitve.

NEDELJA MITARA I FARISEJA (33.)

Juče nas je Jevanđelje učilo upornoj molitvi, a sada nas uči smirenju ili osećanju lišenosti prava na uslišanje. Ne prisvajaj sebi pravo da moraš biti uslišen, nego pristupaj molitvi kao onaj koji nije dostojan nikakve pažnje, i koji sebi daje smelost da otvori usta i da uznesu molitvu ka Bogu jedino zbog beskrajnog snishođenja Gospodnjeg prema nama bednima. Neka ti ne dolazi na misao: "Ja sam to i to uradio. Prema tome, daj mi to i to". Bilo šta da uradiš, sebe smatraj dužnikom, jer si bio dužan da učiniš [dobro]. Da nisi učinio, podvrgao bi se kazni, a pošto si učinio, nema za šta da očekuješ nagradu, budući da nisi učinio ništa naročito. Farisej je, međutim, prebrojao svoja prava na uslišanje, da bi iz crkve izašao prazan. Rđavo kod njega nije bilo to što je radio kao što je rekao: tako je on

i trebalo da radi. Rđavo je što je on to iznosio kao nešto osobito. Na tako nešto, međutim, nije trebalo ni pomišljati. Izbavi nas, Gospode, od ovog farisejskog greha! Iako rečima retko ko govori kao on, u srdačnom osećanju retko ko mu nije sličan. Jer, zbog čega se ljudi rđavo mole? Zbog toga što sebe smatraju ispravnim pred Bogom.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (34.)

Strah Božiji privodi početku svetog i bogougodnog života. On je, takođe, i njegov verni čuvar, ukoliko čovek, sledeći njegovom nagovoru, položi početak. Tome nas uči današnji Apostol, podsećajući nas na strašne presude i kazne Božije, koje su se javile na onima koji se ne pokoravaju Njegovoj volji. Ne poštedi anđele, govori, koji sagrešiše (2.Pt.2,4). A bili su čisti i obitavali su na presvetlom mestu. No, čim su sagrešili, svrgnuti su u preispodnji mrak. Zar će nas poštedeti, ako pođemo protiv Njegove volje?! Bezakonje se namnožilo u vreme Noja. Bog je na njih naveo potop i sve pogubio, izuzev osam duša Nojeve porodice. I nije pogledao na to što ih je bilo mnogo. Zar će On nad tobom jednim da se premišlja da li da te pogubi ili ne, ukoliko ne budeš slušao Njegov glas?! Dugo je Gospod popuštao Sodomu i Gomoru. No, oni su, umesto da se urazume, žurili do samog vrha zloće i zbog toga su, neočekivano, bili poraženi ognjem, koji je praobraz večnog ognja koji očekuje nečastive. Ni ti ne možeš zaobići taj oganj ako pođeš istim putem. Sećajući se svega toga, sedi usamljen, i to naročito u noćnoj tišini i tami, razgorevajući strah Božiji i bojeći se greha, budući da ti se kroz njega prikrada plamen večnoga ognja.

UTORAK

Tada ako vam ko reče: Evo ovde je Hristos ili onde, ne verujte. Ustrojivši na zemlji svetu Crkvu, Hristos Gospod, Spasitelj naš, želi da u njoj prebiva kao njena glava, kao njen oživitelj i upravitelj. Hristos je u Pravoslavnoj Crkvi našoj, i ni u kojoj drugoj. Stoga ga

drugde ni ne traži, jer ga nećeš naći. Ako neko iz nepravoslavnih krugova dođe i počne da te ubeđuje: "Hristos je kod nas" - ne veruj mu. Ako čuješ od nekoga: "Kod nas je apostolska opština, kod nas je Hristos" - ne veruj. Crkva osnovana od apostola postoji na zemlji. To i jeste Pravoslavna Crkva. I tu je Hristos. A ta, juče osnovana opština, ne može da bude apostolska, i u njoj nema Hrista. Nemoj verovati onome koji govori: "U meni je Hristos", a tuđi se od Crkve, njene pastire neće da prizna i ne osvećuje se tajnama. U njemu nije Hristos, nego drugi duh koji sebi prisvaja ime Hrista da bi te odvuкао od Hrista Gospoda i od Njegove svete Crkve. I ne veruj nikome ko ti bude predlagao nešto što je i najmanje strano Crkvi. Sve takve poznaj kao oruđe lažljivih duhova i kao propovednike laži.

SREDA

A doći će Dan Gospodnji kao lopov noću (2.Pt.3,10). Lopov se prikrada po noći kada ga niko ne očekuje. Tako će i dan Gospodnji doći onda kada ga neće očekivati. Onaj ko ne čeka Onoga koji dolazi, ne sprema se za Njegov doček. Da i mi ne bismo napravili takvu pogrešku, Gospod je zapovedio: Stražite, dakle, jer ne znate u koji će čas doći Gospod vaš (Mt.24,42). Međutim, šta mi radimo? Da li stražimo? Da li čekamo? Trebalo bi da smo svesni toga, ali nismo. Smrt poneki još i očekuje, ali Dan Gospodnji - gotovo niko. I kao da su u pravu. Jer, oci i praoci naši su ga očekivali i nije došao. Pošto i mi ne vidimo ništa zbog čega bi se moglo pomisliti da dolazi u naše dane, ni mi o njemu ne mislimo. Ne mislimo i ne čekamo. Zar će, onda, biti čudno ako nas Dan Gospodnji zatekne kao lupež. Bićemo tada slični stanovnicima grada kojem je upravnik oblasti najavio posetu - danas, sutra. Oni su ga čekali jedan sat, pa i dva, čekali su i čitav dan, a onda su rekli: "On sigurno neće doći", i razišli se kućama. No, čim su se oni razišli i otišli na počinak - eto njega. Tako će i sa nama biti. Čekali mi ili ne čekali, Dan Gospodnji će doći, i to bez najave. Jer, Gospod je rekao: Nebo i zemlja će ppoći, ali reči moje neće proći (Mk.13,31). Zar nije bolje da čekamo, da ne bismo bili zatečeni u nepripravnosti. Jer, onda nas ni darovi neće mimoići.

ČETVRTAK

Ono što nam je juče naveo apostol, to nam danas otvoreno napominje i Jevanđelje. Pazite, bdite i molite se; jer ne znate kad će vreme nastati. Stražite, dakle... da ne dođe iznenada i nađe vas da spavate (Mk.13,33-36). Treba očekivati, i svakog trenutka imati na pameti da

će se Gospod javiti i zasjati kao munja od jednog do drugog kraja vasseljene. Neki misle da je to očekivanje Gospoda moguće zameniti sa očekivanjem smrti. Dobro je da se barem i ono ima. No, jedno je očekivanje Gospoda, a drugo očekivanje smrti. Različite su misli o jednom i o drugom, kao uostalom i osećanja koja se iz njih rađaju. Čekaj Dan Gospodnji, jer će se u njemu sve završiti po neopozivoj odluci. Posle smrti još će se produžavati vreme nerešenog stanja, a Dan Gospodnji će sve raspodeliti na vekove vekova i sve utvrditi tako da se više ne može očekivati promena. Ti kažeš - čekao sam. No, i dalje očekuj. I stalno očekuj. Ali, to će, kažeš, otrovati svaku radost. Neće je otrovati, nego će samo iz tvoga života da izbaci radosti koje su se neopravdano nazivale radostima. Ti ćeš se i dalje radovati, ali samo u Gospodu. Pri takvoj radosti je i moguće očekivati Gospoda. Ukoliko te zatekne u toj radosti, On te neće kazniti nego pohvaliti.

PETAK

I svet prolazi i pohota njegova (1.Jn.2,17). Ko to ne vidi? Sve prolazi oko nas: stvari, lica, događaji - i mi sami smo prolazni. Prolazi i pohota svetska: tek što okusim od slasti njenog zadovoljenja, iščezava i slast i zadovoljenje. Tada se zauzimamo oko druge - a i s njom isto; trčimo za trećom - i opet isto. I ništa ne ostaje, nego sve prolazi i odlazi. I šta? Zar nema baš ničega što ostaje?! Ima, govori nam na istom mestu apostol: A onaj koji tvori volju Božiju ostaje vavek. Kako postoji svet koji je tako sav prolazan? Bog hoće i on se održava. Volja Božija je njegova nepokolebiva i nerazrušiva osnova. I onaj među ljudima, koji tvrdo stane uz volju Božiju, istoga trenutka i sam postaje postojan i utvrđen. Kolebaju se misli kod onoga koji juri za prolaznim. No, čim se urazumi i vrati na put volje Božije, čovek počinje da se utvrđuje u mislima i namerama. I kad, na kraju, uspe da stekne naviku na ovakav način življenja, u njemu sve - i unutrašnje i spoljašnje - dobija mirno ustrojstvo i bezmetežni poredak. Počevši ovde, taj duboki mir i nepomutljiva bezmetežnost preći će i u drugi život, i tamo se produžiti na vekove. Eto šta je, usred opšteg toka oko nas, neprolazno i postojano u nama! - Hođenje po volji Božijoj.

SUBOTA

Ko su oni koji imaju izgled pobožnosti, a sile njene su se odrekli? I ko su one koje se svagda uče, i nikad ne mogu da dođu do poznanja istine (2.Tim.3,5-7)? Prvi su oni koji

drže sve spoljašnje poretke u kojima se inače ispoljava blagočastivi život, ali koji nemaju dovoljno jaku volju da bi i unutrašnja svoja raspoloženja držali u saglasnosti sa istinskim blagočašćem. Oni rado idu u hram i u njemu rado odstoje. Međutim, ne čine napor da i umom svojim odstoje pred Bogom neodstupno i da se priljubljuju uz Njega, nego, pomolivši se malo, ispuštaju kormilo uma, te on, lebdeći, obilazi čitav svet. I ispada da su oni po svom spoljašnjem položaju u hramu, dok ih, po unutrašnjem stanju, u hramu nema: kod njih je ostao samo izgled pobožnosti, ali ne i njena sila. Tako treba razumeti i druge slučajeve. One druge, pak, stupivši u oblast vere, samo iznalaze pitanja: Šta je to, a kako ovo, zašto ono i zbog čega ovo? U njima je strast prazne ljubopitljivosti. Njih ne zanima istina, nego bi jedino da zapitkuju. Našavši rešenje, ne ostaju dugo pri njemu, nego uskoro osećaju potrebu da pitaju za drugo. I tako dan za danom, pitajući i pitajući, nikada se u potpunosti ne zadovoljavajući već saznatim. Jedni, tako, jure za zadovoljstvima, a one za zadovoljenjem svoje ljubopitljivosti.

NEDELJA O BLUDNOM SINU (34.)

O čemu nam sve ne govori Nedelja o bludnom sinu? Govori i o našem spokojstvu i punoti u domu Oca nebeskog, i o našem bezumnom napuštanju Očevog pokroviteljstva radi neobuzdane slobode, i o bogatom nasleđu koji čovek ima bez obzira na svoju nepokornost, o nepromišljenom traćenju tog bogatstva na svakakve nepotrebnosti, i o krajnjem osiromašenju kao posledici toga traćenja. Ona govori i o tome kako čovek, osvestivši se i došavši k sebi, promislivši i rešivši da se vrati mnogomilostivome Ocu, sa ljubavlju biva primljen i vraćen u svoje prvobitno stanje. I ko neće ovde za sebe naći blagu i korisnu pouku? Ako se nalaziš u Očevom domu, ne žuri napolje na slobodu. Jer, vidiš kako se završio takav pokušaj?! Ako si, pak, otišao i proćerdao imetak, onda se brzo zaustavi. Ako si sve utraćio i upao u krajnju bedu, brzo se reši i - vrati se. Jer, tamo te očekuje svaka snishodljivost, ranija ljubav i obilje. I ovaj poslednji korak se pokazuje kao najnužniji. O tome nije potrebno opširno govoriti. Osvesti se, reši da se vratiš, ustani i požuri ka Ocu. Njegovo naručje te čeka otvoreno, gotovo da te primi.

**SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI**

PONEDELJAK (35.)

Juče nas je priča o Bludnom sinu prizvala da se sa bespuća vratimo na dobar put. Sada nas sveti apostol Jovan pobuđuje ka istom, uveravajući nas da ćemo biti slični Gospodu kad se bude javio. Može li se nešto uporediti sa takvim dostojanstvom?! Pretpostavljam da i ti, slušajući ovo, tražiš i želiš da postigneš taj cilj. Zaista je to dobra i od svega potrebnija namera! Ne odlaži da se prihvatiš onoga čime se to i postiže. Čitaj dalje: I svaki koji ovu nadu ima u Njega, očičava sebe, kao On što je čist (1.Jn.3,3). Ima li kod tebe nešto što treba da se očisti? Naravno, naći će se, i to ne nešto malo. Zato požuri, jer gde je Gospod, ništa nečisto ne može da uđe. Nemoj se uplašiti težine posla. Jer, sam Gospod će ti biti pomoćnik u svemu. Samo ti imaj usrdnu želju i obrati se Gospodu za potrebnu pomoć. Tvom usrdju će se pridodati Njegova blagodatna sila, i sve će poći lako i uspešno. Kao što nema greha koji pobeđuje milosrđe Božije, tako nema ni bilo kakve nečistote duše koja bi se mogla odupreti sili blagodati. Neka sa tvoje strane samo postoji odbojnost prema nečistoti, revnosno usrđe ka njenom odstranjenju i pribegavanje ka Gospodu sa verom.

UTORAK

Sa kakvim je oduševljenjem sveti Petar tvrdio da se neće odreći Gospoda. Ali, kad je došlo do toga da se odlučnost pokaže na delu, on ga se odrekao, i to triput. Takva je slabost naša! Pobeđiće samo onaj ko se ne uzda u sebe samoga, nego svu nadu polaže na Gospoda i ide među svoje neprijatelje. Takav pad tako značajnog lica je i bio dopušten kako niko ne bi pokušavao da učini nešto dobro uzdajući se isključivo u sebe, ili verujući da sam može da pobeđi bilo unutrašnjeg bilo spoljašnjeg neprijatelja. Naravno, uz nadu na Gospoda, ne treba ni svoje ruke opustiti. Pomoć od Gospoda dolazi kad mi pokažemo napor. Udruživši se sa njom, napor naša dela čini uspešnim. Ako nema napora, ni pomoć Božija nema sa čim da se udruži, te i ne dolazi. Pomoć neće doći ni ako je kod tebe prisutno nadanje na samoga sebe, budući da i nemaš potrebe za njom. Kako ona može da se pridoda tamo gde je smatraju suvišnom?! U takvom slučaju ona se i nema čime prihvatiti. Ona se, inače, prihvata srcem. A srce se otvara za njeno prihvatanje osećanjem potrebe. Tako je potrebno i jedno i drugo. Bože, pomози! No, ni ti sam ne leži.

SREDA

Pošto je pomoć nužna - traži je. Ti kažeš: "Tražio sam, pa nije data". Ali, kako se drugima daje? Kod Gospoda nema licemerja koje bi ga navodilo na to da jednom daje pomoć a drugome, bez ikakvog razloga, da ne daje. On je rad da je svima pruži, budući da je i sam željan da daruje. Ukoliko nekome i uskraćuje pomoć, uzrok nije u Njemu nego u onome koji traži. Među tim uzrocima mogu biti i takvi koje mi uopšte ne možemo dokučiti. Međutim, ima i poznatih uzroka, koji su svakome ponaosob vidljivi. Jedan od takvih uzroka - ako ne i najglavniji - iznosi sveti Jovan: odsustvo slobode, koje proizilazi od prekora srca ili griže savesti. Ljubljani, govori on, ako nas srce naše ne osuđuje, slobodu imamo pred Bogom; i što god ištemo, primamo od Njega, jer zapovesti Njegove držimo i činimo što je ugodno Njemu (1.Jn.3, 21-22). Šta da dodamo na ove reči?! One su same po sebi jasne. Koji će gospodar pomagati nevernom sluzi, raspikući i razvratniku?! I zar će nam Gospod popuštati kad mi nećemo da mu ugađamo i da tvorimo Njegove zapovesti; kad, može biti, i molitvi pribegavamo samo onda kada je iskrsla krajnja nužda?!

ČETVRTAK

I ovo je pobjeda koja pobedi svet - vera vaša (1.Jn.5,4), vera hrišćanska. Šta znači pobediti svet? To ne znači da sve zaljubljenike u svet treba pobiti i da sve što izaziva ljubav prema svetu treba istrebiti, i uništiti, već da treba, živeći među zaljubljenicima u svet i krećući se u svetoljubivom načinu ponašanja, biti kao stranac prema svima i svačemu. Čim si se odrekao sveta i svega svetskog - već si pobedio svet. Ko, pak, treba da uči odricanju od sveta i ko treba da da snagu za to? Vera naša. Ona raskriva pogubnost svetskih prelesti i rađa želju za oslobođenjem od njihovih zamki. Onome ko reši da raskine veze sa svetom, da se pokaje i pristupi tajnama obnovljenja - krštenju ili pokajanju, ona daje da tajanstveno oseti sladoć života suprotstavljenog svetu, i to takvu sa kojom se sve slasti sveta ni uporediti ne mogu. Stoga se u srce usađuje odbojnost prema svemu svetskom, što najzad i znači pobjedu nad svetom. Tom tajanstvenom zbivanju, koje za posledicu ima odbojnost prema svetu, dodaje se i sila za nepokolebivo ostajanje na udaljenosti od njega. To i jeste konačna i temeljna pobjeda.

PETAK

Sveti Jovan Bogoslov piše: Mnoge varalice iziđoše u svet, koji ne priznaju Isusa Hrista da je došao u telu (2.Jn.7). Tako je bilo u njegovo vreme. Sada, pak, iziđoše na svet varalice koje ispovedaju Isusa Hrista da je došao u telu, ali koji zbog

toga nisu manje varalice i antihristi (st.7). Sa tim je počelo od vremena Arija, i sa tim se ide sve do sada. No, stari su se više spotali o dogmat o Ličnosti Isusa Hrista Spasitelja našeg, dok su se od vremena Lutera počeli spoticati o učenje o spasenju u Njemu. I koliko se već javilo takvih?! I u naše dane su se javile takve varalice i antihristi, koji objašnjavaju da je "dovoljna samo vera". Više ništa ne treba - ni Crkva, ni Tajne, ni sveštenici. I oni svoju laž počinju od Hrista Gospoda i spasenja u Njemu. No, pošto sve krivo tumače, antihristi su i podležu kletvi. Čuvajte se od njih. Svaki koji prestupa i ne ostaje u učenju Hristovom, taj Boga nema (2.Jn.9). I oni ga nemaju, jer nemaju učenja Hristovog. To učenje je u Crkvi, a oni su se udaljili od Crkve. Samo oni koji slede Crkvu imaju učenje Hristovo i u Njemu prebivaju. Radi toga i imaju Hrista, Sina Božija i Boga Oca (st.9). A oni nemaju, mada i tvrde da imaju. Ne primajte takve, i ne pozdravljajte se sa njima (st.10).

SUBOTA (ZADUŠNICE)

Sveta Crkva danas našu pažnju prenosi od sadašnjeg života ka ocima i bratiji koji su otišli odavde, sa željom da nas, ukazujući nam na njihovo stanje koje ni sami nećemo moći da zaobiđemo, raspoloži na dostojno provođenje Sirne sedmice i zatim, Velikog posta, koji za njom dolazi. Poslušajmo, radi toga, našu majku Crkvu i, sećajući se otaca i bratije naše, zapnimo da se i sami pripremimo za prelazak na onaj svet. Prisetimo se svojih grehova i oplačimo ih, donevši za ubuduće čvrstu nameru da se sačuvamo od svake nečistote. Jer, u Carstvo Božije neće ući ništa nečisto, i niko od nečistih se na Sudu neće opravdati. Posle smrti više ne očekuj očišćenje. Požurimo, jer ko sebi može da predkaže dugovečnost? Ovaj život se načas može preseći. A zatim, kako se javiti na onome svetu nečist? Kakvim ćemo očima da pogledamo na oce i bratiju koji imaju da nas sretnu? Šta ćemo da odgovorimo na njihova pitanja: "Zašto ovo kod tebe nije dobro? A šta je to, a ono?" Kakav sram i stid će nas tada obuzeti?! Požurimo, zato, da ispravimo sve neispravno, ne bismo li se javili na onom svetu barem koliko toliko snošljivi i prihvatljivi.

NEDELJA MESOPUSNA (35.)

Strašni sud! Sudija ide na oblacima, okružen bezbrojnim mnoštvom nebeskih besplotnih sila. Trube se čuju na svim stranama zemlje i podižu mrtve. Ustavše mnoštvo hodi na određeno mesto, ka prestolu Sudije, predosećajući već unapred kakvu će presudu o sebi čuti. Jer, svakome će dela biti napisana na čelu, i sam čovekov izgled će odgovarati njegovim delima i naravima. Deoba na desne i leve će da se izvrši sama po sebi. Najzad se sve podelilo. Nastalo je duboko ćutanje. Još jedan tren, i čuće se konačna odluka Sudije - za jedne: "Pridite!", a za druge: "Odlazite!" Pomiluj nas, Gospode, pomiluj nas! Neka bude milost Tvoja na nama! No, tada će već biti kasno da se tako uzvikuje. Sada je nužno da se potrudimo da speremo sa našeg bića one nepovoljne oznake koje su na njemu napisane usled greha. A tada ni reke suza, koje bismo bili gotovi da pustimo radi umivanja, neće ničemu poslužiti. Stoga zaplačimo sada barem potocima, ako ne rekama suza. A ako ne ni potocima, ono barem kišnim kapima. A ako čak ni to nemamo, skrušimo se srcem i, ispovedivši svoje grehe Gospodu, izmolimo oprostaj, dajući zavet da ga više nećemo žalostiti narušavanjem Njegovih zapovesti. Zatim porevnujmo da verno ispunimo zavet.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (36.)

Šta znači "hoditi u istini"? Znači - misliti i osećati kako zahteva istina koja se primi u srce. Istina je da je Bog svugde i da sve vidi. Onaj ko tu istinu prihvati srcem i počne da se ponaša, i iznutra i spolja, kao da je pred njim sam Bog koji vidi sve što se u njemu nalazi - hodi u istini. Istina je da Bog sve drži u svojim rukama i da bez Njega mi ništa uspešno ne možemo učiniti. Onaj ko tu istinu primi k srcu i počne da se u svemu što radi Bogu molitvom obraća za pomoć; onaj ko sve što se sa njim dešava prima kao da je iz ruke Gospodnje - hodi u istini. Istina je da nas smrt može svakog časa uzeti i da nas po smrti odmah čeka sud. Ko tu istinu primi srcem i počne da živi kao da će sledeće minute umreti i predstati sudu Božijem - hodi u istini. Tako treba razumeti i u vezi sa svakom drugom istinom.

UTORAK

Sretenje. Prilikom Sretenja Gospoda okružuju, s jedne strane, pravednost koja ne očekuje spasenje od same sebe - Simeon, i strog život u postu i molitvama, oživljavan verom - Ana; a s druge strane, suštinska, svestrana i nepokolebiva čistota - Djeva Bogomajka, i smirena i ćutljiva poslušnost i predanost volji Božijoj - Josif obručnik. Prenesi sva ta duhovna nastrojenja u svoje srce, pa ćeš i ti susresti Gospoda. Susrešćeš ga ne dok ga nose, već će ti sam prići. Primi ga u naručje srca i zapevaj mu pesmu koja prolazi nebesa i veseli sve anđele i svete.

SREDA

Stoga još govori Gospod: Obratite se meni svim srcem svojim, posteći i plaćući i tužeći. I razderite srca vaša, a ne haljine svoje, i obratite se Gospodu Bogu svome, jer je milostiv i žalostiv, spor na gnev i mnogomilostiv... Trubite u trubu, naredite post, proglasite svetkovinu... ženik neka iziđe iz svoje kleti i nevesta iz ložnice svoje... neka plaću sveštenici, sluge Gospodnje, i neka kažu: Oprosti Gospode narodu svome (Joil 2,12-17). Ko još sluša ovaj glas koji se razleže u Crkvi? Kad bi se sa neba nasred trga razlegao gromoviti glas: "Poštedite, ljudi, sami sebe, da bi vas i Gospod poštedeo", može biti da bi ga neko i čuo i osvestio se od opijenosti pokojem, pohotama i vinom. Sveštenici ne prestaju da vozlašavaju: "Poštedi Gospode!". Međutim, od Gospoda dolazi strašni odgovor: "Neću poštedeti, jer niko ne traži da ga poštedim". Svi leđima okrenuti stoje prema Gospodu. Svi su se odvojili od Njega i zaboravili ga.

ČETVRTAK

Teško onima, objavljuje sveti apostol Juda, koji se sablažnjivo ponašaju u zajednici, koji jedu bez zazora, sebe napasajući, koji se penušaju svojim sramotama, koji hode po željama svojim, čija usta govore naduvene reči i koji sebe odvajaju od jedinstva vere. Teško njima! Jer, dolazi Gospod, sa hiljadama svojih svetih anđela, da sudi svima i da izobliču sve nečastive u svim delima koje je počinila njihova nečastivost.

PETAK

Tako ću vas izbaviti, te ćete dobiti blagoslov, obećava Gospod preko proroka Zaharije. No, pod kojim uslovom? Pod tim, da svako govori istinu svome bližnjem, da svoja dela vrši po pravdi, da ne zlopamti u srcu svome na bližnjega svoga, da ne čini lažne zakletve, i da zavoli mir i pravdu. Ako su ovi uslovi ispunjeni, oni će mi, govori Gospod, biti narod i ja ću im biti Bog u istini i pravdi, i među njima će se zacariti blagoslov. Tada će čuti svi na strani i reći će: "Pođimo ka njima da se pomolimo pred licem Gospodnjim, jer smo čuli da je Gospod sa njima". Tada će doći mnogi narodi da traže Gospoda (Zah.8,7-23). Tako je privlačila Gospodu ljude i narode visoka čistota života pravih Hrišćana. I inače su oni koji žive po duhu Hristovom najbolji i najubedljiviji apostoli Hrišćanstva, pa makar i ćutali.

SUBOTA

A koji su Hristovi, raspeše telo sa strastima i željama. U naše vreme se obrnuo ovaj poredak: sada ne raskinju telo sa njegovim strastima i željama, nego sa proždrljivošću, sa pijanstvom, bludom, igranjem i zabavljanjem! Ni najnemilosrdniji seljak ne muči toliko svoju lenjivu stoku. Kada bi naše telo dobilo slobodu i razum, njegova prva reč bi bila prekor protiv svoje gospodarice-duše, tj. što se ona nezakonito umešala u njegova dela, unela u njega strasti koje su mu strane i muči ga upražnjavajući ih. Zapravo, potrebe našeg tela su proste i bestrasne. Pogledajte na životinje: ne prejedaju se, ne spavaju preko mere, zadovoljavaju svoje telesne potrebe u određeno vreme i zatim čitavu godinu ostaju mirne. Jedino je duša, zaboravivši svoje bolje osobine, iz prostih potreba tela izazvala mnoštvo protivprirodnih stremljenja koja su, po svojoj neumerenosti, postala protivprirodna i telu. Stoga je, da bi se od duše odsekle telesne strasti, nophodno raskinuti telo, samo u sasvim suprotnom smislu od navedenog, tj. ne davati mu dovoljno ni onog što mu je potrebno, ili zadovoljavati njegove potrebe u mnogo manjoj meri nego što zahteva njegova priroda.

NEDELJA SIROPUSNA

Jer ako oprostite ljudima sagrešenja njihova, oprostiće i vama Otac vaš nebeski. Ako li ne oprostite ljudima sagrešenja njihova, ni Otac vaš neće oprostiti vama sagrešenja vaša (Mt.6,14-15). Kakav jednostavan i svima dostupan način spasenja! Tebi se opraštaju gresi pod uslovom da i ti opraštaš grehe bližnjeg prema tebi. Ti si, dakle, sam u svojim rukama. Prelomi sebe i od nemirnih osećanja prema bratu pređi u iskreno mirna - sve je u tome. Dan oproštenja - veliki nebesni dan Božiji! Kada bismo svi iskoristili ovaj dan kako bi trebalo, od hrišćanskih zajednica bi se stvarale rajske zajednice, i zemlja bi se stapala sa nebom...

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (1. NEDELJE POSTA)

"Dođe post, mati celomudrenosti" [tj. duševne čistote]. A kakvo je bilo vreme do toga dana? Vreme bludjenja? Duša je bludela sa svim što bi joj se kao prijatno pružalo pred očima - i sa licima, i sa stvarima, a još više sa grehovnim strastima. Svaki ima svoju strast kojoj u svemu ugađa. No, sada učinimo kraj tome. Neka svaki shvati svoju Dalilu koja ga veže i predaje zlim neprijateljima, i neka je napusti. I biće ti dano više nego Sampsonu: ne samo da će kosa, tj. blage misli, izrasti, i ne samo da će se vratiti snaga, tj. jačina volje, nego će se i oči otvoriti, tj. um će postati svetao i pogledaće te Gospod. Jer, sada se nalaziš u pravoj svetlosti. Evo, sad je najpogodnije vreme! Evo, sad je dan spasenja!

UTORAK

Čita se o stvaranju, prvobitnom stanju, padu i obećanju spasenja u Gospodu našem Isusu Hristu. Pazi i poučavaj se! Sada je za tebe vreme tvoje obnove. Pripadni Gospodu i On će ti podariti svetlost koja će prosvetiti tvoju grehovnu tamu, postaviti osnovu za tvoje

kolebljive misli i želje greholjubivog srca tvoga - blagu nameru da čvrsto i nepokolebivo Njemu služiš, uspostaviti kopno i more: svemu će u tebi dati svoje mesto. Tada ćeš početi da rađaš, u početku travu, zelen i drveće - začetke vrlina, a zatim i živa stvorenja - savršeno duhovna i bogougodna dela, dok se, na kraju, u tebi ne obnove obraz i podobije Božije, koje si imao na početku. Sve će to da ti učini Gospod za ovih šest dana duhovnog delanja tvoje pobožnosti, ukoliko ih budeš provodio sa pažnjom, strahom Božijim i skrušenjem srca.

SREDA

Ako prizoveš premudrost i razumu daš glas svoj, i osećanje prizivaš velikim glasom, razumećeš strah Gospodnji i naći ćeš poznanje Božije (Prič.2,3-5). Strah Gospodnji je koren bogougodnog života. Kada pride strah Božiji, kao tvoračka sila, sve u tebi preustrojava i obnavlja prekrasan poredak - kozmos duhovni. Međutim, kako steći strah Božiji? On je već u tebi, ali je zaglušen. Ti ga, pak, vaskrsni. Zarad toga daj glas razumu i otvori srce svoje za primanje saveta istine. Do sada razum nije dolazio do reči: bio je u ropstvu i nije smeo da govori zdrave reči. Stoga ga pusti neka sada govori. On će početi da govori o Božijem svedržiteljstvu, koje i tebe drži i koje može u svakom trenutku da te napusti; zatim će govoriti o Božijoj svudaprisutnosti i sveznanju, kojim On u tebi sve vidi i gnevi se na tebe za sve zlo u tebi; pa o Božijem pravosuđu, koje je gotovo da te odmah nakaže, ali se usteže zbog milosti; pa o smrti, koja je u svakom trenutku gotova da te ščepa i preda sudu i kazni. Slušaj i privodi srce svoje u osećanje tih istina. Ako za njih razbudiš svoje osećanje, i strah Božiji će ti prići. Eto zore života.

ČETVRTAK

Boj se Boga i udaljavaj se od svakog zla (Prič.3,7). Vrhunac tvoje pobožnosti neka se sastoji u zacarenju straha Božijeg i ukorenjivanju tvrde namere da se uklanjaš od svakog zla, pa makar te to koštalo čak i života. Nemoj se zadovoljavati samo spoljašnjim izgledom pobožnosti, nego se pobrini o svojoj unutrašnjosti: uđi u sebe i gledaj način svog mišljenja, tj. da li je saglasan sa nelažnim rečima Božijim; pogledaj na svoje sklonosti i raspoloženja, tj. da li su onakva kakva od tebe Gospod očekuje u Jevanđelju; pogledaj na čitav svoj život,

tj. da li je u svemu saglasan sa zapovestima Božijim. I onda sve bogoprotivno oplači i zamrzni, odlučivši da se više na to ne vraćaš. Učinivši tako - bićeš premudar.

PETAK

Gospod se protivi gordima, a smirenima daje blagodat (Prič.3,34). Osobito se priseti ovih reči kada kreneš na ispovest. Ništa tako kao gordost ne veže jezik da kaže: "Grešan sam". Smiri se pred Gospodom, ne poštedi sebe, ne uboj se lica

ljudskog. Otkrij svoju sramotu da bi se umio, pokaži svoje rane da bi se iscelio, kaži sve nepravde svoje da bi se opravdao. Što bezosećajniji budeš bio prema sebi, veću će sažaljivost Gospod na tebi projaviti, te ćeš otići sa slatkim osećanjem pomilovanja. To i jeste blagodat Gospoda našeg Isusa Hrista, koja se daje onima koji sebe smiravaju iskrenim ispovedanjem svojih grehova.

SUBOTA

Pristupili smo ka čaši Gospodnjoj i bili na Njegovoj večeri: "Slava Ti, Bože! Slava Ti, Bože! Slava Ti, Bože!" Veliki je dan danas za Gospoda! Preslavno je slavlje na nebu! Nema grada, ni sela, ni doma gde nije bilo pričesnika. Po celom prostranstvu Rusije, na jugu i na istoku - koliko je samo lica, obučenih u belu odeću opravdanja, okusilo od božanstvenog života i sjedinilo se sa Gospodom! Obnovilo se telo Gospodnje - telo Crkve, i obuklo u njemu svojstvenu slavu, sakrivenu od očiju ljudskih, no vidljivu za oči anđelske. Poklonili su se anđeli Prvorodenome kada je bio uveden u vaseljenu u sili svojoj; sada su mu se, pak, poklonili stoga što se vaseljena sada Njemu samome privodi. Poklonili su se i zapevali: Presto je Tvoj Bože, u vekove vekova; žezal pravde je žezal Carstva Tvoga. Zavoleo si pravdu i omrzao bezakonje (Ps.44,7-8).

PRVA NEDELJA POSTA

Pravoslavljje. Ne zaboravi pravednu reč koju si rekao Gospodu, obnavljajući sa Njim zavet, narušen sa tvoje strane rđavom savešću. Seti se kako i zbog čega si ga narušio i staraj se da izbegneš nove nevernosti. Nije slavna lepa reč - slavna je vernost. Zar nije slavno biti u zavetu sa Carem? Koliko je, tek, slavno biti u zavetu sa Carem careva! Ali, ta će se slava obratiti u tvoju sramotu ukoliko ne budeš veran zavetu. Koliko je, od nastanka sveta, velikih ljudi proslavljeno! I svi su oni proslavljeni za vernost, u kojoj su istrajali, ne gledajući na velike nevolje i žalosti koje su imali zbog nje: A drugi iskusiše poruge i šibanja, pa još okove i tamnice; kamenjem pobijeni, prestrugani, izmučeni, od mača pomreše; potucaše se u kožusima i kozjim kožama, u oskudici, u nevoljama, u patnjama; oni kojih svet ne beše dostojan, potucahu se po pustinjama i gorama i po pešterama i po jamama zemaljskim... Zato i mi, imajući toliki oblak svedoka, sa trpljenjem hitajmo u podvig koji nam predstoji: Gledajući na Isusa, Načelnika i Savršitelja vere (Jev.11,36-38; 12,1-2).

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (2. NEDELJE POSTA)

Svrh svega što se čuva čuvaj srce svoje, jer iz njega ističe život (Prič.4, 22). Stekavši strah Božiji, ispovedivši se i pričestivši se Svetim Tajnama, Hrišćanin u sebi obnavlja blagodatne izvore koji su potekli u nama svetim krštenjem, a koji su potom toliko puta bili zatrpavani neradom i padovima u greh, da bi zatim toliko puta opet bili očišćavani pokajanjem. Sad su oni ponovo očišćeni od poslednjih padova. Čuvajmo ih, barem od sada, da se opet ne zatrpaju nepažnjom, rasejanošću i nebrigom za one delatnosti kojima se održava njihova čistota i njihov ispravni tok. Produžimo post, ne dajmo osećanjima na volju, ne prekidajmo usrdne molitve i suze, ne zaboravimo dela ljubavi, potrudimo se oko slušanja reči Božije, a više od svega razgovarajmo sa Gospodom koji je u nama, i tom besedom podržavajmo u sebi strah Božiji i revnost za bogougađanje, u čemu se i sastoji izvor našeg duhovnog života.

UTORAK

A Kain reče Gospodu: Krivica je moja toliko velika da se ne može oprostiti (Post.4,13). Da li je bilo ispravno tako govoriti pred licem Boga koji je, doduše, strog u pravdi, ali i uvek spreman da pomiluje onoga ko se iskreno kaje? No, zavist je pomračila zdravo rasuđivanje, prestup sa predumišljajem je ogorčio srce, i Kain je grubo odgovorio samome Bogu: "Zar sam ja čuvar brata svoga?" (Post.4,9). Bog hoće da omekša njegovo kameno srce čekićem svoga strogog suda. Međutim, on se ne da i, zatvorivši se u svojoj ogrubelosti, ide ka onome što je zaslužio svojom zavišću i ubistvom. I čudno je to, što je i posle toga živeo kao i svi drugi: imao je decu, osnovao porodicu i ostale životne odnose, premda je pečat odbačenosti i očajanja stalno bio na njemu. Znači, to je bilo u njegovoj unutrašnjosti, u njegovoj savesti, koja je u svom odnosu prema Bogu bila pritiskivana delima, strastima i grehovnim navikama. Na to treba obratiti posebnu pažnju! Ujedno, međutim, treba i veru svoju vaskrsavati i njome znati da nema greha koji pobeđuje milosrđe Božije, premda i jeste neophodno uložiti vreme i trud da bi se omekšalo srce. No, treba znati šta se želi - spasenje ili pogibao!

SREDA

Kada su Mojsije i Aron počeli da zastupaju svoj narod pred faraonom, sa željom da bude otpušten, kao odgovor je sledilo otežavanje radova ugnjetenih Izrailjaca do tog stepena da narod uzropta na svoje zastupnike: Omraziste nas faraonu (Izl. 5,21). Isto to oseća i duša grešnika koji se kaje. Jer, kada strah Božiji i savest, tj. unutrašnji Mojcej i Aron, počnu da oduševljavaju dušu da se podigne na noge i da strese sa sebe breme grehovnog ropstva - radost prolazi sve njene delove. No, tada ni neprijatelj ne spava. On je pritišće pomislina o teškoćama koje proizilaze iz [navodne] nesavladivosti greha i na nju navodi strahove sa svih strana - strah za lično blagostanje, za spoljašnje odnose, za čast, pa čak i za život. I dešava se da čovek prekida sa pokajanjem, iako je tek je počeo da se kaje. No, ohrabri se brate! Gospod nad vojskama uzvisiće se sudom, i Bog sveti posvetiće se pravdom (Is.5,16). Bog je jači od neprijatelja. Zavapi ka Njemu i čućeš isto što je čuo i Mojsije: Sad ćeš videti šta ću učiniti faraonu (Izl.6,1). Vrag nema vlasti nad dušom. On je samo može zastrašivati užasnim prividima. Međutim, ne daj se, pretrpi, idi napred hrabro govoreći u sebi: "Čak ako i smrt dođe, neću napustiti ovo delo i poći ću smelo tamo gde me zove Gospod, duhom pokajanja koji sada deluje u meni".

ČETVRTAK

Ne daj sna očima svojim, ni veđama svojim dremanja. Otmi se kao srna iz ruke lovca, i kao ptica iz ruke ptičara (Prič.6,4 -5). To pravilo je dužan da uzme kao kormilo svako ko je u svome srcu i pred Bogom rešio da živi po Njegovim zapovestima. Ni on ne treba da daje sna očima svojim - naravno, ne spoljašnjim, nego unutrašnjim, tj. očima uma, kako bi one neprestano gledale na srce i pažljivo posmatrale sve što se u njemu dešava, pružajući mogućnost revnitelju da prepoznađe vražje zamke i da izbegava njihove opasnosti. Sada srce postaje poprište borbe sa neprijateljem. jer, tu on neprestano seje svoje, što se odražava na pomislama. Premda nisu uvek nečiste na očigledan način, one su ipak većim delom prikrivene prividnom dobrotom i ispravnošću. A lanac svih pomisli je vešto spletena zamka. Ko im dopusti da se razvijaju bez pažnje, ne može a da ne bude njima zavezan, niti da izbegne opasnost pada. Eto zbog čega, brate, treba da držiš oko tvoga uma strogo pažljivim za sve ono što se dešava u tebi i oko tebe. Gledaj i ispituj šta ti predlaže tvoj neodstupni savetnik sa leve strane i rasudi zbog čega ti on to predlaže, čemu te to vodi, te nikada nećeš upasti u njegove zamke. Ipak, ne zaboravi da sama pažnja nije dovoljna, već da treba da se udruži sa trezvoumljem, bodrošću i neprestanom molitvom Gospodu. Spoji sve to i bićeš neuloviv.

PETAK

Neće duh moj do veka prebivati sa ovim ljudima, jer su plot (Post.6,3). U čoveku postoje dve suprotnosti, a svest je samo u jednom - u ličnosti ljudskoj. Karakter te ličnosti se određuje s obzirom na to na koju će se stranu usmeriti. Ako je na strani duha, i čovek će biti duhovan; a ako je na strani tela, i čovek će biti telesan. Duh ni u telesnom čoveku ne nestaje, ali biva porobljen i nema svoga glasa. On je tu porobljen i služi telu, kao sluga gospodar, iznalazeći za njega sva moguća zadovoljstva. Isto tako ni u duhovnom (čoveku) ne iščezava telo, već se potčinjava duhu i služi mu, gubeći sva prirodna prava - na hranu zbog posta, na san zbog bdenja, na odmor zbog neprekidnog truda i zamaranja, na nasladu čula zbog usamljenosti i ćutanja. Bog ne prebiva tamo gde caruje telo, zato što duh, kao organ Njegovog opštenja sa čovekom, tu ne zauzima svoj pravi položaj. Po prvi put se približavanje Božije oseća kad duh počne da zahteva svoja prava putem buđenja straha Božijeg i savesti. A kada i svest sa slobodom stane na tu stranu, Bog opšti sa čovekom i počinje da prebiva u njemu. Od toga časa počinje produhovljenje duše i tela,

celog unutrašnjeg i spoljašnjeg čoveka, sve dok Bog ne postane sve i sva za tog čoveka. Time se čovek, oduhovivši se, obožuje. Kakva čudesna mogućnost, i kako se retko ona shvata, poštuje i traži!

SUBOTA

Iziđe [Isus] i otide na pusto mesto i onde se moljaše Bogu (Mk.1,35). Gospod se moli kao čovek, ili bolje, kao onaj koji se očovečio, tj. ljudskom prirodom. Njegova molitva je zastupnička za nas, no u isto vreme prosvetljujuća za Njegovu čovečansku pri-

rodu, kojoj je padalo u deo da, hodeći uskim putem, usvaja ono Božansko. U poslednjem značenju, ona je za nas obrazac i primer. Apostol Pavle uči da se Duh moli u onima koji su ga primili, premda, ne sam, nego pobuđujući molitvena, stremljenja u duhu čovečijem. Eto prave molitve - duhovne molitve. No, takva je ona tek na svome vrhuncu. Put do nje jeste molitveni trud ljudi koji traže očišćenje i osvećenje. Usamljenost i noć su okolnosti koje odgovaraju tome trudu. Sam, pak, napor se sastoji iz mnoštva poklona sa srdačnim uzdisajima. Trudi se i odstrani svaku lenjost, pa će se i Gospod sažaliti nad tobom i dati ti duh molitve, koji će u tebi početi da deluje kao disanje u telu. Samo počni! Evo sad je najpogodnije vreme!

DRUGA NEDELJA POSTA

Ja sam vrata; ako ko uđe kroza me spašće se (Jn.10,9). Isto Gospod govori i na drugom mestu: Niko ne dolazi Ocu osim kroz mene (Jn.14,6). I još jednom to potvrđuje kada kaže: Bez mene ne možete činiti ništa (Jn.15,5). Sve vredno što u sebi ima Hrišćanin, koji je sav u Hristu, dobija jedino od Hrista. Njegovo opravdanje je od Hrista, i telo njegovo - takođe je Hristovo. Onaj ko se spasava, spasava se zbog toga što je obučen u Hrista. Samo u takvom stanju on može da priđe Ocu. Mi smo otpali od Boga i zato smo izazvali gnev prema sebi. (Sudjenje po) pravdi Božijoj odstupa od nas i milost se Njegova pruža ka nama i prima nas, koji se približavamo, samo ako se približavamo Njemu u Hristu i Hristom. Pečat Hristov se otiskuje na celoj prirodi Hrišćanina. Onaj ko ga nosi poći će usred senke smrti i neće se uplašiti zla.

Da bismo bili takvi; mi imamo tajne - krštenje i Pričešće, koje u grešnicima, po krštenju, deluju pokajanjem. No, i to je od strane Gospoda. U naš udeo, pak, spada da u svome

duhu obrazujemo pogodna raspoloženja za njihovo primanje - veru, koja ispoveda: "Ja sam propao, no spasavam se samo Gospodom Isusom Hristom"; ljubav, koja revnuje da sve posveti Gospodu, ništa ne štedeći; i nadu, koja se ne nada na sebe, nego je uverena da neće biti ostavljena od Gospoda, očekujući svaku pomoć od Njega, bilo unutrašnju bilo spoljašnju, tokom celog svog života, sve dok čovek ne bude uzet tamo gde je i On sam.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (3. NEDELJE POSTA)

Strah Božiji nenavidi nepravdu (Prič.3,13). Nenavideći je, on je i progoni. Progoneći je, duša postaje čista i prava pred Gospodom. A to i jeste ono što sada sa tolikim trudom tražimo. Znači, vaspostavi u sebi strah Božiji i podržavaj ga u sebi, te ćeš ovladati najsnažnijim sredstvom za isceljenje samoga sebe. Strah Božiji ti neće dozvoliti da grešiš, nego će te terati da činiš svako dobro u svakom slučaju. I na tebi će se ispuniti zapovest: Ukloni se od zla i čini dobro (Ps.33,15), koju prorok daje onima koji žele istinski život. No, kako doći do straha Božijeg? Traži i naći ćeš. Tu se ne može reći: "Uradi to i to". Strah Božiji je duhovno osećanje koje se na sakriven način začinje u srcu od njegovog obraćenja Bogu. Tu pomaže razmišljanje, pomaže i prinuđavanje sebe na sticanje [spasonosnog] osećanja. Ipak, na samom delu, on je dar Božiji. Zbog toga ga traži kao dar i daće ti se. I kada ti bude dat, samo slušaj bez pogovora šta ti nalaže, pa će on ispraviti sve tvoje nepravde.

UTORAK

Premudrost, Bog Slovo, sačini sebi dom - svetu Crkvu, i u njoj udesi trpezu - reč Božiju i svete tajne, posebno Svetu Tajnu Tela i Krvi. I posla sluge svoje, svete apostole i njihove prejemnike, da sve pozovu na večeru (Prič.9,1-8). Mnogo je već pozvano, ali se još produžava pozivanje, da bi se napunio čitav dom. I večera traje neprestano. Slava

Gospodu koji je prema nama toliko milosrdan! Hajdemo stoga svi! Uđimo unutra i neka niko ne ostane iza vrata. U ove dane posta je i pozivanje pojačano i večera je obilnija. Međutim, utoliko će nam se teže oprostiti ukoliko se lišimo večere. Neka svako u svojoj pameti dobro ureže reči Premudrosti: Onaj koji greši meni, sam sebi čini nažao (Prič.8,35), i neka se sažali na sebe.

SREDA

Čudesno je kako Premudrost priziva bezumne: Ko je bezuman, neka pribegne meni (Prič.9,4). Iz toga sledi da "umnima" nema pristupa u dom Premudrosti ili svetu Crkvu. Svaku "umnost" treba odložiti pri samom ulasku u taj dom. Sa druge strane, pošto su svaka mudrost i znanje u domu Premudrosti, izvan njega, van svete Crkve, može se naći samo bezumlje, neznanje i slepilo. Kako je divno delo Božije! Ulazeći u Crkvu, ostavi svoj um, i postaćeš istinski uman; ostavi svoju samostalnost i postaćeš istinski nezavisan; odbaci i celog sebe, i postaćeš pravi vladalac samog sobe. O, kad bi svet razumeo ovu premudrost! Međutim, to je sakriveno od njega. Ne razumevajući Premudrost Božiju, on više na nju, i bezumne "razumnike" i dalje drži u njihovoj oslepljenosti.

ČETVRTAK

Pri mnogim rečima ne biva bez gpexa (Prič.10,19). Hrišćani koji su oprezni prema sebi sva čula nazivaju prozorima duše. Ukoliko su oni otvoreni, propustiće unutrašnju toplotu da izađe napolje. No, najširi otvor i najprostranija vrata, koja u obilju propuštaju tu toplotu, jeste jezik kome se daje na volju da govori koliko i šta hoće. Koliku štetu pažnji i unutrašnjem miru nanose sva čula zajedno, toliku nanosi praznoslovlje samo, budući da se dotiče svih čula i čini da duša ne vidi iako gleda, da ne čuje iako sluša i da ne oćeća dodir iako pipa. Što je za unutrašnji život maštanje, to je za spoljašnji mnogoslovlje. Ipak, mnogoglagoljivost je pogubnija, jer postaje stvarnost, i time zadobija veću upečatljivost. Uz nju se lako privezuju samoumišljenost, drskost i samovoljnost - tj. razoritelji unutrašnjeg mira, koji, slično buri, za sobom ostavljaju bezosećajnost i zaslepljenost. I kako je, posle ovoga, moguće izbeći greh pri mnogoslovlju?

PETAK

Bezbožnost pada u nepravdu (Prič.11,5). Nečastivost (bezbožnost) je nepravilan odnos prema Bogu ili potpuni bogozaborav, koji prati neverovanje u postojanje Božije i Njegovo promišljanje o stvorenome. Druge duše, pak, budući stešnjene pritiskom sličnih nečastivih misli, i želeći ipak da kako-tako budu ispravne ličnosti, donose rešenje: biću pravedan, častan i human, ne baveći se time da li ima neko iznad mene, koji posmatra, obavezuje i traži odgovor za dela ljudska. I šta biva? Nema na njima blagoslova Božijeg, jer ga nisu ni tražili, i delo njihovo nema uspeha. Savest ih svakodnevno opominje za dela ili nepravde, ili zbog nečasnosti ili nehumanosti. Oni uspevaju da sebe prikažu pravednim jedino pred ljudima. Radi svoga opravdanja, ako je potrebno, oni i činjenice oćpćy, krivo ih tumaćeci. Ko je, međutim, čiste savesti u svojoj unutrašnjosti, nema potrebe za opravdavanjem. Nemarni prema sebi potpuno zanemaruju ovaj unutrašnji razdor, a oni pažljiviji se različito prema njemu odnose. O, kad bi bar neko od njih savesno pogledao na taj razdor i, shvativši otkuda je, potrudio se da ga otkloni! On bi i samog sebe ispravio i drugima pomogao da dođu u dobar sklad.

SUBOTA

Ja nisam došao da pozovem pravednike na pokajanje, nego grešnike (Mk.2,17). Ustima (starozavetne) Premudrosti prizivao je Gospod k sebi bezumne. I sam je, stranstvujući na zemlji, prizivao grešnike. Ni gordim razumnicima, ni svojevolumnim pravednicima kod Njega nema mesta. Neka se raduje umna i naravstvena nemoć! A sila umna i delatna neka se udalji! Svestrana nemoć koja je sebe svesna, i koja sa verom pribegava Gospodu (kao nemoćna lekaru i kao oskudna Onome koji sve ispunjava) postaje snažnija i umom i naravi, nastavljajući jednako da priznaje oskudnost svog uma i rđavost naravi. Delujući u nemoći pod tim prividom neuglednosti, sila Božija nevidljivo zida novu ličnost, svetlu umom i naravi, koja će u svoje vreme - ponekad još ovde, a svakako tamo - postati oćgledna za sve. Eto šta je sakriveno od premudrih i razumnih, i šta se otkriva samo deci!

TPEĆA NEDELJA POSTA

Ko hoće za mnom da ide neka se odrekne sebe i uzme krst svoj i za mnom ide (Mk.6,34). Za Gospodom krstonoscem nije moguće ići bez krsta. Svi koji za Njim idu, nužno idu sa krstom. A šta je taj krst? Neprilike, teškoće i žalosti svake vrste, koje se sreću i izvan i unutra, na putu savesnog ispunjavanja Gospodnjih zapovesti, u životu po duhu Njegovih naredaba i zahteva. Takav krst je srastao sa Hrišćaninom: tamo gde je Hrišćanin, tamo je taj krst, a gde nema tog krsta - nema ni Hrišćanina. Olakšice svake vrste i život u utehama ne priliče istinskom Hrišćaninu. Jer, njegov zadatak je da se očisti i ispravi. On je kao bolesnik na kome treba da se vrše čas operacije, čas previjanja. Zar se to može bez bola? On hoće da se istrigne iz zarobljeništva snažnoga neprijatelja: zar je to moguće bez borbe i rana? On je dužan da ide nasuprot svih poredaka koji ga okružuju: kako to izvršiti bez neprilika i teskoba? Raduj se što osećaš krst na sebi, jer poseduješ znak da ideš za Gospodom putem spasenja, u raj. Potrpi malo. Jer, brzo će kraj, a za njim - venci!

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (4. NEDELJE POSTA)

Apostol Pavle govori da su se Izrailjci, prešavši more, krstili (1.Kor.10,2). Takvo krštenje je služilo kao znak njihovog razlikovanja od Egipćana. A apostol Petar dodaje: (Voda) i nas sada spasava krštenjem kao ispunjenjem praobraza (1.Pt.3,21). I naše krštenje nas spasava i služi kao kamen međaš između tamne satanske oblasti greha i sveta, i svetlog života u Hristu. Kršteni od sebe odrezuje sve nade i potpore zemaljske i, ničim vezan, živi u ovome veku kao da je u pustinji. Njegovo srce nije na zemlji, nego je svo u onom veku. Sve sadašnje se njega dotiče samo usput: onaj koji ima ženu, kao da je nema; onaj koji kupuje, kao da ništa nema, i onaj koji ovaj svet koristi kao da ga ne koristi (1.Kor.8,29-30).

UTORAK

Krštenje je, po apostolu Petru, obećanje dobre savesti (1.Pt.3,21). Kršteni daje obećanje da će ubuduće živeti u čistoj savesti, a i u svoj širini Gospodnjih zapovesti, koje je primio u

savest. Čistota naravi je oznaka krštenoga. Apostol Pavle svetlost svoga života poistovećuje sa svetlošću vaskrsloga Gospoda. Kao što, veli on, Hristos usta iz mrtvih slavom Očevom, tako i mi treba da hodimo u novom životu (Rim.6,4). U krštenju umire stari greholjubivi čovek, a ustaje novi, koji je revnitelj dobrih dela. I tako, kršteni, smatrajte... da ste mrtvi grehu, a živi Bogu u Hristu Isusu, Gospodu našem. Da ne caruje, dakle, greh u vašem smrtnom telu, da ga ne slušate u pohotama njegovim, niti dajte udove svoje grehu za oružje nepravde; nego predajte sebe Bogu, kao oživljeni iz mrtvih, i udove svoje Bogu za oružje pravde. Jer greh neće vama ovladati (Rim.6,11-14).

SREDA

Krštenje je u našem jeziku srodno po značenju sa krstom. Srećna srodnost! Premda je vidljiva radnja krštenja pogruženje, ipak mu se suština sastoji u saraspinjanju Hristu na unutrašnjem duhovnom krstu. Apostol Pavle govori: Da se stari naš čovek razap[n]e s njime (Rim.6,6) u krštenju. To nije nikakvo mehaničko delovanje, nego izmena naravi ili obrat misli, ciljeva, želja i osećanja. Ranije je sve to bilo zamrljano samougađanjem; sada se u samoodricanju sve posvećuje Bogu, u Hristu Isusu, blagodaću Duha Svetog. Reći ćeš: "Ja to nisam shvatio kada sam bio kršten". Ali, sada razumeš. Položi u savest svoju da ispuniš značenje krštenja, budući da je neizbrisivo. Čak i na Sudu će njegov pečat na tebi biti vidljiv - ili u tvoju korist ili protiv tebe.

ČETVRTAK

Ko žali prut, mrzi sina svoga; a ko ga ljubi, kara ga za vremena (Prič.13,24). Ostavimo decu, i pogledajmo na sebe. U odnosu prema svakom, to znači: ne štedi sebe, nego se kažnjavaj na vreme. Samosažaljenje je koren svih naših saplitanja u greh. Onaj ko ne snishodi sebi, uvek je utvrđen u dobru. Iznad svega je potrebno da se telo drži u strogoj disciplini, budući da je sluga bez razuma. Kada ga more, ono je mirno, a čim mu se da samo mala olakšica - odmah pokazuje kandže i seva očima pohote. Ipak, dobro je što barem ne govori. Ali, telu se ipak mnogo pridaje i izmišljaju mu se svakakve ugodnosti. Čak i nauka ne može bez toga. No, kakva mi je to samo nauka?

PETAK

Gospod je rekao Avraamu: Idi iz zemlje svoje i od roda svoga i iz doma oca svoga u zemlju koju ću ti ja pokazati (Post.12,1). To je očigledan praobraz promene srca koja se dešava kod istinoverujućih - kada iskreno uzmu na sebe krst svoj i krenu za Hristom. Ostavljaju oni oca svoga - sopstvenost, raspinjući se samoodricanjem; ostavljaju rod svoj - svoje lične grehovne sklonosti, strasti i navike, raspinjući ih rešenošću da nepokolebivo u svemu sleduju strastoubistvenim zapovestima Gospodnjim; ostavljaju i zemlju svoju - svu oblast svoju, svet, sa svim njegovim prohtevima, raspinjući ih rešenošću da im budu tuđi, pa makar zbog toga bilo neophodno ne samo da izgube imanje i društveni prestiž, već i samu smrt da pretrpe.

SUBOTA

Telo i krv ne mogu naslediti Carstva Božijega (1.Kor.15, 50). Iz toga sledi da se radi zadobijanja Carstva Božijeg treba obestelečiti i obeskrviti, tj. utvrditi u načinu života u kojem kao da telo i krv ne postoje. To se postiže savršenim odricanjem od telesnih i krvnih dela. A poznata su dela tela, koja su: Preljuba, blud, nečistota; besramnost, idolopoklonstvo, čaranje, neprijateljstva, svađe, pakosti, gnev, prkosi, razdori, jeresi, zavisti, ubistva, pijanstva, raskalašnosti, i slično ovima. Nabrojavši sve ovo, apostol dodaje: Za koja vam unapred kazujem, kao što sam i ranije govorio, da oni koji tako nešto čine neće naslediti Carstva Božijega (Gal.5,19-21). Ko ima uši da čuje, neka čuje.

ČETVRTA NEDELJA POSTA

U svojoj reči o blaženstvima Gospod ocrta rajske srce (Mt.5,1-12). U njegovo raspoloženje ulaze: smirenje, plač i skrušenost, krotost i bezgnevije, puna pravdoljubivost, savršena milostivost, čistota srca, miroljubivost i mirotvornost, trpljenje muka, kleveta i gonjenja za veru i hrišćanski život. Ako hoćeš raj - budi takav. Tako ćeš još ovde steći predukus raja, u koji ćeš spremno da stupiš po smrti, kao unapred izabrani naslednik.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (5. NEDELJE POSTA)

Oči su Gospodnje na svakom mestu, gledajući zle i dobre (Prič.15,13). O, kad bi se ovoga uvek sećala razumna tvar! Tada ne bi smela ne samo grešiti javno i predavati se telesnim izlišnostima, već ni u unutrašnjosti, u pokretima srca, ne bi dopustila ništa što Bogu nije ugodno. Stajala bi ona tada kao vojnik pred carem na bojnopolju, sa svom pažnjom i strogošću prema sebi, kako ne bi ispalo da zna svoju dužnost i kako zbog toga ne bi potpala pod gnev i kaznu carevu. Dužnosti su njene zapovesti Božije, koje određuju način mišljenja koji joj je svojstven, a i to kakva je dužna da bude u svojim osećanjima i raspoloženjima. U svemu tome bila bi ona tada u potpunosti ispravna.

UTORAK

Pakao i pogibao su [otkriveni] pred Gospodom, a kamoli srca sinova čovečijih (Prič.15,11). A grešnik misli da ga niko ne vidi i, sakrivajući se od ljudskih očiju noćnom tamom ili pustim mestom, smatra da ga niko ne primećuje. No, oko Božije je sve videlo; i anđeo hranitelj i savest su bili svedoci. Jednog dana ćeš stati na Sud i tada će se sve sakriveno izneti na videlo. Biće izvedeni nepotkupljivi svedoci - i ti ćeš umuknuti. Prigovori neće moći da se stavljaju. Jedino sredstvo da se izbegne takva krajnja opasnost jeste - pokajanje. A vrata ka njemu su uvek otvorena. Požuri da uđeš dok još nije došao čas, vreme čijeg dolaska je neizvesno, i koji će označiti kraj tvojim gresima i svakoj nadi na pomilovanje.

SREDA

Put k životu ide gore razumnome, da se sačuva od pakla ozdo (Prič.15,24). Svima je poznato šta je pakao, i da u njega svako može dopasti zbog svojih dela. Međutim, ne sećaju se svi toga i ne žive ispravno u toj meri da bi bila vidna njihova briga o izbavljenju od pakla. Mnogi žive na sreću, misleći: "Može biti da ćemo nekako izbeći pakao". No, gde je tu naš razum? U pojedinačnim zemaljskim delima još se može i bacati kocka. Međutim, kockanje u tako odlučujućem delu, koje se u vekove vekova više ne može izmeniti, pokazuje nerazumnost u najvišem stepenu. Ne nadimaj se razume svojom razumnošću kad se toga ne sećaš i kad nam ne nudiš misli o životu kojima bismo se, uklonivši se od ada, spasli.

ČETVRTAK

Oholost dolazi pred pogibao (Prič.16,18). Dakle, radi se o tome da treba da odbijamo zle misli, ako ne želimo da padamo. Međutim, o čemu se vodi najmanja briga? Baš o mislima. Njima se dozvoljava da se propinju koliko i kako hoće. Niko ne misli da ih treba ukrotiti i usmeriti ka nekom korisnom i razumnom zanimanju. I tako se u toj unutrašnjoj gužvi prikrada đavo i polaže u srce zlo, obmanjuje ga i podstiče na rđavštinu. I sam ne primećujući kako, čovek postaje spreman na zlo. I njemu ostaje - ili da ispuni zlo koje je skovano u srcu, ili da se bori. No, teško nama što se ovog drugog gotovo niko ne laća, nego [gotovo] svi, kao vezani, idu ka zlu.

PETAK

Duše pravednika su u ruci Božijoj (Prem.Sol.3,1). A u čijoj su ruci duše grešnika? Spasitelj je govorio apostolima da ih satana iska kako bi ih vijao kao pšenicu, tj. kako bi ih skrenuo sa pravoga puta, uzeo u svoje ruke i činio sa njima šta hoće. Zbog toga su svi koji se udaljuju od Gospoda u rukama satane i on ih vije i kovitla kuda hoće. Grešnicima se stalno vrti u glavi jer im đavo, motajući ih tamo i ovamo, ne da da dođu k sebi. Čim samo primeti da je neko počeo da se premišlja o svom stanju, on još jače počinje da ga trese kako bi mu se opet smutilo u glavi i misli mu se rasejale.

SUBOTA

Gospod je upitao apostole šta misle o tome ko je On. Kroz ličnost apostola Petra, oni su odgovorili: Ti si Hristos (Mk.8, 29). To ispovedanje nije sazrelo odjednom. Međutim, kada je jednom sazrelo i nastanilo se u dubini srca, ono je postalo izvor njegovog usmeravanja. Ono je bilo donekle pomračeno smrću Gospoda, ali ne i pokolebano. Budući vaskrsnuto u još većoj meri Vaskrsenjem Gospodnjim, ono je podsticalo apostole da tokom čitavog života propovedaju celom svetu. I kod svakog verujućeg postoji trenutak kada on iz sve svoje snage kaže: "Ti si Hristos, Gospod moj i Spasitelj. Ti si spasenje moje, svetlost moja, sila moja, uteha moja, nada moja i život večni". Tada se dešava sa njim isto što i sa apostolom koji je uzvikivao: "Ko će nas rastaviti od ljubavi Hristove!". Slično njemu, on počinje da se "prinudava" na sve ono što je ugodno Hristu Gospodu, dok ne dospe u meru rasta punote Njegove.

PETA NEDELJA POSTA

Čuvši da je Spasitelj u Simonovom domu, grešnica je došla i donela alavastar mira. Stavši kod nogu Gospoda, počela je da plače i da svojim suzama omiva Njegove noge, otirući ih svojom kosom, celivajući i pomazujući ih mirom (Lk.7,30-39). Ona ništa ne govori, već samo dela, svojim ponašanjem pokazujući najnežniju ljubav prema Gospodu. Zato je i bilo rečeno za nju: Opraštaju joj se gresi jer je veliku ljubav imala. O, kad bi i mi manje govorili, a više radili i svojim delima pokazivali svoju ljubav prema Gospodu! Reći ćeš: "Kad bi On sam bio tu, ja bih odmah bio gotov da sve učinim za Njega". Pa? On i jeste tu nevidljivo svojom Ličnošću, a vidljivo u svim Hrišćanima, najviše u onima koji traže pomoć. Nevidljivog Gospoda sa ljubavlju pomazuj umno-srdačnom molitvom, a za vidljivog čini sve što ti je moguće putem pomaganja potrebitima. Tako ćeš delati za Boga.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK (6. NEDELJE POSTA)

Ovako govori Gospod: Učim te da bi napredovao, vodim te putem kojim treba da ideš. O, da si pazio na zapovesti moje! Mir bi tvoj bio kao reka i pravda tvoja kao valovi morski; i semena bi tvoga bilo kao peska i poroda utrobe tvoje kao zrna njegovih. No, i sada se ime tvoje neće zatrti ni istrebiti preda mnom. No, pod kojim uslovom? Iziđi iz Vavilona (Is.48,17-20). Vavilon je obraz svestrane grehovnosti. Ostavi greh, obrati se Gospodu svim srcem svojim i svim mislima svojim, te On neće pominjati tvoje grehe, i predaće zaboravu nepravde tvoje. Opet ćeš biti u okrilju Njegove milosti. Idi samo putem kojim te On uči, pa će tvoj unutrašnji mir biti kao reka, blage misli srca tvoga kao pesak, a kao zrna njegova - plodovi tvoje vrline.

UTORAK

Ko zatiskuje uho svoje od vike ubogoga, vikaće i sam, ali neće biti uslišen (Prič.21,13). A mi se često čudimo zbog čega Gospod ne sluša naše molitve? Eto uzroka! Zbog toga što je zaista bilo slučajeva kada smo zatvarali svoje uši od reči kojima su nas molili potrebiti. Stoga ni nas Gospod ne sluša. Međutim, još nije velika teškoća ako nas Gospod ne sluša u moljenjima za nešto vremensko. No, teško nama kada On neće da nas čuje onda kad se molimo za otpuštenje grehova naših. A On će to započeti kada vapaj onih koje smo prezreli bude snažniji od naših molitava. Treba da požurimo da odstranimo tu krajnju bedu po primeru Zakheja, kome je Gospod, za njegovu mudru odluku rekao: Danas dođe spasenje domu ovome.

SREDA

Uzvikni, govori Gospod svetom proroku Iliji, i ne poštedi, izobličavajući bezakonja mojih ljudi. A šta su uradili ljudi? Traže me i žele da mi se približe. Zar je to greh? Zar nisu oni to i dužni činiti? Da, jesu dužni. Međutim, oni to ne čine kao što treba. Očekuju da u tome uspeju jedino sa postom, ne brinući o delima pravde i ljubavi. "I post mi je prijatan,- govori Gospod,- ali samo tada kad, smirujući svoje telo, opraštaju uvrede, ostavljaju dugove, hrane gladne, beskućnike uvode u dom, odevaju nage. Kada sve to bude pratilo post, moći će da me traže i da mi se približe": Tada će sinuti videlo tvoje kao zora... i slava Božija će te

obujmiti; tada ćeš prizvati i Gospod će te čuti; vikaćeš i reći će: Evo me... I Gospod će te voditi vazda (Is.58,111).

ČETVRTAK

Slušaj sine moj i budi mudar i ispravljaj misli srca svoga (Prič.23,19). Iz srca stalno izlaze misli, nekada dobre, ali većinom zle. Zle nikako ne treba prihvatati. Pa čak ni dobre ne treba uvek ispunjavati, jer se dešava da i dobre misli nisu umesne s obzirom na date prilike. Eto zašto se preporučuje pažnja prema sebi i obazrivost prema svemu što izlazi iz srca - i zlo treba odbacivati i o dobrome rasuđivati i ispunjavati samo ono što se pokaže istinski dobrim. Najbolje bi, međutim, bilo sasvim zaključati srce kako iz njega ne bi ništa izlazilo niti šta ulazilo bez odluke uma. Najbolje bi bilo da um u svemu prethodi, usmeravajući pokrete srca. Um je takav jedino ukoliko je - um Hristov. Radi se, dakle, o tome da se umom i srcem sjedinjavamo sa Hristom kako bi sve u nama bilo ispravno.

PETAK

Okončani su dani svete Četrdesetnice! Sada neka svaki sedne i pogleda na rezultat - šta je bilo na početku, a kako je sada? Bila je trgovina - i kakav je dobitak? Ima li bar male zarade? Mi smo stupili na trkalište i šta: da li smo trčali, i da li smo, trčeći, postigli očekivano? Bitka je bila objavljena i šta: da li smo se naoružali, da li smo se tukli i, boreći se, da li smo pobedili ili pali? Oprezni i bodri posnici, koji su se trudili skrušenim i smirenim srcem, ne mogu a da se ne raduju, osvrćući se unatrag. A mi lenjivi i telougodnici, koji smo se samo oko strasti i utešenja paštili, možemo se samo stideti. Međutim, ni toga nema. Jer, postoje neki koje biju a oni uopšte ne osećaju bol pošto im je čelo gvozdeno, a vrat od železa.

SUBOTA

Lazare, iziđi napolje! (Jn.11,43). Kod onoga koji poseduje vrednu Martu, tj. svestranu vrlinu, i Mariju, koja sedi pored nogu Isusovih, tj. pažljivo i toplo obraćanje Gospodu svim srcem, doći će sam Gospod i vaskrsnuti njegovog Lazara - tj. duh njegov, razrešivši ga od svih duševno-telesnih veza. Tada će u njemu početi istinski nov život, u telu - netelesni i na zemlji - ne zemaljski. To će biti istinsko vaskrsenje u duhu, pre budućeg vaskrsenja telom!

ŠESTA NEDELJA POSTA - CVETNA

Mnogo je naroda izašlo na doček Gospodu koji je svečano, kao car, ulazio u Jerusalem. Ko tada nije klicao: Osana Sinu Davidovom! No, prošlo je samo četiri dana i taj isti narod je tim istim jezicima vikao: "Raspni, raspni ga!" Kakav čudan obrt! No, zašto se čuditi? Zar ne činimo i mi isto kada, po primanju Svetih Tajni Tela i Krvi Gospodnje, odmah po izlasku iz crkve sve zaboravljamo - i svoju pobožnost i Božiju milost prema nama, predajući se, kao i ranije, delima samougađanja, najpre malim, a zatim i velikim. Može biti da još ne prođe ni četiri dana, a mi sami u sebi raspinjemo Gospoda, premda i ne vičemo drugima: "Raspni ga"! I sve to Gospod vidi i trpi! Slava dugotrpeljivosti Tvojoj, Gospode!

**SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI**

PONEDELJAK (STRASNE SEDMICE)

Gospod ide na dobrovoljno stradanje. I mi treba da idemo sa Njim. To je dug svakoga ko ispoveda da je Hristovim stradanjem postao ono što jeste i da će još dobiti nešto toliko veliko i slavno da ni na um čoveku ne može doći. Kako, pak, ići sa Njim? Razmišljanjem, saosećanjem. Idi mišlju tragom stradajućeg Gospoda i razmišljanjem iz svega izvlači predstave koje bi mogle ganuti tvoje srce i uvesti ga u osećanje stradanja podnetih Gospodom. Da bi se to uspešnije izvelo, potrebno je da sami počnemo da stradamo kroz osetno umanjenje jela i sna i kroz uvećanje truda stajanjem na molitvi i činjenjem poklona. Ispuni sve što čini sveta Crkva i bićeš dobar saputnik Gospodu na putu stradanja.

UTORAK

Sada narod, sveštenici i judejski vlastodršci poslednji put slušaju Gospodnju reč u hramu. A ona je bila sveobuhvatna: obuhvatala je sve prošlo, sve sadašnje i buduće. Pitanjem o Jovanu Gospod nagoveštava da je On istiniti Mesija; pričom o dva sina ukazuje da će Judejci biti odbačeni i na njihovo mesto biti prizvani neznabožački narodi; pričom o vinogradarima govori da odbačene očekuje pogibao; pričom o svadbi sina carevog uči da neće svi koji mu priđu biti dostojni, zbog čega će sa pravom biti bačeni u tamu najkranju; odgovorima na pitanja o danku kesarevom i o prvoj zapovesti, kao i izobličavajućom rečju, određuje karakteristične crte spasonosnog života; najзад, predskazanjima o bedama koje će zadesiti Jerusalem učenicima otkriva tajnu svog Drugog dolaska. Dovoljno bi bilo samo čuti sve to sa pažnjom pa se uveriti da je On istiniti Spasitelj sveta - Hristos, i pokoriti se Njegovim zapovestima i učenju. I do danas čitanje glava Jevanđelja o svemu što se desilo na taj dan jeste najdelotvornije sredstvo za oživljavanje vere u Gospoda. Pomoću njih Hrišćanin može, dolazeći do pravog saznanja, podgrevati revnost i pokazati da veruje u Gospoda ne samo rečima nego i na delu.

SREDA

Gospod je ćutao u sredu i ćetvrtak do večeri, da bi se tada obratio učenicima rečju kojoj nema ravne ni u ljudskim ni u Božanskim pismima. Po ukazanju Crkve, sada iz usta Gospodnjih slušamo ukazanje da ne ometaju pomazivanje mirom, budući da se time [Njegovo telo] priprema za smrt. Pred Njegovim očima je još samo smrt - tj. završna tajna Njegovog dolaska na zemlju radi našeg spasenja. Udubimo se i mi u sagledavanje te tajanstvene smrti da bismo izvukli blagu nadu za spasenje duša naših, obremenjenim mnogim gresima. Udubimo se, kako bismo stekli nadu, jer inače ne znamo gde bismo našli mira od mućenja razbuđene savesti i kako bismo se odbranili od svesti o pravednosti Suda Božijeg nad nama, tako strašnog i neizbežnog.

ĆETVRTAK

Blagovesti i ustanovljenje Tajne Tela i Krvi. Kakvo sjedinjenje! Mi se pričešćujemo istinitim Telom i istinitom Krvlju Hristovom - onim istim koje je u Ovaploćenju primio od prečiste krvi Prečiste Djeve Bogorodice. U Ovaploćenju koje se dogodilo u trenutku Blagovesti, položena je osnova Tajne Tela i Krvi. Ovim poklapanjem praznika Blagovesti sa Velikim Četvrtkom, Hrišćani se podsećaju da treba da poštuju Presvetu Bogorodicu kao istinitu Majku svoju - ne samo kao zastupnicu i molitvenicu nego i kao hraniteljku. Deca se hrane majčnim mlekom, a mi se hranimo Telom i Krvlju, koji su od Presvete Djeve Bogorodice. Hraneći se tako, mi pijemo istinsko mleko iz njenih grudi.

PETAK

Raspeće Hrista Gospoda i sabor arhangela Gavrila! Novo utešno poklapanje! Gavril predskazuje rođenje Preteče; Gavril blagovesti Djevi; on verovatno objavljuje i radost o rođenju Spasitelja (pastirima); niko drugi nije ni ženama javio o Vaskrsenju Hrista Gospoda. Na taj način Gavril je donosilac i vesnik svake radosti. I raspeće Hristovo je radost i uteha svih grešnika. Grešnik koji je došao do osećanja svoje grešnosti i saznanja o svepravednosti Božijoj, nema gde da se sakrije osim pod senkom Krsta. Tu on postaje svestan da mu nema oprostaja sve dok sam ne stane pred Gospoda sa svojim gresima i sa suzama zbog njih. Jedino spasenje za njega nalazi se u krsnoj smrti Gospodnjoj. Jer, na Krstu je pocepana obveznica svih grehova. I svako ko to primi sa punom verom, postaje učesnik tajne pomilovanja. Sa sazrevanjem te vere sazreva i uverenost u pomilovanje i, ujedno, uteha od osećanja stupanja u stanje pomilovanja na sve vekove. Krst je izvor radosti, jer grešnik verom iz njega pije utehu pomilovanja. Tako je on svojevrsni arhangel koji blagovesti radost.

SUBOTA

Gospod telom u grobu spava. Dušom je, pak, sišao u ad, propovedajući spasenje duhovima koji obitavaju u njemu. Starozavetni sveti nisu bili u raj, premda su imali utešnu veru da će u njega biti uvedeni čim na zemlju dođe Obećani, tj. Onaj čijom verom oni življahu. Njegov dolazak predskazao je Preteča. I kad je Gospod sišao, svi verujući su

se prilepili uz Njega i Njime bili uzvedeni u raj. No, i taj raj je samo predvorje pravoga raja, koji treba da se otkrije posle sveopšteg vaskrsenja i Suda. U tom privremenom raju blaženstvuju i svi novozavetni sveti, i čekaju još veće i savršenije blaženstvo u budućem veku, u novom nebu i novoj zemlji, kada će Bog biti sve u svima.

SVETLO HRISTOVO VASKRSENJE

Pasha, Gospodnja Pasha! Gospod nas je svojim Vaskrsenjem od smrti priveo životu. I gle, ovo Vaskrsenje anđeli pevaju na nebesima, videvši u licu Gospoda Iskupitelja svetlost ugotovljene slave obožene ljudske prirode, u koju će se, silom Njegovog Vaskrsenja, obući svi oni koji istinski veruju u Njega i koji mu se iz sve duše prilepljuju. Slava, Gospode, preslavnom Vaskrsenju Tvome! Anđeli pevaju i raduju se sa nama, predviđajući ispunjenje svoga hora. I nas Gospode udostoj da Te vaskrslog slavimo čistim srcem, videći u Tvome Vaskrsenju prekid truležnosti koja nas je izjedala, sejanje novog presvetlog života i zrak buduće večne slave, u koju si Ti kao preteča već ušao Vaskrsenjem nas radi. Ne samo ljudski, nego ni anđelski jezik nije u stanju da objasni neizrecivu milost Tvoju prema nama, preslavno vaskrsli Gospode!

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Blagovesteći Ovaploćenje Gospodnje, anđeo govori: "Raduj se blagodatna"! Objavljujući pastirima rođenje Hrista Spasitelja, on takođe govori: Evo javljam vam radost veliku! Međutim, obaveštavajući žene o Vaskrsenju Gospoda, anđeo izgovara samo: "Ustade, nije ovde"! On ne dodaje: "Radujte se", jer će radost sama sobom ispuniti njihova srca čim se uvere da je Gospod zaista ustao. Tada je to uverenje bilo opipljivo: anđeo ga je pripremio, a Gospod ga je svojim javljanjem upotpunio. I radost je kod svih bila neiscrpna! Sada je kod nas sve ukrašeno - i Crkva, i kuće i trgovi. Sve je u odeći radosti, i svi su obuzeti opštom bujicom radovanja. No, ti se potruđi da svoju misao odvojiš od spoljašnjeg i da, sabravši se u srcu, primiš istinu Vaskrsenja u svoj širini, dubini i visini njenoj, kako bi se

pokazao radostan ne samo po spoljašnosti, nego kako bi i u sebi samom nosio duh radosti, koji iznutra izvire kao izvor svetle vode koja izbija iz nedra zemlje.

UTOPAK

Judejci su pokušali da svetlost Hristovog Vaskrsenja zamagle maglom laži: "Ukrali su ga učenici". Međutim, tu niskost je bilo lako savladati, i istina je pobedila. Ipak, ni posle toga vremena vrag ne prestaje sa pokušajima da zamagli sunce Vaskrsenja. Ni to ne treba da nas smućuje! Od oca laži šta bi se moglo očekivati osim laži? On je mnoge od svojih saradnika naučio te su napisali čitave knjige protiv Vaskrsenja. Ta magla je knjigama i rasejana. Vi, pak, ne uzimajte loše knjige pa se nećete pomračiti. Ako se i desi da slučajno naiđeš na takvu knjigu, uzmi kao protivotrovno sredstvo dobru knjigu da bi osvežio glavu i prsa. Postoji, međutim, i druga magla od neprijatelja - u pomislama. Ali, i ona će se odmah razvejati kao dim od vetra putem zdravog hrišćanskog rasuđivanja. Prohodi sa rasuđivanjem sve što se desilo i lako ćeš, kao na svetlosti dana, uvideti da se sve to nije moglo ostvariti ničim drugim do silom Hristovog Vaskrsenja. To ubeđenje će za tebe biti tvrđava sa koje ćeš, utvrdivši se, lako odbijati i pobeđivati neprijatelje istine.

SREDA

Istinu Vaskrsenja razum može dokazivati svojim razlozima na osnovu Pisma, i silu njegovih izvođenja ne može da ne prizna ni neverujući, ukoliko mu nije zaglušeno osećanje za istinu. Vernici, međutim, nemaju potrebu za dokazima, budući da je Crkva Božija prepuna svetlosti Vaskrsenja. I jedan i drugi ukazatelj na istinu je dobar i ubedljiv. Protiv razloga razuma, ipak, mogu da se izrode i istaknu protivrazlozi, a i vera može da se napada i uzdrnava nedoumicama i sumnjama koje dolaze i spolja i iznutra. Zar nema, dakle, tvrde ograde za istinu Vaskrsenja? Ima! Ona će se ispoljiti u procesu istrebljivanja izopačenosti duše i tela, i uspostavljanju početaka novog života putem sile Vaskrsenja, preuzete još u svetom krštenju. Takav čovek će hoditi u svetlosti Vaskrsenja. Njemu će izgledati bezuman svako ko govori protiv Vaskrsenja, kao što će onome koji ide po danu izgledati bez pameti onaj koji govori da je noćno vreme.

ČETVRTAK

Zaista je pun vrline trud onih koji zdravim razlozima pobijaju laž koja se sa naporom diže protiv istine Vaskrsenja. I ti čitaj i naoružavaj se tim razlozima. No, pri svemu tome ne lenji se da u sebi sve više i više naćiniš prostora za ulazak sile Vaskrsenja Hristovog. Što se više budeš trudio, sve ćeš više disati vazduhom Vaskrsenja, te će bezopasnije postati sve strele vražje koje se odapinju protiv te istine. Pitaš: "Šta treba da se radi u vezi sa tim?" Ništa posebno! Budi samo ono što si dužan da budeš po zavetu u koji si stupio svetim krštenjem, koje i jeste naše vaskrsenje. Pljunuo si na satanu i na sva dela njegova: produži da se tako prema njemu odnosiš. Sjedinio si se sa Hristom: ostani sa Njim. Dela tame i svetlosti su poznata. Beži od prvih i trudi se oko drugih. No, ćini to bez ikakvih ustupaka, ćak i najmanjih, kako bi se u životu držao pravila: nema zajednice svetlosti sa tamom, niti Hrista sa Velijarom.

PETAK

Sveti oci su za neke ljude, slavne po svom hrišćanskom životu, pohvalno govorili da vaskrosoše još pre opšteg vaskrsenja. U ćemu je tajna takvog života? U tome što su oni usvojili karakteristićne crte života posle vaskrsenja, opisane u reći Božijoj, ućinivši ih svojim osobinama. Budućić život se predstavlja kao slobodan od svega telesnog: nema ženidbe ni udadbe, nema hranjenja truležnom hranom, a samo telo postaje duhovno. I tako, ko živi kao odrešen od svega telesnog, u sebe prima elemente života posle vaskrsenja. Potrudi se da u tebi zamre sve telesno, i vaskrsnućeš pre opšteg vaskrsenja. Put ka tome ukazuje i apostol kada govori: Po Duhu hodite i pohotu telesnu nećete ćiniti (Gal.5,16). On uverava da se tim putem zaista može dostignuti oćekivano: Ko seje, govori on, u duh, od duha će poźnjeti život većni (Gal.6,8).

SUBOTA

U nama postoje dva života - telesni i duhovni. Duh naš kao da je pogreben u telu. Kada počne da vaskrsava, oživljen blagošću Božijom, on se izvlači iz skrivenosti pod telom i pojavljuje u svojoj duhovnoj čistoti, i to deo po deo. Kada se sav izvuče iz te vezanosti kao iz groba, on izlazi u obnovljeni život i sam po sebi postaje živ i delatan. Telo, pak, grob, samo po sebi jeste mrtvo i bez dejstva, premda se zajedno sa duhom nalazi u jednom i istom licu. To je tajna onoga što govori apostol: A gde je Duh Gospodnji, onde je sloboda (2.Kor.3,17). To je sloboda od truležnosti koja oblaže naš netruležni duh, ili od strasti, koje kvare našu prirodu. Taj duh, koji je stupio u slobodu kod dece Božije, liči na leptira sa krilima punim raznih boja, koji je prhnuo iz svoje čaure. A ovo su divne boje duha: ljubav, radost, mir, dugotrpljenje, blagost, dobrota, vera, krotost, uzdržanje (Gal.5.22).

TOMINA NEDELJA

Gospod moj i Bog moj!, uzviknuo je sveti apostol Toma. Osećate li sa kakvom se snagom on uhvatio za Gospoda i kako ga snažno drži? Ni davljenik se ne drži čvršće za dasku koja mu daje neku nadu na spasenje od davljenja. Možemo reći da još ne veruje onako kako bi trebalo onaj ko se ne odnosi tako prema Gospodu. Mi govorimo: "Gospod Spasitelj", misleći pri tom da je On Spasitelj svih, a apostol govori: "Moj Gospod Spasitelj". Onaj ko govori: "Moj Spasitelj", oceća svoje spasenje, koje ističe iz Njega. Osećanje spasenja je srazmerno i osećanju propasti iz koje je Spasitelj izvukao spasenoga. Osećanje pogibli kod čoveka koji po prirodi voli život, a koji zna da sam sebe ne može spasti, prisiljava na iskanje Spasitelja. I kada ga nađe i oseti silu spasenja koja iz Njega izlazi, on se hvata čvrsto za Njega i neće da se odvoji, makar ga zbog toga lišili i samog života. Događaji takve vrste u duhovnom životu Hrišćanina ne zamišljaju se samo umom, nego se zbivaju na samom delu. Kako vera, tako i sjedinjenje sa Hristom, kod njih postaje jako kao život i smrt. Samo takvi iskreno uzvikuju: "Ko će me rastaviti...!"

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Pokajte se, dakle, i obratite se da se očistite od grehova svojih (Dap.3,19). Tako govori sveti apostol Petar Judejcima koji su raspeli Gospoda, tešeći ih [mišlju da su greh] učinili iz neznanja. Mi, pak, po drugi put svojim gresima raspinjemo u sebi Gospoda i to ne više iz

neznanja. A On nas, kao mnogomilostiv, prima kad se kajemo i iz sveg srca Njemu obraćamo. A to smo mi učinili u Velikom postu. Svako je pristupao Gospodu sa suzama pokajanja zbog grehova svojih. Ukoliko smo iskrenije plakali, utoliko smo snažnije osećali svežinu pomilovanja koja je dolazila od Gospoda, preko ruku i preko razrešne molitve sveštenika. A sada, šta nam ostaje da radimo? Da se čuvamo od novih padova da ne bismo opet upadali u greh raspinjanja Gospoda. Apostol govori da je Gospoda Isusa nebo primilo samo do vremena vaspostavljanja svega (Dap.3,21). Zatim će On ponovo doći i ustrojiti Sud. Kakvim očima će da pogledaju na Njega oni koji su ga proboli! Zar nećemo i mi biti u istom redu sa njima ukoliko prestanemo da prinosimo plodove pokajanja i opet se vratimo na staro.

UTORAK

Koji ne veruje već je osuđen (Jn.3,18). Zašto? Zato što on ostaje u tami iz ljubavi prema njoj, iako oko njega sija svetlost. Mrakoljublje, mržnja prema svetlosti, čini ga potpunim krivcem, i bez navođenja samih dela tame. Ljubav, pak, prema istini onoga koji je oseća izvodi iz tame zablude i privodi ka svetlosti istine. Očigledan primer je sveti apostol Pavle. Iskreni ljubitelj istine, on je iz sve duše, bez ikakvih interesa, bio predan onome što je smatrao istinitim. Kada mu je, međutim, bila ukazana [prava) istina, i to ne u onome što je on smatrao istinitim, on je istog časa napustio sve staro (koje se pokazalo neistinitim) i svim srcem se prilepio novome (koje se na opipljiv način pokazalo istinitim). Isto biva i sa svakim iskrenim ljubiteljem istine. Istina o Hristu je jasna kao dan: traži i naći ćeš. Pomoć odozgo uvek čeka spremna za iskrenog tražitelja. Stoga je [očigledno] da onaj ko ostaje u tami neverja voli tamu, i zbog toga je već osuđen.

SREDA

Sudite da li je pravo pred Bogom da slušamo vas više nego Boga? Jer mi ne možemo da ne govorimo ono što videsmo i čusmo (Dap.4,19-20). Tako su govorili vlastodršcima sveti apostoli Petar i Jovan kada im zabranjivahu da govore o vaskrsnom Gospodu Isusu, neposredno pošto su Njegovim imenom iscelili hromog od utrobe materine. Međutim, apostoli se nisu bojali pretnji, jer im očevidnost istine nije dozvoljavala da ćute. "Mi smo videli i čuli i ruke su naše opipale", kasnije je dodao sveti Jovan (1.Jn.1,1). Oni su očevidci,

a očevidci su, po pravilima ljudskog saznanja, najverodostojniji svedoci istine. S obzirom na to, nijedna oblast ljudskog saznanja nema sličnih svedoka. Iako je od tada prošlo osamnaest i po vekova[1], snaga njihovog svedočenja se niukoliko nije smanjila, a time ni očevidnost istine koju oni svedoče. Ako ljudi padaju u neverje - a danas ih je mnogo - padaju ne zbog nečeg drugog, nego usled nedostatka zdravog razmišljanja. Heće da rasude i bivaju privučeni prividima kojima lažnost srca rado pridaje neku verovatnost. Jadne duše! Ginu, uobražavajući da su najzad stupile na pravi put. One se osobito raduju što su prve stupile na tu kolotečinu i postale predvodnice drugima. Međutim, nije velika radost sedeti u društvu nevaljalih ljudi.

ČETVRTAK

I izići će oni koji su činili dobro u vaskrsenje života, a oni koji su činili zlo u vaskrsenje suda (Jn.5,29). Eto čime će se sve završiti! Kao što reke teku svaka u svoje more, tako će i tok života svakoga od nas najzad dospeti na mesto koje mu odgovara po karakteru. I oni koji će vaskrsnuti u život, biće na Sudu. Međutim, Sud će samo da zapečati njihovo opravdanje i opredeljenje na život. Drugi će, pak, vaskrsnuti samo zato da bi čuli osudu na večnu smrt. Život i smrt njihova ogleda se još u ovom životu: jedni čine živa dela, a drugi - mrtva i umrtvljujuća dela. Živa dela su ona koja se vrše po zapovestima uz radost duha i u slavu Božiju, a umrtvljujuća - koja se vrše nasuprot zapovestima, uz bogozaborav i radi ugađanja sebi i svojim strastima. Mrtva dela su ona koja se po izgledu ne protive zapovestima, ali se vrše bez ikakve misli o Bogu i večnom spasenju - samo iz pobuda nekog od oblika samoljublja. Bog je život - život je samo ono u čemu On ima udela. Tako, dakle, put onoga kod koga postoje samo mrtva i umrtvljujuća dela vodi na osudu smrti, a put onoga koji ima živa dela vodi ka sticanju večnog života u Poslednji dan.

PETAK

Zbog čega su sagrešili Ananija i Sapphira? Zbog toga što su zaboravili da Bog sve vidi - i njihova dela i pomisli. Da su se sećali toga da Bog sve vidi, i spolja i iznutra, i to jasnije nego svi ljudi, pa i oni sami, nikad im ne bi palo na pamet da zgreše pred apostolima. Od toga potiču i svi naši gresi i grešne zamisli. Mi se trudimo da naše grehe sakrijemo od ljudskih pogleda i smatramo da smo time nešto učinili. Ljudi nam, ne videći naša dela,

odaju poštovanje kao pravednicima, premda se suština naše ništavnosti niukoliko ne menja. Znajući to, neka se svako pita: "Zašto satana u srce moje stavlja da lažem Bogu u lice?" Oči Njegove, svetlije od sunca, vide i najskrivenije tajne srca: ni noć, ni more, ni podzemlje ne mogu se sakriti od Njega. Cećaj se toga i prema tome upravljaj svoje spoljašnje i unutrašnje ponašanje, makar te i niko ne video. Kada bi Svevideći bio neko nama stran - još bismo se i mogli ravnodušno odnositi prema Njegovom sveznanju. Međutim, pošto je On i Sudija, i pošto sud svoj, po svome sveznanju, nekad izvršuje i pre nego što to mi očekujemo, biti ravnodušan - nije bezopasno. Može biti da je kod Njega već rešeno da se nad nama izvrši sud onoga časa kad pomislimo da se sa svojim gresima još možemo skrivati u tamnoj laži: "Ne vidi Bog".

SUBOTA

Ono što su ranije Petar i Jovan govorili vlastodršcima, kasnije rekoše i svi apostoli: Bogu se treba pokoravati više nego ljudima. Bog otaca naših vaskrse Isusa koga vi ubiste obesivši na drvo. Njega Bog uzvisi desnicom svojom za Načelnika i Spasitelja, da dade Izrailju pokajanje i oproštenje grehova. I mi smo Njegovi svedoci ovih reči, i Duh Sveti kojega Bog dade onima koji se njemu pokoravaju (Dap.5,29-32). Kakva iskrenost, punota, određenost i jasnoća ispovedanja! Bog je tako uredio da Raspeti bude Spasitelj naš kroz ostavljenje grehova u pokajanju. A svedoci su - apostoli očevidci i Duh Sveti koji očevidno deluje u njima i u svima koji su poverovali. Ti svedoci i danas svedoče. Govor apostola [nas obavezuje] jednako kao da smo mi sami sve videli i slušali. I Duh blagodatni neprestano deluje u svetoj Crkvi preko čuda, obraćenja grešnika i, naročito, preko obnovljenja onih koji marljivo služe Gospodu, kroz njihovo osvećenje i ispunjenje očevidnim blagodatnim darovima. Poslednje daje veću silu prvome, i oba zajedno dovoljno su snažni da izazovu snažno ubeđenje u istinu Hristovu u svim dušama koje su istinoljubive. Neka je blagodarnost Bogu istine koji nam svoju istinu tako očigledno javlja!..

NEDELJA SVETIH ŽENA MIRONOSICA

Neumorne žene! One nisu dale sna očima, ni trepavicama dremanja sve dok nisu našle Ljubljenoga! A muškarci kao da traže čvrsto tlo: idu na grob, vide ga prazna i ostaju u nedoumici šta bi značilo to što ga nisu našli. Znači li to da je kod njih bilo manje ljubavi

nego kod žena? Ne, tu je bila ljubav koja rasuđuje, koja se boji pogreške, budući da se radi o ljubavi visoke vrednosti i s obzirom na [prirodu] Onoga na koga se odnosi. Međutim, kada su saznali i opipali, i oni su, ne jezikom kao Toma, nego srcem ispovedali: "Gospod moj i Bog moj". Tada ih već ništa nije moglo odvojiti od Gospoda. Mironosice i apostoli su obrasci dve strane našeg života: osećanja i rasuđivanja. Bez osećanja život nije život; bez rasuđivanja život je slep - mnogo se troši a proizilazi malo zdravog ploda. Zato treba steći i jedno i drugo. Osećanje neka ide napred i neka pobuđuje; rasuđivanje neka određuje vreme, mesto, način i, uopšte, ustrojstvo bića onoga što srce nagovesti da treba ostvariti. Unutra - srce ide napred, a u praksi - rasuđivanje. No, kad osećanja postanu izvežbana u rasuđivanju o dobru i zlu, možemo se osloniti i na samo srce. Jer, kao što iz živog drveta sami od sebe idu najpre pupoljci, pa cvetovi i plodovi, tako i iz srca počinje da ističe samo dobro koje se razumno taložilo u toku života.

NAPOMENA:

1. Danas nepunih dvadeset vekova,- Prim. prev.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Sveti Stefan govori: Svevišnji ne živi u rukotvorenim hramovima... Kakav ćete mi dom sazidati, govori Gospod, ili koje je mesto za počivanje moje? (Dap.7,48-49). Samo nerukotvoreni hram srca može Boga da primi, kao što je rekao Gospod: Ako me neko ljubi, reč moju držaće, i Otac moj ljubiće njega; i njemu ćemo doći i u njemu ćemo se nastaniti (Jn.14,23). Mi ne možemo da shvatimo kako se to dešava. Ipak, to je tako, jer je očigledno da tada Bog čini u nama da hoćemo i da tvorimo po Njegovom blagovoljenju (Fil.2,13). I zato ne rasuđuj o tome, nego samo daj Gospodu srce svoje, i pri tome - daj bez deobe. On sam će od njega sebi da napravi hram. Ako nešto ne bude predato, neće moći da se napravi celovit hram. Jer, nešto će biti trošno, nešto razbijeno. I ispašće, ako uopšte nešto ispadne, hram sa razvalinama, ili bez krova, ili bez vrata. U takvom se, pak, hramu ne može živeti. Ni Gospod neće u njemu prebivati. To će biti hram samo po imenu, dok će na delu predstavljati samo gomilu kamenja.

UTORAK

Simon (vrač) i sam poverova i krstivši se ostade kod Filipa (Dap.8,13). I verovao je i krstio se, a ništa od njega nije ispalo. Treba razumeti da u ustrojstvu njegove vere nešto nije bilo u redu. Iskrena vera je odricanje od svoga uma. Um treba da se ogoli i da se kao čista tabla prinese veri. Ona će se tada na njemu upisati onakva kakva jeste, bez ikakvih primesa stranih misli i uticaja. Međutim, kada u umu ostaju njegovi stavovi, po utisnuću vere pojavljuje se mešavina uticaja: saznanje se remeti, nalazeći se između uticaja vere i mudrovanja uma. Takav je bio i Simon - obrazac svih jeretika; takvi su i svi koji sa svojim mudrovanjem stupaju u oblast vere, kako ranije, tako i sada. Oni se upliću u veru, pri čemu od njih ne izlazi ništa osim štete - za njih same, ako prebivaju u ćutanju, ili za druge - ako se ta zbrka ne zadržava samo u njima, nego izlazi na videlo usled njihove žeđi da budu učitelji. Odatle uvek proizilazi određena grupa ljudi koja manje ili više greši u odnosu na veru, i koja projavljuje nesrećnu uverenost u nepogrešivost i bedno prizivanje svih da stanu u red za njom.

SREDA

Sveti Petar govori Simonu: Nema tebi dela ni udela u ovoj reči, jer srce tvoje nije pravo pred Bogom. Zato se pokaj od te zloće tvoje, i moli se Bogu da bi ti se oprostila pomisao srca tvoga (Dap.8,21-22). Nema udela! A Simon nije ni pomislio da je otišao tako daleko. On nije uradio nešto vidljivo, niti nešto neprilično, već je samo neispravno pomislio. Ta pomisao je, međutim, apostola dovela u nedoumicu da li će mu se ona oprostiti čak i ako se pokaje, i ako se bude molio Bogu. Eto šta znači ustrojstvo srca i pomisli koje izlaze iz određenog ustrojstva! Čovek po spoljašnosti može izgledati jedno, a iznutra može biti nešto sasvim drugo. I to iznutra vidi samo Bog i oni kojima otkrije Duh Božiji koji ispituje srca. Sa kakvim strahom i drhtanjem treba, dakle, da gradimo svoje spasenje! I kako iskreno i usrdno treba da se molimo Bogu: Srce čisto sačini u meni i duh prav obnovi u unutrašnjosti mojoj (Ps.50): I na Sudu može da se desi nešto strašno i nezamislivo. Gospod može reći: "Ne poznajem vas", i to onima koji ne samo da su bili ubeđeni da su Božiji, nego su ih i oči svih takvima videle. A šta će tek sa nama biti? Stoga možemo samo da

prizivamo: "Spasi nas Gospode, kako sam znaš! Kako sam znaš, podaj spasonosno ustrojstvo srcu našem!"

ČETVRTAK

Sveti Filip pita oglašeni: Da li razumeš to što čitaš? On odgovori: Kako bih mogao ako me ko ne uputi? (Dap.8,3031). Kako se često nalaze u sličnoj situaciji oni koji čitaju reč Božiju i svetootačka dela! Ono što čitaju ne ulazi im u glavu. Um ne može čitano da primi i obuhvati. Jednom rečju, radi se o nečemu što im je strano, o predmetima iz njima nepoznate oblasti. Eto potrebe za tumačem koji razume o čemu je reč. Sveti Filip je imao duha kojim je i prorokovao, te mu nije bilo teško da protumači ono što je bilo nejasno oglašenom. Tako je i sa nama danas: treba da nađemo čoveka koji bi se nalazio na takvom stupnju života i znanja da mu neće biti teško da protumači teškoće koje za nas postoje u razumevanju Pisma, budući da poseduje širi duhovni horizont. Onaj koji stoji na nižem stepenu ne vidi sve što vidi onaj koji je na višem. Stoga on može samo da nagađa. Može se desiti da se nama nejasno mesto tiče predmeta višeg stepena, i da tumač koga smo našli takođe stoji na stupnju koji je niži od potrebnog za njegovo objašnjenje. Stoga ni on neće moći kako treba da razjasni to mesto, već će ga protumačiti s obzirom na svoje viđenje, a mi ćemo i dalje ostati u tami što se njega tiče. I zaista je čudno kako se prihvataju tumačenja Pisma ljudi koji su sasvim tuđi oblasti o kojoj se radi. I kod njih ništa ne ispada kako treba. Međutim, da se uzdižu svojim tumačenjem - oni ne zaboravljaju.

PETAK

Sveti Pavle je u početku revnosno branio starozavetni poredak, jer je iskreno verovao da se u njegovoj neizmenjivosti sastoji bezuslovna volja Božija. Nije revnovao zbog otačke vere, nego zato što je smatrao da Bogu službu prinosi. U tome je bio duh njegovog života - sebe posvetiti Bogu i sve svoje snage posvetiti na vršenje onoga što je Njemu ugodno. Zbog toga je za njegovo preobraćanje i za podsticanje da ostavi starozavetno i da priđe novozavetnom, bilo dovoljno očigledno mu pokazati da Bog više neće Stari Zavet nego - Novi. On je odmak svoje blagovoljenje preneo sa jednog na drugi. To se i dogodilo kad mu se Gospod javio na putu za Damask. Tada je njemu postalo jasno da on svoju revnost ne usmerava gde bi trebalo i da ne ugađa Bogu, već da ide protiv Njegove volje. Taj uvid u

značenje njegove delatnosti, uz pomoć blagodatni Božije, odmah je izmenio njegovo stremljenje, te je on uzviknuo: Gospode, šta ću da činim? (Dap.9,6). I od tog momenta je on svu svoju revnost obratio na ono što mu je bilo ukazano. On više nikada nije zaboravio taj događaj, nego ga se čitavog svog života sa blagodarnošću cećao, podgrevajući njime svoju revnost i ne štedeći snage u delanju za Gospoda svoga. Tako rade, a tako i treba da rade svi oni koji su se iskreno obratili Gospodu.

SUBOTA

Kada je sveti Pavle počeo da propoveda u Damasku, svi su se čudili govoreći: Nije li ovo onaj što satiraše one koji prizivaše Ime ovo? (Dap.9,21). To se uvek dešava: oni u čijoj se sredi ni neko obrati od neverja ka veri ili od greha ka vrlini, iskazuju čuđenje zbog onoga što se desilo sa obraćenim. "Kod njega je sve bilo kao i kod nas, a sad je odjednom postalo sve drugačije - i govor, i izgled, i postupci i misli i poduhvati i mesta kretanja". To je kao kad bi neko ko je išao na zapad odjednom promenio svoj pravac i pošao na istok. Ta dva života su suprotna i jedan drugog isključuju. Ko bi hteo da ih sjedini, ili da spoji u celinu deo iz jednog i deo iz drugog, uzalud bi gubio vreme i trud, budući da ne bi imao nikakvog uspeha. Kakva je tu zajednica! Samo oni koji ne razumeju u čemu je stvar, mogu da govore: "Zbog čega tako strogo!"

NEDELJA RASLABLJENOG

Eto postao si zdrav, više ne greši, da ti se šta gore ne dogodi (Jn.5,14). Greh ne pogađa samo dušu, nego i telo. U nekim slučajevima je to vrlo očigledno. U drugim slučajevima to nije tako jasno, premda istina da su bolesti tela sve i uvek od greha, i zbog greha - ostaje istina. Greh se zbiva u duši i odmah deluje na nju čineći je bolesnom. Međutim, pošto je život telu od duše, kod bolesne duše ni život ne može biti zdrav. Nanoseći mrak i tugu, greh ne može blagotvorno uticati na krv u kojoj se nalazi osnova telesnog zdravlja. No, ako se setimo da greh odvaja od Boga koji je izvor života, i čini da čovek dolazi u nesaglasnost sa svim zakonima koji deluju u njemu samom i u prirodi - začudićemo se kako grešnik uopšte ostaje živ posle greha. To je samo po milosti Božijoj koja čeka pokajanje i obraćenje. Iz toga sledi da bolesnik treba pre svakog drugog dela da požuri da se očisti od greha i da svoju savest pomiri sa Bogom. Time će se postaviti osnova za

blagotvorno dejstvo lekova. Jedan znameniti lekar nije pristupio lečenju sve dok se bolesnik nije ispovedio i pričestio Svetim Tajnama. I što je bolest bila teža, utoliko je on upornije zahtevao [duhovnu pripremu].

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Kada je Gospod izrekao učenje o Tajni Tela i Krvi, polažući je kao neophodan uslov za opštenje sa Njim i čineći je izvorom istinskog života, mnogi od učenika Njegovih otidoše natrag i više ne idahu s njim (Jn.6,66). Njima je izgledalo suviše čudesno takvo delo bezgranične milosti Božije. Neraspoloženje prema čudesnome ih je i odbilo od Gospoda. Gospod je to video, ali nije mogao da umanji ili zameni ono što je čudesno, premda je bio spreman i da se razapne za spasenje svih. Toliko je ono bilo neophodno u ikononomiji našeg spasenja! On ih je sa žaljenjem ostavio da idu od Njega u tamu neverja i pogibao. I izabranoj dvanaestorici On je tim povodom rekao: Da nećete i vi da odete, pokazujući gotovost da i njih pusti, ukoliko se ne priklone pred čudesnošću. Odatle proizilazi da bežati od čudesnog znači bežati od Gospoda i Spasitelja, te da onaj koji se odvraća od čudesnog ide u pogibao. Neka obrate pažnju na to oni koji se užasavaju pri samom pomenu čudesnog! Jer, i oni će sresti čudo kome više neće moći da protivureče: smrt i po smrti Sud. No, da li će im tada to neprotivrečenje poslužiti na spasenje - jedini Bog zna.

UTORAK

Ne može vas svet mrzeti; a mene mrzi jer ja svedočim o njemu da su dela njegova zla (Jn.7,7). Gospod ne govori učenicima, budući da je njima kasnije prorekao da će i njih svet omrzeti i goniti pošto ih je On izabrao od sveta. Zbog toga osmotrite na ono šta svet mrzi i znaćete gde je Hristov udeo. Na ono što je Hristovo, što je najbliže Njemu i najsaobraznije sa Njegovim Duhom svet najviše ustaje. To je spoljašnji ukazatelj. Međutim, za spoljašnje [ljude] i to je dovoljno. Opet, svet ne deluje sam, nego ga na dela njegova podstiče njegov knez - satana. Njegova dela je, međutim, razrušio Gospod i produžuje da ih ruši u verujućim i preko verujućih. Samom Gospodu on ništa ne može učiniti. Stoga on svoju

jarost obraća na verujuće u Njega. Pakosteci njima, on hoće da napakosti Gospodu. On ne deluje neposredno, nego preko svog oruđa - sveta. To ne znači da je on snažan. Ne bojte se njega, nego se, naprotiv, hrabrite jer je Gospod pobedio svet i njegovog kneza. On ne može ništa učiniti onome ko mu se sam ne podaje.

SREDA

Na "Prepolovljenje" [Pedesetice] čujemo Gospoda gde poziva: Ko je žedan neka dođe meni i pije. Ako je tako, onda pođimo svi k Njemu. Svako će kod Njega utoliti svoju žeđ, ma čega da je žedan, naravno, ukoliko predmet njegove žeđi nije protivan Gospodnjem Duhu. Koji je žedan znanja neka ide ka Gospodu, jer je On jedinstvena svetlost koja istinski prosvetljuje svakog čoveka. Ko je žedan očišćenja od grehova i umirenja savesti koja ga peče, neka ide ka Gospodu, jer je On podigao sve grehe sveta na Krst i razdrao obveznicu njihovu. Žedni mira u srcu - neka idu ka Gospodu: On je skrivnica zbog koje čovek zaboravlja na sva lišavanja i prezire sva bogatstva. [Čovek je tada spreman sve da ostavi] samo da bi Njega Jedinog stekao. Kome je potrebna snaga - u Njemu je svaka sila; ko traži slavu - kod Njega je slava nadsvetska; ko slobodu - On je Darodavac istinske slobode. On će da reši sve naše nedoumice, da rastrgne okove strasti, da razveje sve tuge i žalosti, da nadvlada sve prepreke, sva iskušenja i zamke vražje, i da upravi put naš ka duhovnom životu. Pođimo zato svi ka Gospodu!

ČETVRTAK

Ja sam svetlost svetu, govori Gospod, ko ide za mnom neće hodati u tami nego će imati svetlost života (Jn.8,12). Prema tome, ko odvodi od Gospoda - odvodi od svetlosti i vodi u tamu. Zbog toga je on pravi "opskurant" [mračnjak]. Tebi je poznato šta zahteva Hristovo učenje. Stoga se ne boj nazvati mračnjakom onoga ko predlaže misli koje su mu protivne - to je njegovo pravo ime. Gospod uči da je Bog jedan po prirodi, a Trojičan po Licima - to je zrak natprirodne svetlosti istine. Ko propoveda suprotno tome, vodi od svetlosti u tamu i jeste mračnjak. Gospod uči da Triipostasni Bog promišlja o svetu koji je stvorio rečju svojom - to je božanstvena svetlost istine. Ko drugačije propoveda odvodi u bezutešnu tamu i jeste mračnjak. Gospod uči da je Bog čoveka stvorio po svom obrazu i podobiju, odredivši mu da živi u raju. Kada je, pak, sagrešio, čovek je pravedno izgnan iz raja da živi

na ovoj zemlji punoj žalosti i teškoća. Ipak, Bog se nije do kraja prognevio na njega, nego je blagovoleo da mu ustroji spasenje kroz krsnu smrt koja prosvetljuje mrak naravi koji leži na našoj duši. Ko propoveda drugačije - vodi u tamu i jeste mračnjak. Gospod uči: veruj i, primivši silu blagodati kroz Božanstvene Tajne, živi po zapovestima i spašćeš se - to je jedinstveni način da svetlost Božija uđe u nas i načini nas prosvećenima. Ko uči protivno - hoće da nas zadrži u pomračenosti i zbog toga je mračnjak. Gospod uči: Uđite na uska vrata strogog, samoodrečnog života - to je jedinstveni put ka svetlosti. Ko, pak, vodi na široki put samougađanja - odvodi u tamu i jeste mračnjak. Gospod uči: sećaj se kraja, tj. smrti, Suda, ada, raja - to je svetlost koja osvetljava našu budućnost. Ko uči da je smrt kraj svemu - navlači tamu na naš udeo i zbog toga je mračnjak. Ljubitelji svetlosti, naučite se po ovome raspoznavati tamu i uklanjajte se od nje.

PETAK

Pitali su Gospoda: Ko si ti? On je odgovorio: Početak (Jn. 8,25). On je napred, a za Njim idu sveti apostoli, a za apostolima pastiri i učitelji i sva Crkva Hristova. Prosudite sada ko su pravi prethodnici. Zbog toga što za njima tako dugo idu mnogi, i još će ići, oni ne prestaju da su prethodnici jer su još uvek ispred, a svi drugi su u redu za njima. Prema tome, mi Hrišćani imamo prethodnike. Ko, pak, pokušava da postavi nove prethodnike, očigledno namerava da ih predloži kao prethodnike koji vode u suprotnom smeru, tj. na putu koji vodi na dno adovo. Tome se nema šta dodati. Čuvajte se. Jer, ko bi samom sebi bio neprijatelj? Samo se postarajte da na pravi način razumete što vam se govori i čvrsto se držite saznate Hristove istine. Njih, pak, neka, nek tvrde svoje.

SUBOTA

Gospod je rekao: Ako vas Sin oslobodi, zaista ćete biti slobodni (Jn.8,36). Eto, gde je sloboda! Um je svezan vezama neznanja, zablude, sujeverja, nedoumica. On se bori, ali ne može da se probije i da ih se oslobodi. Prilepi se za Gospoda i On će prosvetiti tvoju tamu i rastrgnuti sve veze u kojima se muči tvoj um. Volju vežu strasti i ne daju joj mesta da deluje. Ona se trza kao da je vezana po rukama i nogama, i ne može da se istrigne. Stoga se prilepi uz Gospoda i On će ti dati Sampsonovu silu i rastrgnuti sve veze nepravde koje te vezuju. Srce pritiska stalna uznemirenost i ne da mu odmora. Međutim, prilepi se za

Gospoda i On će te uspokojiti, te ćeš biti miran u sebi i sve ćeš oko sebe da gledaš svetlo, bez saplitanja i smetnji, hodeći sa Gospodom kroz mrak i tamu ovog života ka sveblaženoj, potpunosti radosti i večnim prostorima.

NEDELJA SAMARJANKE

Spasitelj je u gradu Samarjanke proveo dva dana. Tada su joj njeni sugrađani rekli: Sad ne verujemo više zbog tvoga kazivanja jer sami... znamo da je ovo zaista Spasitelj sveta, Hristos (Jn. 4,42). I kod svih je tako. Najpre se spoljašnjom rečju ljudi prizivaju Gospodu, ili, kako je to sada kod nas (pravoslavnih) - putem rođenja. Međutim, kada na delu okusi šta je život u Gospodu, čovek se već Gospoda drži zbog unutrašnjeg sjedinjenja sa Njim, a ne zbog spoljašnje pripadnosti hrišćanskoj zajednici. Svi koji se rađaju u hrišćanskim zajednicama upravo to treba da postave sebi za zakon, tj. da se ne ograničavaju samo spoljašnjim pripadanjem Gospodu, nego da se pobrinu da se unutrašnje sa Njim sjedine, kako bi zatim stalno u sebi imati osvedočenje da staje u istini. A šta je za to potrebno? Potrebno je u sebi ovaplotiti Hristovu istinu. Istina Hristova je obnavljanje paloga. I tako, obnovi starog čoveka koji se raspada u lažljivim pohotama, i obuci se u novog, sazdanog po Bogu, u pravdi i držanju istine, pa ćeš sam u sebi znati da je Gospod Isus Hristos uistinu Spasitelj ne samo sveta nego i tebe lično.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Gospod je Judejcima objašnjavao zbog čega oni ne veruju u Njega. I šta mislite zašto? Zato što im je govorio istinu: A meni ne verujete jer ja istinu govorim (Jn.8,45). Kod njih laž kao da se otelovila i ušla u njihovu krv, zbog čega im istina beše neprihvatljiva. A zašto ni sada ne veruju? Razlog je isti: Gospod govori istinu. Zbog toga ne veruju. Kako to? Pa, oni su svi učeni. Koliko je samo kod njih reči! I to o istini? Da ,reči je mnogo, ali nema dela. Ispredanje sistema se takođe kod njih može naći. Međutim, to je kao ispredanje paučine. Samo, oni ne primećuju tu krhkost. Početak sistema im je bez osnove, i dalji izvodi su bez dokaza. Ipak, oni su njima sasvim zadovoljni. Oni imaju takvu žeđ za pretpostavkama, da

se čini da one predstavljaju sav sadržaj njihovog uma. Iako imaju samo pretpostavke, oni smatraju da imaju solidno obrazovanje. Razastrli su oni, tako, jednu maglu maštarija po malobrojnim činjenicama do kojih su došli. U toj magli izgledaju sasvim drukčije nego što su u stvari. I pored toga, oni smatraju da poseduju oblast nepromenjive istine. Tako je um postao truo, i tako se ukus izopačio! Kako će, onda, um da primi istinu? Tako oni ne veruju Gospodu koji jedini istinu govori.

UTORAK

Judejci su se zbog izobličenja razgnevili na Gospoda i uzeli kamenje da bace na njega. No, Gospod je prošao između njih i otišao (Jn.8,59). Gospodu nisu ništa učinili, već su samo sebe pogubili. Jer, posledica njihovog neverja bio je strašan prigovor Gospodnji: Eto će vam se ostaviti kuća vaša pusta (Mt.23, 38), i još: Hajdemo odavde. I Gospod je otišao drugde i, umesto ljubljenog Izrailja, izabrao druge narode za svoje stanište. Pa i sada ništavni ljudi u samoprelesti gordog uma koji ne prima Hristovu istinu uzimaju kamenje protivljenja Gospodu i bacaju ga na Njega. Međutim, Njemu oni ne mogu ništa, budući da On ostaje Gospod i da Njegova istina prebiva kao neizmenjiva istina. Naprotiv, oni sebe pogubljuju. Gospod prolazi pored njih i prepušta ih njihovom sujetnom mudrovanju, koje ih nosi kao vikor prašinu. Dešava se da se ceo narod okrene ka lažnom mudrovanju. Tada se i on, slično Judejcima, ostavlja vlastitom izboru. Razumite narodi i pokorite se Gospodu!

SREDA

Učenici su govorili Gospodu da otpusti narod kako bi kupili hleb u selima. Međutim, Gospod im je rekao: Nema potrebe da idu; podajte im vi neka jedu (Mt.14,16). To je bilo pred čudo nasićenja pet hiljada ljudi, osim žena i dece, sa pet hlebova i dve ribe. Taj događaj, koji ima posebno značenje u životu Gospodnjem, sadrži još jednu pouku. Narod je obraz čovečanstva koje je gladno i žedno istine. Rekavši apostolima: Podajte im vi neka jedu, Gospod je predskazao njihovo služenje ljudskom rodu, tj. njihovu službu pitanja [hranjenja] istinom. U svoje vreme apostoli su je ostvarili. Za kasnija, pak, vremena tu službu su predali pastirima, svojim prejemnicima. I sadašnjem pastirstvu Gospod upućuje reč: "Dajte vašem narodu da jede". I pastirstvo je dužno da na svojoj savesti drži obavezu

da narod hrani istinom. U Crkvi je neophodno da stalno teče propoved reči Božije. Pastirstvo koje ćuti zar se može nazvati pastirstvom? A ono mnogo ćuti, preko mere ćuti. Ali, ne treba reći da je to zbog toga što nema vere u srcu. Radi se samo o nesporazumu i neprikladnom običaju. Ipak, to ne opravdava ćutanje.

ČETVRTAK

Za sud ja dođox na ovaj svet, govori Gospod, da vide koji ne vide i koji vide da postanu slepi (Jn.9,39). One koji ne vide - predstavlja prost narod koji je u prostoti srca poverovao Gospodu, a oni koji vide su tadašnji književnici, učeni ljudi koji, zbog gordosti uma, sami ne poverovaše, pa i narodu zabranjivahu. I naši obrazovani ljudi smatraju da dobro vide. Zbog takvog mnjenja oni se udaljuju od vere u Gospoda, koje se čvrsto drže prosti srcem i umom. Tako je, po istini Gospodnjoj, došlo do toga da su oni slepi a da narod vidi. Oni su slični pticama koje vide noću ali ne i danju. Istina Hristova im je tamna, laž koja joj je protivna im se čini svetlom: tu su oni kod svoje kuće. Ma kako da je to očigledno, oni su ipak gotovi da pitaju: Eda li smo i mi slepi? I zašto kriti: "Da, slepi". I pošto ste slepi po svojoj volji, greh slepoće i neprimećivanja svetlosti leži na vama. Možete da vidite, ali nećete, jer zavoleste obmanjivu, prelestnu laž.

PETAK

Vi ne verujete jer niste od ovaca mojih, govori Gospod Judejcima koji ne veruju. Ovce moje slušaju moj glas, i ja njih znam i za mnom idu (Jn.10,26-27). Koji ne veruju nisu iz stada Hristovog. Tada su neverujući bili oni koji još nisu ušli u stado, a sada su među nama neverujući svi ono koji su otpali od vere i istupili od stada Hristovog. Gospod je Pastir: sve Njegove ovce idu za Njim, sledeći Njegovo učenje i ispunjavajući Njegove svete zapovesti. Grešnici su bolesne i slabe ovce, koje međutim, ipak idu sa stadom. Oni, pak, koji izgubiše veru sasvim otpadaju i ostaju hrana zverima. To su oni koji su zaostali. Oni nisu u stadu Hristovom i Njegov glas ne slušaju. Ni On njih ne zna zbog toga što ne daju da se za njih zna. [Oni se ne ugledaše na] krvotočivu koja je znala da da na znanje da je prisutna. I na Sudu će im biti rečeno: Ne znam vas, idite!

SUBOTA

Ako meni ne verujete, delima verujte (Jn.10,33). Dela Gospodnja su bila svima poznata i On je mogao na njih glasno da ukaže: isceljenja raznih bolesti, isterivanje besova, vlast nad prirodom, viđenje pomisli u srcima, proricanje budućnosti, sila reči i gospodstvo nad dušama. Sva ona su jasno dokazivala da je Isus Hristos od Boga i da je reč Njegova istina. Za nas verujuće tim delima su se prisajedinili: čudesna smrt, Vaskrsenje, Vaznesenje, silazak Svetoga Duha, osnivanje Crkve, divni duhovni darovi, pobeda nad neznaboštvom i blagodatne sile koje do sada ne prestaju da deluju u Crkvi Božijoj. Sve su to dela Gospodnja. Svakom neverniku je moguće kazati: "Ako ne veruješ rečima, poveruj delima koja gromko svedoče o Božanskoj prirodi Gospoda našeg Isusa Hrista i, poverovavši, primi svu Njegovu istinu". Međutim, čime su Judejci odgovorili Gospodu? Tada opet tražahu da ga uhvate (Jn.10,39). A sadašnji nevernici? Zasedaju i pletu laž za lažju kako bi "uhvatili" - ako ne Gospoda (što nisu u mogućnosti), a ono proste u veri i one koji ne mogu da razmrse njihove lukave zamke.

NEDELJA SLEPOG

Spori se prostota vere sa lukavim neverjem (Jn.9). Prišavši slepcu koji je progledao, vera je prosvetila i njegove umne oči, te je on jasno ugledao istinu. Gledajte kako je kod njega sve logično. Pitaju ga: "Šta ti kažeš o onome koji ti je dao vid?" "Prorok je,- odgovorio je on,- tj. poslanik Božiji, ispunjen čudotvornom silom". Neprotivrečan i ispravan zaključak. Međutim, knjiška obrazovanost neće da vidi tu ispravnost i hoće da se ukloni od njenih posledica. Pošto joj to nije uspelo, ona se obraća neknjiškoj prostoti svojim predlogom: Podaj slavu Bogu. Mi znamo da je onaj čovek grešan. Ali, prostota vere ne ume da poveže grešnost i čudotvorstvo, te otvoreno izražava: Je li grešan ne znam; jedno znam, da ja bejah slep a sada vidim. Šta je moguće peći protiv takve reči? Međutim, logika nevernika je uporna i pri svojoj očevidnosti se ne stidi da tvrdi da ne zna odakle je Onaj koji je otvorio oči slepome. U tome i jeste čudo, govori im zdrava logika vere, što vi ne znate otkuda je, a On otvori oči moje. A znamo da Bog ne sluša grešnike; nego ako ko Boga poštuje i volju Njegovu tvori, toga sluša. Otkako je veka nije se čulo da iko otvori oči rođenome slepcu. Kad On ne bi bio od Boga, ne bi mogao ništa činiti. Reklo bi se, posle ovoga ništa drugo nije ostajalo nego da se prekloni glava pod silom ispravnog zaključka. Međutim, knjiška učenost ne može da trpi zdravu logiku vere, i zato ga isteraše... Pa, pođi onda da

dokazuješ istinu vere onima kod kojih se um iskvario od upornosti neverja. Nevernici svih vremena su ljudi istog kroja.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Šta da radimo? Ovaj čovek čini mnoga čudesa (Jn.11,47). Jedino u tome je jevrejska učenost našla Spasitelja krivim. I u današnje dane nemačka učenost u Jevanđelju Hristovom nalazi da je neumesno ono što je natprirodno: sve je dobro, samo to ne ide. I u rešenju se obe učenosti slažu. Judejska je rešila: Bolje da jedan čovek umre, da ne bi svi poginuli; a nemačka je postavila: odstranimo natprirodno, da bi se sačuvale sve ostale istine Jevanđelja. Međutim, šta je sledilo? Oni su pogubili narod, a ovi su odbacili sve hrišćanske istine i ostali gotovo bez ičega. Gospod je krajeugaoni kamen zgrade spasenja. I vera u natprirodno jeste krajeugaoni kamen cele zgrade bogonadahnutih istina. Sam Spasitelj, u Ličnosti svojoj, jeste venac natprirodnosti. I u Crkvi On je njihov neiscrpan izvor. Ko se dotiče te tačke, dotiče se zenice oka Božijeg.

UTORAK

Ako zrno pšenice padnuvši na zemlju ne umre, onda jedno ostane; ako li umre, mnogi rod donosi (Jn.12,24). I tako, ako xoćeš da budeš plodan - umri. Umri na takav način da u srcu nosiš osećanje kao da se to zaista desilo. Mrtav čovek se ne odaziva ni na šta što ga okružuje. Tako radi i ti: ako te hvale - ćuti, ako napadaju - ćuti, ako si stekao dobitak - ćuti, ako si sit - ćuti, ako si gladan - ćuti. Budi takav prema svemu spoljašnjem, a unutar sebe se nalazi tamo gde je svaki umrli - u drugom životu, pred licem svepravednoga Boga, u očekivanju poslednje odluke. Kakav je, kazaćete, plod od toga kad će onda sve da zamre? Ne, neće zamreti, nego će se javiti energija, i to još kakva! "Ostala je još jedna minuta", reći ćeš sebi. "Sad će odluka. Daj da požurim da uradim još nešto". I - uradićeš. Tako postupaj u svakom trenutku.

SREDA

Gospode, ko verova propovedanju našem?, žali se sa čuđenjem prorok Isaija (53,1). I sada se može slično uzviknuti: "Ko sada iskreno veruje reči tvojoj, Gospode? Skoro svi su se pokolebali". Doduše, jezik mnogih još čuti o veri, ali se retko koje srce nije udaljilo na nešto drugo. Šta je uzrok tome? Počeo je da se oceća interes u neverju. Razvila se potreba za neverjem radi prikrivanja interesa srca, nesaglasnih sa verom. Tu je koren zla. Nije razum protivnik vere nego - razvraćeno srce. Razum je samo utoliko kriv što se pokorava srcu i što prihvata da misli po željama srca, a ne po načelima istine. Pri tome mu silni razlozi za istinu izgledaju ništavni, a nekakva malenkost protiv nje mu izgleda velika kao gora. Uopšte, u oblast uma se unosi smutnja koja ga oslepljuje. On ne vidi, i u toj smutnji i ne može da vidi. No, kad bar ne bi ništa objašnjavao.

ČETVRTAK

Vaznesenje. Silu Vaznesenja Gospodnjeg sveti Pavle izražava ovako: Uzišavši na visinu zapleni plen i dade darove ljudima (Ef.4,8). Ispunivši pravdu Božiju, Gospod je za nas otvorio sve riznice blagosti Božije. To i jeste plen ili dobit koja je posledica pobede. Početak razdavanja tog plena ljudima je silazak Svetoga Duha. Sišavši jednom, On uvek prebiva u Crkvi i svakom daje ono što mu je potrebno, uzimajući sve iz jednom zaplenjenog plena. Neka priđe svako i uzme. No, neka pripremi riznicu - čuvaru, tj. čisto srce, i neka spremi ruke kojima će uzeti, tj. veru koja ne premisslja. Neka onda pristupi sa prozbom punom nade i neodstupne molitve.

PETAK

Kada biste mene znali i Oca moga biste znali (Jn.14,7). Prema tome, doista ne znaju Boga, premda i ime Njegovo nose (Deus - Bog; odatle - deist) i mnogo o Njemu rasuđuju. Nema istinitog Boga bez Sina, kao ni bez Duha Svetoga. Onaj ko veruje u Boga, a ne ispoveda ga Ocem Sina, ne veruje u Boga koji je istiniti Bog, nego u neki svoj sopstveni izum. Istiniti

Bog je dao svog Sina jedinorodnog za spasenje ljudi, a ljudima koji veruju u ime Sina Njegovog, daje vlast da budu deca Božija, te ih ljubi i svaku njihovu molitvu sluša radi Sina. Stoga, ko ima Sina ima i Oca, a ko nema Sina nema ni Oca. Niko ne prilazi Ocu osim kroz Sina, i od Oca ništa ne dobija osim preko Sina. Bez Sina nema puta ka istinitome Bogu. Ko mašta da ga nađe [mimo Njega] - nalazi se u zabludi.

SUBOTA

I što god zaištete (od Oca) u ime moje, to ću učiniti (Jn. 14,13). Kakvo utešno obećanje! No, kako su malobrojni oni koji se njime koriste! Retko ko ga ima na umu. Ima i takvih koji ga uopšte ne shvataju i ne prihvataju. Zbog čega je to tako? Zbog toga što ne ljube Gospoda i Njegove zapovesti ne ispunjavaju. Ta nevernost srca Gospodu potire svaku smelost u obraćanju Bogu sa molbom, kao što i u životnim stvarima neispravni sluga ne sme da traži ništa od svojih gospodara, znajući da ne zaslužuje nikakve samilosti. Redovne molitve se čitaju po svom pravilu i u njima su veoma velike prozbe. Međutim, one se samo čitaju. To još nije i sama molitva ili prozba. Stati sa istinskom molitvom pred Gospoda i prineti mu prozbu nije moguće sve dok se ne očisti savest pred Njim.

NEDELJA SVETIH OTACA

Arije je počeo da poriče Božansku prirodu Sina Božijeg i Njegovu jednosuš(t)nost sa Bogom Ocem. I na njega se odmah podigla sva Crkva, sa svih strana sveta, jednim ustima ispovedajući da je Gospod Isus Hristos - Sin Božiji jedinorodni, Bog od Boga, rođen, ne stvoren, jednosuš(t)an Ocu. Neko bi mogao da pomisli da se radi o slučajnom oduševljenju za jednomislenost. Međutim, ta vera je potom prošla kroz ognjeno ispitivanje kada se na stranu arijanaca preklonila vlast i sila. Ni ogranj, ni mač, ni gonjenja nisu mogli da je istrebe. Ona se odmah svagde pojavila, čim je prestao pritisak spoljašnje sile. To znači da ona sastavlja srce Crkve i suštinu njenog ispovedanja. Slava Gospodu koji u nama čuva tu veru! Jer, dok je nje, mi smo još Hrišćani, makar i rđavo živeli. Nestane li ona - i Hrišćanstvu je kraj.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK

MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Gospod Isus Hristos je vinova loza, a Hrišćani su grane i izdanci. Mi se na Njega nakalemljujemo verom i plod prinosimo životom po veri. Otac Nebesni je vinogradar, koji vodi brigu o lozi. On odseca granu koja ne donosi ploda, tj. veruje, ali ne živi po veri. Onu, pak, koja donosi plod, tj. koja ne samo veruje, nego se trudi po veri i da živi - On održava. Njoj Bog na svaki način pomaže da se bogati dobrim delima, koja su plodovi vere. Neka po tom zakonu Božijeg delovanja na nas svako uredi svoj život, uvek se sećajući da bez Gospoda ništa ne možemo činiti. Njemu pripadaj u svakoj teškoći. Ime Njegovo presveto i presladosno neka se neodstupno nalazi u tvom umu, srcu i na tvom jeziku.

UTORAK

A kada dođe On, Duh Istine, uvešće vas u svu istinu (Jn.16, 13). Zašto se u logikama ne spominje ovaj izvor saznanja? Ne treba se čuditi što se on ne spominje u neznabožaćkim logikama. Međutim, zašto ga nema ni u hrišćanskim? Zar Hrišćanin treba da prestane da bude Hrišćanin i da zaboravi na sva verna i nesumnjiva obećanja koja su mu data kad počne da se služi svojim umom? O gledanju i slušanju se mnogo piše. Dovoljno se objašnjava i postupak uopštavanja i zaključivanja iz viđenog i slušanog. Međutim, kako odgonetnuti značenje svega ostavljeno je na volju dosetljivosti učenika logike. Zašto da mu se ne skrene pažnja: "Imaš obećanja Duha istine; Njemu sledi; Njime se rešava značenje svega postojećeg, jer je Bog izvor njegovog bića"? Zar se zbog tog zaborava nisu sve današnje knjige napunile dosetkama (o svetlu Božijem) i pretpostavke se tako rasplodile? Nije teško videti da su one plod dečje uobrazilje.

SREDA

Gospod je pred stradanje govorio svetim apostolima: Još malo i nećete me videti, i opet malo i ugledaćete me (Jn.16,19). Stradanja Gospodnja i Njegova smrt tako su porazili svete apostole da su se oči njihovog uma pomračile i oni prestali da Gospoda gledaju kao Gospoda. Svetlost se sakrila i oni su sedeli u gorkoj i mučnoj tami. No, tu tamu je razvejala svetlost Vaskrsenja Hristovog, i oni su opet ugledali Gospoda. Tako je svoje reči objasnio sam Gospod: Vi ćete zaplakati, govorio je On, i zaridati, a svet će se radovati, i vi ćete žalosni biti, ali će se vaša žalost okrenuti na radost (Jn.16,20). Govore da i svaka duša na putu ka savršenstvu doživljava sličnu teškoću. Tama je sa svih strana okružuje i ona ne zna gde da se dene. Međutim, dolazi Gospod i žalost se pretvara u radost. Slično tome - i žena mora da se pomuči pre nego što donese na svet novog čoveka. Zar odatle ne treba izvesti zaključak: ko to nije iskusio, još se nije rodio kao pravi Hrišćanin!

ČETVRTAK

Zaista, zaista vam kažem da što god zaištete od Oca u ime moje, daće vam (Jn.16,23), rekao je Gospod. On je to naglasio: Zaista, zaista vam kažem. Kako treba da se stidimo što ne umemo da koristimo takvo nelažno obećanje! No, kad bismo se samo stideli. Naprotiv, senka se nadnosi i nad samo obećanje: ono izgleda suviše veliko i neispunjivo. Ne, uzrok je u nama, i uglavnom u tome što se ne osećamo vernim slugama Hristovim, te nam savest ne daje da očekujemo bilo kakvu milost od Gospoda. Biva čak i da poneko dvojedušno pribegava molitvi. Tražeći nešto od Boga, on usput u svojoj molitvi pomene željeno jednom ili dvaput, i zatim odustaje, govoreći: "Bog ne sluša". Tražeći, međutim, nešto posebno u molitvi, treba da smo uporni i neumorni, slično udovici koja je svojim dosađivanjem i nepravednog sudiju naterala da postupi po njenom traženju. Tražeći nešto u molitvi, pravi molitvenici sa molitvom sjedinjuju post, bdenje, lišavanja svake vrste i svako dobro delo. Pri tome, oni traže mesecima, pa i godinama, a ne jedan dan ili dva. Stoga i dobijaju. Ako želite da imate uspeh u molitvi, njima podražavajte.

PETAK

Kao ti, Oče, što si u meni i ja u tebi, da i oni u nama jedno budu... ja u njima i ti u meni (Jn.17,21-23). Eto zlatnog lanca koji nas vezuje za Božanstvo. Mi smo otpali, ali je ustao Posrednik koji je jedno sa Bogom Ocem i postao jedno sa nama. Postajući jedno s Njim, mi

se sjedinjujemo s Njim i, kroz Njega, s Bogom Ocem. Slava bezgraničnoj milosti Tvojoj prema nama Triipostasni Bože, koji si blagovoleo ca ustrojíš za nas tako svetao put ka oboženju! Visoko nas je podigao Gospod. Ne odriči se toga dobročinstva, ispovedaj milost i hvali neizrecivu blagost! Odričući se takve visine ti misliš da se smiravaš, a u stvari pokazuješ grubu neblagodarnost i nebrigu prema visokom daru. Znaj da sredine nema: ili sve ili ništa. Ako nećeš visinu, ostaćeš u gorkom poniženju, i vremeo i večno.

SUBOTA

Neka se niko ne razlenji da pomene svoje roditelje. Međutim, treba pominjati i sve pravoslavne Hrišćane, i ne samo u ovaj dan, nego u svako vreme i na svakoj molitvi. I sami ćemo tamo biti i trebaće nam tada takva molitva kao bednome kora hleba i čaša vode. Seti se da je molitva o preminulima snažna svojom opštošću - time što se uznosi od strane cele Crkve. Crkva diše molitvom. U prirodnom poretku pri bremenitosti diše majka, a sila disanja prelazi i na dete. Tako i u blagodatnom poretku stvari - Crkva diše opštom molitvom svih, a sila molitve prelazi i na usopše koji se nalaze u nedrima Crkve. Jer, ona se sastoji iz živih i mrtvih, iz onih koji vojuju i onih koji su u slavi. Ne olenji se da na svakoj molitvi pominješ sve otišle oce i bpaćy našu. Neka to bude tvoja milostinja za njih...

NEDELJA SVETE PEDESETNICE

Svršila se ikonomija kašeg spasenja! Dejstva svih Lica Presvete Trojice u ovom delu su od sada stupila na snagu. Što je blagovoleo Bog Otac, što je u sebi ispunio Sin Božiji - sada je Duh Sveti sišao da udeli verujućima. Jer, spasenje naše je po predznanju Boga Oca, osvećenjem Duha za poslušanje i kroljenje krvlju Isusa Hrista (1.Pt.1,2). Toga radi se i krštavamo u ime Oca i Sina i Svetoga Duha, obavezujući se da držimo sve što nam je zapovedio Gospod (Mt.28,19-20). Oni koji ne ispovedaju Presvetu Trojicu, ne mogu imati udela u spasonosnim dejstvima Njenih Lica, i stoga - ni spasenje ne mogu steći. Slava Ocu i Sinu i Svetome Duhu, Trojici jednosuš(t)noj i nerazdeljnoj, koja nam je predala ispovedanje o sebi! "Oče Svedržitelju, Slove i Duše, u trima Ipostasima presušastveno i prebožanstveno sjedinjavajuće jestastvo, u Tebe se krstismo i Tebe blagosiljamo u sve vekove".

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Tešeći svoje učenike, Gospod govori da je za njih bolje da se On vaznese na nebo. Jer, vaznevši se, On će umesto sebe poslati Utešitelja - Duha. Duh Sveti je sišao i boravi u Crkvi vršeći u svakom verujućem čoveku delo Hristovo. Svaki Hrišćanin je pričesnik Duha. To je u toj meri neophodno da se može reći da nije Hristov onaj ko nema Duha. Pogledaj i ti dobro i utvrdi da li je u tebi Duh blagodati? Jer, On ne ostaje kod svih. Dešava se i da On ode. Eto vidi: prvo dolazi duh pokajanja i Hrišćanina uči obraćenju Bogu i ispravljenju života. Završivši svoje delo, duh pokajanja Hrišćanina predaje duhu svetlosti i čistote kome, najzad, sledi duh usinovljenja. Osobnost prvoga je - trudoljubiva revnost; drugoga - toplina i sladosno gorenje srca; a trećeg - osećanje sinovstva, po kome iz srca izlaze uzdasi k Bogu; "Avva oče!" Vidi na kome se od tih stepena nalaziš. Ako te nema ni na jednom, pobrini se i potrudi oko sebe.

UTORAK

Po krštenju, pošto je na Njega sišao Duh u vidu goluba, Gospod je odveden u pustinju da bude iskušan. To je opšti put za sve. Sveti Isaak Sirin na jednom mestu primećuje: "Čim okusiš blagodatnu utehu ili od Gospoda dobiješ kakav dar - očekuj iskušenja". Iskušenja prikrivaju svetlost blagodati od očiju samog čoveka, koji obično razjeda svako dobro samomnenjem i samouznošenjem. Ta iskušenja bivaju i spoljašnja - žalosti i poniženja, i unutrašnja - strasne pomisli koje naročito napadaju kao zver kad se pusti sa lanca. Potrebno je, dakle, da pazimo na sebe i da razmatramo ono što se dešava sa nama i u nama kako bismo uvideli zašto je tako kao što jeste i šta smo obavezni.

SREDA

Ako ne bude pravda vaša veća nego pravda književnika i fariseja, nećete ući u Carstvo nebesko (Mt.5,20). Obeležje književnika jeste znanje zakona bez brige o životu po zakonu. Obeležje fariseja jeste ispravnost spoljašnjeg ponašanja bez posebne brige o ispravnosti osećanja i pomisli. I jedno i drugo stanje naravi osuđeni su na lišavanje Carstva nebeskog. Uzmi odatle za sebe potrebnu pouku. Trudi se na upoznavanju jevanđelskog zakona, ali sa namerom da sa saznanjem uskladiš i život. U ponašanju se trudi da budeš ispravan, ali pazi i na unutrašnja čula i pomisli i raspoloženja. Saznavši potrebno, nemoj se zaustavljati na znanju nego idi dalje i napravi zaključak na šta te znanje u pojedinom slučaju obavezuje. Zatim se neodložno potrudi da neophodno ispuniš. U svom ponašanju pazi da ne idu osećanja i raspoloženja za spoljašnjim delima, nego da spoljašnja dela budu izazvana osećanjima i raspoloženjima, i da budu njihov tačni izraz. Potrudivši se na taj način, bićeš viši od književnika i fariseja i vrata Carstva neće biti zatvorena pred tobom.

ČETVRTAK

Svaki koji pogleda na ženu... već je učinio preljubu s njom (Mt.5,28). Šta, zar onaj koji živi u zajednici da nikako ne pogleda na ženu? Ne, jer ne čini preljubu onaj koji jednostavno pogleda na ženu, nego onaj koji je pogleda sa željom. Ako treba da pogledaš - pogledaj, ali srce drži na uzdi. Gledaj očima deteta koje na žene gleda čisto, bez ikakvih rđavih misli. Treba i njih voleti, jer se ni one ne isključuju iz zapovesti o ljubavi prema bližnjim - ali, čistom ljubavlju u kojoj se ima na umu duša i duhovno srodstvo, bez ičeg drugog... Pred Bogom nema muškog ni ženskog pola. Tako ni u međusobnim odnosima Hrišćana ne bi trebalo da postoji razlika. Međutim, reći ćeš da je to teško. Naravno, bez borbe ne biva. Ipak, borba pretpostavlja izbegavanje rđavog. To, pak, izbegavanje se milostivim Gospodom računa u čistotu.

PETAK

A ja vam kažem da se ne protivite zlu (Mt.5,39). Drugim rečima, daj sebe na žrtvu svojevoljnosti i zlobi ljudskoj. Ali, zar se tako može živeti? Ne uznemiravaj se. Onaj koji je dao tu zapovest jeste naš Promislitelj i Staratelj. Kada sa punom verom

i od sve duše poželiš da tako živiš, i da se ne protiviš nikakvom zlu, sam Gospod će za tebe da uredi život koji će biti ne samo snošljiv, nego i sretan. Na samom delu biva da protivljenje još više razdražuje protivnika i pobuđuje ga da iznalazi nove neprijatnosti, dok ga ustupak razoružava i smiruje. Stoga, ako pretrpiš samo prvu navalu zlobe, ljudi će se sažaliti i ostaviti te na miru. Protivljenje, pak, i osveta samo raspiruju zlobu, koja sa jednog lica prelazi na porodicu, a zatim sa pokolenja na pokolenje.

SUBOTA

Ljubite neprijatelje svoje, blagosiljajte one koji vas kunu, činite dobro onima koji vas mrze i molite se za one koji vas gone (Mt.5,44). Bez ljubavi nikoga nema na svetu: vole se roditelji i srodnici, dobrotvori i pokrovitelji. No, ljubav prema roditeljima, srodnicima, pokroviteljima i dobrotvorima jeste prirodno osećanje, koje se samo sobom u srcu izgrađuje. Zbog toga mu Gospod i ne pridaje vrednost. Prava hrišćanska ljubav se isprobava u odnosu prema neprijateljima. Ljubav prema drugima ne treba da ugasi laka ili slučajna neprijatnost, pa čak ni napast, gonjenja, bede i lišavanja koje nam sa namerom čine. Mi smo dužni ne samo da blagosiljamo te ljude, nego i da im dobro činimo, moleći se za njih. Pogledaj da li je kod tebe takvo raspoloženje prema neprijateljima tvojim. Po tome sudi da li je u tebi hrišćanska ljubav, bez koje nema spasenja?

NEDELJA SVIH SVETIH

Sveta Crkva svaki dan molitveno pominje svete. Pošto je, međutim, bilo i takvih ugodnika Božijih koji su se tajno podvizavali i koji nisu poznati, sveta Crkva je, kako i njih ne bi ostavila bez počasti, ustanovila dan u koji proslavlja sve oni koji su od početka vremena ugodili Bogu. Ona to čini posle silaska Svetoga Duha, zato što su svi svetitelji postali i postaju sveti blagodaću Svetoga Duha. Blagodat Svetoga Duha donosi pokajanje i otpuštenje grehova, uvodi u borbu sa strastima i pohotama i podvig venčava čistotom i bestrasnošću. Na taj način se javlja nova tvar koja je pogodna za novo nebo i novu zemlju. Porevnujmo i mi da idemo za svetima Božijim. Na koji način - uči nas današnje Jevanđelje, zahtevajući neustrašivo ispovedanje vere u Gospoda, ljubav prvenstveno prema Njemu, uzimanje krsta, samoodricanje i odvajanje srca od svega. Počnimo i mi tako.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Ne brinite se (Mt.6,32). Ali, kako onda da se živi? Treba da se jede, pije, odeva. Međutim, Spasitelj ne govori: "Ne radite ništa", nego - "Ne brinite se. Ne morite sebe brigom koja vas jede dan i noć i ne daje vam mira ni na tren". Takva briga je grehovna bolest. Ona pokazuje da se čovek oslanja na sebe, i da je zaboravio na Boga, da je uzdanje na promisao Božiji izgubio i da sve u vezi sa sobom hoće da uredi jedino na osnovu svoga truda, da sve što mu treba hoće da dobije i da ga zatim očuva svojim sposobnostima. On se uhvatio srcem svojim za ono što ima, i misli da na njemu može počivati kao na čvrstoj osnovi. Ljubav prema imanju ga je vezala i on samo misli o tome kako da što više zgrne u svoje ruke. Taj mamon je njemu zamenio Boga. Ti, međutim, ako je do truda - trudi se, ali nemoj da te mori zla briga. Očekuj svaki uspeh od Boga i u Njegove ruke se predaj. Sve što doživiš primaj kao dar iz Gospodnje ruke i u čvrstoj nadi očekuj produženje Njegove milosti. Ako Bog hoće od sveg bogataševog imanja u jednoj minuti može da ne ostane ništa. Sve je prolazno kao prah. Zar onda zbog toga mučiti sebe? Ne brinite se!

UTORAK

Čuvajte se od lažnih proroka (Mt.7,15). Od početka Hrišćanstva pa do danas nije bilo perioda kada ova predostrožnost nije imala svoju primenu. Gospod nije ukazao od kakvih lažljivih proroka da se čuvamo. Jer, kako ih sve odrediti? Oni se menjaju, i svako vreme porađa svoje. Oni uvek nastupaju u ovčijoj odeći, sa izgledom dobrih namera u svojim postupcima, i sa prizrakom istine u rečima. U naše vreme odeća im je sašivena od progresa, civilizacije, prosvećenja, slobode misli i dela, ličnog ubeđenja koje ne prihvata veru, i tome slično. Sve je to lažno pokrivalo. Srećući pojavu takve odeće, ne žuri da otvaraš duh svoj rečima proroka koji su odeveni u nju. Pogledaj dobro da li se možda ne krije vuk pod ovčijom kožom. Znaj da je Gospod jedini pokretač ka istinskom savršenstvu, jedini umekšitelj ljudskih srdaca i naravi, jedini prosvetitelj, jedini davalac slobode i ispunitelj ljudskih srdaca osećanjima istine, koja pružaju ubeđenje koje ništa na svetu ne može pokolebati. Zbog toga, čim samo u rečima novih proroka primetiš makar senku

protivrečnosti sa Gospodnjim učenjem, budi siguran da se radi o grabljivim vucima, i odvoj se od njih.

SREDA

Neće svaki koji mi govori: Gospode, Gospode, yći u Carstvo nebesko; no koji tvori volju Oca moga koji je na nebesima (Mt.7,21). Čovek se ne može spasti jedino molitvom. Sa molitvom treba da se sjedini i ispunjavanje volje Božije, tj. svega što je čovek dužan da čini po svome zvanju i uređenju svoga života. I molitva treba prvenstveno da ima za svoj predmet prozbu da nas Bog udostoji da ni u čemu ne odstupamo od Njegove svete volje. I obratno, molitva onoga ko ima revnost da u svemu ispunjava volju Božiju biće smelija pred Gospodom i bliža Njegovom prestolu. Jer, molitva nije istinska, trezvousna i srdačna ukoliko je ne prati hođenje u volji Božijoj. Tada je ona spoljašnja, glasna, pri čemu se neispravnost naravi kao maglom pokriva mnogim rečima, dok misli lutaju u nepovezanosti. I jedno i drugo treba zasladiti blagočašćem. Tek će onda biti ploda.

ČETVRTAK

Plovili su na drugu stranu mora. Gospod je spavao. Podigla se bura i svi su se prestrašili, zaboravivši na činjenicu da je Gospod s njima i da zbog toga ne treba ničeg da se boje (Mt.8, 23). Tako biva i u običnom i u duhovnom životu. Digne se bura teškoća ili strasti, i mi se uznemirimo do raslabljenosti, smatrajući da je to sasvim normalno. Međutim, Gospod nam šalje ukor: "Maloverni!" I pravično je! Naravno, ne može a da se ne obrati pažnja na ono što se događa, ali je moguće uvek sačuvati razumno spokojstvo. Pre svega, pogledaj na to šta Gospod hoće od tebe, i smireno se pokori pod Njegovu silnu ruku. Ne smućuj se i ne uzbuđuj se. Zatim uzdigni veru svoju ka misli da je Gospod s tobom, i pripadni ka Njegovim stopama sa molitvom. Ipak, ne viči: "Gospode, ginem!", nego sa predanošću uzvikni: "Gospode, ako hoćeš - možeš! No, opet, ne moja, nego Tvoja volja neka bude". Veruj da ćeš takvim načinom bezopasno da prebrodiš buru koja se podigla.

PETAK

Pitali su Gospoda zašto Njegovi učenici ne poste? On je odgovorio da za njih još nije došlo vreme da poste. Zatim je pričom pokazao da, uopšte, strogost spoljašnjeg podvižništva treba da odgovara obnovljenju unutrašnjih sila duha. Prvo zagrej duh revnosti, a zatim nalaži na sebe i strogost. Jer, u takvom slučaju u tebi je unutrašnja nova sila, koja je sposobna da strogost sa korišću izdrži. Nemajući, pak, tu revnost i uzimajući na sebe strogost života, usled povodenja za primerom drugih ili radi pokazivanja podvižništva, nećeš steći korist. Nešto malo vremena ćeš se držati takve strogosti, a zatim ćeš da oslabiš i da je napustiš. I biće ti još gore nego što je bilo ranije. Strogost bez unutrašnjeg duha isto je što i nova zakrpa na staroj odeći, ili novo vino u starim mehovima. Zakrpa će da otpadne i rupa će da postane još veća. Stoga će vino da prodere mehove i da se prolije, a meh će postati neupotrebljiv. Ne znači da strogost nije potrebna, već se samo napominje da treba sačuvati pravilan poredak. Potrebno je raditi na javljanju unutrašnje potrebe za njom. Ona treba da bude potreba srca, a ne spoljašnji teret.

SUBOTA

Ne sudite da vam se ne sudi (Mt.7,1). Kakva je samo bolest - ogovaranje i osuđivanje! Svi znaju da je to greh, pa ipak - ništa češće u rečima našim od osuđivanja. Ima ih koji kažu: "Ne primi mi to Gospode u osuđivanje", pa ipak svoju osudu dovode do kraja. Drugi se opravdava time što smatra da razumnom čoveku pristoji da ima svoj pogled na ono što se događa. On se trudi da hladnokrvno rasuđuje, ali i prosti ljudi mogu primetiti u njegovim rečima nadmeno i zlorado osuđivanje. Međutim, presuda Gospodnja za taj greh je stroga i odlučna. Onaj ko osuđuje drugog - nema opravdanja. I kako ga može imati? Kako, dakle, izbeći muku? Pobedonosno sredstvo protiv osuđivanja sastoji se u držanju sebe samoga za osuđenog. Ko se oseti takvim, neće imati kada da osuđuje druge. Od njega će se čuti samo: "Gospode, pomiluj! Gospode, oprostí moja sagrašenja!"

NEDELJA DRUGA PO DUHOVIMA

Gospod je pozvao Petra i Andreja i oni su odmah, ostavivši sve, pošli za Njim. Pozvao je On i Jakova i Jovana, i oni su, takođe, ostavili sve i pošli za Njim (Mt.4,18-24). Zbog čega su oni tako brzo i rado pošli? Zbog toga što su uvideli ono što je bolje. Takav je zakon u našoj duši: saznajući i okusivši bolje, ona se odvraća od lošijeg i napušta ga. Tu se događa ono što je kasnije Gospod pokazao u pričama o blagu sakrivenom u njivi, i o mnogocenom biseru. Blago i biser su vera u Gospoda i opštenje sa Njim po sili vere. Mi ga stičemo još u vreme krštenja. Međutim, zbog čega mi tako malo cenimo to blago, i zašto ga menjamo za ništavnosti? Zbog toga što za vreme vaspitanja u nas ne unose ukus tog blaga te ono ostaje strano našem srcu. Srce naše ne zna za ono što je bolje. Ono zna samo za ono što je manje zlo ili više zlo, i na tome zasniva svoj pogled. To je uzrok zbog koga se neki odazivaju i idu kad ih Gospod zove, dok mi, iako zvani, bežimo od Njega.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Šaljući na propoved svete apostole, Gospod je zapovedio da zovu sve i da govore: Približilo se Carstvo (Mt.10,7), tj. prišlo je Carstvo - idite u njega. Šta, pak, mi treba da propovedamo? Treba svima da vičemo: "Vi ste sinovi Carstva. Ne bežite iz Carstva u nevolju i ropstvo". Jer, mnogi beže. Jedne pleni sloboda uma: "Nećemo,- govore,- okove vere i teret autoriteta, pa makar i Božanskog. Sami ćemo sve odgonetnuti i rešiti". Pa i rešili su. Načinili su takve basne u kojima je više detinjarija nego u grčkoj mitologiji. I - time se veličaju... Druge privlači široki put strasti: "Nećemo,- govore,- nikakve zapovesti, ni zahteve savesti. Sve su to apstrakcije. Nama je potrebna čulna prirodnost". I pošli su za njom. Šta se, međutim, desilo? Upodobili su se beslovesnim životinjama. Zar se nije iz tog pada naravi i rodila teorija o čovekovom poreklu od životinja? Eto dokle idu! A sve beže od Gospoda, sve beže...

UTORAK

Gospod je apostolima govorio da će grad koji ih ne primi ili koji ne bude slušao njihovu propoved [biti kažnjen]: Lakše će biti zemlji Sodomskoj i Gomorskoj u dan Suda negoli

gradu onome (Mt.10,15). A šta će biti nama za neslušanje Božanskog Otkrivenja? Našoj bedi neće biti granice. Posle tolikih opipljivih osvedočenja ne verovati istini Božijoj isto je što i upasti u hulu na Duha Svetoga, u bogohulstvo. Pa ipak, mi se ne snebivamo. Jednog spiritisti ubeđuju: "Kakav Sud! Radi se samo o novom rođenju". Drugog književnici nagovaraju: "Kome da se sudi? Sve su to samo atomi. Oni se razbiju i svemu je kraj". Međutim, doći će čas smrti i razbiće se sva maštanja kao prizraci, a istina će se javiti u svojoj neodoljivosti. I šta onda?... O, bedno vreme naše. Zna da je strah od Suda i smrti najснаžnije sredstvo za otrezvljenje duše, i trudi se da ga na svaki način razagna. I - uspeva. No, ugasi taj strah i otići će i strah Božiji, a bez straha Božijeg i savest će već umuknuti. I duša postaje pusta, postaje bezvodni oblak koji biva nošen svakim vetrom učenja i svakim porivom strasti.

SREDA

Koji pretrpi do kraja taj će se spasti (Mt.10,22). A imamo li mi šta da trpimo? U tome ni kod koga nema nedostataka. Kod svakoga je poprište trpljenja široko, a time je i spasenje blisko. Pretrpi sve do kraja i spašćeš se. Ipak, treba znati trpeti, jer se inače može desiti da se trpi a da se nema nikakve koristi. Najpre čuvaj svetu veru i vodi besprekoran život koji joj je saglasan. Svaki greh koji se desi odmah čisti pokajanjem. Drugo, sve što nailazi da se otrpi primaj kao iz ruke Božije, tvrdo se sećajući da bez Njegove volje ništa ne biva. Treće, verujući da sve što dolazi od Gospoda biva na dobro naših duša, iskreno zahvaljuj Bogu, blagodareći i za žalosti i za utehe. Četvrto, zavoli žalosti zbog velike spasonosnosti koju sadrže i razbudi u sebi žeđ za njima kao za pićem, doduše gorkim, ali lekovitim. Peto, cećaj se da nesreću ne treba da odbacuješ kao tesnu odeću, već da je pretrpiš. Nju svakako moraš pretrpeti. Onda je bolje da je pretrpiš hrišćanski. Roptanje ne izbavlja od bede nego je samo otežava, a smirena potčinjenost odlukama promisla Božijeg, i blagodušnost nesreći oduzimaju težinu. Šesto, smatraj sebe zaslužnim još veće nesreće. Jer, kad bi Gospod hteo da sa tobom postupi po pravdi, kakvu bi bedu samo imao da podneseš! Sedmo, iznad svega se moli, i milostivi Gospod će ti dati čvrstinu duha, pri kojoj će ti se činiti da se i nema šta trpeti, dok će se drugi čuditi veličini tvojih iskušenja.

ČETVRTAK

Nema ništa skriveno što se neće otkriti, ni tajno što se neće doznati (Mt.10,26). Iz toga sledi da nemamo nikakve koristi od pokušaja da sakrijemo svoje grehe. Doći će vreme (a zar je ono daleko?) i sve će se otkriti. Šta onda da se radi? Ne treba ništa skrivati! Ako si nešto sagrašio - idi i otkri svoj greh svome duhovnom ocu. Kada dobiješ razrešenje, greh iščezava kao da nije ni postojao. I onda neće imati šta da se otkrije i da se pojavi pred svima. A ako sakriješ greh i ne pokaješ se, ti ga čuvaš u sebi kako bi se u svoje vreme otkrio na tvoje izobličjenje. Sve nam je to unapred otkrio Gospod da bi se mi još ovde potrudili da obezoružamo Njegov pravedni i strašni Sud prema nama grešnicima.

PETAK

Svaki koji prizna mene pred ljudima, priznaću i ja njega pred Ocem svojim koji je na nebesima (Mt.10,32). Zar je teško ispovedati Gospoda? Nema u tome nikakve teškoće. Kakva je teškoća reći, kada ustreba, da je Gospod naš Isus Hristos jednorodni Sin Božiji i Bog, da je radi nas došao na zemlju, ovaplotio se od Duha Svetoga i Marije Djeve, i postao čovek, da je bio raspet, postradao i pogreben, da je vaskrsao u treći dan, vazneo se na nebesa i da sedi s desne strane Boga Oca, da će opet doći da sudi živima i mrtvima, da je poslao Duha Svetoga na svete apostole i Njegovom silom ustrojio na zemlji svetu Crkvu, koja, učeći istini i osvećujući tajnama, nezabludnim putem vodi sva verna čeda svoja u Carstvo nebesko? Sve to mi ponavljamo svaki put kada slušamo ili čitamo Simvol vere. Tako i ti uzmi ove istine, zapečati ih u svome srcu i budi gotov da, ne bojeći se nikakvog lica ljudskog, objaviš da je neophodno upravo tako, a ne nekako drukčije, verovati za spasenje. Budi ujedno gotov da pretrpiš za ispovedanje sve šta bude potrebno u određenom slučaju. Zatvaraj usta lažnih učitelja i hulitelja Hrišćanstva rečju istine - i dobićeš što je Gospod obećao. Ti ćeš ispovediti Njega kao Boga i Spasitelja pred ljudima, a On će pred Bogom Ocem ispovediti da si ti Njegov verni sledbenik i ispovednik.

SUBOTA

Današnje Jevanđelje pokazuje da su oni koji slušaju reči Gospodnje i izvršavaju ih slični ljudima koji zidaju zgradu na kamenu. Oni, pak, koji slušaju a ne ispunjavaju slični su ljudima koji zgradu zidaju na pesku. Neka svako to nauči napamet i češće ponavlja. Istina koja se tu sadrži svakome je jasna i očigledna. Svako i sam iz svoga iskustva ima o tome

mного osvedočenja. Dok su u glavi, misli bivaju nestalne i kolebljive, a kada se napišu na hartiju, zadobijaju stalnost i nepokretnost. Neka namjera se često dovodi u pitanje i menja u pojedinostima dok se ne započne na delu. Kad se, međutim, počne izvršavati, kraj je svim dopunskim dovijanjima. Isto tako su i pravila naravi nama strana, van nas i neutvrđena sve dok ih ne ispunimo. Ukoliko ih, pak, ispunimo, ona ulaze unutra, smeštaju se u srce i tu polažu osnovu karakteru - dobrome ili lošem. Pazite dobro kako živite.

NEDELJA TPEĆA PO DUHOVIMA

Ako oko tvoje bude zdravo, sve će telo tvoje svetlo biti. Ako li oko tvoje bude kvarno, sve će telo tamno biti (Mt.6,22-23). Okom se ovde naziva um, a telom svo ustrojstvo duše. Kada je um prost, u duši je svetlo, a kada je um lukav, u duši je tamno. Šta je prost a šta lukav um? Prost um je onaj koji sve što je napisano u Svetom Pismu prima, i koji je čvrsto ubeđen da je sve onako kako je napisano. Lukavi um, međutim, jeste onaj koji sa lukavstvom pristupa reči Božijoj, držeći se prepredenih zapitkivanja i ispitivanja. On ne može da jednostavno veruje, već reč Božiju podvrgava svom umovanju. On joj ne pristupa kao učenik, nego kao sudija i kritičar, da bi ispitao šta ona kaže i da bi se, potom, ili podsmehnuo, ili sa visine rekao: "Da, to nije loše". Kod takvog uma ne postoji stalnost. Jer, reči Božijoj očigledno ne veruje, a u svojim umovanjima nema postojanosti: danas ovako, sutra onako. Zbog toga kod njega i postoje samo kolebanja, nedoumice, pitanja bez odgovora. Kod njega ni jedna stvar nije na svom mestu i on ide uz napor, sve pipajući oko sebe. Prosti um, pak, sve jasno vidi. Svaka stvar kod njega ima svoje određeno značenje, rečju Božijom određeno. Zbog toga je kod njega svaka stvar na svome mestu. On tačno zna kako se prema čemu odnositi. On ide, znači, po otvorenom i svetlom putu, sa punom uverenošću da se njime ide ka pravom cilju.

**SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI**

PONEDELJAK

Carstvo nebesko s naporom se uzima i podvižnici ga zadobijaju (Mt.11,12). Carstvo se dostiže sa naporom, sa trudom i usiljem, sa teškim podvizima. Zbog toga ga dostižu samo oni koji vode naporan, podvižnički život. Oni na putu ka Carstvu odbijaju svaku vrstu uteha. One, u svojim raznim vidovima, udaljavaju od Carstva. Kod nas, danas, međutim, jedino i postoji briga o utehama, retko duševnim, a većinom telesnim: kako pojesti, popiti, provešeliti se, proći i biti okružen raskošom. Na poziv na carsku gozbu rekli su: "Izgovori me", premda je i u njemu (tj. Carstvu) večera i to carska, kakva ni na um nikome ne dolazi. Međutim, ona ne odgovara našem ukusu. Ono što se tamo smatra slatkim, nama je gorko; šta je tamo prijatno, nama je odbojno; šta tamo veseli, nas pritiska - u svemu smo se razišli. I Carstvo sa podvižnicima koji ga zadobijaju odlazi od nas. No, mi smo tome radi. Čak bismo da ih što pre oteramo. Dogovaramo se kako to da učinimo. Ipak, lukavima nedostaje sile za uspeh.

UTORAK

Gospod govori da smo mi, koji ne slušamo Jevanđelje, slični onima kojima pevaju vesele pesme - a oni ne igraju; ili, kojima pevaju tužne - a oni ne plaču. To znači da smo slični onima sa kojima se ništa ne može uraditi. Nama obećavaju Carstvo nebesko, presvetlo i preradosno, a mi ni da mrdnemo - kao da nam se i ne govori. Prete nam Sudom nezaobilaznim i mukama bez kraja, a mi se ne uznemiravamo - kao da i ne čujemo. Zaboravivši se, izgubili smo svako osećanje istinskog samoočuvanja. Idemo kao vođeni pravo na pogubljenje i ne pokazujemo nikakvu brigu o svome udelu. Opustili smo ruke, predali se nehatu: šta bude neka bude! Eto kakav je naš položaj! Zar nisu zbog toga česta samoubistva? I to je plod sadašnjih učenja, sadašnjih pogleda na čoveka i njegovo značenje! Eto vam progres! Eto vam i prosvete! Bolje je biti krajnji neznanica i sa strahom Božijim dušu svoju spasti, nego steći ime prosvetljenog, a poginuti navek, i čitavog života se ne setiti na ono što će biti posle smrti. Iz reči Božije o Carstvu nebeskom i adu neće se izostaviti ni jedno slovo. Ovu istinu neka svako primi ka srcu kao stvar koja se lično njega tiče, i neka se postara o sebi koliko mu je moguće i koliko mu je još vremena ostalo.

SREDA

Gospod je učinio mnogo čudesa u Kapernaumu, Vitsaidi i Horazinu. Međutim, broj onih koji su poverovali nije odgovarao broju čudesa. Zbog toga je On strogo izobličavao te gradove i presudio da će u Dan suda lakše biti Tiru i Sidonu, Sodomu i Gomoru, nego njima. Po tom obrascu i mi treba o sebi da sudimo. Koliko je znamenja Gospod projavio nad Rusijom, izbavljajući je od jačih neprijatelja i pokoravajući joj narode! Koliko joj je darovao trajnih blaga koja neprestano toče znamenja: svete mošti i čudotvorne ikone, rasejane po celoj Rusiji! Pa opet, u naše dane Rusi počinju da se udaljuju od vere: jedan broj ljudi sasvim i svestrano pada u neverje, drugi - otpada u protestantizam, treći - tajno ispreda svoja verovanja u kojima xoće da pomeša i spiritizam i geološka naklapanja sa Božanskim Otkrivenjem. Zlo raste: zloverje i neverje podižu glavu, a vera i Pravoslavlje slabe. Zar već nećemo da se urazumimo?... I doći će najzad i kod nas do onoga što se desilo, na primer, kod Francuza... Ako se to desi, šta mislite kako će nam biti u Dan suda: posle takvih milosti Božijih na nama? Gospode, spasi i pomiluj pravoslavnu Rusiju. Jer, Tvoja pravedna pretnja dolazi!

ČETVRTAK

Hodite k meni svi koji ste umorni i natovareni i ja ćy vas odmoriti (Mt.11,28). O Božanskog, o ljubljenog, o najslađeg glasa Tvoga! Pođimo svi za Gospodom koji nas zove! No, pre toga treba osetiti ono što je nama teško i naporno - da smo puni grehova i da su nam teški. Od tog osećanja će se roditi potreba traženja olakšanja. Tada će nam vera ukazati na jedino pribežište u Gospodu Spasitelju i naši koraci će se sami ka Njemu upraviti. Duša koja je poželela da se izbavi od grehova zna šta da kaže Gospodu: "Uzmi sa mene teško grehovno breme, a ja ću uzeti Tvoje lako igo". Tako i biva: Gospod prašta grehe, a duša počinje da živi po Njegovim zapovestima. Zapovesti su - igo, a gresi - breme. No, uporedivši jedno i drugo, duša nalazi da je igo zapovesti lako kao pero, a breme grehova teško kao gora. Zato se ne bojmo, već rado primimo blago igo Gospodnje i Njegovo lako breme! Samo ćemo tako, i nikako drukčije, naći odmor svojim dušama.

PETAK

Kada biste pak znali šta je to: Milost hoću a ne žrtvoprinošenje, ne biste osuđivali nevine (Mt.12,7). Da bismo se izbacili od greha osuđivanja, treba da imamo milostivo srce.

Milostivo srce ne samo da neće da osudi onoga koga smatraju prestupnikom zakona, nego ni onoga čiji je greh svima očigledan. Umesto da sudi, ono će imati sažaljenja i pre će biti gotovo da plače, negoli da ukorava. I zaista, greh osuđivanja je plod nemilostivog i zluradog srca, koje nalazi zadovoljstvo u ponižavanju bližnjeg, u ocrnjivanju njegovog imena, u unižavanju njegove časti. To delo je čovekoubistveno, i čini se po duhu onoga koji je čovekoubica od iskonj. Tu biva i mnogo klevete koja ishodi iz istog izvora, jer đavo i jest đavo (diavolъ) po tome što klevetice, i svagda rasprostire klevetu. Požuri se da razbudiš u sebi žalost svaki put kad se u tebi javi zli poziv na osuđivanje. Sa žalostivim srcem se obrati molitvom Gospodu da sve nas pomiluje: ne samo onoga koga smo hteli osuditi, nego i nas, i to možda čak i više nego njega. Takođe će zli poziv zamreti.

SUBOTA

Jednome koji je hteo da pođe za Njime, Gospod je rekao: Sin Čovečji nema gde glave zakloniti. Drugome, pak, koji je hteo prethodno da sahrani oca, On govori: "Ostavi mrtvog. Njega će sahraniti drugi, a ti hajde za mnom" (Mt.8,16-22). Znači, ko xoće da ide za Gospodom, ne treba da očekuje nikakvu utehu na zemlji, već jedino lišavanja, nevolje i žalosti. On treba da zna da životne brige, ni one dozvoljene (zakonite), nisu saglasne sa tim sledovanjem. Potrebno je odlučno se odvojiti od svega, kako nas već više ništa ne bi vezivalo za zemlju, a zatim se spremi na svakojaka stradanja ili krst. Snabdevši se na takav način, treba poći za Gospodom. Takva je sama volja Gospodnja! No, za koga važi ta zapovest: za apostole samo ili za sve Hrišćane? Neka svaki sam rasudi. Da li je svima kazano: "Odreknj se sebe i uzmi krst"? Da li je svima kazano: "Ljubi Gospoda više nego oca i majku, 6paćy i sestre, ženu i decu"? Zaključak je jasan. Ali, ko to može? Jednom su i apostoli nešto slično pitali Gospoda. On je odgovorio: Što je ljudima nemoguće Boguje moguće (Lk.18,27).

NEDELJA ČETVRTA PO DUHOVIMA

Kakva je samo vera kapetana! Zadivila je i samog Gospoda (Mt.8,5). Njena suština je u ispovedanju Gospoda Bogom svega, svemoćnim Vladikom i Naredbodavcem svemu što postoji. Zbog toga je i molio: "Samo reci reč i ozdraviće sluga moj. Verujem da se Tebi sve potčinjava i da sve sluša Tvoje naredbe". Takvu veru Gospod traži od svih. Takvu i od nas

očekuje. Ko ima takvu veru, ni u čemu neće oskudevati, i dobiće sve što traži. Tako je obećao sam Gospod. O, kada bismo i mi pošli za takvom verom! No, i ona je dar, i taj dar treba tražiti i to opet - sa verom. Tražimo je, u krajnjoj meri, iz oćećanja potrebe za njom, tražimo je stalno, sa naporom, potpomažući njeno razvijanje u nama odgovarajućim razmišljanjem, a iznad svega poslušnošću zapovestima Božijim.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Dakle, valja u subotu dobro činiti (Mt.12,12). To je Gospod rekao po isceljenju čoveka sa suvom rukom u sinagogi, u subotnji dan, i to na prekor farisejima koji su zapovest o subotnom mirovanju doveli dotle da su čak izbrojali koliko koraka se toga dana može napraviti. Međutim, pošto ni dobra dela nije moguće činiti bez kretanja, oni ih se radije odricahu, nego da popuste prekomerno kretanje. Spasitelj ih je više puta zbog toga izobličavao. Jer, u subotu se zahtevalo uzdržanje od životnih briga, a ne od dela blagoćašća i bratoljublja. U Hrišćanstvu se, umesto subote, praznuje nedelja sa istim ciljem - uzdržavati se od životnih poslova i dan posvećivati isključivo delima po Bogu. Hrišćansko zdravoumlje nikad nije išlo do farisejskog sitničarenja, odnosno do nedelatnosti u nedelju. Međutim, dozvoljeno razrešenje za delanje u taj dan daleko je prevazišlo granicu ispravnosti. Nedelanje u dan subote je fariseje udaljavalo od činjenja dobrih dela, dok Hrišćane odvlače delatnosti koje oni sebi dozvoljavaju u nedeljni dan. Uoči nedelje - pozorište, a zatim svakakvo drugo uveseljavanje. Posle toga - prespavano jutro: u crkvu se nema kad. Nekoliko poseta, ručak, uveče opet uveseljavanja. Tako se sve vreme posvećuje stomaku i naslađivanju ostalih čula, a o Bogu i dobrim delima se nema kad misliti.

UTORAK

Koji nije sa mnom, protiv mene je; i koji ne sabira sa mnom, pacipa (Mt.12,30). Ko je sa Gospodom? Onaj koji živi i dela u Njegovom duhu, ko sebi ne dozvoljava ni misli, ni osećanja, ni želje, ni namere, ni reči, ni dela, koja bi bila neugodna Gospodu ili protivna

Njegovim otkrivenim zapovestima i opredeljenjima. Ko živi i dela drugačije, nije sa Gospodom, i zbog toga rasipa. A šta rasipa? Ne samo snagu i vreme, nego i ono što sabira. Na primer, bogatstvo sa Gospodom ne sabira onaj koji ga samo gomila, ne deleći ga sa drugim i sebe lišavajući čak i najnužnijeg; ili onaj koji, sabirajući ga, traći na raskoš ili na sujetne žrtve, ostavljajući deo i svojim naslednicima. Na onom svetlu on će se javiti bez ičega, i biće bedniji od najbednijih. Naprotiv, bogatstvo sa Gospodom sabira onaj koji ga, kroz ruke bednih i onih kojima je potrebno ono što je sabrao, šalje u večne skrivnice. Kada umre, on će na onom svetlu sve naći sačuvano, sabrano, pa makar čitav svoj ovdašnji život rasipao. To se može primeniti i na sabiranje znanja. Tu je rasipanje još očevidnije. Još ovde, naime, postaje poznato da onaj koji ne misli u Gospodu, ne sabira brda znanja (kao što pretpostavlja), nego samo starudije, prizrake istine (a ne samu istinu). Kod njega ne samo da nema znanja, nego ni razboritosti. On počinje da bunca kao mesečar. Čitajte sisteme materija.lista i videćete da je tako.

SREDA

U svakom čoveku koji nepokajano živi u grehu, živi i bes, koji, kao u kući, raspolaže svim što je u njemu. Kada grešnik, po blagodati Božijoj, doživi skrušenost zbog svojih grehova, kaje se i prestaje da greši, đavo biva izgnan iz njega. On ga spočetka ne uznemirava, jer je u pokajanom mnogo revnosti koja kao oganj sažiže besove i odbija ih kao strela. Međutim, kada revnost počne da se hladi, đavo pristupa izdaleka sa svojim predlozima, ubacujući sećanje na ranija zadovoljstva i prizivajući k njima. Dobro se čuvaj, pokajniče, jer se od vezivanja osećanjem za njih brzo prelazi ka želji. I ako se ni ovde ne opomenemo i ne vratimo u stanje ranije trezvenosti, pad neće biti daleko. Iz želje se rađa sklonost ka grehu i rešenost, i unutrašnji greh je već gotov. Za spoljašnji se, pak, samo čeka povoljna prilika. Ukaže li se ona - greh će se učiniti. Sa tim i bes ponovo ulazi i počinje da goni čoveka od greha ka grehu, i to još brže nego ranije. Gospod je to opisao u priči o ponovnom vraćanju besa u očišćeni i pometeni dom (Mt.12,42-45).

ČETVRTAK

Jer ko izvršuje volju Oca moga koji je na nebesima, taj je brat moj i sestra i mati (Mt.12,50). Gospod nam time daje da razumemo da duhovno srodstvo, koje je On došao da posadi i

odneguje na zemlji, nije isto što i telesno srodstvo, premda je po formi odnosa jednako sa njim. I u njemu postoje očevi i majke - tj. oni koji porađaju rečju istine ili blagoveštenjem, kako govori apostol Pavle. I u njemu postoje braća i sestre - tj. oni koji su od jednog rođeni duhovno i rastu u jednom duhu. Rodbinske veze ovde izgrađuje blagodat. No, one nisu spoljašnje, nego duboke i životne, kao i telesne, jedi-no što im je mesto u drugoj oblasti - višoj i važnijoj. Zbog toga i jesu nadmoćne nad telesnim. Kada potreba zahteva, telesne veze se prinose na žrtvu duhovnim interesima, bez žaljenja i sa punom uverenošću da je tako Bogu ugodno i da On to sam zahteva.

PETAK

Priča o sejaču opisuje razne odnose duša prema reči Božijoj (Mt.13,4-9). Na prvom mestu stoje oni koji uopšte ne paze na reč. Slušaju, no čuveno ne ulazi u dušu, već samo leži na njenoj površini, kao seme na putu. Reč se ne smešta u njih, budući da imaju drugi način mišljenja, druga pravila, druge ukuse. Zbog toga ona brzo iščezava iz sećanja, kao da uopšte nije ni bila slušana. Na drugom mestu su oni koji rado slušaju reč i primaju je brzo, ali neće nikakav trud da ponesu radi njenog ispunjenja. Dok se ne zahteva nikakva žrtva, oni se naslađuju rečju, a naročito njenim obećanjima. Međutim, čim se pokaže neophodnost da se nešto žrtvuje radi vernosti reči, oni je izdaju. Oni se odriču nje i njenih obećanja radi ugađanja svojim privezanostima. Na trećem mestu su oni koji prihvataju reč i počinju da žive po njoj, da bi se zatim suviše predali brigama i okupiranjima svoga veka, zemaljskim staranjima, koja dave blage namere koje su se već obrazovale pod dejstvom reči Božije. Na četvrtom mestu su oni koji reč primaju sa punom verom i koji se rešavaju da žive po njenim zahtevima, sa gotovošću na sve žrtve i napore, i koji svome srcu ne dozvoljavaju da se veže za bilo šta zemaljsko. Sedi i rasudi i ti kakvoj vrsti duša pripadaš.

SUBOTA

Kod onoga kome su, pod dejstvom straha Božijeg i delovanja savesti, razbuđene duhovne potrebe, obrazuje se posebno čulo kojim se odgoneta smisao reči koje se odnose na stvari iz duhovne oblasti, pa makar one bile obučene i u formu priče. Njima priče ne skrivaju istinu, nego je još jasnije razotkrivaju. Ko nema takvo unutrašnje nastrojenje, sluša o duhovnim stvarima, izlaganim putem priče, i ništa ne razume. Kad bi mu se i bez forme

priče izložile duhovne stvari, on bi razumeo reči, ali samu suštinu ne bi shvatio, budući da bi ona upućivala prekor svim njegovim shvatanjima. Ona bi mu izgledala neprikladna, te on ne bi zakasnio da joj se naruga. To i jeste razlog što je Gospod narodu govorio u pričama. Ko ima dar duhovnosti, razumeće priču, a ko nema - ne treba mu ni govoriti. Jer, govori, gledajući ne vide, i slušajući ne čiju niti razumeju... jer je otvrdnulo srce ovog naroda. Sposobne, pak, da vide skrivenu istinu priča nije lišila nameravane pouke: Ko ima daće mu se, i preteći će mu (Mt. 13,12-15).

NEDELJA PETA PO DUHOVIMA

Gadarinci su videli divno čudo Gospodnje, tj. izgnanje legionara besova, pa su ipak izašli i molili Gospoda da bi otišao iz njihovog kraja (Mt.8,28-34). Nije da su se oni neprijateljski odnosili prema Njemu. Kod njih, jednostavno, nije bilo vere. Njih je obuzelo neko neodređeno strahovanje zbog čega su želeli samo jedno: "Idi kuda hoćeš, samo nas ne diraj". To je prava slika ljudi koji mirno žive sa svojim imanjem. Okružili su se oni ne tako rđavim stanjem stvari: navikli su se na njega i ne pomišljaju, niti imaju potrebe, da bilo šta izmene ili ukinu. Oni se boje da naprave bilo kakav novi korak. Oni, ipak, nekako osećaju da će strah Božiji i savest da ih nateraju da se odreknu starog i da prihvate novo ukoliko dođe naredba sviše. Stoga oni na svaki način izbegavaju slučajeve koji ih mogu dovesti do takvih ubeđenja, kako bi, prikrivajući se neznanjem, mogli spokojno da žive po starim navikama. Takvi su oni koji se boje da čitaju Jevanđelje i otačke knjige, i da razgovaraju o duhovnim stvarima. Oni ne žele da uznemire svoju savest da ih ne bi, probudivši se, terala da jedno odbace a drugo prihvate.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Zbog čega mnogi ne razumeju razgovore o duhovnim stvarima? Zbog odebljalosti srca (Mt.13,15). Srce deblja kada je puno pristrasnosti prema zemaljskim stvarima, kao što je rečeno: Ugojio si se, udebljao, zasalio (Pon.zak.32,15). Budući takvo, ono, kao neki veliki teg, vuče dole i prikiva na zemlju svu dušu, a sa njom i um. Tada se sve okreće u krugu niskih predmeta, postajući niskomisleno, bez mogućnosti da se usmeri ka visini, slično ptici otežalnoj hranom. Okrećući se, ono ne vidi ono što je gore, i čitavo njegovo ustrojstvo

mu je protivno... To je sasvim nepoznata strana za njega. U mnoštvu svojih pojmova i iskustava ono nema ništa na šta bi moglo da primeni tamošnje, ne bi li ga ugledalo makar kao u ogledalu i zagoneci. Zbog toga se ni samo ne zanima rasuđivanjem o tome, niti ima želje da sluša druge kako o njemu rasuđuju, ili da knjige koje pišu o njemu uzima u svoje ruke. Zar nećete kod mnogih sresti mnoštvo svetskih časopisa, a nijednog duhovnog, ni jedne duhovne knjige, čak ni Jevanđelja?

UTORAK

Posejano je dobro seme, ali je došao neprijatelj i posejao kukolj po pšenici (Mt.13,24-25). Kukolj jesu jeresi i raskoli u Crkvi, a u svakom čoveku - rđave pomisli, osećanja, želje, strasti. Čovek prima dobro seme reči Božije, rešava da živi sveto, i postavlja početak. Ali, kada zaspe, tj. kada mu oslabi pažnja, dolazi neprijatelj spasenja i u njega polaže rđave zamisli koje, ukoliko se ne odbace, sazrevaju u želje i raspoloženja. One pak, zavode svoj krug dela i namera koji se mešaju sa dobrim delima, osećanjima i mislima. Tako do žetve prebivaju zajedno i dobro seme i kukolj. Žetva je pokajanje. Gospod šalje anđele, tj. osećanje skrušenosti i straha Božijeg, i oni, javivši se, kao srp seku sav kukolj, sažičujući ga u ognju bolnog samoosušivanja. Tako u žitnici srca ostaje čista pšenica, na radost i čoveku, i anđelima, i preblagome Bogu, u Trojici slavljeno.

SREDA

Carstvo nebesko je slično gorušičinom zrnju i kvascu (Mt.13,31-36). Malo gorušičino zrno narasta u veliki žbun; kvasac prožima sve testo i čini ga uskislim. Tu se, sa jedne strane, daje slika Crkve, koja se na početku sastojala samo od apostola i nekoliko drugih lica, da bi, zatim, razrasla i prožela čitavo čovečanstvo. Sa druge strane, tu se daje slika duhovnog života svakog čoveka. Prvo njegovo zrno je namera i rešenje na bogougadanje radi spasenja, verom u Gospoda Spasitelja. Ma koliko da je jaka, ta rešenost liči na malu tačku. U početku ona obuhvata samo svest i samodelatnost. Iz toga se, zatim, razvija sva delatnost duhovnog života. Sama u sebi ona se razmnožava, jača u pokretima i snazi, a dušu počinje da prožima u svim njenim moćima: u umu, volji i osećanjima. Ona ih ispunjava sobom i duhom svojim čini ih naraslim. Ona prožima i sav sastav ljudske prirode - i telo i dušu i duh, u kome se i začinje.

ČETVRTAK

I baciće ih (tj. one koji čine sablazni i bezakonja) u peć ognjenu; onde će biti plač i škrgut zuba. Tada će pravednici zasijati kao sunce u Carstvu Oca svoga (Mt.13,42-43). Tako će se napraviti razdeoba dobra i zla, svetlosti i tame. Sada još teče period njihove pomešanosti. Gospodu je bilo ugodno da tako uredi da bi stvorena sloboda uzrastala i jačala u dobru kroz borbu sa zlom. Zlu je dopušteno i da se dotiče unutrašnje slobode i da dodiruje čoveka spolja. No, ono ne uslovljava, nego iskušava. Onaj ko trpi iskušenja ne treba da mu popušta, nego da stupi u borbu sa njim. Pobedilac se oslobađa jednog iskušenja i pruža se napred i naviše, da bi stupio u novo iskušenje. I tako do samog kraja života. Kada bi razumeli takvo značenje zla koje nas iskušava, ljudi bi i život svoj uredili saglasno tom shvatanju! Borci se ovenčavaju, najzad, prelazeći u drugi život, gde nema žalosti ni bola spolja, budući iznutra kao anđeli Božiji, tj. čisti i bez ikakvih pokreta ili misli koje iskušavaju. Tako se priprema proslavljenje svetlosti i dobra. To će se otkriti u Poslednji dan sveta u svoj svojoj slavi.

PETAK

Došavši u Nazaret, Gospod nije našao veru. Njegova vidljiva prostota smetala im je da vide Njegovu nevidljivu slavu i Božanstvo. Zar to isto ne biva i sa Hrišćanima? Hrišćanski dogmati su, spolja gledano, vrlo prosti. Međutim, za um koji ih posmatra iznutra, oni predstavljaju sveobuhvatni u sebi skladan sistem koji ne može pronaći nikakav tvarni um. Bacivši letimičan pogled na jevanđeljsku prostotu, gordoumlje se, međutim, odvraća od nje i počinje na samom sebi da gradi zdanje znanja koje se njemu čini ogromnije i sa kojeg se, navodno, pruža široki vidik. U stvarnosti, ono predstavlja gomilu karata, dok njegov vidik sačinjavaju opsene i prizraci zažarenog uobraženja. Ipak, to mu ne treba govoriti. Svakoga ko pokušava da ga razuveri, ono i njemu slični, spremni su da svojim kritičkim napadima odmah svrgnu sa gore u provaliju. Međutim, istina uvek prolazi između njih nepovređena i ide drugim dušama, koje će biti sposobne da je prime.

SUBOTA

Krvotočiva žena je govorila: Ako se samo dotaknem haljine Njegove (tj. Gospodnje) ozdraviću. I ona dobi po veri svojoj (Mt. 9,21). Za nas, koji smo čulni, neophodan je čulni dodir da bismo dobili čulnu silu. Gospod je tako uredio. Njegova sveta Crkva ima vidljivo ustrojstvo. Njeni raznorodni delovi nas obuhvataju i mi ih se dotičemo. Sila Božija, koja se nalazi unutar Crkve, prima se kroz doticanje, pri čemu je prijemnik - vera koja govori: Ako se samo dotaknem, ozdraviću. Crkva je telo i haljina Gospodnja. Vidljivi delovi kojih se mi dotičemo su Božanske tajne, a posebno, posle krštenja i miropomazanja, Tajna Tela i Krvi Gospodnje, zajedno sa tajnom pokajanja. Svakako, i u svim drugim delovima dodirivanje sa verom može privući neophodnu silu od Gospoda, koji je svagde i vidi svakoga koji tako radi, govoreći mu u srcu: "Ne boj se, čedo!" "Slobodni" mislioci, koji se odvrćaju od spoljašnjeg čina Crkve, sami sebe lišavaju dodira sa unutrašnjom, Božanskom, sveoživljavajućom silom. Zbog toga ostaju bolesti. U svojim sujetnim mislima i osećanjima oni se iscrpljuju, duhovno suše i zamiru.

NEDELJA ŠESTA PO DUHOVIMA

Gospod oprašta grehe raslabljenome. Trebalo bi se radovati. Međutim, lukavi um učenih književnika govori: "Ovaj huli". Kad je sledilo isceljenje raslabljenog kao potvrda utešne istine da vlast ima Sin Čovečji opraštati grehe, narod je proslavljao Gospoda, a o književnicima se ne govori ništa, svakako zato što su opet izmišljali nekakva lukava pitanja (Mt.9,1-8). Um bez vere je podmukao. On kuje lukave sumnje i izmišlja hule na čitavu oblast vere. Čudesima čas ne veruje, čas zahteva najopipljivije čudo. No, kada mu se ono i udeli, obavezujući ga na pokornost veri, on se ne stidi da se i dalje udaljava izvrćući ili krivo tumačeći čudesna dela Božija. Tako se on odnosi i prema osvedočenjima istine Božije. I opitna i umna svedočanstva mu se iznose u dovoljnom broju. Međutim, on i njih pokriva sumnjom. Razgledaj sve njegove prigovore i videćeš da je u njima jedino lukavstvo, premda se na njegovom jeziku ono zove umnost. I nevoljno dolaziš do zaključka da su umnost i lukavstvo jedno te isto. U oblasti vere apostol govori: Mi um Hristov imamo. Čiji je um van oblasti vere? Lukavog. Zbog toga je lukavstvo postalo njegova glavna odlika.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK

MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Nazarećani nisu poverovali Hristu zato što je živeo među njima. On u svom spoljašnjem izgledu nije imao privlačnu svetlost i naočitost koja bi sama po sebi izazivala uvaženje. "Mi znamo ko je on", govorili su oni. "Ne može biti da u njemu ima nečeg izuzetnog" (Mt.13,54-58). I pored toga, Gospod nije rešio da uzme nametljivu spoljašnjost. On sam je sve vreme ostajao krajnje prost po spoljašnjosti. I apostoli su se potom isto tako držali, a posle njih i svi istiniti njihovi sledbenici i podražavaoci. Zbog čega je to tako? Zbog toga što je nemoguće pronaći spoljašnju svetlost koja bi u potpunosti odgovarala svetlosti života u Hristu Isusu. I zbog toga se smatra da je bolje držati se sasvim neugledne spoljašnjosti, koja sobom neće preprečavati unutrašnje. Ko bude imao oči da vidi, neka odmah pogleda na poslednje, ne zadržavajući svoju pažnju na prvome. Sveti apostol Pavle se ovako izrazio: A ovo blago imamo u zemljanim sudovima (2.Kor.4,7). Kada bismo videli kakva su po spoljašnjosti bila lica koja danas proslavljamo i prizivamo u molitvama - ne bismo verovali svojim očima: do te mere su bili prosti. I danas, onaj koji poznaje život u Hristu Isusu, napušta spoljašnjost i sav se okreće unutrašnjem. Zbog toga prvo otpada, a drugo se uzvišuje i raste. Kod mnogih čak biva da niko i ne primećuje unutrašnju svetlost, pa ni onaj koji je ima. Jer, zlo je oko ljudsko. Njemu i ne treba pokazivati ono što je istinski dobro, budući da mu može škoditi.

UTORAK

Dospeo je glas o delima Gospoda i do Iroda. On je odmah zaključio: to je Jovan ustao iz mrtvih (Mt.14,2). Zar se malo šta moglo pomisliti o tim delima! No, on ni na koga drugog nije pomislio, nego na Jovana. Ko je dao takav smer njegovim mislima? Savest. Od nje nije moguće sakriti nesavesna dela. Njen sud se ničim ne može popraviti. Pravo na obezglavljenje Jovana Irod je prisvajao sebi, a ni drugi mu ga nisu poricali. Međutim, savest je govorila svoje i njene reči on ničim nije mogao da zagluši. Zbog toga se njemu i nameće misao o Jovanu. Koliko sličnih priča mi znamo o tome kako savest proganja grešnika i prikazuje mu predmet i delo greha tako da ih on čak i u spoljašnjosti vidi! Radi se o tome da u nama postoji glas za koji moramo priznati da nije naš. Ali, čiji je onda? Božiji! Od koga je naša priroda, od toga je i glas. Ako je Božiji, onda ga treba slušati,

budući da tvar ne sme da protivreči Tvorcu. Taj glas govori da ima Boga, da mi od Njega u potpunosti zavisimo i da zbog toga ne može biti da nismo ispunjeni strahom Božijim. Imajući ga, mi smo dužni da ispunjavamo volju Božiju, na koju savest ukazuje. Sve to čini reč Božija koja je upisana u našu prirodu, koju mi čitamo i koju su ljudi svih vremena i zemalja slušali, obraćajući na nju dužnu pažnju. Svagde veruju u Boga, svagde slušaju savest i čekaju budući život. Samo je sada ušlo u modu ne priznavati te istine. Tako postupaju naturalisti, tj. prirodnjaci. Znači - naturalisti propovedaju nešto protivprirodno.

SREDA

Ne pogani čoveka što ulazi u usta; nego što izlazi iz usta ono pogani čoveka (Mt.15,11). Gospod to nije rekao zbog toga što je post smatrao nepotrebnim, ili što ga nije blagovoleo. Ne, On je i sam postio i apostole je tome naučio. I Crkvi svojoj svetoj On je postove ustanovio. On je to rekao da se mi, posteci, ne bismo samo ograničavali na smanjenu količinu hrane ili suvojeđenje, već da bismo se potrudili da i dušom postimo, ne popuštajući njenim željama i strasnim pobudama. I to je glavno. Post u tom smislu služi kao najsnažnije sredstvo. Osnova strasti je u telu: kad je telo izmoždeno, strasti kao da su potkopane i njihova snaga se ruši. Bez posta se odupreti strastima bilo bi ravno čudu - naći se u plamenu i ne izgoreti. Kako bilo šta duhovno u namerama i interesovanjima može imati onaj ko telo svoje gosti obilnom hranom, snom i odmorom? Odlepiti se od zemlje i ući u sagledavanje nevidljivih stvari on može ostvariti u meri u kojoj se ostarela ptica može podići sa zemlje.

ČETVRTAK

Iz srca izlaze zle misli (Mt.15,19). Otkuda one u srcu? Njihov je koren u grehu koji živi u nama, a njihovo razgranavanje, razmnožavanje i određeni vid su u svakom čoveku od njegovog samoopredeljenja. Šta onda da se radi? U početku odsecaj sve što dolazi od samovolje. To će ličiti na satiranje lišća sa drveća, odsecanje grana i izdanaka, da bi se, najzad, i stablo srubilo do korena. Nakon toga, ne dozvoljavaj da niču nove mladice, te će se i sam koren osušiti, tj. ne dozvoljavaj da iz srca izlaze zle misli. Ako, pak, i izađu neke, odbacuj ih i goni od sebe, te će greh koji živi u nama oslabiti i sasvim onemoćati, budući da ne dobija potkrepljenje. U tome je suština zapovesti: "Budite trezvousmni i bdite. Pazite.

Opašite bedra svoga uma". Pri pažnji treba imati i rasuđivanje. Jer, iz srca ne izlazi samo zlo nego i dobro. Međutim, ne treba ispunjavati ni svako dobro, koje nam srce predlaže. O tome šta zaista treba ispuniti - odlučuje rasuđivanje. Rasuđivanje je kalemarski nož - jedne mladice odseca, a druge kalemi.

PETAK

Bez pažnje ni u životnoj oblasti ništa nećeš uspeti niti učiniti kao što treba. U duhovnoj oblasti pažnja je, utoliko pre, ono - prvo. Ona primećuje zlo i predaje ga unutrašnjem sudu; ona sastavlja stražu unutrašnje palate kojom se presuđuje šta i kako treba uraditi, a zatim pazi i na izvršioce odluka. Zbog toga nije čudno što se duhovni život u svom obimu svome naziva trezvoudnim životom. U otačkim spisima više od svega ćete naći reči o trezvoudlju ili pažnji. Jer, to je isto. Vrlo je dragocena stvar navići se na pažnju! Ona sačinjava početni trud onih koji su rešili da se pobrinu o duši. I njihov trud počinje da biva uspešan od momenta kada kod njih pažnja počne da se usredsređuje. Obično je ona sva izvan, a ne unutra. Od tog trenutka se začinje i unutrašnji život. Uporedo sa pažnjom, on sazreva i jača. Šta to znači? Znači - stati umom u srcu pred Gospodom i pred Njegovim licem sa punom svešću rasuđivati o svemu i sve preduzimati. Ta delatnost je, naravno, složena. Ona sazreva zajedno sa molitvom. Koliko se njome snaži, toliko je i samu osnažuje.

SUBOTA

Koji prima proroka u ime proročko, platu proročku primiće; i koji prima pravednika u ime pravedničko, platu pravedničku primiće (Mt.10,41). Time se razrešavaju sve nedoumice pri davanju milostinje. Spremnost na davanje siromasima se preseca ili znatno umanjuje pitanjima: "Ko prosi" i "Gde će otići milostinja?" Gospod takvima govori: "Tvoja nagrada će biti srazmerna načinu na koji primaš onoga koji prosi i pomažeš mu. Ne gledaj na onoga koji prosi, nego obrati pažnju na svoje pomisli. Kakve budu tvoje pomisli, takva će biti i vrednost tvog dela". Misli, pak, o bednom se određuju drugom rečju: Koji miluje ništeg, Bogu daje u zajam, ili - Kad učiniste jednome od ove najmanje braće, meni učiniste. I tako, primaj svakog koji ima potrebu kao Gospoda. Učini za njega šta možeš učiniti, sa

mišlju da činiš za Boga, te ćeš dobiti ne samo proročku i pravedničku, nego i Gospodnju nagradu.

NEDELJA SEDMA PO DUHOVIMA

Po veri vašoj neka vam bude - rekao je Gospod dvojici slepaca i odmah im se otvoriše oči (Mt.9,29). Koliko je vere, toliko je i priliva Božanske sile. Vera je prijemnik, usta i prihvatilište blagodati. Kao što su pluća kod nekog veća, a kod nekog manja, te jedna primaju više vazduha a druga manje, tako je i vera kod jednog veća, a kod drugog manja, i jedna prima više darova od Boga, a druga manje. Bog je svuda, sve obuhvata i pokriva i rado obitava u dušama ljudskim. Međutim, On u njih ne ulazi nasilno, iako je svemoguć, nego kad ga pozovu, budući da neće da narušava vlast čoveka nad samim sobom, Njegovo pravo vlasnosti nad sobom, koje mu je sam darovao. Onoga ko se otvori verom - Bog ispunjava. U onoga, pak, ko se zatvorio neverjem, On ne ulazi, premda je i njemu blizak. Gospode, dodaj nam vere, jer je i vera Tvoj dar. Svako od nas je dužan da ispoveda: Ja sam ništ i ybog (Ps.69,6).

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Fariseji i sadukeji su od Gospoda iskali da im pokaže znak (Mt.16,5), i nisu ni primetili da je znak bio pred njihovim očima. Gospod sam je bio znak. Njegovo učenje i dela jasno su pokazivala ko je On, tako da drugo svedočanstvo nije bilo ni potrebno. Dela koja tvorim ja... ona svedoče za mene, govorio je On Judejcima (Jn.10,25). Lice nebesko umete raspoznavati a znake vremena ne možete (Mt.16,3). Zbog čega se to desilo sa njima? Zbog toga što su živeli spoljašnjim životom, a unutar sebe nisu ulazili. Bez sabranosti, bez pažnje i samoudubljanja, dela Božija se ne mogu ni primetiti, niti razumeti. To se nastavlja i do danas. Hrišćanstvo je svima pred očima kao istinski znak Božiji. Međutim, oni koji ga gledaju - ne vide, kolebaju se u veri i odstupaju. Njihove oči gube sposobnost da na njemu vide Božanski pečat. Oni su gotovi da traže posebne znake sa neba, slično Judejcima. Ipak, znak se ne daje zato što ga oni koji ga traže ištu radi iskušavanja, a ne radi

toga da bi krenuli putem Hristovim. Ti samo stupi na taj put i od prvog koraka ćeš uvideti njegovu božanstvenost, tj. da vodi Bogu i da Boga približava tebi. Judejcima je Gospod rekao: "Znak se neće dati osim znaka Jone proroka" (Mt.16,4). I današnje nevernike je predvideo Gospod, unapred pripremivši odgovor za njih: I tada će se pokazati znak Sina Čovečjega na nebu; i tada će proplakati sva plemena na zemlji (Mt.24,30).

UTORAK

Čuvajte se kvasca farisejskog i sadukejskog, rekao je Gospod (Mt.16,6). Sadukeji su obrazac nepreduzimljivosti, a fariseji predstavljaju ljude koji nose masku revnitelja. Ipak, prvi ne rade ništa, a drugi, prave buku, iako na delu ne ispada ništa. Kod nas su njima slični ljudi koji se zanose idejom humanosti. Ako ih bolje upoznaš, naći ćeš samo reči. Oni govore o dobru naroda, a narod ne vidi nikakvo dobro, budući da samo govore, a ne delaju. Kod njih je humanost izveštačena. Oni se samo prave da je imaju, a ustvari su egoisti. Reči nisu posebna žrtva, i zato ih rasipaju. Ako, međutim, dođe do potrebe da se na delu pokaže žrtva - oni se povlače. Danas su skoro svi preduzimljivi samo površno: pred drugima izgledaju kao revnitelji dobra i, posebno - prosvećivanja. Međutim, sasvim su zadovoljni kada rečima uspeju nekog ubediti da su zaista takvi. Zbog toga je lako da se kod nas pojavi neki dobrotvorni poduhvat. Govorkanja uzimaju maha, ali na delu ne biva mnogo. Žrtve od njih ne očekuj. Njima nije do drugih, nego da im sve ide u redu. Desi se, ipak, da ponešto i žrtvuju, ne lupajući mnogo glavu za dobrobit bližnjih. Međutim, to čine da bi se samo što pre otarasili briga. I jedne i druge osudio je Gospod, a nama je zapovedio da budemo ispunjeni iskrenom ljubavlju jedni prema drugima: ljubavlju koja ne voli da se pokazuje.

SREDA

Kada su ga apostoli ispovedali kao Sina Božijeg, Spasitelj je rekao: Valja postradati... i ubijen biti (Mt.16,21). Delo je sazrelo. Ostalo je samo da se dovrši smrću. Isto biva i na putu usavršavanja naravi kod Hrišćanina. Dok se on bori sa strastima, vrag se još nada da će ga nekako iskušati. Kada se, pak. strasti u njemu utišaju, neprijatelj više nema sile da ih pobuđuje, te podiže spoljašnja iskušenja, uvrede svake vrste i to vrlo snažne. On pokušava da nametne misao: "Zašto si se trudio i borio? Nemaš od toga nikakve koristi". Dok on,

međutim, spolja priprema rat, Gospod svom podvižniku šalje duh trpljenja. Pre nego što vrug uspe da podigne bilo kakvu nesreću, On u srcu podvižnika pobuđuje oduševljenu gotovost na stradanja i klevete svake vrste. Na taj način, zamka đavolja ne uspeva. Gospod je za sebe rekao: "Valja postradati". Tako i oni osećaju neku žeđ za teškoćama. Kada nastupe, oni ih sa radošću susreću i piju ih kao što žedan pije hladnu vodu.

ČETVRTAK

Od onih koji xoće da ga slede, Gospod zahteva odlučno samoodricanje: Neka se odreče sebe (Mt.10,21). Isto se može reći i na drugi način: "Odbaci svoje interese i brini jedino o Gospodnjim interesima". U tome ćeš uspeti ukoliko uvek budeš radio ono što je Njemu ygodno. Kako u tome uspeti? Dobro pazi na ono što je u tebi unutra, i na ono što je spolja. Strogo prosudivši o tome koji bi postupak u datom clyčajy bio ugodan Gospodu, ne žaleći sebe i ne mešajući svoje račune, sa punim samoodricanjem pristupi delu. Reći ćeš: "Rasuditi o tome je zamršeno". Ne, nije zamršeno. Imamo jasne i određene zapovesti. One izražavaju sve što je sa naše ctpane ugodno Gospodu. Treba ih samo primeniti na dati slučaj. To ne predstavlja veću teškoću. Treba imati zdrav razum. Ako se, pak, ne snalaziš, pitaj svog duhovnog oca ili koga drugog, čiju reč poštuješ, i postupi kao što ti se kaže. Ipak, svakako je bolje izoštravati svoje rasuđivanje kroz čitanje reči Božije i otačkih knjiga, kako bi rešenje uvek imao uz sebe.

PETAK

Gospod je o Jovanu Preteči rekao: Ilija je došao i ne poznaše ga (Mt.17,21). 36og čega? Zbog toga što nisu pazili na puteve Božije i što se njima nisu zanimali. Kod njih je bilo drugo nastrojenje, drugo gledanje na stvari; oni imadahu druge ukuse; van kruga Božanskih stvari beše njihova dosetljivost. U tom, pak, krugu oni se nisu snalazili, jer mu behu strani. Unutrašnje nastrojenje ima čulo kojim odmah primećuje i nalazi ono što mu je poznato, ma kako inače bilo i prikriveno. Umetnik, naučnik i ekonomist gledaju na jednu istu stvar na različiti način - prvi sudi o lepoti, drugi o uzročnim odnosima, treći o koristi koju može izvući. Isto tako su i Judejci po svom nastrojenju sudili o Jovanu, a zatim i o Spasitelju. Pošto nisu bili nastrojani po Božijem, nisu ni razumeli da oni vrše delo Božije. I sada su, takođe, počeli da ne razumevaju Preteču i Gospoda, i da sa njima rade šta hoće.

Podiže se tajno gonjenje na Hrišćanstvo. Ono se, čak, povremeno i javno pojavljuje, kao nedavno u Parizu. Ono što se tamo uradilo u malom obimu, vremenom se može očekivati u većim razmerama... Spasi nas Gospode!

SUBOTA

Dobar čovek iz dobre riznice iznosi dobro; a zao čovek iz zle riznice iznosi zlo (Mt.12,35). U riznici ćeš naći ono što staviš u nju: ako staviš zlato - naći ćeš zlato; ako položiš bakar - bakar ćeš i uzeti. Ono, i bakar se može izdavati za zlato, ali će znalac brzo primetiti krivotvorinu. Šta da radimo kako bi u našoj riznici bilo jedino zlato, tj. u srcu - samo dobro? Srce je, po prirodi, riznica dobara. Zlo je kasnije pridošlo. Stoga uzmi anatomski nož pažnje, pa odvajaj i odsecaj neprirodno. Zlo će, jedno za drugim, da otpada, a dobro će da jača i da se širi. Na kraju će ostati samo dobro. Radi se samo o tome da se odredi šta je prirodno, a šta nije. Današnje prirodnjake ne slušaj. Kod njih je sve naopako: ono što je prirodno - kod njih je neprirodno, a što je neprirodno - kod njih je prirodno - zlo zovu dobro, a dobro zlo. Ti, pak, gledaj šta govori Gospod u Jevanđelju, i sveti apostoli u svojim spisima. Prema njihovim ukazanjima određuj šta je prirodno. Tako ćeš sabrati mnogo dobra i moći ćeš ga iznositi iz svoga srca. Moli se Duhu Svetome: "Riznico dobara, urizniči dobro u srcu mome"!

NEDELJA OSMA PO DUHOVIMA

Pred čudesnim nasićenjem pet hiljada ljudi, učenici Gospodnji su hteli da narod bude otpušten. Međutim, Gospod im je rekao: Nema potrebe da idu; podajte im vi neka jedu (Mt.14,16). Naučimo tu reč, te svaki put kada vam vrag bude našaptavao da odbijemo prosjaka, govorimo kao Gospod: Nema potrebe da idu; podajte im vi neka jedu. Zatim im dajmo šta se nađe pri ruci. Neprijatelj nas mnogo odvraća od želje za dobročinstvom, namećući nam misao da prosjak nije zaslužan da bilo šta dobije. Gospod, međutim, nije razlikovao dostojanstvo prisutnih: sve je jednako ugostio, iako mu, možda, nisu svi bili jednako predani. Šta više, možda su tu bili i oni koji su kasnije vikali: "Raspni ga". Takvo je i opšte Božije promišljenje o nama: On svojim suncem obasjava i zle i dobre; i daje dažd pravednima i nepravednima (Mt. 5,45). Kada bi nam Gospod pomogao da i mi makar malo budemo milosrdni kao i Otac naš što je milostiv (Lk.6,36)!

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Ako se ne obratite i ne budete kao deca, nećete ući u Carstvo nebesko (Mt.13,3). Ustrojstvo detinjeg srca je obrazac. Deca su, sve dok se u njima ne razotkriju egoistička stremljenja - primer za podražavanje. Šta vidimo kod dece? Punu veru koja ne rasuđuje, besprekorno poslušanje, iskrenu ljubav, bezbrižnost i mir pod krovom roditelja, živost i svežinu života, pokretnost sa željom za učenjem i usavršavanjem. Ipak, Spasitelj posebno naglašava jedno njihovo svojstvo - smirenje: Koji se ponizi kao dete ovo, onaj je najveći u Carstvu nebeskom (Mt.18,4). Jer, ko ima smirenje, može imati i ostale vrline. Ono se javlja u savršenom obliku pošto su druge vrline već rascvetane u srcu i približavaju se zrelosti. Ono je njihov venac i pokrov. To je tajna duhovnog života u Hristu Isusu Gospodu našem. Što je ko viši, to je smireniji, jer jasnije i opipljivije vidi da se ne trudi i ne uspeva on, nego blagodat koja je u njemu. To je mera rasta punote Hristove. Jer, u Hristu Isusu je veliko što je unizio sebe i bio poslušan do smrti.

UTORAK

Želeći da sazna koliko puta treba da oprostí bratu, Petar je postavio pitanje i, pri tom, unapred predložio: Do sedam li puta? I rekavši to, mišljaše da je naznačio najveći mogući broj. Eto, kako je kratko ljudsko trpljenje. Primenjujući, međutim, svoje veliko dugotrpljenje na naše nemoći, Gospod je rekao: Ne velim ti do sedam puta, nego do sedamdeset puta sedam (Mt.18, 21-22). A to je isto što i reći: "Praštaj uvek, i uopšte ne misli na nepraštanje". Svepraštanje jeste obeležje hrišćanskog duha, kao i izvor i stalna potpora života po Gospodu. Svagdašnje praštanje svega svima jeste spoljašnja odeća hrišćanske ljubavi koja, po apostolu, dugo trpi, blagotvori, ne razdražuje se, sve trpi (1.Kor.13,4-7). Ona je najpouzdanije jemstvo na Poslednjem sudu. Jer, ako mi opraštamo, i naš Otac nebeski će nama oprostiti (Mt.6,14). Prema tome, ako hoćeš u raj, opraštaj svima iskreno i iz sve duše, kako ni senka neprijateljstva ne bi ostala.

SREDA

U priči o poslenicima je i onaj koji je radio samo jedan čas i bio nagrađen od domaćina jednako kao i ostali (Mt.20,116). Časovi dana u toj priči su slika tečenja našeg života. Jedanaesti čas je poslednje vreme ovog života. Gospod pokazuje da mu i oni koji su dotle doživeli ne služeći, mogu ugoditi, i to ne manje od drugih. Iz toga sledi da se ne treba smučivati starošćy niti očajavati, izgubivši nadu na početak. Ti samo počni, ne plašeci se. Milostiv je Gospod i daće ti sve što i drugima: ovde po meri blagodati, a tamo po zakonu pravde. Samo se ti što više sa usrdem razgori i sa skrušenošću požali zbog nerada u kome je proveden skoro sav život. Reći ćeš: "Tamo je pozvao domaćin. Neka i mene pozove Gospod". Pa, zar ne zove? Zar ne čuješ u Crkvi glas Gospodnji: Hodite k meni svi, ili apostola koji priziva: Umesto Hrista molimo, kao da Bog poziva kroz nas: Pomirite se sa Bogom (2.Kor.5,20).

ČETVRTAK

Hrišćanstvo u punoj meri zadovoljava naše stremljenje ka prvenstvu. Ali, kako? Na sasvim drugi način nego svet. Hoćeš li biti prvi? Budi svima sluga, tj. budi poslednji među svima. To je toliko suštinski važno, koliko je važno svoj život uređivati po primeru Gospoda Hrista. Gospod govori: Sin Čovečji nije došao da mu služe, nego da služi i da dade život svoj u otkup za mnoge (Mt.20,28). Gospod služi, pa čak i noge svojih učenika pere. Prema tome, ni mi ne treba ni zbog čega da se stidimo u služenju drugome. Sa čim i kako možeš - samo služi. Prilike ima na svakom koraku: gladnog nahrani, nagog odeni, stranca u dom primi, bolesnog poseti i nađi mu se pri ruci, i izađi u susret svakome ko ima potrebu. I ne samo telu, nego i duši drugog posluži: urazumi, daj savet, ukaži na dobru knjigu, uteši, potkrepi. Reč je vrlo snažno sredstvo pri pomoći: njome dejstvuje duša. Susrevši se sa drugom dušom, ona joj dodaje snage.

PETAK

Dom moj dom molitve neka se zove; a vi načiniste od njega pećinu razbojničku (Mt.21,13). Svima je poznato da hram zahteva pobožnost, sabrane misli, udubljeno bogomislije i stajanje u prisustvu Božijem. Kako to ispuniti? U hram se ide sa željom za molitvom, da se kratko i sa toplim usrdem odstoji. Međutim, misli brzo počinju da lutaju i u glavi postaje još šumnije nego što je to bilo u hramu Jerusalimskom kada ga je Gospod pohodio. Zbog čega je tako? Zbog toga što su boravak u hramu i misli koje u njemu imamo - odraz sveg našeg života. Kako se živi, tako se i u hramu ponaša. Hram utiče i unekoliko podržava duhovne potrebe, ali običan tok duhovnog nastrojenja preovladava. Stoga, ako hoćeš da tvoj boravak u hramu bude dostojano prebivanje pred licem Božijim, pripremi se još u svakodnevnom običnom životu. Koliko god možeš, hodi u molitvenom raspoloženju. Taj trud će te dovesti dotle da ćeš i u hramu sve vreme da provedeš u pobožnosti. Ta pobožnost će, opet, da te pobuđuje i na pobožnost u običnom životu. Tako ćeš ići sve više i više. Gospod će pomoći. Ti samo počni!

SUBOTA

I po drugi put je Gospod čudesnim nasićenjem zbrinuo narod koji ga je pratio kako bi pokazao da je uvek spreman da štedro obdari verujuće ljude. On je to mogao da čini i svaki put, ali nije hteo da ne bi odvikavao od običnog načina života, koji je sam zaveo, utvrdio i podržavao. Takav je i opšti Božiji promisao. Glavno, sveobuhvatno delo promišljanja učinjeno je u početku pri stvaranju svih stvari. Uredivši sve i pustivši u tok, Bog se ničim nije vezao, već je svojoj slobodi ostavio da, kada je nužno, ukazuje izuzetnu pomoć. On dela kao domaćin u domu, zavodeći poredak i podržavajući ga, ne vezujući se njime. On se prema njemu odnosi sa vlašću, sa domaćinskim nahodjenjem. Protivnici vere ne shvataju Božiji promisao. Oni u svojim mislima proširuju njegove granice, da bi zatim, pošto ne vide na delu ostvarivanje svojih pretpostavki, odbacili njegovo postojanje. Promisla koji oni hoće zaista nema, ali nesumnjivo postoji onaj koga je uspostavio sam Gospod Bog.

NEDELJA DEVETA PO DUHOVIMA

Pošto je dobio saglasnost Gospodnju, sveti apostol Petar je izašao iz lađe i pošao po vodi. Međutim, ubrzo se uplašio i počeo da tone (Mt.14,28-30). Rešenje na tako neobično delo,

uz nadu na Gospoda, nije predstavljalo ništa što bi izazvalo prekor, inače mu Gospod ne bi dozvolio sličan poduhvat. Za prekor je, međutim, bilo što nije zadržao prvobitno svojstvo duše. Njega je ispunila oduševljena nada u Gospoda i Njegovu svemoć, što mu je dalo hrabrosti da se prepusti talasima. On je već i napravio nekoliko koraka po novom putu. Trebalo je samo podržavati nadu, gledajući u Gospoda koji je bio blizu, i na iskustvo stupanja putem Njegovom silom. Međutim, on se upustio u ljudska razmišljanja: "Vetar je snažan, talasi visoki a voda nije tvrda". To je poljuljalo veru i oslabilo čvrstinu nade. On se iz tog razloga odvojio od ruke Gospodnje i, ostavši prepušten delovanju prirodnih zakona, počeo da tone. Gospod ga je ukorio: Maloverni, zašto posumnja, pokazujući da je u maloverju sav uzrok bede. Eto pouke svima koji preduzimaju bilo šta, malo ili veliko, u nameri da ugađaju Gospodu! Treba čuvati prvobitno ustrojstvo vere i nade, od kojih se rađa velika vrlina - trpljenje u dobrodetelji, koje je osnova bogougodnog života. Dok se čuvaju ta raspoloženja, ne prestaje oduševljenje za napore na preduzetom putu, a smetnje se, ma kako velike bile, uopšte ne primećuju. Kada ta raspoloženja oslabe, odmah dušu ispunjavaju ljudski zaključci o ljudskim načinima za očuvanje života i uspesima u započetim poduhvatima. Međutim, kako su oni uvek slabi, u dušu ulazi strah: "Kako ću?" Stoga počinju kolebanja: "Da li produžiti?", a najzad se i sve napušta. Zato treba da se držiš odluke: počeo si - drži se. Misli koje te smućuju odgoni i budi hrabar u Gospodu koji je blizu.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Gospod je smokvu osudio na besplodnost zbog toga što je bila pokrivena lišćem a nije imala plodova, iako je, sudeći po njima, trebalo da ih ima (Mt.21,18-22). U primeni na hrišćanski život, lišće označava spoljašnja dela blagočašća i spoljašnje podvige, dok su plodovi - unutrašnja raspoloženja. Po pravilu treba da je ovako: prvi treba da proizilaze iz drugih. Ili, nishodeći nemoćima, u krajnjoj meri: drugi treba da se razvijaju zajedno sa prvim. Međutim, kada su prvi prisutni, a drugih nema ni u zametku, javlja se lažni život: čovek liči na nešto, iako nije ono na šta liči. U početku se, možda, i nema takva nesrećna namera u pameti. Kasnije se, međutim, ona javlja primetno i sama ustrojava život na sebi. Ko suviše polaže na spoljašnjost i postaje pristrasan prema njoj, prekinuće pažnju prema srcu. Kod njega duhovna osećanja postaju gluva i u njega se useljava hladnoća. Na takvom stepenu duhovni život zamire. Ostaje samo privid blagočašća, lišen njegove sile. Spoljašnje

ponašanje je ispravno, a unutra je sve obrnuto. Posledica takvog stanja je duhovna besplodnost: čine se dela, ali sve samo mrtva dela.

UTORAK

Na pitanje Gospoda o Jovanu Preteči, arhijereji i starešine pomisliše: "Rekli jedno ili drugo, biće nezgodno za nas". Stoga rešiše da je bolje da se pokriju neznanjem (Mt.21,23-27). Njihov interes im je svezao jezik i nije im dao da posvedoče istinu. Da su oni voleli istinu više nego sebe - rekli bi drugo, a zatim bi drugo i učinili. Njihovi interesi su prekrili istinu, ne dopustivši joj da dođe do srca. Oni su zasmetali da se u njima obrazuje iskreno ubeđenje, načinivši ih ravnodušnim. I uvek je tako: egoistički interesi su izvorni neprijatelji istine. Svi drugi neprijatelji idu za njima i delaju preko njih. Ako se pogleda kako su se rodile sve zablude i jeresi, uvideće se da je izvor jedan isti. Na rečima - istina, a na delu - istina nam smeta zbog jednog ili drugog, te je treba ukloniti i na njeno mesto postaviti laž koja je pogodna. Zbog čega se, na primer, javljaju materijalisti - nihilisti? Zbog toga što im ideja Boga Tvorca Promislitelja i Sudije, sa idejom o duhovnom životu, smeta da žive široko po svojim naklonostima. Zbog toga je i odstranjuju. Da ono što rukovodi nihiliste nije istina, vidi se po ništavnosti osnove na kojoj se oni utvrđuju: oni žele da bude onako kako oni misle, pa im svaki prizrak koji porađaju njihove misli, izgleda kao svedočanstvo istine. Kada bi se makar malo otreznili, odmah bi uvideli svoju laž. No, žaleći sebe, oni ostaju kakvi jesu.

SREDA

U priči o dvojici sinova, jedan je žustro rekao: Hoću, ali ne otide (Mt.21,20). To je slika svih prenegljenih dobrih namera za čije ispunjenje se, međutim, nema dovoljno ni istrajnosti, ni volje, ni trpljenja. Srce lako biva gotovo na sve što mu izgleda dobro. Ali, slaba i netrudoljubiva volja se ispočetka udaljuje od dela. Ta nemoć se sreće skoro kod svakoga. Kako izbeći takvu neprijatnost pred samim sobom i pred drugima? Evo kako: ne počinji ništa dok nisi promislio i izmerio da li za nameravano delo imaš snage. Tako je Gospod naredio u priči o vojskovođi koji se spremao za rat i o graditelju kuće. U čemu se sastoji to merenje? U tome (kao što nam daje Gospod da shvatimo iz navedenih priča) da se unapred naoružamo samoodricanjem i trpljenjem. Pogledaj da li se u tebi nalaze ti oslonci

svih trudbenika u dobru: ako ih ima - počinji delo, a ako ih nema - najpre ih stekni. Ukoliko se snabdeš, sve što te sretne na putu ćeš pretrpeti i prevladati, a započeto dovesti do kraja. Merenje, međutim, ne znači da delo treba napuštati ukoliko nam izgleda teško, već da sebe treba da oduševljavamo na svaki napor. Otuda će proizilaziti čvrstina volje i postojanost trpljenja. I nikada ti se neće desiti da kažeš: "Idem", pa da ne odeš.

ČETVRTAK

Arhijereji i fariseji su razumeli da je Gospod govorio priče na njihov račun, da im je otvarao oči kako bi videli istinu. Pa ipak, šta su uradili? Tražili su način na koji bi ga ubili (Mt.21,45-46). Da predubeđenje nije smetalo njihovom zdravom rasuđivanju, oni bi, ako ne poverovali (kako je zahtevala očevdnost ukazanog), a ono pažljivo rasudili da li je zaista i na samom delu onako kako Spasitelj objašnjava. Predubeđenje ih je gurnulo na krivi put i oni su, zatim, postali bogoubice. I uvek je tako, pa i danas. Nemci, a posle njih i naši, onemčivši (onemevši) umom, čim u Jevanđelju sretnu čudo, odmah viču: "Nije istina, nije istina. To nije bilo, niti je moglo biti. To treba precrtati". Nije li to isto što i ubiti? Pogledajte sve knjige tih "mudraca": ni u jednoj nećete naći ukazanje zbog čega oni tako misle. Ni jedan od njih ne može reći ništa protiv onoga čime se dokazuje jevanđelska istina, i ni jedan od njih se nije pozabavio da pronikne u razloge kojima zdravomisleći ljudi opovrgavaju njihovu laž. Oni jednako tvrde svoje, tj. da to ne može biti. Stoga i ne veruju Jevanđelju. I sa njima se ništa ne može uraditi. Oni su spremni da idu i protiv samog Boga.

PETAK

Gospod je rekao da u budućem životu da nema ni ženidbe ni udadbe (Mt.22,30), tj. da će se naši zemaljski odnosi i poreci zemaljskog života izgubiti. Ni nauke, ni umetnosti, ni vlasti, niti ičega sličnog tamo neće biti. Nego šta? Biće Bog sve u svima. A kako je Bog duh, kako se sa duhom sjedinjuje i duhom dejstvuje - sav život tamo će biti neprekidan tok duhovnih pokreta. Odatle sleduje jedan zaključak - s obzirom da je budući život naš cilj, a sadašnji samo priprema za njega, onaj ko sve vreme života posvećuje samo na ono što je korisno jedino za ovaj život - ide protiv svog naznačenja i sebi u budućem životu priprema gorak, pregorak udeo. Ne radi se o tome da odmah sve treba napustiti, nego o tome da,

radeći koliko je potrebno za ovaj život, glavnu brigu obraćamo na pripremanje za budući život, starajući se pri tome, koliko je moguće, da se i grubi zemaljski rad obrati u sredstvo za taj cilj.

SUBOTA

Gospod je naložio da daju didrahme koje su od njih tražili (Mt.17,27). I sve ostale, crkvene i građanske poretke On ispunjavaše, te je i apostole tome naučio. A apostoli su, zatim, taj zakon predali svim Hrišćanima. Samo se duh života novi primao. Spoljašnje je sve ostalo kao što je i bilo, osim onoga što je očigledno bilo protivno volji Božijoj, tj. učešće u idolskim žrtvama i slično. Zatim je Hrišćanstvo stupilo na površinu sa svojim poretkom života i njime istisnulo sve staro. Iz toga bi se moglo zaključiti da će hrišćanskom duhu biti lakše da se razvija i jača. Tako je i bilo, no ne kod svih. Upoznavši se sa sloljašnjim hrišćanskim poretkom života, veći deo ljudi je pri njemu i ostao, ne starajući se o njegovom duhu. Od sveg mnoštva Hrišćana malo ko će se pokazati Hrišćaninom u duhu. A šta je sa ostalima? Imaju ime kao da su živi, a mrtvi su. Kada su apostoli propovedali Jevanđelje, njihova reč je izabirala udeo Božiji iz celokupnog neznabožačkog sveta. Sada Gospod, putem iste reči, bira svoj udeo iz sredine hrišćanskog sveta. Koji čita neka razume, i neka se potrudi da uistinu sazna da li pripada udelu Gospodnjem. Ako za to ne nađe osvedočenja, neka se pobrine da postane "svojina" Božija. Jer, jedino je u tome spasenje.

NEDELJA DESETA PO DUHOVIMA

A ovaj se rod izgoni samo molitvom i postom (Mt.17,21). Ako se ovaj rod izgoni molitvom i postom drugog lica, utoliko više će biti nemoćan da uđe u onog koji sam upražnjava molitvu i post. Eto ograde! Besova ima mnogo i sav je vazduh njima ispunjen. Pa ipak, oni ništa ne mogu učiniti onome ko je ograđen molitvom i postom. Post je svestrano uzdržavanje, a molitva - svestrano bogoopštenje. Prvo ograđuje izvan, a drugo - iznutra usmerava ognjeno sveoružje na neprijatelje. Isposnika i molitvenika izdaleka primećuju demoni i beže daleko kako ne bi dobili bolan udarac. Treba li, međutim, misliti da đavo mora obitavati tamo gde nema posta i molitve? Da, može se tako misliti. Démoni se useljavaju u čoveka i kriju svoje prisustvo. Oni iz tajnosti svog domaćina uče na svako zlo,

odvraćajući ga od svakog dobra. Pri tome, on je uveren da sve sam radi, iako, u stvari, ispunjava volju svog neprijatelja. Poduhvati se samo molitve i posta - i vrag će odmah da pobegne. Zatim će on sa strane očekivati priliku da se opet vrati. On se stvarno i vpaća, čim budu ostavljeni post i molitva.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Teško vama... što zatvarate Carstvo nebesko pred ljudima (Mt.23,13). Ove reči se odnose na arhijereje koji narod ne uče spasonosnom putu, niti, pak, sveštenike podstiču na njihovu dužnost; odnose se i na sveštenike koji ostavljaju narod bez brige, ne trudeći se da mu objašnjavaju ono što je neophodno za spasenje duše. Zbog toga narod ostaje slep i jedan njegov deo prebiva u ubeđenju da je sve u redu, dok drugi, premda i oceća da stvar ne ide kako treba, ipak ne preduzima ništa, jer ne zna kuda da ide. Od toga dolazi do raznih rđavih shvatanja u narodu. Zbog toga kod njega nalaze mesta i raskolnici, i molokani, i hlisti; zbog toga se na njega lako lepi i svako drugo zlo učenje. Sveštenik obično misli da je kod njega u parohiji sve u redu. On se prihvata posla samo onda kada se zlo već razraste i izbije na površinu. Šta, pak, tada činiti? Sveštenik je dužan da prvom obavezom svoje savesti smatra - usavršavanje odraslih u poznavanju Hrišćanske vere. I mlade, takođe, od najranijih godina, treba da priprema putem objašnjavanja onoga što oni mogu i moraju znati. Na školu ne treba čekati. To se mora raditi usmeno, okupljanjem dece u crkvi ili u dom nedeljom predveče, ili u neko drugo zgodno vreme i pogodno mesto.

UTORAK

Očisti ono što je iznutra da bi i spoljašnje bilo čisto (Mt.23,26). Spoljašnje ponašanje je kod nas u svakodnevnom životu gotovo uvek ispravno, budući da se uzdržavamo, bojeći se ljudskog suda. Kod ljudi, pak, koji se i u spoljašnjosti predaju porocima, već je nestao svaki stid. Ispravno ponašanje, međutim, ne prati uvek ispravan unutrašnji tok misli i osećanja. Tu se samougađanju daje puna sloboda, kome se u spoljašnjosti inače popušta

onoliko koliko dopušta ljudski pogled i neophodnost da se od njega sakriju privatna dela. Šta je to drugo do - okrećeni grob. Unutrašnja nečistota i ono spoljašnje čini nečistim. Zato očisti ono što je unutra, pa će i spoljašnjost postati čista. Tako ćeš sav postati čisti sasud, pogodan za svaku dobru upotrebu tvom Domaćinu. Za divljenje je, pak, zbog čega unutrašnjost ostaje u tolikoj nebrizi, budući da niko sebi ne želi pogibao. Svakako da neprijatelj drži takvu dušu, zavaravajući je: "To nije ništa. Samo da se nemaju javni gresi". On dušu uči da glavno delo ostavi za sutra: "Sutra ćemo se ozbiljno pozabaviti sobom, a sada neka se duša nasladi strasnim mislima i maštarijama, kad već ne može delima". Čuvajmo se, pak, dobro da ne bismo i ostareli u takvoj nameri, jer će tada ispravljanje već biti nemoguće. Starog čoveka je nemoguće iznova vaspitati.

SREDA

Koliko je samo milosti Gospod pokazao prema Jerusalimu (tj. Judejcima)! I najzad je opet bio primoran da kaže: Eto će vam se ostaviti kuća vaša pusta (Mt.23,38). Svi znamo kakve su bile posledice Gospodnje reči: Judejci su do današnjeg dana beskućnici. Zar ne biva slično i sa dušom? Brine se Gospod o njoj i na svaki način je urazumljuje. Poslušna duša ide ukazanim putem, a neposlušna ostaje u svom protivljenju Božijem pozivu. Međutim, Gospod ni nju ne napušta, nego primenjuje sva sredstva kako bi je urazumio. Ako raste upornost, raste i Božija preduzimljivost. Ipak, svemu postoji granica. Ako duša dođe do ogorčenosti, Gospod je prepušta u njene ruke da propadne, videći da sa njom više ništa ne može da učini. I ona zaista gine, slično faraonu. Svako ko strada od strasti neka se pouči da ne može beskrajno bezakono da im ugađa. Zar nije vreme da se one napuste, i to ne samo privremeno, nego sa rešenošću da se napravi odlučan zaokret? Jer, niko ne može znati kad će da prestupi granicu. Može biti, još malo i - došao je kraj Božijoj dugotrpeljivosti.

ČETVRTAK

Ali ko do kraja ppetppi, taj će biti spasen (Mt.24,13). Ne spasava se, međutim, svako ko trpi, nego samo onaj ko trpi na putu Gospodnjem. Mi ovaj život i imamo da bismo trpeli. Svako nešto trpi i to trpi do samog kraja. Trpljenje, pak, ne prinosi korist ukoliko se ne vrši radi Gospoda i Njegovog Jevanđelja. Stoga stupi na put vere i jevanđelskih zapovesti.

Tada će se povodi ka trpljenju umnožiti, ali će od toga časa početi da se pletu venci. Dotle prazno, trpljenje će postati plodonosno. Kakvom slepoćom nas okružuje đavo kad nam teškim i nesnosnim predstavlja samo ono trpljenje koje se sreće na putu dobra. Ono, pak, koje nalaže na one koji služe strastima, on prikazuje kao lako i udobnije za nošenje od onog koje nose oni koji se bore sa strastima i protive mu se. Mi slepi to ne vidimo... Trudimo se, trpimo i dolazimo do krajnjih granica svojih sila i sve - neprijatelja radi, a na svoju pogibao.

PETAK

Stražite, jer ne znate u koji će čas doći Gospod vaš (Mt. 24,42). Kada bi se ovo shvatilo, grešnika uopšte ne bi bilo. Međutim, ne shvata se, premda svako zna da se radi o nesumnjivoj istini. Ni podvižnici, čak ni oni najstroži, nisu bili u stanju da se stalno cećaj te istine. Stoga su se dovijali na razne načine da potkrepljuju to sećanje, kako se nikad ne bi gubilo: jedan je držao sanduk u keliji, drugi je od svojih sapodvižnika tražio da ga pitanjima podcećaj na sanduk i grob, treći je pred sobom držao slike Suda i smrti, i slično. Smrt se ne dotiče duše i ona ne može da je shvati. Ipak, nje ne može da se ne tiče ono što dolazi odmah za smrću. Ona ne može biti bezbrižna u vezi sa tim, budući da se radi o njenom udelu za vekove vekova. Međutim, zbog čega se ona toga ne seća? Zato sama sebe obmanjuje, misleći da to neće tako brzo doći, te da će, možda, na cpećy, dobro proći. O jadna dušo! Taj način mišljenja odmah nesumnjivo pokazuje da je duša nemarna i da popušta sebi. Kako onda može misliti da će za nju Sud imati dobar ishod? Ne, treba uvek biti u stanju u kakvom se nalazi učenik kome predstoji ispit: bilo šta da radi, njemu ispit ne izlazi iz glave. To sećanje mu ne dozvoljava da ijednu minutu provede uzaludno, te on sve vreme posvećuje na pripremanje ispita. Kada bismo se i mi tako ocećali!

SUBOTA

Gospod govori da je bračnu vezu sam Bog blagoslovio od početka i da je njen zakon položio u samu našu prirodu. O onima, pak, koji ne žele da se žene, On je rekao: Ko može primiti neka primi (Mt.19,5; 12). Premda je On brak priznao prirodnim zakonom, ipak ga nije smatrao toliko neophodnim i neizbežnim da za bezbračnost ne bi bilo mesta. I bezbračnost On razrešava, ograđujući je uslovom koji je zbližava sa zakonom prirode.

Uškopljenik je od rođenja bezbračan po prirodnom zakonu. I onaj, međutim, koji svojom voljom postavlja sebe u stanje u kakvom se prirodni uškopljenik nalazi po rođenju, bez učešća svoje volje - stoji na jednoj liniji sa njim s obzirom na odnos prema prirodnim potrebama. Dakle, u tom odnosu su i jedan i drugi - prirodni bezbračnici. Zbog čega onda duhovno uškopljeničtvo ili voljnu bezbračnost smatraju neprirodnom? Zbog toga što ne shvataju prirodu. Za njih je prirodno samo ono što je prirodno telu. Ono, pak, što je prirodno duhu, i što, kao posledica njegovog dejstva na telo, postaje prirodno, oni neće da smatraju prirodnim. Moglo bi se pretpostaviti da svi ti ljudi pripadaju broju materijalista. Međutim, ne! Porazgovaraj sa njima o nečemu drugom i videćeš da razložno rasuđuju.

NEDELJA JEDANAESTA PO DUHOVIMA

Priču o dva dužnika Gospod završava rečima: Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama ako ne oprostite svaki bratu svome od srca svojih sagrešenja njihova (Mt.18,35). Znači, od nas se zahteva samo jedna malenkost: oprosti, i biće ti oprašteno. A kada ti je oprašteno, onda si i pomilovan. Kada si, pak, stekao milost, postao si učesnik u svim riznicama milosti. Prema tome, eto spasenja, i raja i večnog blaženstva. Tako veliki dobitak za malenkost što opraštamo... Da, malenkost, ali za naše samoljublje nema ništa teže nego opraštati. Neku nenamernu neprijatnost koja nam se učini nasamo mi još možemo i oprostiti. Međutim, ako se radi o nečem težem, i to još u prisustvu ljudi, mi ne praštamo, čak da prestupnik i traži opraštaj. Bivaju i takve okolnosti u kojima hoćeš-nećeš, ne možeš da iskažeš svoje nezadovoljstvo, te se držiš ćutanja. Međutim, jezik ćuti, a srce govori i kuje zle planove. Ako se neprijatnost poveća samo za jedan stepen, nestaće čak i uzdržavanje: tada nas ni stid, ni strah, ni gubitak, niti išta drugo neće zadržati. Uskipelo samoljublje čini čoveka doslovno sumanutim, te onaj koji mu se podao počinje da govori gluposti. Takvoj nesreći su podvrgnuti ne bilo kakvi, već većinom civilizovani ljudi. Oni se pokazuju osetljiviji na uvrede i sporiji na praštanje. Spolja gledajući, odnosi mogu ponekad i ostati glatki, ali unutra postoji odlučni razdor. Međutim, Gospod zahteva da mi od sveg srca praštamo.

**SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI**

PONEDELJAK

Svoju propoved Gospod je započeo rečima: Ispuni se vreme i približi se Carstvo Božije; pokajte se i verujte u jevanđelje (Mk. 1,15). Na kraju veka će takođe biti rečeno: "Ispunilo se vreme. Približilo se Carstvo". Međutim, neće se više dodati: Pokajte se i verujte, nego: "Izidite na Sud. Vreme pokajanja i truda na samoispravljanju se završilo. Neka svako da odgovor o tome šta je dobro ili zlo učinio u telu". Tako, dakle, dok ima još vremena - požurite da se pobrinite za svoje spasenje. Naručje Očevo je otvoreno za primanje svih koji dolaze sa iskrenim osećanjem skrušenosti za ono što je prošlo, i sa željom da unapred posluže Gospodu putem ispunjavanja Njegovih svetih zapovesti. Za svakog od nas kraj veka je njegova smrt. Ona predstavlja vrata za drugi život. Stoga češće gledaj na nju i pažljivije se pitaj: "Šta posle?" Zatim se, bez žaljenja sebe, prihvati truda kako bi dovršio sa onim što je neophodno za stupanje u mesto gde je radost bez kraja, i kako bi odstranio sve što slugama tame najkrajnje može dati pravo da tobom ovladaju i da te odvuču u svoju oblast, odakle više nema izlaska.

UTORAK

Gospod je govorio u kapernaumskoj sinagogi i svi su se divili Njegovom učenju: Jer ih učaše kao onaj koji vlast ima a ne kao književnici (Mk.1,22). Ta vlast nije u naredbenom tonu, nego u sili uticaja na duše i srca. Njegova reč je ulazila unutra i vezivala ljudske savesti, ukazujući im da je sve onako kako govori. Takva je uvek reč koja je proniknuta Božanskom silom, reč od Duha ili pomazana reč. Takva je ona bila i kod svetih apostola, i posle njih, kod svih uticajnih učitelja koji nisu govorili od učenosti, nego od saopštavanja Duha. To je dar Božiji koji se stekao ne toliko trudom u ispitivanju istine, koliko srcem i životom u istini. Tu reč postaje proniknuta ubedljivošću, budući da prelazi od srca ka srcu. Tu se nalazi vlast reči nad dušama. Književnicima koji govore i pišu o onome što su naučili, ne daje se takva sila, budući da govore iz glave i u glave presipaju svoje umotvorine. Međutim, nije život u glavi, nego samo vrh njegov. Život je u srcu. Samo ono što iz srca izlazi može uticati na tok života.

SREDA

Nečisti duh je slavio Spasitelja, a On mu je rekao: Umukni i iziđi (Mk.1,25). Demoni nikada ništa ne govore i ne rade sa dobrom namerom. Oni uvek nešto zlo imaju u vidu.

Tako je bilo i ovde. Ne razobličujući njihove zamke, Gospod je jednom rečju rešio: Umukni i iziđi. On nije hteo da dugo ima posla sa nečistim duhom. To je pouka i za nas. Onome ko učinj nešto malo dobro, odmah prilazi bes i počinje da trubi u uši: "Ti si takav i takav". Nemoj slušati i nemoj ulaziti u razgovor sa lažovom, nego ga odmah preseci govoreći: "Umukni i iziđi". Njegov trag provetri uzdisanjem i samoukorevanjem, a mesto okadi skrušenom molitvom. On hoće u tebi da porodi samomnjenje i samoosećanje i da iz njih zatim razmahne samohvalisanje i sujetu, tj. pomisli i osećanja koje su u duhovnom životu isto što i kradljivci u običnom životu. Uvukavši se u dom, oni pljačkaju domaćinovo blago. Tako i ovi, ukorenivši se u duši, potiru i izbacuju svako dobro, tako da već ne ostaje više ništa što bi Gospod mogao da pohvali.

ČETVRTAK

A ujutru vrlo rano ustavši iziđe i otide na pusto mesto i onde se moljaše Bogu (Mk.1,35). Eto pouke da treba rano ustajati i prve časove dana posvećivati usamljenoj molitvi. Obnovljena snom, duša postaje laka, sveža i sposobna za prožimanje, kao sveži jutarnji vazduh. Stoga ona sama traži da je puste tamo gde je sva njena uteha, tj. pred lice Oca nebeskog, u društvo anđela i svetih. U jutarnje vreme njoj je lakše da ostvari tu želju, nego posle, kada na nju nalegnu dnevne brige. Sve Gospod uređuje. Od Njega treba primiti blagoslov za dela, neophodno urazumljenje i potrebno ukrepljenje. Stoga požuri izjutra, dok još ništa ne smeta, da u usamljenosti uzneseš srce Gospodu, da mu izneseš svoje potrebe, namere i da izmoliš pomoć. Oprezivši se molitvom i bogomislijem od prvih minuta dana, sav dan ćeš zatim provesti u strahu Božijem i pobožnosti, sa sabranim mislima. Odatle dolaze - pažljivost, smotrenost i sređenost u delima i uzajamnim odnosima. To je nagrada za trud na koji si se izjutra u usamljenosti prinudio. To je blagorazumno i za svetovne ljude, i niukoliko ne ometa njihove ciljeve. Naprotiv!

PETAK

Na Preobraženje je glas sa neba izrekao: Njega poslušajte (Mk.17,5). Zbog čega? Zbog toga što je pred očima bio predstavljen i plod poslušanja. Otac nebesni kao da govori: "Hoćete li da dostignete do ovoga? Onda slušajte ono što vam On kaže i što vam zapoveda. Ukoliko pođete Njegovim putem, nesumnjivo ćete stupiti u oblast svetlosti koja neće dolaziti

spolja, već iznutra i koja će vas uvek držati u stanju u kome ćete iz sve duše govoriti: Dobro nam je ovde biti. Ispuniće vas svetlost utehe, svetlost dobrih namera, svetlost znanja: sve žalosti će proći, nemir strasti će iščeznuti, laž i zablude se rasejati. Bićete na zemlji kao na nebesima, od zemnorodnih ćete postati - bogorodni, od zemljanih - večnobraženi. Tada će sve biti vaše, budući da ste postali Hristovi". Onoga koji voli Hrista Gospoda, voli Otac nebesni. Oni dolaze k njemu i u njemu se nastanjuju.

Eto svetlosti Preobraženja.

SUBOTA

Dva jerihonska slepca viču i Gospod im daje prozrenje (Mt.20,34). Međutim, zar su oni jedini bili bez svetlosti očiju u tom mestu. Naravno, ne. Pa zašto su samo oni dobili prozrenje, a ne i ostali? Drugi nisu dobili zato što nisu vikali, a nisu vikali zato što nisu imali nade. Nisu, pak, imali nade zato što nisu ugađali Bogu. Nisu mu ugađali zato što su malo verovali. Ko stekne pravu veru odmah počinje da ugađa Bogu. Ugađanju odmah pridolazi nada, a njoj - molitva koja iznuđava svaku pomoć više. Takvima se više ne otkazuje. Oni umeju i da traže, i dobro znaju šta treba tražiti, i meru u iskanju shvataju, i trpeljivu neodstupnost u molitvi pokazuju. Sve to je potrebno imati da bi se imalo uspeha. Molitva sama po sebi ima slaba krila.

NEDELJA DVANAESTA PO DUHOVIMA

Teško je bogatome ući u Carstvo nebesko (Mt.19,23). Ovde se misli na bogataše koji u sebi samima vide uzrok i moć svog blagostanja. Međutim, bogataš koji odseče svaku pristrasnost prema imanju, koji u sebi ugasi svaku nadu na njega i prestane da u njemu gleda svoju istinsku potporu, u srcu postaje kao i onaj koji ništa nema. Njemu se zbog toga otkriva put u Carstvo. Bogatstvo tada ne smeta, već pomaže, budući da daje mogućnost da se čini dobro. Nije bogatstvo nesreća, već uzdanje u njega i pristrasnost prema njemu. Tu misao je moguće uopštiti: čovek se bogati onim na šta se nada i onim prema čemu je pristrasan. Ko se u jedinoga Boga nada i uz Njega se svim srcem prilepljuje - obogatiće se Bogom; a ko se nada u nešto drugo, i prema njemu okpeće srce, postaće njime bogat, a ne

Bogom. Odatle proizilazi: ko nije bogat Bogom, ne može yći u Carstvo Božije. To drugo mogu biti: srodničke veze, poznanstva, um, činovi, krug delatnosti itd.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Dok je bio na zemlji, Gospod je ljudima i besima zabranjivao da ga hvale (Mk.3, 12), ali je tražio da veruju u Njega i da ispunjavaju zapovesti Božije. Taj zakon važi i sada, i važiće i na Sudu: Heće svako koji mi govori: Gospode, Gospode, ući u Carstvo nebesko, no koji tvori volju Oca moga koji je ka nebesima. Otuda slavoslovlje u crkvi započinje: Slava na visini Bogu, da bi pri kraju ispovedalo: Isceli dušu moju... nauči me tvoriti volju Tvoju. Bez toga slavljenje Boga nema nikakve vrednosti, budući da ne izlazi iz duše, nego se samo jezikom proiznose tuđe reči. Gospod na to i ne obpaća pažnju. Treba, naprotiv, biti takav da drugi, videći naša dela, počnu da hvale Gospoda. Sam naš život treba da bude hvala Bogu. U stvari, On sam u nama sve treba da dela, pri čemu mi ne treba da mu smetamo. Tako hvala za dela prelazi na Njega. Svako treba da postane miris Hristov. Tada će i bez hvale da se vrši slavoslovlje Gospodu. Ružin cvet ne pušta glas, ali se njegov miris, i pored ćutanja, pruža daleko. Tako treba da žive i svi Hrišćani.

UTORAK

Gospod je izabrao apostole da budu s njim i da ih šalje da propovedaju i da imaju vlast isceljivati bolesti i izgoniti demone (Mk.3,14-15). I svaki Hrišćanin je izabran da čini slična dela: da bude sa Gospodom, sećajući se Njega i Njegove svudaprisutnosti, da propoveda i ispunjava Njegove zapovesti i da je spreman da ispoveda svoju veru u Njega. Takvo ispovedanje će za slušaoce u krugu u kome se vrši biti gromka propoved. Svaki Hrišćanin ima vlast da isceljuje bolesti, premda ne tuđe, nego svoje, i ne telesne, nego duševne - grehe i grehovne navike. On ima vlast da izgoni demone, odbijajući zle pomisli koje oni seju i gaseći strasne pobude koje oni raspaljuju. Čini tako i bićeš apostol i ispunitelj onoga

na šta te je Gospod izabrao, delatnik svoga poslanstva. Ako uspeš najpre u svemu tome, Gospod će te možda pozvati i na posebno poslanstvo - da spasavaš druge, budući da si sam pošao putem spasenja, i da pomažeš iskušavanima, pošto si sam prošao sva iskušenja i stekao opit u dobru i zlu. Tvoj posao je da se trudiš nad sobom - na to si već izabran. Ostalo je u rukama Božijim. Smireni se uzvisuje.

SREDA

Ako se carstvo samo po sebi razdeli, to carstvo ne može opstati (Mk.3,24). Sve dok u našoj unutrašnjosti vlada grehovna jednomislenost lukavstva, u nama je snažno carstvo tame i greha. Međutim, kada blagodat Božija ka sebi privuče zarobljeni deo duha, oslobodivši ga od porobljenosti, unutra dolazi do razdeljenja: gpeh je na jednoj strani, a dobro na drugoj. Čim se čovek svešću i slobodom vezuje za dobro (što sačinjava posledicu probuđenja), greh gubi svaku potporu i počinje da se razara. Postojanost u preduzetoj dobroj nameri i trpljenje u naporima sasvim razaraju greh i istrebljuju ga. Unutra započinje carstvo dobra i traje dok se opet ne prokrade neka zla pomisao koja, privukavši volju, ponovo proizvodi razdeljenje. Ako začetoj grehovnoj pobudi daš mesta, sjediniš se sa njom i sprovedeš u delo - dobro će opet početi da slabi, a zlo da raste, sve dok ga sasvim ne istrebi. To je gotovo neprekidna istorija unutrašnjeg života kod onih koji su malodušni i nemaju postojanu narav.

ČETVRTAK

A koji pohuli na Duha Svetoga nema oprostjenja vavek (Mk.3, 29). Da li je teško upasti u takav greh? Uopšte nije teško. Evo grehova te vrste: "Velika i bezmerna nada na blagodat Božiju; očajanje ili nenadanje na Božiju milost; protivrečenje očiglednoj i utvrđenoj istini i odbacivanje Pravoslavne hrišćanske vere. Drugi tome dodaju zavist prema duhovnim darovima koje bližnji dobijaju od Boga; uporitost u grehu i istrajnost u zlobi; nebrigu za pokajanje sve do odlaska iz ovog života" (Pravosl. ispov. deo 3. pit. 38). Eto, koliko puteva! Pođeš li kojim od njih, biće ti teško da se vratiš i bićeš odveden do svepogubne propasti. Protivljenje istini počinje sa malim sumnjama, koje bivaju pobuđivane rđavom rečju ili knjigom. Ako se ostave bez pažnje ili lečenja, one će odvesti ka neverju i upornosti u njemu. Do očajanja se takođe dolazi neprimetno: "Pokajaću se", govore i nastavljaju da

greše. Postupajući tako nekoliko puta i videvši da pokajanje ne dolazi, oni govore u sebi: "Tako mora da bude! Ne možeš protiv samog sebe", i već se predaju grehu u punu vlast. Tako skupljaju mnoštvo grehova, a pri tome dopuštaju i mnoštvo protivljenja očiglednim pozivima Božije blagodati. Kada u takvom stanju čovek dođe do misli da se pokaje, mnoštvo grehova ga davi, a protivljenje blagodati mu oduzima smelost da pripadne Gospodu. I on rešava: Veliki je moj greh, da bi mi se oprostio. To baš i jeste očajanje! Čuvaj se početka neverja i greholjublja i nećeš upasti u taj bezdan.

PETAK

Evo iziđe sejač da seje (Mk.4,3). Od vremena kad je izišao na setvu, sejač ne prestaje da seje. U početku je sam sejao, zatim preko apostola, i najzad preko Božanstvenog Pisma i bogomudrih učitelja. I do sada se svagde seje reč istine Božije. Ako si spreman da budeš dobra zemlja, seme će neizostavno pasti: i posejano će Gospod da razraste. Kako se, pak, pokazati dobrom zemljom? Pažnjom i izučavanjem reči Božije, saosećanjem i ljubavlju prema njoj i spremnošću da se odmah u delo sprovede što se sazna. Pri takvom nastrojenju, ni jedna reč ne ostaje na površini duše, nego svaka ulazi unutra. Sjedinivši se sa srodnom građom duha, ona pušta koren i uzrasta. Hraneći se, zatim - odozgo duhovnim nailascima, a odozdo dobrim željama i trudom - ona razrasta u drvo, daje cvet i plod. Sam je Bog tako ustrojio oko nas i zato ne možemo da se ne čudimo našoj besplodnosti. A to je sve zbog nepažnje i nerada.

SUBOTA

Podajte kesarevo kesaru a Božije Bogu (Mk.22,21). Svakome daj svoje. Odatle i zakon: Bogu ugađaj ne samo sa jedne, nego sa svake moguće strane; svaku silu svoju i sposobnost svoju okreći na služenje Bogu. Rekavši: Podajte kesarevo kesaru, Gospod je pokazao da mu je takva delatnost ugodna. Ako pod kesarevim budeš podrazumevao uopšte sve neophodne i suštinske poretke zemaljskog života, a pod Božijim - sve poretke Bogom ustanovljene Crkve, proisteći će da su svi putevi našeg života prepuni načinima za spasenje. Jedino budi pažljiv! Koristi se svime, i svagda delaj saobrazno sa voljom Božijom, onako kako Bog od tebe hoće, pa će spasenje biti u tvojim rukama. Moći ćeš da dospeš dotle da svaki tvoj korak bude delo ugodno Bogu. Usled toga će svaki tvoj korak biti

podvig ka spasenju. Put spasenja jeste hođenje putem volje Božije. Hodi u prisustvu Božijem. Pazi, rasuđuj i, ne žaleći sebe, odmah pristupaj delu na koje ti u tom trenutku bude ukazivala savest.

NEDELJA TRINAESTA PO DUHOVIMA

Marija je dobar deo izabrala (Lk.10,42). Uspenje Majke Božije predstavlja dobar kraj toga izbora. Sam Spasitelj je pri Njenom uspenju u svoje ruke primio njenu dušu. Toga su se udostojili i mnogi sveti. U raznim oblicima i stepenima, isto doživljavaju i svi koji izabiraju dobar deo. U trenutku izbora nadom se nazire kraj. On se u izvesnom stepenu predoseća. Nakon toga, trud, borbe i samoprinuđavanja delimično pomračuju izabrani put. Ipak, kao zvezda vodilja - ostaje dobar kraj dobrog dela. On liči na vatru koja u daljini svetluca putniku koga je na putu zadesio mrak. Nada je podsticaj snage i potkrepljenje trpljenja i postojanosti u započetom. Ona sama jača verom. Verom se pravi izbor, nadom se istrajava u izboru, a trpljenjem se dolazi do dobrog kraja.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Dunu Bog duh životni i postade čovek po obrazu Božijem. Tako je i u preporodu: nadahnjivanjem Duha Božijeg, koji neznano otkuda i neznano kako prilazi, postavlja se početak novog života i obnavlja se obraz čoveka. To je polazna tačka. Od tada počinje trud usavršavanja obraza do podobija. Preporođeni po obrazu Onoga koji ga je sazdao se Gospodnjim Duhom preobražava iz slave u slavu, iako ne bez ličnog udela. Naš je trud i staranje, a Bog, po našoj veri u Gospoda, izgrađuje i uzrasta [delo] blagodaću Presvetog Duha. Eto ideala i načina ostvarenja obraza i podobija Božijeg! A koliko samo pišu i govore o vaspitanju! Međutim, u reči Božijoj ono je u potpunosti određeno sa nekoliko reči. Poduhvati se samo da ostvariš napisano i vaspitanje će samo po sebi uspešno da krene ka svom cilju. To je Božiji put. On, međutim, ne isključuje i ljudske puteve.

Naprotiv, on im daje smer i venčava ih uspehom. Kad se ostaje samo na ljudskom, vaspitanje obično biva nedovoljno i manjkavo, a ne retko i sasvim izopačujuće za vaspitanike. Posle toga i život počinje da ide naopako. Gde se umnožava naopako vaspitanje, sve društvo počinje da se sve više i više nakrivljuje - i u svom životu i u svojim pogledima. Kraj toga je - sveopšta iskrivljenost. Jedan vuče na jednu stranu, a drugi na drugu.

UTORAK

Priča o postepenom rastu pšenice iz semena (Mk.4,26-29) u odnosu na svakog čoveka simbolizuje postepeni rast skrivenog čoveka srca, blagodaću Božijom posejanog i čuvanog, a u odnosu na čovečanstvo - postepeni rast tela Crkve ili zajednice spasavanih u Gospodu Isusu Hristu, na način koji je On ustanovio. Tom pričom se daje odgovor na pitanje zbog čega ni do našeg vremena Hrišćanstvo nije postalo sveobuhvatno? Seme koje čovek baci na zemlju klija i raste samo po sebi, bez njegovog znanja, dok on spava i ustaje. Položivši na zemlji seme božanstvenog života, i Gospod ostavlja slobodu da se po sebi razrasta, potčinivši ga njegovom prirodnom toku događanja i ne vršeći nasilje nad njim. On ga samo čuva, pomažući mu u nekim slučajevima i dajući mu opšte usmerenje. Uzrok tome je u slobodi čoveka. Gospod traži da mu se sam čovek potčini i čeka priklanjanje njegove slobode. Zbog toga se delo i odužilo. Kad bi sve zavisilo samo od volje Božije, već odavno bi svi bili Hrišćani. Druga misao: telo Crkve koje je u izgradnji, gradi se na nebu. Sa zemlje, međutim, pritiče materijal, koji se takođe oblikuje nebeskim delateljima. Reč dolazi sa neba na zemlju i privlači one koji je hoće. Oni koji je prihvate i slede joj, kao sirovi materijal dolaze u radionicu Božiju, u Crkvu, i tu se prerađuju po obrascima koji su sa neba dati. Po izlasku iz ovog života, prerađeni prelaze na nebo i ulaze u zdanje Božije, svako na odgovarajuće mesto. I tako bez prekida. Prema tome, delo Božije nije u zastoju. Sveopšta raširenost Hrišćanstva i nije neophodan uslov za njega. Zdanje Božije se gradi nevidljivo.

SREDA

Učenici plove po moru. Podiže se bura i oni dospevaju u opasan položaj. Gospod, međutim, spava. Oni viču: "Gospode, spasi!" On jednom rečju utišava buru (Mk.4,38-39).

Drugo činjeničko pojavljivanje poretka Božastvenog promišljanja. Svaki čovek, i narod, i Crkva - sami plove po moru života, prirodnim i natprirodnim silama koje su u njih položene, po poretku koji je Bog uspostavio. Gospod počiva, iako prebiva usred događaja koji se zbivaju. Sam počinje da deluje tek kada preta neminovna beda, koja namerava da smer događanja skrene suprotno Njegovim Božanstvenim planovima. On je svagde i sve čuva, sve zagreva disanjem svoje ljubavi, premda svojoj stvari ostavlja da deluje silama koje je On dao, po zakonima i porecima koje je On zaveo za svagda i opredelio na trajnost. Ne deluje On svagde lično, iako je sve od Njega i premda bez Njega ništa ne biva. Uvek je gotov da i sam deluje, kada, po svojoj bezgraničnoj mudrosti i pravdi, vidi da je neophodno. Molitva je, pak, primalac Božijeg dejstva. A najbolja je: "Gospode, Ti sve znaš! Učini sa mnom kako sam hoćeš!"

ČETVRTAK

Legion mi je ime; jer nas je mnogo (Mk.5,9). Duhovi nisu telesni i zbog toga ne zauzimaju i ne ispunjavaju prostor, kao što je slučaj sa telima. Time se objašnjava fizička mogućnost prebivanja mnogih duhova u jednom čoveku. Naravstvena mogućnost takvog prebivanja sa strane duhova je shvatljiva usled njihove beznaravstvenosti, ili odsustva svakog načela naravi, a sa strane čoveka - usled mnogostukog dodirivanja njegovog duševnog ustrojstva sa mračnim oblastima nečistih sila. Ipak, time se objašnjava samo mogućnost, dok stvarnost useljenja besova podleže uslovima koje ne možemo da odredimo. Možemo samo reći da useljenje duhova ne biva uvek vidljivo i da se ne prepoznaje uvek po određenom ponašanju đavoimanih. Postoji useljenje duhova koje se ne pokazuje, tj. - skriveno. Postoji, opet i vlast duhova nad umovima mimo tela. U takvim slučajevima, oni umom rukovode kako hoće, putem strasti koje u njemu deluju. Pri tome, ljudi sve misle da sami dejstvuju, zbog čega postaju podsmev nečistim silama. Šta tu da se radi? Budi pravi Hrišćanin i nikakva vražja sila te neće moći savladati.

PETAK

Vaskrsavši kćer Jairovu, Gospod vrlo zapreti njenim roditeljima da niko ne dozna za to (Mk.5,43). Time nam je ukazano: ne traži slavu, niti pohvale ljudske, makar tvoja dela bila takva da se ne mogu sakriti. Čini ono na šta te primorava strah Božiji i savest, a prema

govoru ljudskom se drži kao da uopšte i ne postoji. I gledaj na svoju dušu: čim se makar malo nakrivi na tu stranu, odmah je vraćaj na svoje mesto. Želju da nas ljudi vide prouzrokuje čežnja za pohvalom. Kada primimo pohvalu, postižemo cilj. Međutim, ona podriiva energiju i preseca duhovnu delatnost i, samim tim, produženje pohvala. Odatle proizilazi da sam sebe mrzi onaj koji želi da ljudi znaju njegova dobra dela. Nije loše ako ljudi nešto hvale. Jer, kako ne hvaliti ono što je dobro? Ti, pak, nemoj o tome da misliš, da očekuješ ili tražiš. Ako to sebi dopustiš, sasvim ćeš se pokvariti. Popuštanje u jednoj stvari dovodi i do druge. Učestalost u tome dovodi do stvaranja navike i čovek postaje hvalisav. A ako dođe dotle, već neće sva njegova dela biti pohvalna i pohvale će se smanjiti. Usled nedostatka pohvala sa strane, počće samohvalisanje, koje je Gospod nazvao trubljenjem pred sobom. To je još gore. Duša postaje sitničava, traži lažan sjaj, i istinskog dobra više od nje ne očekuj.

SUBOTA

A najveći između vas da vam bude sluga (Mt.23,11). Saglasio reči Gospodnjoj, veličina se ne meri rodom, ni vlašću, ni merom sposobnosti i umeća, nego umenjem činjenja dobra za druge. Najveći je onaj ko najneumornije i najšire deluje u tom smislu. Onaj ko je u porodici najveći, na sebe uzima brigu o svim članovima. Svoju čast i preimućstvo vidi u tome da sve podmiri i svima učini dobro. Ko, pak, u hrišćanskoj zajednici xoće da bude najveći, mora na sebe da primi brigu o hrišćanskom blagostanju svih onih u čijem se krugu nalazi, i u onoj vrsti delatnosti koju je za sebe izabrao. Bolje reći: neka odbaci svaku misao o veličini i prihvati se srdačne brige o tome da koliko je više moguće posluži na dobro onih koji ga okružuju. Tako će biti najveći u očima Božijim, a može biti, i kod ljudi. Kad bi svi najveći ovaj zakon Hristov načinili zakonom svoje savesti - odmah bi se među nama zacarilo blagostanje i izobilje! No, rđavo je t što se veličina kod nas brzo okreće u služenje sebi i svojim interesima, i što se gotovo uvek dešava da ona zahteva usluge za sebe, a ne da drugima služi. Savest se, pri tome, umiruje ispravnošću vođenja oficijelnih poslova. Zbog toga imamo mnogo velikih, ali dobro ne uspeva među nama, te dobre ustanove ne prinose dobro koje se od njih očekuje.

NEDELJA ČETRNAESTA PO DUHOVIMA

Car načini svadbu za svoga sina i posla po zvanice. Posla jednom, pa drugi put. Međutim, zvanice ne dolaze zbog žitejskih briga: jedan je otišao u polje svoje, drugi u trgovinu. Upućen je nov poziv u drugim sferama i bračna palata se napunila. Među ostalima, našao se jedan koji nije bio odeven u svadbeno ruho. Zbog toga je izbačen (Mt.22,2-14). Smisao priče je jasan. Svadba je - Carstvo nebesko, poziv - propoved Jevanđelja, oni koji su odbili poziv - neverujući, a bez svadbenog ruha - verujući, ali bez života po veri. Ko kojoj grupi ljudi pripada, neka sam prosudi. Da smo zvani - jasno je. Međutim, da li verujemo? Opet, moguće je, kao pod opštim imenom, biti i među verujućima, a u stvari biti bez vere. Jedan uopšte ne misli o veri, te je kod njega uopšte i nema, a drugi nešto i zna o veri i iz vere, i time je zadovoljan; jedan krivo tumači veru, a drugi se sasvim neprijateljski odnosi prema njoj. Pa ipak, svi se ubrajaju u Hrišćane, premda kod njih nema ničeg hrišćanskog. Ukoliko ti veruješ, ispitaj da li su sa tvojom verom saobrazna tvoja očećanja i dela - tj. ruho

duševno - zbog kojih te Bog vidi odevenim ili neodevenim za svadbu. Mogyće je čak i dobro poznavati veru i revnovati za nju, a u životu služiti strastima, tj. odevati se u sramnu odeću greholjubive duše. Kod takvih je jedno na rečima, a drugo u srcu. Na jeziku je: "Gospode, Gospode!", a unutra: "Izgovori me". Razmislite da li ste u veri, i posebno, da li ste u svadbenom ruhu vrlina ili u sramnim dronjcima grehova i strasti.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Kod krvotočive žene odmah presahnu izvor krvi, čim se samo dotače sa verom Gospoda, i čim joj priđe sila od Gospoda (Mk. 5,29). Tečenje krvi je slika strasnih misli i zamisli koje neprestano ističu iz srca koje se još nije očistilo od svakog saosećanja prema grehu. To je naša grehovna bolest. Nju očećajy oni koji su se pokajali i rešili da drže sebe u čistoti, i to ne samo spolja, nego i unutra. Oni vide da iz srca neprestano izlaze zle pomisli, i zbog toga pate i traže sebi leka. Međutim, taj lek se ne može naći ni kod sebe, ni kod drugih. On dolazi samo od Gospoda, i to kad ga se duša kosne i kad od Njega iziđe sila u nju. Drugim rečima, kada proizađe osetno opštenje sa Gospodom, koje se osvedočuje osobitom toplotom i unutrašnjim gorenjem. Ukoliko se to desi, duša će odmah osetiti da je ozdravila od bolesti. To je veliko blago. Međutim, kako ga dostići? Krvotočiva se probijala ka Gospodu i dobila isceljenje. I mi treba da se probijamo ka Gospodu, da bez lenjosti idemo kroz tesnace unutrašnjih i spoljašnjih podviga. U početku sve izgleda teskobno i Gospod

se ne vidi. Međutim, odjednom će se i Gospod pojaviti, a sa Njim i radost! Carstvo Božije ne dolazi na vidljiv način...

UTORAK

Otkud ovome to? I kakva mu je premudrost dana? (Mk.6,2). Tako su o Gospodu govorili Nazarećani koji su poznavali Njegov pređašnji, skromni život. Isto biva i sa svima koji istinski slede Gospoda. Onaj ko se strogo drži puta Gospodnjeg, posle truda i pošto u sebi pobjedi neispravnost, u čitavom svom sastavu doživljava promenu: u pogledu, u hodu, u reči, u držanju. Sve od tada nosi pečat osobene uređenosti i dostojanstva, pa makar on vodio poreklo iz najnižeg sloja i bio sasvim neobrazovan. I, može se čuti: "Odakle njemu to?". Kada se telesno i vidljivo tako preobražava, šta da se kaže o unutrašnjem i duševnom, koje neposrednije i lakše podleže dejstvu preobražavajuće blagodati, i u odnosu na koje spoljašnje služi kao izraz i posledica? Kako su tada o svemu svetle misli, kako tačne i određene! Kako je ispravno prosuđivanje o svemu što postoji i što se dešava! Tada je pogled na sve - viši od filozofskog! A namere, a dejstva, a poduhvati? Sve je čisto, sve je obasjano svetom nebeskom svetlošću. To je zaista novi čovek! Obrazovanje nije stekao, nije slušao predavanja na akademiji, vaspitanje nije imao nikakvo, a pokazuje se kao dobro vaspitan i premudar. Pažnja prema sebi, trud nad sobom, molitva i približavanje ka Bogu - sve su preradili blagodaću Božijom. Način, pak, niko nije video. Odatle i proističe pitanje: Otkud ovome to?

SREDA

Šaljući na propoved svete apostole, Gospod je zapovedio da sa sobom ništa ne nose. Jedna odeća na ramenima, sandale na nogama, štap u rukama - i, ništa više. Naložio je da, pristupajući tome trudu, nemaju nikakve brige, jer će biti svestrano obezbeđeni. I stvarno, apostoli su bili u potpunosti zbrinuti, iako nisu imali nikakvu spoljašnju obezbeđenost. Kako se to ostvarivalo? Njihovom savršenom predanošću volji Božijoj. Zbog toga je Gospod promišljao da oni ni u čemu ne oskudevaju. On je pokretao srca onih koji su slušali propoved, te su obezbeđivali hranu i pokoj propovednika. Međutim, apostoli nisu na to računali i nisu ništa očekivali, sve prepuštajući Gospodu. Zbog toga su trpeljivo snosili ako se i nešto neprijatno dešavalo. Oni su imali samo jednu brigu - da propovedaju,

i samo jednu žalost - kada ne slušaju propoved. Otuda čistota, nezavisnost i mnogoplodnost propovedi. I sada bi tako trebalo da bude. Međutim, naša nemoć zahteva spoljašnju opskrbljenost, bez koje mi ni korak ne pravimo. Međutim, nije tu prekor našim sadašnjim apostolima. U početku se oni oslanjaju na opskrbljenost, a zatim im ona iščezava iz glave, te se oni svojim trudom uzvode u stanje bogopredanosti. Od tog momenta, može se smatrati, i počinje prava plodonosnost propovedi. Bogopredanost je viši stepen naravstvenog savršenstva, i do nje se ne dolazi odmah čim se spozna njena vrednost. Ona sama dolazi posle truda nad samim sobom.

ČETVRTAK

I pešice iz svih gradova hitahu onamo... i skupiše se oko njega (Mk.6,33) u pustinji Vitsajdskoj, gde je učinjeno čudo nasićenja pet hiljada ljudi sa pet hlebova i dve ribe. Šta je vuklo narod ka Gospodu? Osećanje za Božansko. Sakriveno pod pokrovom ljudske prirode, Božanstvo Gospoda se pojavljivalo u reči, delu, pogledu, u svemu što je bilo vidljivo na Njemu. Projavljivanja Božanstva budila su u srcu skriveno osećanje za Božanstveno, i njime vukla ka Gospodu. Niko nije u mogućnosti da spreči takvo približavanje, ne samo sa strane, nego ni sam čovek koji ga oseća u sebi, budući da je ono dublje i jače od svih drugih osećanja. To Božansko u Gospodu Spasitelju privlačilo je Njemu kasnije ljude svih naroda pod nebom. Isto se dešavalo tokom istorije Crkve, a i do sada tako biva. I mali trag Božanskog privlači ka sebi. Šta sledi iz takvog iskustva stremljenja našeg duha ka Božanskom na svim mestima i u svim vremenima? Ono svedoči o natprirodnom, o Božanstvu, koje je njegov izvor. To stremljenje leži u osnovi našeg duha i čini njegovu prirodu, što se može videti iz naših umnih, estetskih i delatnih zanimanja. U prirodi ne može postojati obmana i laž. Dakle, njih nema ni u tom stremljenju ka Božanskom. Odatle proističe da Bog i Božansko postoje, i da naučnici, koji odriču natprirodno, idu protiv prirode duha ljudskog.

PETAK

Ne bojte se, ja sam, ne plašite se (Mk.6,50). Eto potpore nadi našoj! U bilo kakvoj nevolji i bedi da se nađeš - seti se da je Gospod blizu, i ispuni se hrabrim trpljenjem. Kao što je tada iznenada pomogao apostolima, koji su upali u nevolju na moru, tako će i tebi, koji si u

teškoći, iznenada javiti svoju pomoć i zastupništvo. On je svagda i uvek spreman sa svojim pokrovom. Stani samo i ti sa Njim ili pored Njega sa verom, molitvom, nadom i predanošću Njegovoj svetoj volji. Odatle će proizaći spajanje duha sa Gospodom, a iz njega se roditi svako blago. Međutim, to ne znači da će samim tim odmah doći i dostojanstvo i slava i čast i tome slično. Spoljašnje može da ostane kao što jeste, ali će zato doći hrabra i blagodušna istrajnost u poretku događaja koji će Gospod ustrojiti za svakoga. A to i jeste glavno što treba da traži svaki nevoljnik. Cpećy unutra, a ne spolja. Unutrašnje blaženstvo je uvek kod onoga ko je u živoj vezi sa Gospodom.

SUBOTA

I što će se umnožiti bezakonje, ohladneće ljubav mnogih (Mt.24,12). Ljubav se poništava bezakonjima. Što je više grehova, manje je ljubavi. Gde su samo gresi, ljubav nemoj ni tražiti. Ko ište rasprostranjenje ljubavi i potiranje neljubavnosti, dužan je da se pobrine o umanjenju grehova i smanjenju oblasti greholjublja. Eto pravog načela humanosti! Ko ga prihvati, treba da usvoji i sve načine kojima je moguće protiviti se grehu. Gresi izvan, plod su unutrašnje grehovnosti. Unutrašnja grehovnost se sva koreni na egoizmu i njegovom porodu. Odatle sledi da humanisti moraju prihvatiti za zakon poretke kojima se suzbija egoizam. On se, pak, najsnažnije suzbija nedavanjem sebi na volju. Ne ustupaj svojoj volji i brzo ćeš pobediti egoizam. Ako, međutim, budeš sebi davao na volju, ništa sa njim nećeš učiniti, ma kakva sredstva protiv njega upotrebljavao. Odatle sledi: gde se traži svojevolsnost, tamo se traži raširenje egoizma i ohlađenje ljubavi - tj. veće zlo. Takav je baš duh sadašnjeg vremena. I - zlo raste.

NEDELJA PETNAESTA PO DUHOVIMA

Predavši zapovest o ljubavi prema Bogu i bližnjima, Gospod je odmah dodao učenje o svom Sinovstvu Bogu i o svom Božanstvu (Mt.22,35-46). Zbog čega? Zbog toga što istinska ljubav prema Bogu i ljudima nije moguća osim pod dejstvom vere u Božanstvo Hrista Spasitelja, tj. da je On ovaploćeni Sin Božiji. Takva vera pobuđuje ljubav prema Bogu. Jer, kako ne voleti Boga koji nas je toliko zavoleo da ni Sina svog jedinorodnog nije poštedeo, nego ga je predao za nas? Ona tu ljubav dovodi do punote savršenstva ili do onoga što traži. Ljubav, pak, traži živi savez. Da bi se dostigao taj savez, potrebno je prevazići

osećanje pravde Božije koja prekoreva za greh. Bez toga je strašno pristupati Bogu. To osećanje se pobeđuje ubeđenjem da je pravda Božija ispunjena krsnom smrću Sina Božijeg. To, pak, ubeđenje dolazi od vere. Odatle sledi da vera otkriva put ka ljubavi prema Bogu. To je prvo. A drugo: vera u Božanstvo Sina Božijeg, koji se radi nas ovaplotio, stradao i bio pogreben, daje obrazac ljubavi prema bližnjima. Jer, onaj koji voli pokazuje ljubav kad polaže dušu svoju za voljene. Vera daje snagu za projavljivanje takve ljubavi. Da bi se imala takva ljubav, treba postati novi čovek, tj. samoodricanjem napustiti sve egoističko. Samo u Hristu čovek postaje nova tvar. U Hristu, pak, jeste onaj ko se sa verom i blagodatnim preporodom kroz svete tajne, primakne sjedinjenju sa Hristom. Stoga, oni koji očekuju da bez vere u sebi sačuvaju makar naravstveni poredak - uzalud polažu nadu. Jer, sve ide zajedno: čovek se ne može razdeliti. On se mora čitav ostvariti.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Gospod ne prekoreva fariseje zbog spoljašnjeg poretka koji su zaveli, niti za pravila ponašanja, već za njihovu privrženost njima, i stoga što su se opredelili jedino za spoljašnje poštovanje Boga, izostavljajući brigu o onome šta je u srcu (Mk. 7,1-8). Bez spoljašnjeg se, svakako, ne može. I najviša unutrašnjost ima potrebu u spoljašnjem, kao za izrazom i odevom svojom. Na delu, ono nikada i ne ide samo, nego uvek u vezi sa spoljašnjim. Njih samo lažne teorije odvajaju. Sa druge, opet, strane, očigledno je da sama spoljašnjost nije ništa. Njena vrednost dolazi od prisutnosti onog unutrašnjeg u njoj. Čim njega nema, ni sama spoljašnjost nije potrebna. Međutim, mi se često brinemo za ono spoljašnje i vidljivo (u čemu se pretpostavlja unutrašnje koje u spoljašnjem i vidljivom prima određeni oblik) do te mere da, ispunivši ga, ostajemo mirni, ne misleći da li u tome zaista ima unutrašnjeg ili ne. A pošto je unutrašnje teže od spoljašnjeg, sasvim je prirodno zaustaviti se na spoljašnjem, ne dolazeći do unutrašnjeg. Šta da se radi? Treba upravljati sobom i imati u vidu ono unutrašnje. Uvek treba ka njemu stremiti kroz ono spoljašnje, i ono spoljašnje smatrati vrednim samo kada je sa njim i unutrašnje. Pažnja prema sebi, trezvousmlje i bodrost jesu jedinstvene poluge za podizanje naše otežale prirode, lakome na ono nisko. Zanimljivo je da onaj ko ima unutrašnje, ni spoljašnje nikad ne ostavlja, premda mu ne pridaje osobitu vrednost

UTORAK

Ništa nema što bi čoveka moglo opoganiti od onoga što spolja ulazi u njega, nego što izlazi iz njega ono je što pogani čoveka (Mk.7,15). To mesto, kao i slična njemu (na primer: Jelo nas ne postavlja pred Bogom) obično ističu oni koji ne drže post po ustavu i poretku Crkve, smatrajući da tim dovoljno opravdavaju svoje nepošćenje. Koliko je i da li je zaista zadovoljavajuće to pravdanje zna svaki verni član Crkve. Postom je ustanovljeno uzdržavanje od nekih jela ne zbog toga što bi bila nečista, nego stoga što se podvizavanjem lakše postiže stanjivanje tela, neophodno za unutrašnji napredak. Taj smisao zakona posta je toliko suštastven da se oni koji bilo kakvu hranu smatraju nečistom, pribrajaju jereticima. Zbog toga oni koji nisu skloni postu ne bi trebalo da nastoje na tome. Oni pre treba da ističu da post nije obavezan, premda i predstavlja sredstvo za pobeđivanje grehovnih priziva i stremljenja tela. Međutim, ni na toj tački se ne mogu utvrditi. Ako je unutrašnje napredovanje obavezno, obavezno je i sredstvo koje ga omogućuje, tj. post. Upravo to savest i govori svakome. Međutim, da bi umirili savest, neki govore: "Ja ću na drugi način da nadoknadim napuštanje posta", ili: "Meni post može da škodi", ili: "Ja ću da postim kad hoću, a ne u utvrđene postove". Prvo izgovaranje je neumesno, budući da bez posta još niko nije uspeo da izađe na kraj sa svojim telom i da svoju unutrašnjost uredi kako treba. Poslednje je takođe neumesno zato što je Crkva jedno telo: odvajati se od drugih u njoj protivno je njenom ustrojstvu. Napustiti opšta pravila Crkve može samo onaj koji izađe iz nje. Sve dok je čovek njen član, ne može da govori i postupa na taj način. Drugo izgovaranje poseduje privid ispravnosti. Tačno je, međutim, da se obaveza posnih ograničavanja skida sa onih kojima posna jela škode. Post je ustanovljen ne radi ubijanja tela, nego radi umrtvljenja strasti. Međutim, kad bi se ljudi koji ne mogu podneti post savesno prebrojali, pokazalo bi se da ih je tako malo da im je broj sasvim zanemarljiv. Ostaje od svega samo jedan uzrok nepošćenja - odsustvo htenja. Protiv toga se ne može sporiti. Ni u raj nikoga neće uzeti protiv njegove volje. Međutim, kada budu osudili na ad - hoćeš nećeš - moraćeš da ideš: uhvatiće i baciće.

SREDA

Iznutra iz srca ljudskog izlaze misli zle, preljube, blud, ubistva, krađe, lakomstva, pakosti, lukavstvo, razvrat, zlo oko, hula na Boga, gordost, bezumlje (Mk.7,21-22). Ovde su nabrojani samo najrašireniji gresi. Međutim, i svi drugi, i veći i manji, izlaze iz srca. Vid u kome se oni javljaju jeste zla pomisao. Prvo seme zla koje pada na misao jeste: "Da se učini

to i to". Odakle i kako ono pada? Jedan deo tih pomisli se može objasniti izvesnim zakonima sejanja i sjedinjavanja ideja i likova. Međutim, samo jedan deo. Drugi, znatniji deo, dolazi od samopokretnog razdraženja strasti. Živeći u srcu, strast ne može a da ne zahteva zadovoljenje. Taj zahtev se ispoljava pozivom na ovo ili ono, a sa pozivom je sjedinjen ovaj ili onaj predmet. Odatle misao: "A, eto šta treba uraditi!" Otuda se, na primer, kod gladi oseća poziv na hranu. Sa pozivom pada na misao i sama hrana, a sa njom želja da se dođe do ovog ili onog i da se ono pojede. Tpeći, i možda najobimniji deo, proishodi od nečistih sila. Njima je ispunjen vazduh i one se u čoporu vrzmaju oko ljudi. Svaki po svome rodu razvija dejstvo na lica sa kojima se cpeće. Od njih leti zlo kao iskre od užarenog železa. Gde postoji prijemčivost, iskra se unedrava, a sa njom i misao o zlom delu. Time, i ni sa čim drugim se ne može objasniti (inače neobjašnjivo) rađanje zlih pomisli usled poslova koji nemaju nikakvo srodstvo sa njima. Međutim, sva ta razlika u uzrocima ne zahteva i razliku u postupanju sa zlim pomislama. Zakon je jedan: ako se javi zla pomisao - odmah je odbaci, i posao je završen. Ne odbaciš li je u prvom trenutku, u drugom će biti teže, a u trećem još teže. I već nećeš primetiti kako će se roditi saosećanje, želja i rešenje, i kako će se javiti i sredstva... Pa, eto i greha pod rukom. Prvo protivljenje zlim pomislama je trezvoumlje i bodrost sa molitvom.

ČETVRTAK

Šta je podstaklo Sirofeničanku da priđe Gospodu i da bude tako uporna u iskanju? (Mk.7,24-30). Ubeđenje, koje se u njoj obrazovalo. Ona je bila ubeđena da je Spasitelj moćan da isceli njenu kćer i zato mu je prišla. Bila je ubeđena da On neće ostaviti njenu molbu neispunjenu. Stoga nije prestajala da traži. Ubeđenja su zbir sveg života, vaspitanja, uobičajenih misli, utisaka od onog što nas okružuje, učenja koja srećemo i raznovrsnih slučajeva i zanimanja u životu. Pod dejstvom svega toga misao radi i dolazi do izvesnih ubeđenja. Pri tome treba imati na umu da svuda postoji i odasvud se tiska u dušu čoveka istina Božija. Istina leži u srcu čoveka. Istina Božija je zapečaćena i u svakoj stvari. Ima je n u običajima i u naravima ljudskim. Ima je i u učenjima, manje ili više. Ali, svugde ima i laži. Ko je od istine, sabira istinu, i pun je istinitih i spasonosnih ubeđenja. Ko, pak, nije od istine, sabira laž i pun je lažnih ubeđenja i pogubnih zabluda. Da li od čoveka zavisi da je od istine ili da nije od istine, neka svako sam rasudi. Sud Božiji, međutim, očekuje sve...

PETAK

Nahranivši četiri hiljade duša sa sedam hlebova, Gospod odmah uđe u lađu... i dođe u predele dalmanutske (Mk.8,1-10), baš kao da ništa naročito nije uradio. Takva je istinska vrlina - dela i samo dela, a ne oćpaća pažnju na ono što je učinjeno. Ona uvek zaboravlja ono što je za njom, stremeći ka onome što je pred njom. Kod onih koji su ispunjeni dobrotom, to se odvija kao po prirodi. Snažan ćovek podiže veliki teret bez napora, a slabi se napreže i sa malim tovarom. Tako i snažni dobrotom svako dobro delo vrši bez naprezanja, ćim mu se samo ukaže prilika. Siromašni dobrotom, pak, bez napora ništa ne može učiniti. Prilika mu je pred očima, a on se sve pogleda i sve se osvrće. Dobro srce je ųedno dobrog dela i nije zadovoljno kada ne nađe dovoljno prilika da svoju ųelju ispuni, kao što ćovek ne biva sit dok se ne najede. Gladan ćovek ne zaboravlja jelo sve dok ne utoli glad. Kad je, pak, glad utoljena, jelo se zaboravlja. Tako i onaj ko je istinski dobar stalno misli na dobro delo sve dok ga ne uradi, a zatim ga odmah zaboravlja.

SUBOTA

Stražite jer ne znate u koji će ćas doći Gospod vaš (Mt. 24,42). Stražiti ne znaći sedeti skrštenih ruku, već razmišljati o iznenadnom dolasku Gospodnjem, i uvek se ponašati i postupati onako kako zahteva susret sa Njim, ćime se odstranjuje bojazan da će se zasluųiti ukor ili osuda. Kako to ostvariti? Vrlo prosto. Ispunjavanjem Njegovih zapovesti, s tim da se ni jedna ne narušava. Ako se i desi da neku narušimo, odmah treba da se ćistimo pokajanjem i dužnim izmirenjem sa svoje strane. Tada će kod nas sve biti ćisto. Greh ne ostavljaj ni jednog trenutka na duši: odmah se kaj, plaći u srcu svome i trći ka duhovnom ocu da se ispovediš i dobiješ razrešenje. Zatim se opet prihvati ispunjavanja zapovesti Boųijih. Ako budeš revnostan u vođenju ispravnog ųivota, ubrzo ćeš se ispraviti. Jedino nemoj ostajati dugo u stanju pada. Padanja će u takvom ustrojstvu biti sve ređa i ređa, pa će se i sasvim prekratiti, uz pomoć sveisceljujuće blagodatni Boųije. Tada će se u tebe useliti radosno uverenje da nećeš nespreman sresti Gospoda.

NEDELJA ųESNAESTA PO DUHOVIMA

Priča o talantima navodi na misao da je ovaj život vreme trgovine. Treba, dakle, da požurimo kako bismo iskoristili vreme, kao što na trgu svako žuri da proda ono što može. Čak i onaj ko iznese opanke ili liku ne sedi skrštenih ruku, nego se trudi da privuče kupce kako bi svoju robu prodao, a zatim kupio što mu je nužno. Niko od onih koji su primili život od Gospoda ne može reći da nema ni jedan talanat. Svaki ima nešto, i to ne samo jednu [stvar]. Prema tome, svako ima čim da trguje i da stvara dobit. Ne obaziri se na stranu i ne broj koliko su drugi dobili, nego dobro pogledaj na sebe i pažljivo odredi šta je u tebi i šta možeš na to još dodati. Zatim se potrudi na tom planu bez lenjosti. Na Sudu te neće pitati zašto nisi stekao deset talanata ako si imao samo jedan, niti će te pitati zašto si na svoj talanat stekao samo jedan talanat, već će reći: "Šta si stekao - talanat, pola talanta ili njegov deseti deo?" I nagrada neće biti po tome što si primio, nego po tome što si stekao. I čovek se neće moći ničim opravdati: ni svojom neznatnošću, ni siromaštvom, ni neobrazovanošću. Jer, ako nije dano, neće se ni pitati. Međutim, ti si imao ruke i noge. Stoga će te pitati: "Šta si sa njima stekao?" Imao si jezik, te će pitati: "Šta si sa njime dobio?" Tako se na Sudu Božijem izjednačava nejednakost zemaljskih okolnosti.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Saznavši da Gospod prolazi, jerihonski slepac počeo da viče. I njegov glas je dopro do Gospoda. Ništa što je okružavalo Gospoda nije moglo da mu zasmeta da čuje. I pozvavši ga, Gospod mu povratio vid. Tako je i u svako vreme i na svakom mestu: Gospod ne samo da prolazi već i boravi. On upravlja celim svetom. Po ljudskom sudu On, dakle, ima mnogo briga. Pri tome ga i zbor anđela okružuje svojim slavoslovljem. Međutim, ako ti rešiš da podigneš svoj glas, slično jerihonskom slepcu, ništa neće zasmetati da tvoj glas dopre do Gospoda. On će čuti i ispuniti tvoju molbu. Stvar nije do Gospoda. On je blizu i sve što ti je potrebno, kod Njega je već spremno. Samo se na tebe čeka. Reši se da podigneš svoj glas do te mere da Gospod može da te čuje i odmah ćeš sve dobiti. Koja je to mera? Vera, nada i predanost volji Božijoj. Međutim, i te mere imaju svoje mere. Kakve treba da budu te mere? Pitaj onoga ko se molio i dobio traženo. On će ti reći: "Molio sam se ja za to i to i dobio sam traženo. Sada mi je potrebno ovo i ovo. Molim se i ne dobijam, a znam i zbog čega: jer, nikako ne mogu da dođem do mere molitve kakvu sam ranije imao". Odatle proističe da se ta mera ne može odrediti sa striktnom tačnošću. Samo je jedno tačno određeno: da delo zavisi od nas, a ne od Gospoda. Čim dospeš do sposobnosti da primiš, neizostavno ćeš dobiti.

UTORAK

Sva pokrivena lišćem, smokva je bila naizgled divna, ali se nije udostojila blagoslova od Gospoda, budući da nije imala ploda. Ploda, pak, nije bilo zato što nije bilo unutrašnje plodotvorne sile. Koliko takvih smokava ima u naravstvenom smislu! Naizgled je sve u redu, a unutra nema ničega. Ima ljudi koji su ozbiljni, časni i sve po hrišćanski ispunjavaju, ali koji duha života u Hristu Isusu nemaju. Zbog toga i nemaju plodova života. Ono što je u njima samo se naziva plod, premda u stvari nije. U čemu je, pak, duh života u Hristu Isusu? O tome možemo reći: u njemu je jedno od Gospoda, a drugo od nas. Od Gospoda je plodotvorna duhovna sila, a od nas je samo prijemnik te sile. O posljednjem više treba da se pobrinemo. Njegov koren je osećanje da gineš, i da bi, kad ne bi bilo Gospoda, zaista poginuo. Iz njega se, za sav život, pri svim delima i naporima, rađa skrušenost i smirenje u srcu. Osim toga, pošto je budućnost neizvesna a neprijatelja ima mnogo, i pošto je spoticanje moguće u svakom trenutku - javljaju se strah i trepet u građenju spasenja i neprestani vapaj: "Kako sam znaš, spasi me!" Teško onome ko se utvrđuje na bilo čemu drugom osim na Gospodu. Teško onome koji se trudi za bilo šta osim za Gospoda! Stoga ti, koji se trudiš na delima koja se smatraju bogougodnim, zapitaj sebe za koga se trudiš? Ako savest smelo odgovori: "Samo za Gospoda", biće dobro, a ako ne, onda zidaš kuću na pesku. Eto nekoliko ukazanja o unutrašnjem plodotvornom duhu. Po tome i ostalo razumi.

SREDA

Ako vi ne opraštate drugima sagrešenja prema vama, ni Otac vaš koji je na nebesima neće oprostiti vama sagrešenja vaša, rekao je Gospod (Mk.11,26). Ko je taj što drugima ne oprašta? Pravednik, ili onaj koji sebe smatra takvim? Onome ko sebe

smatra pravednikom ostaje samo da sudi o drugima, da pronalazi prigovore i traži kazne za krivce. Onome, pak, ko se oceća grešnim, zar je stalo do drugih? Njegov se jezik neće pokrenuti na osuđivanje drugog, niti na zahtevanje nadoknade od njega, budući da ga njegova vlastita savest neprestano izobličava i neprestano mu preti pravednim sudom Božijim. Šta, zar je bolje grešiti nego pravednovati? Ne, uvek revnuj za pravednost, ali pri svoj svojoj pravednosti smatraj sebe nepotrebnim slugom, i to ne dvosmisleno (pri čemu bi

ispred stajala misao o nepotrebnosti, a pozadi se skrivalo osećanje pravednosti), nego uz potpuno svesno osećanje lične grešnosti. Kada dođeš do tog stepena (što bez truda neće biti moguće, budući da se on ne stiće odjednom), nećeš više tražiti kažnjavanje brata, ma koliko da ti sagraeši, s obzirom da će ti tvoja savest govoriti: "Zaslužuješ ne samo to, nego i mnogo više". I oprostićeš. Oprostivši, pak, i sam ćeš se udostojiti oprostaja. I tako za čitav život: oproštaj za oproštajem. Zbog toga ćeš i na Sudu dobiti sveoprostaj.

ČETVRTAK

Spasitelj dokazuje svoje nebesko poslanstvo svedočanstvom Jovana Preteče, a [prvosveštenici] ćute, budući da se ništa nije moglo reći protiv. Pa ipak - ne veruju (Mk.11,30-33). Drugi put je Gospod i delima dokazivao svoje poslanstvo, a oni izmisliše prigovor: Pomoću kneza demonskog... Pa, kada se i taj izgovor pokazao sasvim neumestan, opet začutaše, ali ne poverovaše. Tako je svagda sa nevernicima: ma šta im govorili, i ma kako ubedljivo dokazivali istinu - oni ne veruju, premda ne mogu da kažu ništa protiv. Rekao bi čovek da je kod njih um paralizovan. Međutim, kako o drugim predmetima rasuđuju zdravo? Samo kad se povede reč o veri, oni počinju da se zapliću u rečima i pojmovima. Zapliću se takođe kada iznose svoje poglede u zamenu za postavke vere, od Boga date. Pri tome sumnja kod njih narasta do tog stepena da počinju da misle kao da su na čvrstoj steni. No, poslušajte samo čitavu njihovu teoriju: i dete će shvatiti da je kao paukova mreža. Oni, pak, to ne vide. Neshvatljiva zaslepljenost! Upornost nevernika može se objasniti odsustvom htenja da se veruje. Ali, odakle samo to nehtenje? I otkuda ono samo stiće takvu vlast da i umnog čoveka primorava da se svesno drži nelogičnog načina mišljenja? Nije li ta tama od oca tame?

PETAK

Pričom o vinogradu izobražena je starozvetna Crkva i Božije staranje o njoj. Pošto je novozavetna Crkva nasledila starozavetnu, i na nju se može odnositi ova priča. I opet, pošto je i svaki Hrišćanin takođe crkva živoga Boga, priča se i na njega može primeniti. Poslednje je za nas posebno važno. Šta, dakle, predstavlja vinograd? Dušu, koja je primila očišćenje grehova, blagodat preporoda, dar Svetog Duha kao zalog nasleđa večnog Carstva, reč Božiju, svete tajne, anđela - čuvara. Ko su poslenici? Svest i sloboda. Oni

primaju darove i daju obećanje da se trude oko njih i da Gospodu prinose plodove. Ko su neispravni poslenici? Oni koji xoće da se koriste preimućstvima Hriščana, koliko im je potrebno u spoljašnjem poretku života, ali neće da Gospodu prinose dostojne duhovne plodove. Koga Gospod šalje k njima? Savest sa strahom Božijim, reč Božiju, učitelje i pastire. Njima xoće da urazumi neispravne. Ali, oni neće da se isprave i ne obpaćaj pažnju na njih. Jedni ih gone i trude se da zagluše njihov glas, a drugi idu dotle da i protiv samog Gospoda poćinju da neprijateljstvuju, odbacujući veru u Njega na razne načine. Kraj toga je: Zloćince će zlom smrću pogybiti.

SUBOTA

Ćita se prića o deset devojaka. Sveti Makarije ovako opisuje njen smisao: "Pet mudrih devojaka, kao trezvoumne, požuriše ka onome neobićnome za svoju prirodu, i uzevši ulje i sasude svoga srca (tj. odozgo darovanu blagodat Duha), ućoše sa Ženikom u nebesku ložnicu. Druge, pak, lude devojke, ostavši privrżene sopstvenoj prirodi, ne bejahu bodre, niti se postaraše da, dok se još nalažahu u telu, u svoje sasude uzmu ulje radosti, nego se iz lenjosti, ili zbog samoubećdenja u svoju pravednost, predadoše nekakvom snu. Stoga i nisu bile puštene na svadbu Carstva, ne ugodivši nebeskom Ženiku. Sputavane svetskim vezama i zamaljskom ljubavlju, one nisu svu svoju ljubav i privrżenost posvetile nebeskom Ženiku, niti sa sobom prinesoše ulje. Duše koje traže ono neobićno za svoju prirodu, tj. svetinju Duha, svom svojom ljubavlju se vežu za Gospoda. Stoga idu za Njim, odvrćajući se od svega, ka Njemu ustremljujući molitve i pomisli. One se i udostojavaju primanja ulja nebeske blagodati. Duše pak, koje ostaju u svojoj prirodi, gmižu po zemlji svojim pomislima, o zemlji misle, i um njihov život svoj ima na zemlji. One misle da pripadaju Ženiku, budući ukrašene telesnim ukrasima. Međutim, ne primivši ulje radosti, one se nisu preporodile Duhom odozgo" (Bes.4, 6).

NEDELJA SEDAMNAESTA PO DUHOVIMA

I kao što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako treba da se podigne sin Ćovećiji, da svaki koji veruje u Njega ne pogine, nego da ima život većni (Jn.3,14-15). Vera u Sina Božijeg, koji je razapet radi nas, jeste sila Božija za spasenje, jeste živi izvor oživotvoravajućih naravstvenih stremljenja i namera. Ona je primalac obilne blagodati Svetog Duha, koja

uvek u srcu prebiva, kao i sakrivenih nailazaka blagodati koji se u pravo vreme, u času nevolje, šalju odozgo. Vera sadrži ubeđenja koja privlače Božije blagovoljenje i silu odozgo. Jedno i drugo zajedno i jeste sticanje večnog života. Dok je ovaj život celovit, Hrišćanin se ne koleba, jer se pilepljuje za Gospoda i jedan je duh sa Njim. Gospoda, pak, ništa ne može pobediti. Zbog čega se, onda, ipak pada? Zbog slabljenja vere. Slabe hrišćanska ubeđenja, slabi i naravstvena energija. Po meri tog oslabljenja, blagodat se istiskuje iz srca, i rđavi pozivi podižu glavu. U određeni čas dolazi do saglasnosti sa njima i - eto pada. Ti, ipak, budno čuvaj veru u svoj njenoj širini i nećeš pasti. U tom smislu sveti Jovan i govori da rođeni od Boga ne čini greh (1.Jn.3,9).

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Irod je oličenje razdraženog samoljublja, koje od neprijatnosti zbog uznemirene savesti, razobličene pravdom, očekuje da se izbavi nasiljem. Sveti Jovan Preteča je oličenje pravde koju goni samoljublje, našavši pogodnu priliku. Ma koliko se pravda umekšavala snishođenjem u obrtima reči, kakve samo nežnost ljubavi koja ne želi naneti drugome rane u srcu može da iznađe, ipak će lik pravednosti pred oči savesti da stane i podigne buru izobličjenja. Kratkovidost individualnosti ne može da shvati da izobličavanje ne dolazi spolja, nego iznutra. Stoga se svom svojom silom stara da ustane na spoljašnjeg izobličitelja. Zatvoriiši mu usta, ona očekuje da zagluši i unutrašnji glas. Međutim, u tome ne uspeva. Jer, briga i ne treba da se tamo usmerava. Treba umiriti savest. Tada se unutrašnji mir ne može narušiti, ma koliko bilo spoljašnjih izobličitelja. On se njima može samo probuditi, pošto se prisiljava da unutar sebe sabere umirujuća ubeđenja - veru u raspetog Gospoda, iskrenost pokajanja i ispovesti, čvrstinu rešenja da se ništa ne radi protiv savesti. Eto na šta treba da obratimo pažnju! Jer, ko će sve Jovane zatvoriti u tamnice! Reči pravde Božije šire se svuda po zemlji, i svaka od njih za tebe može biti Jovan izobličitelj.

UTOPAK

Usred Velikog posta iznosi se Časni Krst radi poklonjenja, tj. da bi podvižnike posta oduševio na trpeljivo nošenje bremena koje su uzeli na sebe. A zašto se vrši poklonjenje u septembru? Slučajno se tako desilo? Ali, u promisliteljskoj premudrosti, koja sve ustrojava, nema slučajnosti. Evo, dakle, zbog čega: u septembru se žanju polja. Da neki od Hrišćana, sa osećanjem zadovoljstva, ne bi rekli: Dušo, imaš mnoga dobra... počivaj, jedi, pij, veseli se ; kao uostalom i da drugi, usled svoga siromaštva, ne bi pali duhom - pred oči svih postavlja se uzdignuti krst. On prve podseća da potpora blagostanja nije imanje, nego hrišćansko, unutrašnje krstonošenje (čak i kada se spoljašnje bogatstvo, po blagosti Božijoj, nagomilava), a druge - da trpljenjem spasavaju duše svoje, uveravajući ih da krst vodi pravo u raj. Stoga, jedni treba da trpe, znajući da idu utabanim putem u Carstvo nebesko, a drugi treba da sa strahom koriste spoljašnje utehe, kako im ne bi zatvorile ulaz u nebo.

SREDA

Davo Bogočoveku pristupa sa iskušenjem (Lk.4,1-13). I od ljudi ko biva oslobođen od toga? Onaj koji vrši volju lukavog ne trpi napade, nego samo biva usmeravan na sve veće i veće zlo. Čim, pak, čovek počne da dolazi k sebi i da pomišlja na novi život po volji Božijoj, odmah se pokreće sva vojska satanska: kako koji zna žuri da raseje dobre misli i namere pokajnika. Ako ne uspeju da ga od toga odvrte, oni se staraju da ometaju dobro pokajanje i ispovest. Ako, pak, ni u tome ne uspeju, trude se da

poseju kukolj usred plodova pokajanja i napora u očišćenju srca. Ne uspeju li da uliju svoj duh, pokušavaju da iskrive dobro. Odbijani u unutrašnjosti, napadaju spolja. I tako do kraja života. Čak ni umreti ne daju u miru. I po smrti jure za dušom dok ne prođe vazдушna prostranstva u kojima lebde i imaju svoje jazbine. "O kako je to neutešno i strašno!" Za verujuće, međutim, tu nema ničeg strašnog. Jer, nad onim ko je bogobojažljiv oni nemaju nikakve sile, već samo galame unaokolo. Trezvoumni molitvenik pušta strele na njih, i oni se drže daleko od njega, ne smejući da mu pristupe. Jer, oni se boje istinskog poraza. Oni u ponečemu uspevaju samo zbog naših propusta. Ukoliko oslabimo u pažnji, ili dozvolimo da se zavedemo njihovim prizracima, oni počinju da nas smelije uznemiravaju. Ako se na vreme ne opomenemo svog propusta oni nas opkoljavaju, a ukoliko se duša doseti prevare - opet odskaču i iz daleka posmatraju ne bi li opet kako prišli. Tako dakle, budi trezvouman, bdi, moli se, i neprijatelj ti ništa neće moći učiniti.

ČETVRTAK

Gospod nije samo propovedao o dolasku prijatne godine, nego je i doneo (Lk.4,19). A gde je ona? U dušama verujućih. Zemlja neće biti pretvorena u raj sve dok bude postojao sadašnji poredak stvari. Međutim, ona jeste i biće poprište pripremanja za rajski život. Njegovi začeci se polažu u dušu. Takva mogućnost se nalazi u blagodat Božijoj. Blagodat je, pak, doneo Gospod naš Isus Hristos. Prema tome, On je dušama doneo prijatnu godinu. Onaj ko sluša Gospoda i ispunjava sve zapovesti koje je dao, stiče blagodat, i pomoću nje se naslađuje prijatnom godinom. To se istinski dešava sa svima onima koji iskreno veruju i postupaju po veri. Samim mislima duša se neće ispuniti tom prijatnošću. Ako se, međutim, deluje, prijatnost će se useliti sama od sebe. Može se desiti da spoljašnji pokoj potpuno izostane, ali zato postoji unutrašnji, koji je neodvojiv od Hrista. Uostalom, za onog u koga se useli unutrašnji mir, spoljašnja uznemirenja više nemaju težinu ni gorčinu. Prema tome, i sa te strane je došla prijatna godina. Jedino u spoljašnjosti ona može izgledati kao hladna zima.

PETAK

Nazarećani su se divili rečima Gospoda, ali ipak nisu verovali. Tome je smetala zavist, kao što je sam Gospod otkrio (Lk.4,22-30). Svaka strast je protivna istini i dobru, a zavist - više od svih. Jer, njenu suštinu čine laž i zloba. Ta strast je najnepravednija i najotrovnija, kako za onoga ko je ima tako i za onoga na koga je usmerena. U malim razmerama ona se može naći kod svakog. Ona se javlja u slučajevima u kojima neko ko je ravan nama počinje da se ističe. Ona je utoliko veća ukoliko se ističe neko ko je lošiji od nas. Egoizam se razdražuje i zavist počinje da grize srce. Stanje nije tako mučno sve dok je nama samima otvoren put. Međutim, ako je on zatvoren, i to baš od strane onoga prema kome se i začela zavist, njenim stremljenjima već nema kočnice. Mir je tada već nemoguć. Zavist zahteva srozavanje protivnika i ne umiruje se dok u tome ne uspe, ili pak, dok ne upropasti samog zavidljivca. Ljudi dobre volje, kod kojih saosećanje prevladava nad egoizmom, ne trpe od zavisti. To ukazuje na put ka gašenju zavisti u onome koji je mučen njome. Treba da požurimo da u sebi probudimo dobru volju, naročito prema onome kome zavidimo, i da to pokažemo na delu. Tada će i zavist da se stiša. Nekoliko ponavljanja u tom smislu, i ona će, uz Božiju pomoć, sasvim iščileti. Međutim, ako je ostavimo kao što jeste, ako ne poredimo sebe i ne nateramo se da činimo dobro onome kome zavidimo - ona će nas namučiti, isušiti, i u grob oterati.

SUBOTA

Ako ne poverujete da ja jesam, umrećete u gresima svojim (Jn. 8,24). Nema drugoga Imena pod nebom danoga ljudima kojim bi se mogli spasti (Dap.4,12). Potrebno je steći oproštaj grehova. On se, međutim, ne može steći bez vere u Sina Božijeg, koji je telesno raspet za nas, niti bez rešenja da se ne popusti grehovnim navikama i delima. Jer, kad sagrešimo, jedino Njega imamo kao zastupnika kod Oca (1.Jn.2,1). Onaj koji je dao reč da će se uzdržavati od greha treba da primi pomoć blagodati Presvetog Duha, koja je na zemlju sišla posle Vaznesenja Gospodnjeg i Njegovog sedanja s desne strane Boga Oca. Ona se daje samo onima koji veruju u divni domostroj našeg spasenja, i s tom verom pristupaju Božanstvenim Tajnama, koje su uspostavljene u svetoj Crkvi Gospodnjoj preko apostola. Prema tome, ko ne veruje u Gospoda, ne može biti čist od grehova. Ne očistivši se, pak, od njih, on će umreti u njima, a zatim biti osuđen srazmerno njihovoj težini. Ako nekome hoćeš da učiniš dobro i to večno vredno dobro, pouči ga veri u Gospoda, istinitoj veri, koja ne dopušta premišljanja i kolebanja. Oni pak, koji neposredno ili posredno ometaju veru u Gospoda, mogu se smatrati večnim zločincima, budući da pričinjavaju zlo koje se ničim ne može popraviti, i čije se posledice prostiru na svu večnost. Njih ni neznanje ne opravdava. Jer, kako ne znati istinu koja je poznata celom svetu? Ne opravdava ih ni pravo na posedovanje suprotnih ubeđenja. Jer, čim se ona samo počnu proveravati, odmah se koleba njihova "snaga". Posle toga se čovek ni na šta ne može osloniti osim na veru u Gospoda. Od vere otpadaju oni koji njene osnove ne shvataju kako treba, kao uostalom ni osnove drugih učenja kojima pristupaju. Ako tačno ispitamo uslove spasenja, doći ćemo do ubeđenja da je ono ostvarivo jedino uz pomoć Boga koji se ovaplotio, umro na Krstu i poslao Duha Svetog. U tome se sastoji suština Hrišćanske vere. Onaj ko se iskreno drži takve vere, neće umreti u gresima svojim. Jer, on sam u sebi nosi silu koja donosi pomilovanje. A ko ne veruje - već je osuđen, budući da sam u sebi nosi osudu.

NEDELJA OSAMNAESTA PO DUHOVIMA

Ribari su se celu noć trudili i ništa nisu uhvatili. Međutim, kada je Gospod, posle propovedi, ušao u njihovu lađu i rekao da bace mrežu, oni uhvatiše toliko da nisu mogli da izvuku mreže, koje počese da se cepaju od težine riba (Lk.5,5-6). Eto slike svakog truda

bez Božije pomoći, i truda uz pomoć Božiju. Dok se čovek trudi, oslanjajući se jedino na svoje sile, sve mu ispada iz ruku, a kad mu se približi Gospod - odmah potekne dobro za dobrom. U duhovno-naravstvenim odnosima nemogućnost uspeha bez Gospoda je vidljiva i očigledna. Bez mene ne možete činiti ništa, rekao je Gospod. Taj zakon deluje u svakom. Grana koja nije srasla sa drvetom ne samo da ne donosi ploda, već se i suši. Tako ni ljudi koji ne stoje u živom opštenju sa Gospodom ne mogu prinositi plodove pravde koji su značajni za večni život. Poneko dobro koje se kod njih može naći, u stvari samo nosi izgled dobra, a u suštini nema svojstvo dobrote. Šumska jabuka je naizgled lepa. Međutim, ako je probaš, videćeš da je kisela. I u spoljašnjim, ovozemaljskim odnosima života takođe je moguće opipljivo videti: čovek se muči, trudi, a uspeh sve izostaje. Ali, kada siđe blagoslov Božiji, iznenada sve polazi za rukom. Oni koji paze na sebe i na puteve života, iz iskustva znaju tu istinu.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

I u drugim gradovima treba mi blagovestiti o Carstvu Božijem; jer sam na to poslan (Lk.4,43). Reč: Jer sam na to poslan, naše sveštenstvo treba da prihvati kao svoj nepromenjivi zakon. Obraćajući im se kroz ličnost svetog Timoteja, i apostol zapoveda: Propovedaj reč, nastoj u vreme i nevreme, pokaraj, zapreti, uteši (2.Tim.4,2). Istinu je na zemlju doneo Duh Sveti, koji je apostole ispunio na dan Pedesetnice. Od tada ona obitava na zemlji. Njeni provodnici su usta sveštenika Božijih. Ako neko od njih zatvori svoja usta, pregradiće put istini koju očekuju duše verujućih. Stoga pate duše verujuće, ne dobijajući istinu. Pa i sami sveštenici treba da osećaju tegobu od istine, koja ih, ne nalazeći izlaska, obremenjuje. Rastereti se, svešteniče Božiji, od te težine, i ispusti potoke božanskih reči, i radi svoje utehe i radi oživljenja poverenih ti duša. Ako uvidiš da i u tebi samom nema istine, uzmi je iz Svetog Pisma. Ispunivši se njome, šalji je ka svojoj duhovnoj deci. Samo nemoj ćutati. Propovedaj, jer si na to prizvan.

UTORAK

Pred Gospoda je pao ničice gubavi čovek moleći: Gospode, ako hoćeš možeš me očistiti. Gospod je rekao: Hoću, očisti se! I odmah guba pade sa njega (Lk.5,12-13). Kada čovek sa verom, pokajanjem i ispovešću pribegne Gospodu, odmah spada svaka naravstvena guba. Ona istinski spada i gubi svaku silu nad njim. Zbog čega se, pak, guba ponekad opet vraća? Zbog toga što se vraćaju i telesne bolesti. Onome ko je ozdravio kaže se: "Nemoj to da jedeš... Nemoj to da piješ... Ne idi tamo". Ako on ne poslušā, bolest se vraća. Tako je i u duhovnom životu. Treba biti trezvouman, treba bdeti, moliti se. Tada se i grehovna bolest neće vratiti. Ako, pak, ne paziš na sebe, ako sebi bez razmišljanja dozvoliš da sve vidiš, ili slušaš, ili govoriš, ili radiš - greh će se vratiti i ponovo se osnažiti? Gospod je gubavome naredio da sve ispuni po zakonu. Evo šta to znači: po ispovesti treba primiti epitimiju i ispravno je izvršiti. U njoj je sakrivena velika predupređujuća sila. Međutim, zbog čega neki govore: "Mene je savladala grehovna navika i ne mogu sa sobom da izađem na kraj". Ili zbog toga što su u ispovesti ili pokajanju bili nepotpuni, ili što se slabo drže predostrožnosti, ili što se samo prave da su nemoćni. Onaj ko bez truda i samoprinuđavanja hoće sve da uradi, biva ismejan od vraga. Reši se da istraješ do smrti, i da na delu pokažeš rešenost, pa ćeš videti kakvu ćeš silu obresti. Istina je da kod svake snažne strasti strah ovladava dušom. Međutim, to nije opravdanje. Jer, on će pobeći čim, uz Božiju pomoć, učiniš zaokret prema unutra.

SREDA

Svatovima ne priliči da poste dok je ženik sa njima (Lk.5,34), rekao je Gospod, i time izrekao zakon da među vrlinama i podvizima sve treba da ima svoje mesto i vreme. Zaista, neblagovremeno i neumesno delo može i da izgubi svoju vrednost, ili u potpunosti ili delimično. U spoljašnjoj prirodi Gospod je sve ustrojio srazmerno, uravnoteženo i skladno. On hoće da i u naravstvenom poretku sve bude blagoobrazno i umesno. Unutrašnja blagoobraznost predstavlja vezu vrline sa skupinom svih vrlina, ili harmoniju vrlina, pri čemu se ni jedna ne ističe bez potrebe, već su sve u skladu, kao glasovi u horu. Spoljašnja blagoobraznost svakom delu daje svoje mesto, vreme, i druge prikladnosti. Rezultat takvog blagoustrojstva biće utisak sličan utisku koji odaje lepa osoba odevena u prekrasnu odeću. Vrlina je blagoobrazna, prijatna i unutra i spolja. Takvom je čini hrišćanska blagorazumnost. Lepota, pak, staraca jeste rasuđivanje, stečeno iskustvom i zdravim razmatranjem žitija svetih, u svetlosti reči Božije.

ČETVRTAK

I provede svu noć u molitvi Bogu (Lk.6,2). To je osnova i načelo hrišćanskih svenoćnih bdenja. Molitveni žar odgoni san, a zanos duha ne daje da se primeti proticanje vremena. Pravi molitvenici ga ne primećuju. Njima se čini kao da su tek stali na molitvu, a ono se već i dan pojavljuje. Međutim, treba proći veliki trud u bdenju da bi se došlo do tog savršenstva. Taj podvig su preduzimali i preduzimaju usamljenici; vršili su ga i vrše u opštežiću; upražnjavali su ga i upražnjavaju ga pobožni i bogobojažljivi svetovnjaci. Bdenje se vrši sa naporom, ali je plod od njega u duši očigledan i trajan: umirenje i umilenje duše pri iznemoglosti tela. Ovo stanje je veoma dragoceno za one koji revnuju za duhovni napredak! (Na Atonu), gde su uvedena, nikako ne žele da ih napuste. Svi osećaju da je bdenje naporno, ali niko ne želi da izmeni poredak, i to zbog koristi koju duša od njega stiće. San više od svega uspokojava i hrani telo, a bdenje ga više od svega smirava. Ko je sit sna, spor je za duhovna dela i hladan prema njima, dok je onaj koji bdi - brzopokretan kao srna, i vatren duhom. Telo treba poučavati dobru, kao roba. To se ničim tako uspešno ne može postići kao čestim bdenjem. Tu telo u potpunosti "trpi" vlast duha nad sobom; tu se izbegava navika da telo gospodari duhom; tu se duh uči da vlada nad telom.

PETAK

Gospod govori da su blaženi siromašni, gladni, oni koji plaču, osramoćeni (Lk.6,20-23), premda pod uslovom da se trpljenja drže Sina Čovečijeg radi. Blaženim se, dakle, naziva život koji je ispunjen nevoljama i lišavanjima svake vrste. Uteha, sitost u svemu, počast, po ovoj reči, ne predstavljaju nikakvo blago. A tako i jeste. Međutim, dok boravi u njima, čovek toga nije svestan. Tek kada se oslobodi od očaranosti njima, on vidi da ne predstavljaju nikakvo blago, već da samo nose njegov prizrak. Duša ne može bez uteha, ali njih ne treba tražiti u čulnome; ona ne može bez vrednosti, ali one nisu u zlatu i srebru, u raskošnim kućama i odećama, niti u spoljašnjoj punoti; ona ne može bez časti, ali se ona ne sastoji u ropskom ljudskom klanjanju. Postoji druga vrsta uteha, drugo izobilje, druga počast - duhovne prirode, koja je srodna duši. Ko ih nađe, više neće hteti ono spoljašnje. I ne samo da ga neće hteti, nego će ga i prezirati i mrzeti budući da sprečava javljanje i viđenje onog duhovnog, i budući da dušu drži u mraku, opijenosti i grehu. Zbog toga oni iz sve duše pretpostavljaju siromaštvo, nevolje i svoju neznatnost. Oni se u njima osećaju dobro, kao u nekoj sigurnoj ogradi od očaranosti obmanama sveta. Međutim, šta da rade

oni koji sve to spoljašnje imaju bez vlastite želje? Oni treba da se, po reči svetog apostola, prema svemu tome odnose - kao da ništa nemaju (1.Kor.7,30).

SUBOTA

Ali da znate da vlast ima Sin Čovečiji na zemlji opraštati grehe - reče uzetome: Tebi govorim, ustani i uzmi odar svoj i idi domu svome (Lk.5,24). Opraštanje grehova je unutrašnje, duhovno čudo, a isceljenje od raslabljenosti - spoljašnje, fizičko čudo. Ovim događajem se opravdava i utvrđuje priliv sile Božije u poredak naravstvenog sveta, kao i u tok pojava fizičkog sveta. Poslednje se i čini radi prvog, u kome je cilj svega. Gospod ne vrši nasilje nad slobodom, već urazumljuje, pobuđuje, zadivljuje. Najbolje sredstvo za to je spoljašnje čudo. Mogućnost takvog čuda leži u postojanju razumnog stvorenja, koje poseduje slobodu. Ta veza je suštinska. Oni koji pobijaju natprirodno Božije dejstvo na svet, ujedno poriču i slobodu čoveka. Jer, poslednja neophodno zahteva ono prvo. I obratno, oni koji ispovedaju istinu dejstva Božijeg na svet, mimo prirodnog toka pojava, mogu смело onima da kažu: "Mi osećamo da smo slobodni". Svest o slobodi je isto tako silna i neodoljiva kao i svest o postojanju. Sloboda neophodno zahteva neposredna promisliteljska dejstva Božija. Posledica toga je da njihovo priznanje biva isto tako čvrsto kao i svest o slobodi.

NEDELJA DEVETNAESTA PO DUHOVIMA

Temeljna, izvorna zapovest jeste - ljubiti. Mala reč, ali izražava sveobuhvatan čin. Lako je reći - ljubi, ali nije lako dostići do potrebne mere ljubavi. Nije sasvim jasno ni kako je postići. Zbog toga Spasitelj ovu zapovest okružuje drugim objašnjavajućim pravilima: Ljubi, kao samog sebe; kako hoćete da vama čine ljudi, činite tako i vi njima (Lk.6,31). Ovde ukazana mera ljubavi je, može se reći, beskrajna. Jer, ima li mere ljubavi prema samome sebi; ima li dobra koje mi sami sebi ne bismo za sebe poželeli od drugih? Međutim, ta zapovest nije neispunjiva, kao što se može činiti na prvi pogled. Čitava stvar se sastoji u tome da postignemo savršeno saosećanje za druge, da dospemo do stanja u kome ćemo njihova osećanja preneti u sebe i osećati ono što oni osećaju. Kada dospemo do toga, više neće biti potrebno da nam se ukazuje šta u pojedinačnom slučaju treba da uradimo za druge. Samo srce će na to ukazati. Ukoliko se potrudimo da u sebi podržimo

to osećanje, odmah nam pristupa egoizam sa namerom da nas vrati sebi samima, da nas zaključa u nas same. Tada je i palac teško pokrenuti za drugoga. Nama tada nije do njega, pa makar on bio na samrti. Rekavši: Ljubi bližnjeg kao samoga sebe, Gospod je hteo da bližnji umesto nas uđe u nas, tj. u naše srce. Ukoliko se tamo, po starome, bude nalazilo samo naše "ja", nemoj očekivati dobro.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Teško bogatima, sitima, koji se smeju, o kojima ljudi dobro govore. I opet, blago onima koji trpe svako poniženje, udarce, otimanja, prisilne napore (Lk.6,22-30). Dakle, nešto sasvim suprotno od običnog ljudskog rasuđivanja i osećanja! Misli Božije su daleko od pomisli ljudskih kao nebo od zemlje. A i kako bi moglo biti drukčije? Mi smo u izgnanstvu, a izgnanicima nisu tuđe uvrede i žalosti. Mi smo pod epitimijom, a epitimija se i sastoji od lišavanja i napora. Mi smo bolesni, a bolesnima su korisniji gorki lekovi. Sam Spasitelj nije imao gde glavu skloniti u čitavom svom životu, i završio je na Krstu. Kako, onda, mogu očekivati bolji udeo oni koji slede za Njim? Duh Hristov je duh gotovosti da se sve trpi i da se blagodušno nosi svaka žalost. Uteha, čast, raskoš, izobilje - strani su za Njegov ukus i Njegove zahteve. Njegov put ide kroz besplodnu i surovu pustinju. Obrazac za to je četrdesetogodišnje lutanje Izrailja po pustinji. A ko ide tim putem? Svaki onaj koji iza pustinje vidi Hanaan, u kome teku med i mleko. U vreme svoga stranstvovanja putnik dobija manu, i to ne sa zemlje nego sa neba, ne telesno, nego duhovno. Sva slava je u onome - unutra.

UTORAK

"Ne sudite, opraštajte, dajte"... (Lk.6,30-38) - na prvi pogled sve sam gubitak, i niotkuda dobitak. Međutim, evo šta se obećava: ako ne budeš osuđivao, i tebe neće osuditi; ako budeš opraštao i tebi će se oprostiti; ako budeš davao, i tebi će se dati. Sada taj dobitak nije vidljiv, ali će nesumnjivo doći onome koji od srca učini ukazana lišavanja. Doći će, naime, u čas kada se više od svega bude osećala potreba za neosuđenošću i opraštajem. Kako će

se samo on tada obradovati, iznenada se udostojivši takvih blaga, i to, naočigled, ni zbog čega! I obratno, kako će žaliti i tugovati onaj koji u svoje vreme nije umeo umesno da iskoristi svoje nasleđe! Tada bi on sve da oprost i da sve razda. Međutim, već je kasno. Sve, naime, ima svoje vreme. Ne žure svi za takvom dobiti, koja dolazi pravo u ruke, premda gotovo uvek posle gubitka. Baci, po ruskoj poslovi, hleb i so iza sebe, i oni će se obresti ispred tebe. Vid delovanja u pokazanim slučajevima zaista liči na bacanje. Međutim, tu se ne baca u propast, nego u ruke Božije. A u tim rukama je sigurno očuvanje. I dobijanje iz njih je nesumnjivo. Samo dodaj veru i nadu.

SREDA

A što me zovete: Gospode, Gospode, a ne izvršujete što govorim? (Lk.6,46). Zbog čega ga zovu Gospodom, a ne vrše volju Gospodnju, tj. zbog čega delima ne priznaju Njegovo Gospodstvo? Zbog toga što samo jezikom zovu, a ne i srcem. Kada bi srce izgovorilo: "Gospode, Ti si moj Gospod", u njemu bi prebivala puna gotovost da se povinuje Onome koga ispoveda svojim Gospodom. Pošto toga nema, jezik i dela se razilaze. Međutim, dela su uvek onakva kakvo je srce. Šta, zar ne treba ni zvati: "Gospode, Gospode"? Ne, ne to. Neophodno je da se spoljašnjoj reči pridoda i unutrašnja reč, tj. osećanje i raspoloženje srca. Sedi i razmisli o Gospodu i o samome sebi: ko je Gospod, a ko si ti; šta je Gospod za tebe učinio i čini; zašto živiš i dokle ćeš živeti... Tada ćeš doći do ubeđenja da se ne može bez ispunjavanja sve volje Gospodnje. Nema nama drugog puta. To ubeđenje će roditi spremnost da se na delu ispuni ono što se govori rečju "Gospod". Pri takvoj gotovosti probudiće se i potreba za pomoću sviše. Sa njom će, pak, doći i molitva: "Gospode, Gospode! Pomozi i daruj nam silu da hodimo po volji Tvojoj". Tada će mu naše prizivanje biti ugodno.

ČETVRTAK

Sveti Jovan Preteča šalje svoje učenike da pitaju Gospoda: Da li je On Onaj što će doći ili drugoga da čekaju? (Lk.7,19). On nije pitao radi sebe, budući da je, kao obavešten sa neba, tačno znao ko je Isus Hristos. Pitao je radi učenika. Učenici su, pak, tražili rešenje tog pitanja ne iz ljubopitljivosti, nego iz iskrene želje da saznaju istinu. Takvima nema potrebe da se mnogo govori. Gospod im i nije govorio, nego je samo ukazao na ono što je tom

prilikom učinio. Božanstvena dela su svedočila o Njegovom Božanstvu. To je bilo tako očigledno, da oni koji su došli sa pitanjem, više nisu postavljali pitanja. Tako je uvek. Sila Božija živi u Crkvi. Onaj ko iskreno traži istinu, odmah će je doživeti i uveriti se u nju. To opitno osvedočenje čini kraj svim pitanjima i savršeno umiruje. Onome ko neće da veruje i ko u Crkvi i Hrišćanstvu počne da, umesto osnove vere, traži povode za opravdanje svoga neverja, nikakva ukazanja neće izgledati zadovoljavajuća. On će svoje neverje da smatra osnovanim, makar njegove osnove bile ništavne i zasnivale se na sitnicama. To hoće njegovo srce - i zbog toga sve kod njega može da prođe.

PETAK

S kime ću uporediti ljude ovoga roda (Lk.7,31), tj. nevernike? Gospod to pitanje postavlja kao u nedoumici. Zar mi nećemo još više biti u čuđenju povodom javljanja neverja? Mi smo začuđeni pred nedoumicom: kako ići protiv svestrane očevidnosti? Međutim, ipak idu. Što se satana protivi - nije čudno. Samo ime je takvo: protivnik istine i dobra. On jasno vidi da Bog postoji, da će mu suditi i da će biti osuđen, da mu je kazna već pripremljena. Pa ipak, sve ide protiv - i ne radi čega drugoga, nego samo radi zla, tj. na veću svoju pogibao. Zar ne vlada isti duh bogoborstva i u onima koji ne veruju? U krajnjem slučaju, po pojmovima koje imamo o duši i njenim dejstvima, neverje je pri svoj očevidnoj osnovanosti vere - neobjašnjivo. Neobjašnjivo je i ropstvo grešnika grehu i nakon što jasno uvidi da ga greh vodi u propast. I do kakve se samo protivrečnosti dolazi! Samo oni koji ne veruju i strastoljupci odbacuju postojanje satane i nečistih duhova. Oni kojima bi više od svih priličilo da su na njihovoj strani, sasvim odstupaju od njih. No, zar nije i samo to mišljenje od nečistih duhova? Tamni ljube tamu i uče govoriti da ih nema, i da se u naravstvenom svetu sve vrši samo od sebe, bez njihovih zamki i lukavstava.

SUBOTA

Nisam došao da pozovem pravednike nego grešnike ka pokajanje (Lk.5,32). Kakva uteha za grešnike! Ali, potrebno je prestati sa gresima, i činiti samo dobro. Osim toga, i tvoreći dobro, sve sebe treba smatrati grešnikom, i to ne samo na jeziku, nego i u srcu. Ne greši, a ipak se, kao pravi grešnik, kaj i prizivaj Gospoda da te pomiluje. Ako imaš takvo nastrojenje, stojiš u istini. Ukoliko se, pak, podaš osećanju samopravednosti, i počneš sebe

da smatraš bezgrešnim, znaj da si skrenuo s pravoga puta i pošao stazom koja ne vodi u cpacenje. Kako da se ispravan život spoji sa osećanjem grešnosti? O tome pitaju samo književnici koji pišu a ne delaju. Onome, pak, ko ide delatnim putem, sasvim je jasno da ne može biti drugačije.

NEDELJA DVADESETA PO DUHOVIMA

Gospod vide majku koja plače zbog smrti sina i sažali se na nju (Lk.7,13). Drugom prilikom je bio pozvan na svadbu i uze učešća u porodičnoj radosti (Jn.2,2). Time je pokazao da Njegovom Duhu nije protivno da ima udela u običnim radostima i žalostima. Tako čine i istinski, pobožni Hrišćani, koji sa strahom provode svoj život. Ipak, oni prave razliku među običajima koji vladaju u običnom životu. Jer, među njima ima mnogo toga na čemu ne može biti Božijeg blagovoljenja. Postoje običaji koji su izazvale strasti i koji su izmišljeni radi njihovog zadovoljenja; drugima se hrani jedino sujeta. Ko ima Duh Hristov, uspeće da razlikuje dobro od zlog: jednog će se držati, a drugo će odbacivati. Onoga koji tako postupa, držeći se straha Božijeg, drugi se ne klone. Premda on i ne postupa po njihovom. Jer, on uvek deluje u duhu ljubavi i snishođenja prema nemoćima svoje braće. Jedino duh revnosti, koji prevazilazi meru, bode oči i proizvodi razdvajanja i deljenja. Takav duh se nikako ne može uzdržati od poučavanja i opominjanja. Prvi se brine jedino o tome da svoju porodicu zadrži u hrišćanskom nastrojenju. Mešanje, pak, u tuđa dela, on ne smatra svojim delom, govoreći u sebi: "Ko mene postavi za sudiju?". Takvom krotišću on izaziva raspoloženje svih, privodeći i druge uvažavanju njegovog načina života. Samozvani učitelj, pak, i sebe čini odbojnim, i na dobar poredak života koga se drži navlači negodovanje. Smirenje, hrišćansko smirenje je u takvim slučajevima neophodno. Ono je izvor hrišćanske blagorazumnosti, koja ume dobro da postupi u datim slučajevima.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Simon farisej poštuje Gospoda i zove ga kod sebe. Međutim, on se sablažnjava, videvši da Gospod bez odbojnosti k sebi pušta grešnicu. On počinje da misli: Da je On prorok... (Lk.7, 39). Zbog čega se tako desilo? Zbog toga što se on sav obuzeo brigom oko gošćenja. Usled tog usrđa on je zanemario zdravo rasuđivanje o Božijem poretku. Te dve oblasti - životna i duhovna, svojim svojstvima i zakonima nimalo ne liče jedna na drugu. Naš um, međutim, sudi upravo po zakonima onoga čime je u najvećoj meri obuzet. Prema građanskim normama, sa javnom grešnicom ne treba opštiti. Simon tako i rasuđuje, zaboravivši da pokajanje svakoga čini čistim, i da grešnike ravna sa pravednicima. On misli da grešnici ne priliči da bude prisutna. Pošto je ne tera, zaključuje on, Spasitelj sigurno i ne zna ko je ona. Od te misli se odmah rodila i druga: "Ako ne zna, kakav je On onda prorok?" Simon to nije izrekao rečima, već je samo pomislio. Spolja gledano, na njemu i u njegovoj revnosti, kao dobrom domaćinu, nije došlo ni do kakve promene. Međutim, Gospod je video njegovo srce, i po njegovom srcu mu i daje urazumljenje. On mu je skrenuo pažnju da je baš grešnicima mesto oko Njega, te da mu je grešnica, koja je prišla srcem, u većoj meri ukazala čast nego on koji ga je samo ugošćenjem počastvovao. Ono što je spoljašnje, čoveka može dovesti do osećanja samopravednosti, koje je neprijatno Gospodu. Ono, pak, unutrašnje uvek čoveka drži pri osećanju njegove nepotrebnosti pred licem sveznajućeg Gospoda.

UTORAK

Gospod propovedaše, a žene mu služahu svojim imanjem. Na taj način one se pokazale kao saučesnice u samoj propovedi (Lk.8,1-3). Nije svima dano da propovedaju Jevandjelje, ali svi mogu sadejstvovati u njegovom rasprostranjenju i biti saučesnici u najznačajnijem poslu na zemlji. Takvih saučesnika i saučesnica je bilo mnogo u vreme propovedničkog truda svetih apostola, njihovih prejemnika, i najzad, u čitavoj istoriji Crkve. Oni se i do danas javljaju. Naši apostoli na Kavkazu i u raznim mestima Sibira se usrdno trude, trpeći svaku nevolju i sva lišavanja. Oni produžavaju delo Gospoda i svetih apostola. One žene i udi koje im pružaju pomoć stupaju, takođe, u red žena koje su služile Gospodu, i udostojavaju se ravne nagrade sa njima. Gospod je rekao: Koji prima onoga koga pošaljem, mene prima (Jn.13, 20). Znači, On poistovećuje sebe sa onim koga šalje na propoved. Iz toga sledi da i uslugu, koja se ukazuje onima koje je On poslao, poistovećuje sa služenjem Njemu samome. Po zakonu blagosti i Njegove pravde svako će primiti nagradu po tome kako je primio [Njegove] poslanike (Mt.10,40-42). To je, dakle, dovoljna pobuda da ruke svoje ne odvrćemo od napora za sveobuhvatnu pomoć velikom delu jevandelske propovedi.

SREDA

Da li su, ulazeći u lađu da bi otplovili na drugu stranu jezera (Lk.8,20-25), apostoli mislili da će ih zadesiti bura i da će im život biti izložen opasnosti? Jer, iznenada usledi oluja i oni gotovo ne očekivahu da će ostati među živima. Takav je put našeg života! Ne znaš kako ni odakle može da dođe beda, koja može da te slomi. Vazduh, voda, vatra, zver, čovek, ptica, kuća, jednom rečju - sve što nas okružuje, može iznenada da se preobrati u oruđe naše smrti. Odatle i zakon: živi tako da u svakom trenutku budeš spreman da se sretneš sa smrću i da bez straha stupiš u njenu oblast. Sada si živ - ali je sledeći trenutak neizvestan. Saglasno toj misli se i ponašaj. Radi sve što zahteva poredak tvog života, ali nikako ne zaboravlja da se svakog časa možeš preseliti tamo odakle više nema povratka. Zaborav toga neće udaljiti određeni čas, a namerno potiskivanje iz misli te odlučujuće promene neće umanjiti večni značaj onoga što nam sledi posle nje. Predavši svoj život i sve svoje u ruke Božije, čas za časom provodi sa mišlju da je svaki od njih u stvari poslednji. Zbog toga će se u životu smanjiti broj sujetnih uteha, a po smrti će takvo lišavanje biti neizmerno nagrađeno radošću sa kojom se obične radosti života uopšte ne mogu meriti.

ČETVRTAK

Čuvši o delima Hrista Spasitelja, Irod je govorio: Jovana ja posekoh; ali ko je taj? I nastojaše da ga vidi (Lk.9,9). Želeo je da ga vidi i tražao priliku, ali se ne udostoji, jer je tražio iz puste ljubopitljivosti, a ne radi vere i spasenja. Ljubopitljivost je golicanje uma. Njoj nije draga istina nego novost, posebno atraktivna novost. Zbog toga se ona često ne zadovoljava samom istinom, već u njoj traži nešto posebno. Izmislivši ga, ona se na njemu zaustavlja i druge privlači njemu. Istina se ostavlja pozadi, a napred se stavlja lična dosetka. U naše dane tako praktikuje nemački um. Nemci su opsednuti željom za izmišljanjem. Svu oblast istine Božije kao maglom su prekrili svojim dosetkama. Uzmite dogmate, učenje o naravstvenosti, istoriju, reč Božiju - sve su tako pretrpali dosetkama, da se do istine Božije teško može doći. A, ustvari, baš te dosetke njih interesuju, kao i one koji su jedne nastrojenosti sa njima. Istina Božija je prosta! Zar će gordi um da se zanima sa njom? On će radije svoje da izmisli. To je atraktivno, iako pusto i slabo kao zamka od paučine. Da je tako, možete se uveriti na novim teorijama o postanku sveta. One liče na

buncanje spavača ili pijanca. A kako se samo čine dobrim svojim pronalazačima! Koliko se tu samo gubi snage i vremena - i sve uzalud! Međutim, delo se izvršilo veoma prosto: Reče i postade, zapovedi i sazda se. Bolje rešenje od ovog niko neće izmisliti.

PETAK

Čudesno nasićenje naroda u pustinji je slika nasićenja verujućih Svetim Pričešćem, tj. prečistim Telom i prečistom Krvlju Gospoda (Lk.9,12-17). Gospod sedi odvojeno. Narod je podeljen na skupine, a apostoli posreduju, primaju hleb i razdaju. Tako je i sada: verujući su svi podeljeni na skupine - u male pojedinačne crkve u kojima Gospod, nevidljivo prisustvujući, razdaje svoje Telo i Krv preko apostolskih prejemnika. Kao nekada apostolima, On i sada njihovim prejemnicima govori: Podajte im vi neka jedu. Kao nekada, tako i sada verujući narod neodstupno stoji pred Gospodom u postu, slušanju reči, molitvenom traženju isceljenja od grehova, pripremi za pristupanje Božanstvenim Tajnama. Započeta sa javljanjem Gospoda, tajna se produžava do sada i produžavaće se do kraja veka. I u budućem veku će postojati Pričest svoje vrste, budući da je Gospod obećao da će dati da se jede od skrivene mane i od drveta života (Otk.2,7; 17). I u zemaljskom raju je za praroditelje bila ustrojena tajanstvena Pričest - okušanje od drveta života. U starozavetnoj crkvi nju je simbolizovalo jedenje pashalnog jagnjeta. Na taj način, tajanstvena Pričest je započela sa rodnom ljudskim, trajala i trajaće s njim u večne vekove, u raznim vidovima, ali sa jednim značenjem - najtešnjeg opštenja sa Gospodom. Jer, u njemu beše život i život beše svetlost ljudima (Jn.1,4). Sazdanima po obrazu Božijem i priliči da budu u takvom opštenju sa Onim koji je sjaj slave i obličje bića Očevog (Jev.1,3).

SUBOTA

Gospodnji učenici su trgali klasje, trli rukama i jeli u subotu. Dakle, činjahu dela vrlo malo važna i po spoljašnjosti i po suštini svojoj. Međutim, fariseji nisu izdržali već ih ukoriše (Lk.6,1-2). Šta ih je navelo da povedu reč o tome? Po spoljašnjosti - nerazumna revnost, a u suštini - duh ogovaranja. Taj duh se kači za sve, i sve predstavlja u mračnom vidu bezakonja i pogubnosti. Ta nemoć je u većoj ili manjoj meri, gotovo opšta za ljude koji ne paze na sebe. Reči se još i mogu izbeći, ali od osuđivačkih misli retko ko će uspeti da se uzdrži. Neko čuči pored srca i podstiče ga na osuđivanje. Ono počinje da toči osuđivanje.

U isto vreme ogovarač je i sam spreman na rđava dela, čim ga niko ne vidi. On nepromenljivo stoji u rđavom nastrojenju u svakom pogledu. Izgleda da on zato i sudi i osuđuje da bi osećanje pravde, koje je pogođeno i prigušeno u njemu samome, nadoknadio napadima na druge, premda i neopravdanim. Onaj, pak, ko je pravdoljubiv i koji stoji u pravdi, zna kako je teško biti ispravan na delu, a još teže u osećanjima, te nikada neće početi da osuđuje. On je pre gotov da snishođenjem pokrije ne samo male nego i velike prestupe drugih. Gospod nije sudio farisejima koji su ogovarali, nego im je snishodljivo objasnio da su učenici pribegli postupku koji svako može lako da opravda, ukoliko ga prosudi kako treba. I gotovo uvek biva ovako: rasudi o postupku bližnjeg i naći ćeš da on uopšte nema onaj težak i užasan karakter, koji se nama prikazivao na prvi pogled.

NEDELJA DVADESET PRVA PO DUHOVIMA

Pod trnjem koje ugušuje reč Božanske istine, osim bogatstva, slasti i životnih briga (Lk.8,14), u naše vreme treba razumeti i razna lažna učenja koja šire naučnici koji su izgubili istinu i zalutali sa njenog puta. Takva učenja su se kod nas vrlo raširila: jedna glasno i otvoreno idu protiv istine; druga isto potajno nagoveštavaju pojmovima koji su shvatljivi samo onima kojima su upućeni. U suštini, ona dejstvuju kao ugljenmonoksid koji, kad se neprimetno udiše, pomućuje glavu i dovodi do gubitka jasne svesti o onome što nas okružuje. Ko se nadiše tog gasa, počinje da bunca kao onaj koji spava i sve mu se predstavlja u lažnom vidu, tj. kao onako onome koji ima pomućen um. Susrevši takvo lice, vi vidite da je u njemu potisnuta svaka istina, pa čak i osećanje za nju prigušeno, a laž se unedrila u sve sastave uma. Šta treba raditi u vezi sa takvim pojavama? Ne treba slušati i čitati takva buncanja. Ako se nenamerno čuju i pročitaju, treba ih izbaciti iz glave. A ukoliko se ne izbacuju tako lako, treba ih podvrgnuti razmatranju i sve će iščeznuti kao dim.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Šta govori narod ko sam ja upitao je Gospod. Odgovarajući, apostoli su izneli mnjenja koja su po narodu kružila o Njemu, i koja su se sva izgradila po tadašnjem načinu shvatanja: jedan je govorio da je On Jovan Krstitelj, drugi - da je Ilija, a treći opet, da je neki od drevnih proroka koji je vaskrsao (Lk.9,18). Kako, pak, danas govore? Takođe različito, svaki po svom obrascu mišljenja. Kakav će odgovor dati materijalisti, bezbožnici i bezdušnici iz roda majmuna, kad kod njih nema ni Boga ni duše? Spiritisti se, slično arijancima, izdvajaju odgovorom koji je anatemisan na Prvom vaseljenskom saboru. Deisti vide Boga suviše udaljenog od sveta i, budući u nemogućnosti da u svoj sistem smeste tajne Ovaploćenja, odgovaraju kao evioniti, i socinijani. Slične odgovore naći ćete i u ruskom društvu, budući da navedene tri vrste ljudi postoje i množe se i kod nas. Ipak, neka je slava Gospodu što kod nas preovladava broj onih koji iskreno veruju i koji se strogo drže apostolskog ispovedanja da je Gospod Isus Hristos ovaploćeni jednorodni Sin Božiji koji je još u raju obećan praroditeljima našim kao Spasitelj i Iskupitelj roda ljudskog. Koja će strana pretegnuti, jedino Bog zna. Mi se molimo za očuvanje svetlosti Hristove kod nas i za odgnanje tame lažnih učenja. Mi smo skloni zlu. Zbog toga neće biti za čuđenje ako laž zauzme prvo mesto. Ona već i sada otkriveno ide po trgovima grada, dok se ranije oprezno čuvala od pogleda verujućih Hrišćana.

UTORAK

Ne stidi se da ispovedaš Gospoda Isusa Hrista ovaploćenim Sinom Božijim, koji nas je iskupio svojom krsnom smrću, a Vaskrsenjem i Vaznesenjem svojim nam otkrio ulaz u Carstvo nebesko. Ukoliko se postidiš i On će se postideti tebe kada dođe u slavi svojoj i Očevoj i svetih anđela (Lk.9,26). Danas je u društvo ušla moda da se uopšte ne govori o Gospodu i o spasenju, dok je ranije samo o tome bilo reči kao o najvažnijoj stvari. Srce rado zavoli reč o onome čemu je naklonjeno. Znači li to da je srce počelo da bude manje naklonjeno ka Gospodu? Sudeći po rečima, izgleda da je tako. Jedni ga uopšte ne znaju, drugi su hladni prema Njemu, dok oni koji imaju toplinu prema Njemu uopšte ne zavode reč. A i sveštenstvo ćuti. Došlo je do toga da je reč o Gospodu Spasitelju i o našem glavnom delu - spasenju, isključena iz kruga tema koje su prihvaćene u društvu. "Šta,- reći ćete,- zar treba samo o tome govoriti?" Zašto samo o tome? O svemu se može govoriti sa te tačke posmatranja, tako da svaki razgovor bude osenjen duhom Hristovim. Tada će i biti moguće pogoditi ko govori - Hrišćani ili neznabošci. Sada, pak, vi to ne možete poznati ni po rečima, ni po spisima. Pogledajte sve žurnale: o čemu sve tamo ne pišu? Međutim, niko nije rad da povede reč o hrišćanskom životu. Mudrijaško vreme!

SREDA

Ko mene prima, prima Onoga koji je mene poslao, rekao je Gospod (Lk.9,48). Onaj koji ga je poslao jeste Bog. Prema tome, ko ispoveda Gospoda, ispoveda Boga. Ko, pak, Njega ne ispoveda, ni Boga ne ispoveda. Reći ćeš: "Ja ispovedam Hrista kao velikog, premudrog, svečovečanskog učitelja". Ne! Ispovedaj ga onako kako je On sam o sebi govorio. On govori da su On i Otac jedno, da su Lica jedne Božanske suštine, osobena, ali jednočasna i saprestolna. Onaj ko ga ne ispoveda na taj način, ma kako ga inače veličao, jednak je onome koji ga uopšte ne ispoveda. A ko Njega ne ispoveda, ne ispoveda ni Oca, ne ispoveda ni Boga. Ma kakvim se bogopoštovaocem pokazivao, ti ne poštuješ Boga ukoliko ne ispovedaš Gospoda Isusa Hrista za Sina Božijeg jedinorodnog, koji se radi nas ovaplotio i koji nas je svojom krsnom smrću spasio. Nije svejedno kakvog Boga ispovedamo, niti je samo ispovedanje dovoljno. Oni koji se poklanjaju suncu i zvezdama ili nekim izmišljenim predmetima, ne nazivaju se bogopoštovaocima zato što poštuju nešto što nije Bog. Ni onaj ko ne ispoveda Gospoda nije bogopoštovalac, budući da ne ispoveda Njega koji je istiniti Bog. Istiniti Bog nije bez Sina, savečnog i sabespočetnog. Stoga, ukoliko ne ispovedaš Sina, ne ispovedaš ni Boga istinitog. Kakva je vrednost tvog ispovedanja, jedini Bog će rasuditi. Nama je Boga otkrio istiniti Bog, i izvan ovog Otkrivenja nije moguće imati istinitog Boga.

ČETVRTAK

Kako se odnositi prema onima koji ne veruju, koji ne ispovedaju Gospoda? Isto onako kako se Gospod postavio prema selu koje ga nije primilo. Pokazujući mnogo žara, mladalačka revnost je htela da sa neba na njih siđe oganj. Međutim, Gospod je zadržavao: Ne znate kakvog ste vi duha... Gospod Spasitelj nije ništa uradio onima koji ga nisu primili (iako prihvatiti Njega znači prihvatiti spasenje). Obišavši ih, On je pošao u drugo selo (Lk.9,55-56). Njih je ostavio sebi samima. Tako i sada treba činiti. Pusti neverujuće da idu svojim putem, a verujuće svojim. Bog je Onaj koji će sve rasporediti u svoje vreme. Za njih se treba moliti i treba ih žaliti. Treba želeći da i oni poznaju istinu i tražiti priliku da im se pomene o njoj. Međutim, kada glasno stanu da napadaju istinu, treba im dati odgovor sa ljubavlju i poukom. I to je dovoljno.

PETAK

Da li će se onima koji ne primaju Gospoda i na onom svetu snishoditi, kao što im se snishodilo ovde na zemlji? Ne, neće. Šaljući sedamdeseticu na propoved, Gospod je zapovedio da na raskrscima [mesta] gde ih ne prime govore: I prah što nam je prionuo od grada vašeg za noge naše, otresamo vam. Ali ovo znajte da vam se približilo Carstvo Božije (Lk.10,11). Drugim rečima: "Ništa nam vaše nije potrebno. Mi vam ne propovedamo iz koristoljublja, već radi objavlivanja mira i Carstva Božijeg. Nećete da prihvatite blago? Kako hoćete! Mi idemo dalje". Tako je zapovedeno za sadašnje vreme. A šta za buduće? Sodomu će biti lakše u dan onaj negoli gradu tome (Lk.10,12)! Radi se, dakle, o tome da oni koji ne veruju, nemaju radi čega da se nadaju snishođenju Gospodnjem. Dok su ovde na zemlji, ostavljeno im je na volju. Međutim, kad dođe smrt, sva će se grozota "gneva" Božijeg obrušiti na njih. Velika je nesreća naći se među nevernicima! Ni na zemlji im nije prijatno, budući da bez Boga i Gospoda Isusa Hrista, Spasitelja i Iskupitelja, sve izgleda mračno i neutješno. A tamo? Njihovo stanje se ni rečju ne može opisati, niti se uobraziljom može zamisliti. Utešnije bi bilo uništenje, ali ni ono neće biti omogućeno.

SUBOTA

Kakva je samo svetla ličnost kapetan! Kako je on došao do vere kojom je prevazišao sve Izrailjce, koji su vaspitani na Otkrivenju, proroštvima i čudesima (Lk.7,2-10)? Jevanđelje ne kaže kako, već samo opisuje njegovu veru i navodi Gospodnju pohvalu. Put vere je tajni, sakriveni put. Ko sebi samome može da objasni kako se u srcu slažu ubeđenja vere? Bolje od svih objašnjava sveti apostol, nazivajući veru darom Božijim. Vera zaista jeste Božiji dar. Međutim, neverujući nisu bez odgovornosti za svoje neverovanje. Ako nisu bez odgovornosti, znači da su sami krivi što im se taj dar ne daje. Nema prijemnika za njega, pa se i ne daje. On nema čime da se primi. U takvom slučaju davati bilo bi isto što i trošiti u prazno. Nije lako odrediti kako duša postaje sposobna da primi dar vere. Kod kapetana je vidno krajnje smirenje, bez obzira što je bio čovek na vlasti, sa vrlinama i razuman. Zar nije, uopšte uzev, smirenje vrlina koja privlači veliku milost pružanja vere? Tome se ne treba čuditi. Uostalom, svi znamo da su oni koji ne veruju gordog duha, i da vera iznad svega zahteva da se um pokori pod njeno igo.

NEDELJA DVADESET DRUGA PO DUHOVIMA

Priča o bogatašu i Lazaru pokazuje da će se oni koji nisu živeli kako treba, iznenada otrezniti, premda im neće biti moguće da poprave svoj položaj. Njihove oči će se otvoriti i oni će jasno videti u čemu je istina. Setivši se da je na zemlji mnogo slepih, sličnih njima, oni će želeti da neko od umrlih bude poslan da ih uveri da treba živeti i stvari razumevati po ukazanju Otkrivenja Gospodnjeg. Međutim, i u tome će biti odbijeni zato što je za one koji žele da znaju istinu dovoljno samo Otkrivenje. Za one, pak, koji ne žele i ne vole istinu, ni samo vaskrsenje mrtvoga neće biti ubedljivo (Lk.16,19-31). Osećanje ovog bogataša iz priče nasigurno dele svi koji odlaze odavde. Po tamošnjem ubeđenju (koje će biti ubeđenje svih nas), jedinstveno rukovodstvo na putu života jeste Otkrivenje Gospodnje. Međutim, za mnoge će tamo biti kasno za takvo ubeđenje. Ono bi u ovom životu bilo dobro došlo, iako ga mnogi nemaju. Poverujemo, u krajnjem slučaju, svedočanstvu tamošnjih, prenoseći sebe u njihovo stanje. Oni koji se nalaze u mukama neće lagati. Žaleći nas, oni bi hteli da se otvore naše oči kako i mi ne bismo došli na mesto njihovog mučenja. O tom predmetu ne bismo smeli da govorimo, kao što, često, govorimo o običnim stvarima: "Može biti da će to nekako i da prođe". Ne, to već neće proći bilo kako. Treba da imamo osnovano osvedočenje da nećemo dopasti na mesto bogataša.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Niko ne zna ko je Otac, osim Sina, i ako Sin xoće kome otkriti (Lk.10,22). Sin je bio na zemlji i sve neophodno nam otkrio - bilo sam, bilo kroz Duha Svetog, koji je delovao u apostolima. Prema tome, o Ocu i o Božanskim stvarima možeš znati jedino iz onoga što nađeš u Jevanđelju i Apostolskim spisima. Više od toga ne traži, i ne misli da ćeš bilo gde drugde naći istinu o Bogu i planovima Božijim. Kakvo samo blago mi imamo!.. Sve je već rečeno. Ne lupaj glavom, nego samo sa verom primi ono što je otkriveno. Otkriveno je da je Bog jedan po suštini, a trojičan Licima: Otac, Sin i Sveti Duh. Primi tu istinu sa verom i drži je se. Otkriveno je da je Triipostasni Bog sve stvorio rečju, da sve drži u svojoj desnici i da o svemu promišlja. Primi tu istinu sa verom i drži je se. Otkriveno je da smo bili u blaženom stanju i da smo pali, i da se radi našeg obnovljenja i iskupljenja Sin Božiji, Drugo Lice Presvete Trojice, ovaplotio, stradao, umro na Krstu, vaskrsao i vazneo na nebo. Primi tu istinu sa verom i drži je se. Otkriveno je da onaj ko želi da se spase mora da poveruje u

Gospoda i da, primivši Božanstvenu blagodat u Svetim Tajnama, živi po zapovestima Gospodnjim, boreći se sa strastima i pohotama, posredstvom odgovarajućih podviga. Primi tu istinu sa verom i delaj po njoj. Otkriveno je da će onaj ko živi po ukazanju Gospodnjem po smrti stupiti u svete obitelji, koje nose predukus večnog blaženstva, dok će onaj ko živi suprotnim životom po smrti predokusiti adske muke. Primi tu istinu sa verom i njome urazumljiv i oduševljavaj sebe na dobro i na podvige. Sve sa verom primaj i verno čuvaj. Nema potrebe da se lomi glava radi izmišljanja bilo čega svoga. Nemoj slušati one koji mnogo mudrijaše, jer su pošli u nepoznatom smeru.

UTORAK

Gospod je dao opštu molitvu kojom obuhvata sve naše potrebe - duhovne i telesne, unutrašnje i spoljašnje, večne i vremenske. Ipak, pošto jednom molitvom nije moguće obuhvatiti sve ono što u životu možemo iskati od Boga, dato je i pravilo za pojedinačne molbe u raznim slučajevima: Ištite i daće vam se, tražite i naći ćete, kucajte i otvoriće vam se (Lk.11,1-10). U Crkvi Božijoj se tako i čini: svi Hrišćani se mole opštim molitvama za opšte potrebe, ali svaki pojedinačno izlaže pred Gospoda i svoje potrebe i nužde. Mi se opštim molitvama molimo u ustanovljenim činodejstvima, koja sva zajedno nisu ništa drugo nego razjašnjenja i u raznim vidovima izložena molitva Gospodnja [tj. "Oče naš"]. Pojedinačno se, pak, kod kuće, svako moli kako ume, tražeći od Gospoda nešto za sebe. I u hramu se možemo moliti za svoje potrebe, kao što se i kod kuće možemo moliti opštom molitvom. Međutim, o jednome samo treba voditi brigu, tj. da, stojeći na molitvi kod kuće ili u crkvi, u našoj duši bude istinska molitva, istinsko obraćanje i uznošenje uma i srca našeg ka Bogu. Kako ko može, neka se trudi. Samo nemoj stojati kao kip i ne mrmljaj molitve kao navijena sprava za sviranje. Čak i da dugo stojiš i mrmljaš na taj način, molitve nećeš imati, budući da ti um luta i budući da ti je srce puno praznih osećanja. Ako već stojiš na molitvi, potrudi se još da privučesh i um i srce? Privuci ih, makar se i suprotstavljali. Tada će se uspostaviti prava molitva i privući milost Božija. Tada će se ispuniti Božije obećanje molitvi: Ištite i daće vam se. Često se ono ne ispunjava zbog toga što nema molitvenog iskanja, nego samo iskajućeg položaja.

SREDA

Gospod pobuđuje na molitvu obećanjem uslišenja, objašnjavajući ga prirodnim saosećanjem oca koji je blagonaklon iskanjy svoje dece. Međutim, Gospod odmah nagoveštava i uzrok zbog kojeg, ponekad, ne bivaju uslišene molitve i iskanja. Otac ne daje deci kamen umesto hleba, ni zmiju umesto ribe (Lk.11,10-13). Kad zemaljski otac ne postupa na taj način, tim pre tako neće postupati Otac nebeski. A naša iskanja često liče na iskanje zmije i kamena. Nama se čini da ono što tražimo predstavlja hleb i ribu, a Otac nebeski vidi da će nam to biti kamen ili zmija, te ne daje što tražimo. Otac i majka pred Bogom izlivaju tople molitve za sina, tj. da mu da sve najbolje, iznoseći ujedno i ono što smatraju najboljim za njega: da bude živ, zdrav i srećan. Gospod sluša njihovu molitvu i ustrojava za sina ono što je najbolje, samo ne po njihovom shvatanju, nego onako kako je zaista najbolje za njega: šalje bolest od koje sin umire. Za njih, za koje se sve završava sadašnjim životom, ono što se desilo nije uslišenje, nego suprotnost traženome, ili, pak, prepuštanje lica za koje su se molili sopstvenoj sudbini. Za verujuće, međutim, koji znaju da sadašnji život jeste samo priprema za drugi, ne može biti sumnje da je sin, za koga su se molili, oboleo i umro zaista zbog toga što je molitva uslišena i što je za njega bilo bolje da ode odavde. Reći ćeš: "Zašto se onda moliti?" Bez molitve se ne može. Međutim, u molitvama za određene stvari uvek treba imati na umu i isticati uslov: "Daj nam, Gospode, ako sam nalaziš da je to spasonosno za nas". Sveti Isaak Sirin savetuje da svaku molitvu skraćujemo na ovaj način: "Tebi je, Gospode, poznato šta je meni korisno. Učini sa mnom po Tvojolj".

ČETVRTAK

Kad se jaki naoruža i čuva svoj dvor, imanje je Njegovo u miru. A kad dođe jači od njega i nadvlada ga, uzme sve oružje njegovo u koje se uzdao, i razdeli što je zaplenio od njega (Lk.11,21-22). Ovaj opis objašnjava kako Gospod razara đavolsku vlast nad dušama. Dok je duša u grehu, zli duh u potpunosti ima prevlast nad njom. Doduše, on to ne pokazuje uvek očigledno. On je jači od duše te se i ne boji pobune sa njene strane. On vlada i tiraniše je bez protivljenja. Međutim, kada, privučen verom i pokajanjem, dođe u dušu, Gospod razriva sve satanske uze, izgoni besa i lišava ga svake vlasti nad njom. Sve dok duša služi Gospodu, besi ne mogu njome ovladati. Jer, ona je snažna Gospodom i silnija od njih. Kad, pak, načini propust i okrene se od Gospoda, bes opet napada i pobeđuje. Tada joj, bednoj, biva gore nego ranije. To je sveopšti nevidljivi poredak pojava u duhovnom svetu. Kada bi nam se otvorile umne oči, videli bismo sveopšti rat duhova sa dušama. Tu pobeđuje čas jedna, čas druga strana, zavisno od toga da li duše sa Gospodom opšte verom, pokajanjem i revnošću za dobra dela, ili od Njega odstupaju neradom, nebrigom i hlađenjem za dobro.

PETAK

Koji nije sa mnom, protiv mene je; i koji sa mnom ne sabira rasipa. Iz toga sledi da čovek može da se trudi celi vek i da misli da je sabrao mnogo raznovrsnog dobra, premda je sve uzalud, budući da nije sabirano sa Gospodom. Šta znači sabirati sa Gospodom? Truditi se i dejstvovati po veri u Gospoda, po Njegovim zapovestima, uz pomoć Njegove blagodati, oduševljivati se Njegovim obećanjima. Jednom rečju - živeti tako da duh našeg života bude Duh Hristov. U svetu postoje dve oblasti: dobro i zlo, istina i laž. Samo dobro i istina predstavljaju pravo, trajno i dragoceno imanje. Međutim, dobro i istina su jedino od Gospoda, i stiču se jedino s Njegovom pomoću. Odatle se da razumeti da ko ne sabira sa Gospodom, ne sabira istinu i dobro, tj. ne sabira ono što se može nazvati pravim, trajnim i dragocenim imanjem. Pošto se osim toga ništa ne može nazvati trajnim i dragocenim, razume se zašto svako drugo sabiranje ostaje beskorisno, predstavljajući uzaludni trud, uzaludni gubitak snage i vremena.

SUBOTA

Nema ništa tajno što neće biti javno, ni sakriveno što se neće doznati i na videlo izići (Lk.8,17). Naša rđava dela će se, dakle, u svoje vreme pokazati, ma koliko se trudili da ih sakrijemo. O njima se, nezavisno od nas, vodi zapisnik. Kakva je to hartija na kojoj se vodi taj zapisnik? To je savest naša. Mi je ponekad prisiljavamo da ćuti - i ona zaista ćuti. Ipak, premda i ćuti, ona vrši svoje delo, i vodi najtačniji letopis naših dela. Šta da radimo ako je na njemu zapisano mnogo rđavog? Potrebno je izbrisati napisano. Čime? Suzama pokajanja. Te suze će oprati sve, tako da neće ostati ni traga od onoga što je rđavo i što je bilo zapisano. Ako, pak, ne operemo ono rđavo, bićemo prinuđeni da na Sudu sve napisano sami pročitamo. Pošto će tada našom svešću ovladati pravda, sami ćemo sebi doneti sud, dok će ga Gospod samo potvrditi. Ta odluka će biti neopoziva, budući da će svako sam sebe osuditi. Do drugih mu tada neće biti. I sve će se to završiti u treptaju oka: pogledaćeš i videćeš kakav si. Tog časa ćeš od Gospoda svudaprisutnog ćuti potvrdu suda. Posle toga je svemu kraj...

NEDELJA DVADESET TPEĆA PO DUHOVIMA

Gadarinski đavolom posednuti čovek se, po svom iscelenju, prilepljuje za Gospoda i želi da stalno bude sa Njim. Međutim, čuvši Njegovu volju, on ide i propoveda po celom gradu o dobru koje je primio. Dobročinitelj privlači i Njegova volja postaje zakon za onoga kome je učinjeno dobro. Jezik ne može da se zaustavi i da ne razglašuje o onome što je od Njega dobijeno. Kada bismo uvek imali u sećanju sva dobra koja smo primili i koja primamo od Gospoda, među nama ne bi bilo nezahvalnih, ne bi bilo narušilaca Njegove svete volje, ne bi bilo onih koji ga ne bi ljubili više od svega. Krštenjem smo izbavljeni od praroditeljskog greha i sve njegove pogubnosti; u pokajanju se stalno omivamo od grehova koji se neprestano lepe za nas; promisao Božiji nas štiti od nesreća, često nevidljivih za nas same; naš život dobija usmerenje koje je najbezopasnije za nas i najpogodnije za naše ciljeve. Najzad, sve što imamo, od Gospoda smo primili. Zbog toga treba iz sve duše da pribegavamo Gospodu, da u svemu ispunjavamo Njegovu volju, da proslavljamo Njegovo presveto ime, i to pre svega životom i delima, kako ne bismo bili gori od gadarinskog đavoimanog, koji se odmah pokazao toliko mudar da je svima postao dostojan primer za podražavanje.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Carica južna ustaće na sud sa ljudima roda ovoga i osudiće ih (Lk.11,31). Zašto? Zato što su ravnodušni prema delu koje Gospod vrši pred našim očima. Čuvši o mudrosti Solomonovoj, carica je došla iz daljine da ga čuje, a oni ne obraćaju pažnju na Gospoda, iako ga imaju pred licem, i premda je očevidno veći od Solomona koliko je nebo više od zemlje. Carica južna osuđuje i sve ravnodušne prema delima Božijim, budući da je Gospod uvek i među nama očevidno prisutan u jevanđelskim pričama, kao što je bio prisutan i tada. Čitajući Jevanđelje, mi pred očima imamo Gospoda sa svim Njegovim divnim delima. Jer, ono je tako nesumnjivo, kao što je nesumnjivo svedočanstvo očiju. Međutim, ko od nas obraća pažnju na Gospoda, koji se na takav način ocrta u našim dušama? Mi smo zatvorili svoje oči ili smo ih okrenuli na drugu stranu, zbog čega i ne vidimo. Ne videći, pak, mi se i ne zanimamo delima Gospodnjim. Međutim, tu nema opravdanja,

budući da uzrok leži u nepažnji koja je isto toliko prestup koliko i delo koje iz nje proizilazi. Delo Gospodnje, tj. - spasenje duše jeste naše prevashodno delo. Na ono što je od Gospoda mi smo dužni da obraćamo pažnju, čak ako se neposredno i ne odnosi na nas. Utoliko više smo dužni da pazimo na ono što se odnosi na nas same, na ostvarivanje našeg suštinskog dela, čije značenje se prostire na svu večnost? Sami sudite koliki je prestup nepažnja prema tom delu!

UTORAK

Svetiljka telu je oko (Lk.11,34), a svetiljka duše je um. Kada je telesno oko zdravo, sve je oko nas, u spoljašnjem životu, vidljivo, i znamo kuda i kako da idemo i šta da radimo. Tako nam je, pri zdravom umu, sve vidljivo u našem unutrašnjem životu, u našem odnosu prema Bogu i bližnjima, tj. u svetu naših dužnosti. Um, tj. viša strana duše, u sebi sadrži čulo za Božansko, zahteve savesti i nadu na ono bolje u odnosu na sve što posedujemo i znamo. Kad je um zdrav, u duši caruje strah Božiji, čista savest i nevezanost spoljašnjim. Kada, pak, on nije zdrav, Bog je zaboravljen, savest hramlje na oba stopala i duša se sva pogružava u vidljivo i posedovano. U tom slučaju u čoveku vlada tamna noć: shvatanja su sputana, u postupcima postoji nezgrapnost, u srcu neutešna tuga. Takvog čoveka nose tekuće okolnosti i on se vuče za njima kao što trska biva nošena strujom potoka. On ne zna šta je do određenog trenutka urađeno, ko je on zapravo i čime će se završiti njegov put. Naprotiv, onaj ko ima zdrav um, ima strah Božiji, pažljivo upravlja svojim delima, sluša jedino zakon savesti koji daje jednoobrazno ustrojstvo čitavog njegovog života, ne pogružava se u čulnost, i okriljuje se nadanjem na buduće blaženstvo. Zbog toga je jasan njegov pogled na čitav tok života, sa svim onim što u njemu sreće. Za njega je sve svetlo, kao što je svetlo onome koga obasjava svetiljka (Lk.11,36).

SREDA

Gospod počinje da prekoreva svoje savremenike zbog toga što obilaze pravdu i ljubav Božiju (Lk.11,42). Pomanjkanje pravde i ljubavi jeste koren svakog nereda, kako u društvu, tako i u čoveku. Ono proizilazi od preovladavanja samoljublja ili egoizma. Uselivši se u srce, egoizam dovodi mnoštvo strasti. Egoizam gazi pravdu i ljubav, koji zahtevaju samoodricanje. Pobuđene time, strasti izgone i sve druge vrline. I čovek, po ustrojstvu

svoga srca, postaje neprikladan za bilo kakvo istinsko dobro. On još može da da desetak od metvice i rute i od svakog povrća. Međutim, da učini nešto suštinsko, on u sebi ne nalazi hrabrosti. To ne znači da je i spoljašnje njegovo ponašanje neprikladno. Ne, ono se na svaki način ukrašava dobrim poretkom. Ipak, takav čovek, sam u sebi, jeste kao neprimetan grob po kojem ljudi bez znanja gaze (Lk.11,44). Početak samoispravljanja jeste početak buđenja samoodricanja u srcu. Za njim dolazi obnavljanje pravde i ljubavi, od kojih, jedna za drugom, počinju da oživljavaju i sve ostale vrline. Čovek tada, po ustrojstvu svoga srca, postaje blagoobrazan pred očima Božijim, iako za ljude, spolja, može da izgleda kao da je sasvim bez krasote. Međutim, sud ljudski nije važan. Samo da sud Božiji nije protiv nas!

ČETVRTAK

Čuvajte se kvasca farisejskoga, a to je licemerje (Lk.12,1). Licemera odlikuje crta da sve radi na pokaz ljudima. Delovati pred očima drugih nije, međutim, samim tim licemerje, budući da veći broj dela koji smo dužni da izvršimo za ljude, činimo među njima samima i na njihove oči. Dobro postupaju oni koji se trude da sve rade u tajnosti. To, međutim, nije uvek moguće. One, dakle, koji rade pred očima drugih ne treba odmah ukorevati za želju da se pokažu. Kod njih može postojati iskrena želja da čine dobro, dok je vidljivi karakter nešto što po neophodnosti prati dela koja se vrše otvoreno. Licemerje počinje od trenutka kada se javlja namera da se pokažemo dobrim, ali ne i da stvarno činimo dobro. Međutim, ni to samo po sebi nije prestup, zato što može biti samo trenutni napad pomisli, koje se odmah uočavaju i progone. Licemerje duboko ulazi u srce tek kad čovek prihvati nameru da o sebi raširi dobar glas. Kada se svemu tome pripoji još i sakriveni cilj: koristiti se prednostima takve reputacije, licemerje se pojavljuje u svoj svojoj sili. Neka svako ispita šta Gospod zahteva zapovedajući da se čuvamo kvasca farisejskog. Čini dobro radi želje da drugima bude dobro, radi shvatanja da je takva volja Božija, u slavu Božiju. O tome, pak, šta će ljudi reći, nemoj da se brineš. Tako ćeš izbeći licemerje.

PETAK

Ne bojte se onih koji ubijaju telo i potom ne mogu ništa više učiniti. Nego ću vam ukazati koga da se bojite: Bojte se onoga koji, pošto ubije, ima vlast baciti u pakao; da, kažem vam,

njega se bojte (Lk.12,4-5). Naj snažniji strah u nama jeste strah od smrti. Gospod, međutim, govori da strah Božiji treba da bude iznad straha od smrti. U slučaju da javi okolnost koja zahteva ili da se izgubi život ili da postupi protivno strahu Božijem, radije izaberi smrt. Jer, ako postupiš protiv straha Božijeg, po telesnoj smrti (koju svakako nećeš moći izbeći) susrećeš i drugu smrt, koja je bezmerno strašnija od svake, i najužasnije telesne smrti. Kada bismo to uvek imali u vidu, strah Božiji ne bi slabio u nama i ne bismo imali dela koja bi mu bila protivna. Pretpostavimo da se bude strasti. U vreme kada one ustaju, savest, oživljena strahom Božijim, zahteva da im se suprotstavimo. Otkazivanje zahtevima strasti izgledaće nam kao rastavljanje sa životom, kao ubijanje tela. Zbog toga, kada se rodi uznemirenje čula ovakve vrste, i počne da koleba savest, požuri da podigneš u sebi strah Božiji i strah od Suda Božijeg sa njegovim posledicama. Tada će bojazan od najstrašnije smrti prognati bojazan od slabije smrti, i tebi će biti lako da istraješ u zahtevima dužnosti i savesti. Eto kako se ispunjava ono što je rekao Eklisijast: "Sećaj se svoga kraja i doveka nećeš pogrešiti".

SUBOTA

I posla ih (tj. svete apostole) da propovedaju Carstvo Božije (Lk.9,2). Tada samo po Palestini, a zatim po čitavoj vaspeljenoj. Propoved koja je tada započeta ne završava se ni do danas. Svaki dan u svetom Jevanđelju i Apostolskim poslanicama slušamo ono što je svetim apostolima predao Gospod. Vreme u tome ne pravi razliku. Mi slušamo svete apostole i samog Gospoda kao da su pred nama, a sila, koja je delovala u njima, dejstvuje i do sada u Crkvi Božijoj. Gospod nikog od verujućih ne lišava ni u čemu: što su imali prvi, imaju i poslednji. Vera je to uvek držala i drži. Međutim, došla je sujeta mudrost i razdelila sadašnje i prvobitno. Njoj se tu ukazala velika provalija: u glavi joj se zavrtilo, oči su joj se pomutile, a Gospod sa svetim apostolima bi potisnut u mrak koji se čini neprozirnim. Neka joj bude po delima njenim: neka požnje plodove svoga sejanja. U njoj postoji jedino slom duha. Svest o tome da je pogržena u mraku i da ne vidi svetlost, ne treba smatrati neiskrenom. Međutim, ko je za to kriv? Ona je sama sebe zamaglila i produžava da se zamagljuje. Sve do sada ona nije rekla zbog čega reči Novozavetnog Pisma ne bi mogle da se smatraju istinitim rečima svetih apostola i samog Gospoda. Pa ipak, bez prestanka viče: "Ja ne vidim, ja ne vidim". Verujemo, verujemo, da ne vidiš! Ali, prestani da iz sebe ispuštaš tamu, i atmosfera oko tebe će da se provetri, te će svetlost Božija moći da se pokaže. Tada ćeš ugledati ponešto. "Međutim, to je isto kao da prestanem da budem ono što jesam". "Kakva šteta! Pa, prestani. Drugi će da budu mirniji". "Ne, nije moguće. Meni je određeno da postojim do kraja veka, da se pokažu oni koji su postojani. Ja sam začeta u prvom stvorenom umu, još pre ovog vidljivog sveta. Dok on

postoji, nosiću se, slično vihoru, po putevima istine i podizati protiv nje oblake prašine". "Ti sama sebe zamagljuješ, a okolo je svetlo". "Ne, makar nekome ću da zaspem oči! A ako ne, onda neka znaju kakva sam. Neću ućutati, i vama sa vašom istinom nikada neće uspjeti da mi zatvorite usta". "Ko to zna? Svi znaju da je tvoje prvo ime tama, uporno ostajanje na svome, bez obzira na očevidnosti koje izobličavaju tvoju lažljivost. Ti si hula na Duha Svetoga. Prema tome, očekuj ispunjenje presude koju je za nju odredio Gospod".

NEDELJA DVADESET ČETVRTA PO DUHOVIMA

Pavši pred Spasiteljeve noge, Jair je glasno pred svima molio Gospoda za isceljenje svoje kćeri. I bio je uslišen. Ništa ne rekavši, Gospod je ustao i pošao domu njegovom. Na putu ka Jairu bila je isceljena krvotočiva žena, svakako, ne bez njene molitve, premda i nije zvala rečima, niti padala pred noge Gospodnje. Ona je imala samo srdačnu molitvu vere. Gospod je, pak, i nju uslišio i iscelio. Tu se sve izvršilo neprimetno. Krvotočiva se srcem obratila Gospodu; Gospod je čuo vapaj njenog srca i uslišio molbu. I kod žene i kod Jaira molitva je po suštini jedna, premda se i može napraviti razlika u stepenu. Takve molitve, pune vere, nade i predanosti, nikada ne ostaju bez uslišenja. Ponekad se čuje: "Molim se, molim se, a molitva moja nikako da se usliši". Potrudi se, međutim, da dođeš do mere molitve kojoj se ne otkazuje, i uvidećeš zbog čega nije bila uslišena. Ukoliko budeš u molitvenom položaju kao Jair, ili u prostom, običnom, kao i svi ostali, slično krvotočivoj, u tvom srcu će se javiti prava molitva, i nesumnjivo doći do Gospoda, privolevši ga na milost. Najvažnije je, dakle, doći do takve molitve. Trudi se i doći ćeš. Sva molitvena pravila imaju za cilj da molitvenike dovedu do takve mere molitve. Svi, koji razumno prohode taj molitveni put, dolaze do svoga cilja.

**SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI**

PONEDELJAK

Ko mene postavi sudijom ili deliteljem nad vama?, rekao je Gospod onome koji je od Njega tražio da izvrši deobu sa njegovim bratom (Lk.12,14). A zatim je dodao: Ne brinite se (Lk.12,22) šta ćete jesti i piti i u šta ćete se obući. Nešto pre, On je učio: "Ostavite

mrtvima da ukopavaju svoje mrtvace". Drugi put je savetovao da je bolje ne ženiti se. Znači, pažnja i srce Hrišćana koji se uklanjaju od svega zemaljskog, sloboda od ovozemaljskih uznemirenja i veza - čine jednu od crta duha Hrišćanstva. Premda Gospod blagosilja brak i utvrđuje njegovu neraskidivost, premda obnavlja silu zapovesti koja određuje odnos roditelja i dece, premda određuje značenje građanske vlasti i građanskih poredaka, Hrišćani nemaju pravo da se uklanjaju od njenog pridržavanja i njenog usađivanja u srce. Uporedi i jedno i drugo, i uvidećeš da na tebi leži obaveza da pri svim ovozemaljskim poslovima držiš srce svoje daleko od ovozemaljske privrženosti. Kako, zapravo? Sam svojim životom nađi rešenje: u tome je sva praktična mudrost. Sam Gospod upućuje ka rešenju sledećim pravilom: Išтите najpre Carstvo Božije. Obratite svu brigu na to da se Bog zacari u vama, i sve ovozemaljsko će izgubiti draž. Tada ćeš vršiti svoja spoljašnja dela, a tvoja unutrašnjost, tj. tvoje srce će biti obuzeto nečim drugim. Pa ako se, usled toga, u tebi rodi rešenost da presečeš i prekineš i sa tim spoljašnjim odnosom prema žitejskom - nećeš biti u gubitku. Bićeš samo bliži cilju koji ti daje vera Hristova.

UTORAK

Priča o pristavu (Lk.12,42-48) pokazuje kako Hrišćanin treba da se odnosi prema onome što sačinjava običan život. Pristav sa staranjem izvršava svoj posao, ali se srcem ni za šta ne vezuje i slobodan je od svih veza: prema svemu se odnosi spoljašnjim reagovanjem. Tako i Hrišćanin treba da se postavi prema svemu ovozemaljskom. Da li je to moguće? Moguće je! Kao što postoji spoljašnja pobožnost, tako je moguće biti unutar ovozemaljskog samo po spoljašnjosti, bez unutrašnjih veza. Zar se neće, u takvom slučaju, sve među nama pretvoriti u beživotnu formu? Zar neće sve odisati hladnoćom, poput mramorne statue? Neće! Tada će se unutar "žitejskog" razviti drugi život, koji će biti privlačniji od "žitejske" sveukupnosti. Ono "žitejsko" će, kao takvo, zaista postati forma. Ono, pak, čime će se zagrevati srce, ishodiće iz drugog izvora. Svako ko bude pio od njega, već neće ožedneti. U takvom slučaju je bolje sve napustiti? Zašto? Jer, i napustivši sve spoljašnje, moguće je ostati vezan u srcu! I opet, ne napustivši ga, moguće je biti slobodan od veza. Naravno, onaj ko se i po spoljašnjosti razveže od svega lakše savlađuje svoje srce. Izaberi šta ti više odgovara, samo se postavi onako kako Gospod zapoveda.

SREDA

Mislite li da sam došao da mir dam na zemlji! Ne, kažem vam, nego razdeljenje. Jer od sada će petoro u jednoj kući biti razdeljeni: troje protiv dvoje i dvoje protiv troje. Odeliće se otac od sina i sin od oca; mati od kćeri i kći od matere; biće svekrva protiv snahe svoje i snaha protiv svekrve svoje (Lk.12,51-52). Šta je uzrok tome? Verujući u Gospoda ispunjavaju se sasvim drugim duhom, suprotnim od onoga koji je vladao ljudima do Njegovog dolaska. Zbog toga se oni među sobom i ne slažu. Mnogobožački svet je sledio isključivo "žitejske" i zemaljske interese. Premda su imali pouke o višem blagu, i Judejci su se na kraju priklonili mnogobožačkom putu. Došavši na svet, Gospod je ljudima pokazao druge riznice, izvan porodice i društva, i pobudio druga stremljenja. Oni koji su primili Njegovo učenje obrazovali su, naravno, nov način života, različit od predašnjeg. Zbog toga su bili izloženi mržnji, gonjenjima i ugnjetavanjima. Eto i razdora. Apostol Pavle je rekao da će svi koji hoće da žive pobožno u Hristu Isusu biti gonjeni (2.Tim.3,12). Tako je bilo, tako je i sada. Kada počnu da prevladavaju "žitejski" i zemaljski interesi, društvo prestaje blagonaklono da gleda na one koji pokazuju druge, tj. nezemaljske želje. Ono čak i ne može da shvati kako je moguće interesovati se za takve stvari. Ono ne može da trpi ljude koji su predstavnici takvog, različitog, načina života. To se sada dešava pred očima svih. Nije li to znak vremena?..

ČETVRTAK

Pilat je krv Judejaca pomešao sa njihovim žrtvama. A Gospod je rekao: Ako se ne pokajete svi ćete tako izginuti. Pala je kula Siloamska i pobila osamnaest ljudi. Gospod je takođe rekao: Ako se ne pokajete svi ćete tako izginuti (Lk.13,1-4). Kada se, dakle, neka nesreća dešava drugima, mi ne treba da rasuđujemo o njenim uzrocima, nego pre da se osvrnemo sebi i pogledamo nema li i kod nas grehova koji zaslužuju vremensku kaznu radi urazumljenja drugih. Ako ih nađemo, treba da požurimo da ih izgladimo pokajanjem. Pokajanje čisti grehe i odstranjuje uzrok koji privlači nesreću. Dok je čovek u grehu, sekira stoji kod korena drveta njegovog života, spremna da ga poseče. Ukoliko ga ne seče, znači da očekuje pokajanje. Pokaj se i biće odstranjena sekira. Tvoj život će teći prema kraju prirodnim putem. Ako se, pak, ne pokaješ, očekuj posećenje. Ko zna da li ćeš doživeti do sledeće godine. Priča o neplodnoj smokvi pokazuje da Spasitelj ublažava svoj sud i štedi svakog grešnika u nadi da će se pokajati i dati dobre plodove. Međutim, dešava se i da pravda Božija ne sluša nikakvo zastupništvo i tek po nekog ostavlja još na jednu godinu među živima. Jesi li siguran, grešniče, da ne živiš poslednju godinu, poslednji mesec, dan ili čas?

PETAK

Eto, ostavlja vam se vaš dom pust, rekao je Gospod o Jerusalimu (Lk.13,35). Znači, postoji granica Božijeg dugotrpljenja. Milosrđe Božije je gotovo da večno trpi, očekujući dobro. Međutim, šta da radi kada mi dolazimo do takvog rastrojstva da već nismo ni za šta? Zbog toga nas i odbacuje. Tako će biti i u večnosti. Svi govore: "Milosrđe Božije neće dopustiti večnu odbačenost". Da, ono neće! Međutim, šta da čini sa onima koji su prepuni zla i ne žele da se isprave? Oni sami sebe stavljaju van granica Božije milosti. Tamo se i zadržavaju, jer neće da iziđu. Spiritisti su izmislili mnoštvo rađanja kao sredstvo za ponovno očišćenje grešnika. Onaj, međutim, ko se oskrnavio gresima u jednom rođenju, može se oskrnaviti i u deset drugih, a zatim i beskonačno. Kao što postoji progres u dobru, tako postoji i napredak u zlu. Mi na zemlji vidimo okorele u zlu. Takvi oni mogu ostati i van zemlje, a zatim i za svagda. Kad svemu dođe kraj (a on će neizbežno doći), gde da se smeste oni koji su okoreli u zlu? Svakako izvan oblasti koja je ispunjena svetlošću i koja je namenjena onima koji su se trudili oko sebe, oko očišćenja svojih nečistota. Samim tim eto i ada! Oni koji se nisu ispravili pri boljim okolnostima, zar će se ispraviti pri gorim? A ako neće, eto onda večnog ada! Nije Bog uzročnik ada i večnih muka u njemu, već sami grešnici. Kada ne bi bilo nepokajanih grešnika, ni pakla ne bi bilo. Gospod želi da nema grešnika. Zbog toga je i došao na zemlju. Pošto želi da ovlada bezgrešnost, znači da želi da niko ne dopadne u večne muke. Sve zavisi od nas. Hajde da se dogovorimo i da ad uništimo bezgrešnošću. Gospod će se tome obradovati. On je nama i otkrio postojanje ada, da bismo se pričivali da ne upadnemo u njega.

SUBOTA

Po silasku sa Gore Preobraženja, Gospod je iscelio dečaka u kojem je bio đavo. Isceljenju je prethodio ukor za neverje, koje je bilo uzrok zbog koga učenici nisu iscelili posednutog đavolom (Lk.9,27-41). Ma čije da je bilo neverje - oca koji je priveo sina, naroda koji se sabrao, ili, može biti, i apostola - može se zaključiti da njegovo prisustvo zatvara vrata milostivog pogleda Božijeg i Njegove pomoći, a da ih vera otvara. Gospod je i rekao ocu: "Dobićeš po meri vere". Vera nije delo jedino misli i uma, nego obuhvata celo biće čovečije. Ona obuhvata uzajamne obaveze verujućeg i Onoga kome on veruje, pa makar se one i ne

izrekle bukvalno. Čovek se nada na onoga kome veruje, na njega se u svemu oslanja i od njega ni u čemu ne očekuje odbijanje. Zbog toga mu se i obraća bez sumnje kao ocu, i ide k njemu kao u svoju riznicu, u uverenju da se neće vratiti praznih ruku. Takvo raspoloženje i bez reči izaziva naklonost kod onoga kome se čovek obraća. Tako biva među ljudima. Međutim, isti vid raspoloženja potreban je i u odnosu prema Gospodu, svemogućem i sveznajućem, koji želi da daruje svako dobro. Onaj koji istinski veruje nikada ne biva obmanut u svojim očekivanjima. Ako nešto nemamo, premda smo i tražili, znači da nemamo potrebnu veru. Pre svega, potrebno je tražiti i smestiti u srce punu veru u Gospoda. Treba je tražiti i umoliti od Njega, budući da je nemamo sami po sebi i da je dar Božiji. Od oca dečaka se tražila vera i on se pomolio: Verujem, Gospode, pomози mome neverju. Verovao je slabo, kolebao se, i molio se za utvrđenje vere. I ko će se pohvaliti savršenstvom vere? Kome, dakle, nije neophodno da se pomoli: Pomози, Gospode, mome neverju? Kad bi vera kod nas bila na snazi, misli bi bile čiste, osećanja sveta i dela bogougodna. Tada bi nas Gospod slušao kao otac decu. Sve što bi nam došlo u srce (a u takvom stanju moglo bi doći samo ono što je ugodno Gospodu) mi bismo dobijali bez odbijanja i odlaganja.

NEDELJA DVADESET PETA PO DUHOVIMA

Onome koji ga je upitao kako da se spase, Gospod je uzvratio pitanjem: Šta je napisano u zakonu? Kako čitaš? (Lk.10,26). Time je pokazao da se za rešenje svih nedoumica treba obraćati reči Božijoj. Da, pak, ne bi bilo nedoumica, najbolje je čitati Božansko Pismo. Čitaj sa pažnjom, rasuđivanjem, saosećanjem, povezujući sve sa svojim životom: ono što se tiče misli - ispunjavaj u mislima; što se tiče osećanja - osećanjima i raspoloženjima, a što se tiče dela - delima. Onaj ko sluša reč Božiju sabira svetle pojmove o svemu što je u njemu, oko njega i iznad njega. On sebi razjašnjava obaveze u odnosima koji se javljaju u životu, te sveta pravila, kao dragocene bisere, niže na nit savesti koja mu, zatim, tačno i određeno ukazuje kako i kada postupati na način koji je ugodan Gospodu. On obuzdava i strasti. Jer, čitanje reči Božije uvek na njih deluje smirujuće. Ako počneš da čitaš reč Božiju, strast će, ma kakva bila, početi da biva sve slabija i slabija, da bi na kraju sasvim iščezla. Ko se bogati znanjem reči Božije, stiće nad sobom stub od oblaka, koji je vodio Izrailjce u pustinji.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Iz ukazanja o tome koga zvati na ručak ili večeru (Lk.14, 12) pozajmi pravilo za sebe: ne činiti ništa za bližnje sa očekivanjem da se u ovom životu doživi uzvratanje. To ne znači da ćeš se truditi uzalud. U svoje vreme, sve će ti biti vraćeno. U besedi na Gori Gospod je propovedao da se sva bogougodna dela, tj. molitva, post, milostinja - čine tajno. Zbog čega? Zbog toga što Otac nebeski onima koji tako postupaju vraća javno. Radi se o tome da je Hrišćanin dužan svim silama svog života da sebi priprema buduće blaženstvo, da sebi gradi večni dom i da tamo unapred šalje zalihe za večnost. Takav način postupanja nije delovanje sa interesom. Interes svoje mesto nalazi u ovdašnjem životu, i takvo postupanje mu samo šteti. Da bi se živelo tako, neophodno je imati veru, nadu i ljubav prema Gospodu. Dejstvovanje po zapovestima u očekivanju nagrade je jedno neuslovljeno dejstvovanje. Međutim, ono je bliže i shvatljivije srcu od bilo kog drugog, suviše idealnog, kao na primer, delanja dobra radi dobra. Njega u Pismu nećete nigde naći. Ovde je viša pobuda: čini sve radi Gospoda, i ne boj se gubitka.

UTORAK

So je dobra ali ako i so obljutavi, čime će se osoliti? (Lk. 14,34). So su učenici Gospodnji. Oni su, predajući Njegovo učenje, od ljudi otklanjali naravstvenu gnjilost. Ako takvo prenošenje nazovemo prosvećivanjem, i sam će naziv soli dobiti isto značenje. Zbog toga bi čitava izreka mogla da dobije ovakav oblik: "Dobro je prosvećenje! Međutim, ako prosvećenje obljutavi, za šta će biti pogodno? Baci ga!.." Prosvećenje dejstvuje kao so ukoliko je ispunjeno načelima i elementima Gospodnjeg učenja, i ukoliko se samo nalazi u učeničkom položaju u odnosu na Gospoda. Čim, pak, odstupi od svog usmerenja, i umesto pouka Gospodnjih usvaja tuđa učenja, ono postaje bljutavo i nepotrebno, zaražava se gnjilošću zablude i laži, i počinje da deluje zarazno, a ne isceljujuće. Istorija je to potvrdila i potvrđuje mnogim primerima. Zbog čega, međutim, niko ne obraća pažnju na iskustvo? Neprijatelj na sve navlači mrak i svima se čini da postoji svetlost u učenjima koja se drže daleko od učenja Gospodnjeg.

SREDA

Priča o zalutaloj ovci i izgubljenoj drahmi (Lk.15,1-10). Kako je samo veliko milosrđe Gospodnje prema nama grešnicima! On ostavlja sve ispravne i okreće se ka neispravnim, kako bi ih ispravio. On ih sam traži. Našavši ih, sam se raduje i poziva sve nebo da se raduje sa Njim. A kako On traži? Zar On ne zna gde smo mi koji smo odstupili od Njega? Zna i vidi sve! Međutim, kada bi se čitava stvar sastojala samo u tome da On uzme grešnika i prinese ka pravednima, svi grešnici bi istog trenutka bili među pravednima. Potrebno je prethodno privoleti ih na pokajanje, kako bi obraćenje i vraćanje ka Bogu bilo slobodno. To se, pak, ne može učiniti zapovešću ili bilo kakvom spoljašnjom naredbom. Gospod ište grešnika tako što ga navodi na pokajanje. On sve ustrojava tako da grešnik stiže priliku da se urazumi i da vidi bezdan ka kome stremi, te da se vrati nazad. U tom smislu su usmerene sve okolnosti života, svi susreti sa trenucima gorčine i radosti, čak i reči i pogledi. Unutrašnja dejstva Božija kroz savest i druga ispravna osećanja koja leže u srcu, nikad ne prestaju. Šta se sve čini radi obraćenja grešnika na put vrline! Pa ipak, oni i dalje ostaju grešnici!.. Neprijatelj navlači mrak na oči i njima se čini da nema problema, i da će sve proći. Ukoliko se i zabrinu, oni govore: "Sutra ću prekinuti sa rđavim", da bi zatim i dalje ostali u istom stanju. Tako prolazi dan za danom. Ravnodušnost za spasenje sve više raste. Još malo i ona će prerasti u okorelost u grehu. Da li će tada doći do obraćenja? Ko zna?

ČETVRTAK

Priča o izobličenom nepravednom upravitelju (Lk.16,110). Vidiš li kako se on na svaki način trudio da se izvuče iz nevolje! Kada bismo se samo svi mi tako trudili da ustrojimo sebi pokojan život po ishodu iz ovog života! Međutim, ne! Sinovi ovog veka mudriji su od sinova svetlosti u svome naraštaju. Zbog čega se upravnik tako zauzeo? Zbog toga što je nevolja bila blizu. Blizina nesreće probudila je energiju i dovitljivost u domišljanju i on je brzo sve uredio. A zar mi nismo blizu nevolje? Smrt može svakog trenutka da nas zadesi, a zatim odmah treba položiti račun o upravljanju domom. Svi to znaju, pa ipak, gotovo niko da se makne sa mesta. Kakvo pomračenje! Niko ne misli da će uskoro umreti, već pretpostavlja da će poživeti i drugi dan. Premda i ne određujemo rok, ipak smo nekako uvereni da je smrt još negde tamo daleko. Zbog toga se i nevolja vidi negde daleko. Nevolja je udaljena, pa se domišljanja u vezi sa njom odlažu za buduće vreme. Niko ne namerava da ceo život ostane u neispravnosti. Međutim, samo ispravljanje se odlaže za

drugi dan. Pošto se, pak, čitav život sastoji od sadašnjice, a ne od sutrašnjice, briga oko pripreme za budućnost praktično izostaje.

PETAK

Nije moguće da ne dođu sablazni; ali teško onome preko koga dolaze (Lk.17,1). Radi se o tome da ne treba živeti bez opreznosti. Treba dobro da pazimo da nekoga ne sablaznimo. Razum se nadima i ni na koga ne gleda. Međutim, unaokolo budi sablazni delom, a još više rečju. Sablazan raste i uveličava bedu samog sablaznitelja. On to ne oseća i još više širi sablazan. Sreća da se pretnja Božija za sablazan ovde na zemlji gotovo i ne ispunjava, u očekivanju ispravljenja. Kazna je odložena za Budući sud. Tek tada će sablaznitelji osetiti koliko je veliko zlo sablazan. Ovde skoro niko i ne misli da li svojim rečima i delima sablažnjava ili ne sablažnjava one koji ga okružuju. Dva greha, vrlo velika u očima Božijim, ljudi gotovo u potpunosti zanemaruju: sablazan i osuđivanje. Za sablaznitelja je, po reči Gospodnjoj, bolje da nije živ; onaj, pak, koji osuđuje već je osuđen. Međutim ni jedan ni drugi uopšte ne razmišljaju. Čak ne mogu ni reći da su grešni u nečem sličnom. Kakvo nas samo oslepljenje okružuje i kako neoprezno hodimo usred smrti!

SUBOTA

Nijedan koji je metnuo ruku svoju na plug pa se obazire nazad, nije pripravan za Carstvo Božije (Lk.9,62). Tj. onaj ko misli da se spase, a osvrće se ka onom što je, radi spasenja, neophodno napustiti - u stvari se ne spasava i ne ide ka Carstvu Božijem. Potrebno je, međutim, odlučno prekinuti sa svim što je nespojivo sa delom spasenja. Oni koji su mislili o spasenju i sami su svesni toga, ali rastanak sa nekim navikama sve odlažu za sutra. Izgleda im suviše velika žrtva da odjednom sve napuste. Oni bi hteli da se od njih odvoje postepeno, kako drugima ništa ne bi padalo u oči. Međutim, ta namera se gotovo uvek proigra. Oni ustrojavaju spasonosne poretke, a raspoloženja srca ostaju ista kao i ranije. U prvo vreme je taj nesklad veoma upadljiv. Međutim, to "sutra" i obećana promena savesti zatvaraju usta. Na taj način, sve od "sutra" do "sutra", savest se umara da jednako opominje, i najzad otpočinje sa ćutanjem. A onda dolaze misli da se može i ovako, da je moguće sve ostaviti kao što jeste. Ta misao polako jača i najzad se ustaljuje. Tako se dobija lice koje je spolja ispravno, ali ne i iznutra. To je okrećeni grob u očima Božijim. Najgore je

to što je obraćenje takvih ljudi veoma teško, gotovo koliko i onih koji su okoreli u javnim gresima. A možda i teže... A njima se sve čini da to nije ništa.

NEDELJA DVADESET ŠESTA PO DUHOVIMA

Ispričavši o bogatašu koji je nameravao samo da jede, pije i veseli se, a zatim bio poražen smrću, ne doživевši naslade koje je očekivao, Gospod je zaključio: Tako biva onome koji sebi teče blago, a ne bogati se Bogom (Lk.12,21). Takav udeo njih postiže. Oni koji se bogate bogozaboravom, misle samo o telesnim utehama. Oni, pak, koji žele da izbegnu taj gorki udeo, neka se potrude da ne stiču za sebe, već neka se bogate samo Bogom. Svo bogatstvo je od Boga. Ukoliko ga stekneš, posveti ga Bogu i proisteći će sveto bogatstvo. Sve viškove deli sa onima koji imaju potrebu. Tako ćeš vratiti Bogu ono što ti je dao. Ko daje bednome, Bogu daje. Onaj ko tako troši bogatstvo, istinski se bogati. Bogateći se dobrim delima, on se bogati radi Boga, sa namerom da mu ugodi; on se bogati Bogom, privlačeći Njegov blagoslov; on se bogati od Boga, koji vernoga u malome postavlja nad mnogim; on se bogati kod Boga, a ne sam za sebe, budući da sebe ne smatra gospodarem, nego samo pristavom i računovođom, čija se sva briga sastoji u tome da namiri sve koji mu dolaze sa potrebama. On se boji da bilo šta utroši na sebe samog, jer smatra da bi neispravno upotrebio imanje koje mu je povereno.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Gospod je rekao da će se Sin Čovečiji javiti u svoj dan kao što munja sine sa neba i obasja sve što je pod nebom. Zatim je dodao: Ali mu najpre treba mnogo postradati i odbačenu biti od roda ovoga (Lk.17,24-25). Očigledno je da stradanje treba da prethodi javljanju u slavi. Prema tome, sve vreme do tog dana jeste vreme Njegovog stradanja. On je lično stradao u jedno određeno vreme. Posle toga, Njegova stradanja se produžavaju kroz verujuće - kroz stradanja njihovog rađanja, njihovog vaspitanja u hrišćanskom duhu i čuvanja od neprijateljskih dejstava, bilo unutrašnjih bilo spoljašnjih. Jer, savez Gospoda i Njegovih vernih jeste živ, a ne samo mislen i naravstven. Sve njihovo On prima kao

svojom glavom. Sledeći tu misao, može se videti da Gospod mnogo strada. Veoma bolne žalosti za Njega jesu padovi verujućih. Još bolnije na Njega deluje otpadanje od vere. Međutim, to su rane koje dokrajčuju. Postojane, pak, strele su žalosti, sablazni i kolebanja vere neverjem. Reči i pisanja koja odišu neverjem su ognjene strele nečastivog. U sadašnje vreme je lukavi unajmio mnogo kovača za kovanje takvih strela. Srca verujućih boluju, bivajući sama pogođena ili videći druge pogođenim. Sa njima i Gospod trpi. Ipak, javiće se dan slave Gospodnje: tada će se otkriti tajne tame, i stradalnici će se obradovati sa Gospodom. A do toga vremena potrebno je trpeti i moliti se.

UTORAK

Ako koji nastoji da sačuva život svoj izgubiće ga; a koji ga izgubi, oživeće ga (Lk.17,33). Rečeno treba ovako razumeti: sačuvati život svoj znači žaliti sebe, a izgubiti život - ne žaliti sebe. Pri tome treba podrazumevati da se govori o putu zapovesti Gospodnjih ili delanju u Gospodu. Spasava se, dakle, onaj ko dela Gospodu, ispunjavajući Njegove zapovesti ne žaleći sebe. Onaj, pak, ko žali sebe - gine. Ako samo staneš da žališ sebe, neizbežno ćeš se pokazati rušiteljem zapovesti i, prema tome, rđavim slugom. Kakva je presuda rđavom sluzi? Bacite ga u tamu najkrajnju; tamo će biti plač i škrgut zuba. Potrudite se da pazite na sebe makar u toku jednog dana, i uvidećete da samožaljenje smeta svim našim delima, udaljujući spremnost da ih vršimo. Bez truda i napora, međutim, ništa nećeš uraditi. Žaleći sebe zbog napora, uklanjaćemo se od dela. Postoje dela koja, hoćeš-nećeš, moraš učiniti. Takva se dela vrše neodstupno, makar i sa trudom. Tu se samožaljenje pobeđuje samožaljenjem. Ako ne radiš - nećeš ni jesti. Pošto dela zapovesti nisu takve vrste, usled samožaljenja uvek će biti izostavljena. Popuštanje rđavim delima se takođe vrši radi samožaljenja. Žao ti je da se odrekneš onoga što ti se prihtelo - i, želja se ispunjava. Ona je, međutim, ili neposredno grešna, ili vodi ka grehu. Prema tome, onaj ko sebe žali uvek izostavlja ono što je potrebno, dok, sa druge strane, sebi popušta u onome što ne priliči. Tako dolazi do toga da postaje neprikladan za bilo šta. O kakvom se spasenju tu još može govoriti?

SREDA

Koji ne primi Carstvo Božije kao dete neće ući u njega (Lk. 18,17). Kako ga, pak, primiti kao dete? Evo kako: u prostoti, punim srcem, bez premišljanja. Razumska analiza je neprimenjiva u oblasti vere. Ona može imati mesta samo u onome što joj prethodi. Kao što onaj koji vrši anatomski pregled razlaže telo do detalja, ali ne vidi život, tako i razum, ma koliko rasuđivao, ne može da shvati silu vere. Sama vera pruža sagledavanja koja je u potpunosti čine sposobnim da u celosti odgovara na sve potrebe naše prirode. Ona obavezuje svest, savest i srce da je prihvate. Oni je i prihvataju, i prihvativši je, neće više da se odvoje od nje. Isto se dešava sa onim ko okusi prijatnu i zdravu hranu: okusivši jednom, on zna da je ona hranljiva i ubraja je u red onih namirnica kojima se hrani. U tom ubeđenju hemija mu ne pomaže ni pre ni posle. Njegovo ubeđenje je zasnovano na ličnom iskustvu, koje je neposredno. Tako i onaj koji veruje istinitost vere poznaje neposredno. Sama vera u njega useljava nepokolebivo ubeđenje da je [reč o istinskoj] veri. Kako posle toga da bude još i razumna? Razumnost vere se i sastoji u tome što se neposredno zna da se radi o veri. Razum samo šteti stvari, hladeći veru i slabeći život po veri. I što je najteže - on se nadima i odbija blagodat Božiju. Time dovodi do najgoreg zla u hrišćanskom smislu.

ČETVRTAK

Gospod je učenicima govorio o svome stradanju, ali oni nisu ništa razumeli: I ova reč beše sakrivena od njih (Lk.18,34). Kasnije su, pak, rasuđivali da verujućima ne priliči da znaju išta sem Isusa Hrista, i to raspetoga. Dok nije došlo vreme, oni ništa nisu shvatali o ovoj tajni. Pošto je, pak, došlo, oni su je shvatili i svima je preneli i razjasnili. Tako biva i sa svima, i to ne samo u odnosu na ovu tajnu, nego i na svaku drugu. Nepojmljivo u početku, vremenom postaje shvatljivo. Naime, zrak svetlosti ulazi u svest i razjašnjava ono što je ranije bilo tamno. Ko razjašnjava? Sam Gospod, blagodat Duha koja živi u verujućima, anđeo hranitelj, a nikako sam čovek. On je tu prijemnik, a ne stvaralac. Pri svemu tome, nešto ostaje neshvatljivo čitavog života, i to ne samo za pojedine ljude, nego i za celo čovečanstvo. Čovek je okružen neshvatljivostima. Neke mu se razjašnjavaju u toku života, a druge ostaju za drugi život. Tamo će se shvatiti. Isto biva čak i sa bogoprosvećenim umovima. Zbog čega se to ne otkriva sada? Zbog toga što je jedno neshvatljivo, te o njemu ne vredi govoriti. Drugo se, pak, ne govori radi predostrožnosti, tj. zato što bi bilo štetno znati ga pre vremena. U drugom životu će se mnogo toga razjasniti, pa će se otkriti drugi predmeti i druge tajne. Stvoreni um nikako ne može da izbegne nedostižne tajne. Um buntuje protiv tih uza. Međutim, buntovao ili ne, uze tajanstvenosti se neće prekinuti. Smiri se gordi ume pod krepku ruku Božiju i veruj!

PETAK

Priča o deset kesa srebra izobražava čitavu istoriju čovečanstva do Drugog Hristovog dolaska (Lk.19,12-28). U njoj Gospod govori da kroz stradanja, smrt i Vaskrsenje ide ka Ocu nebeskom da primi carstvo nad čovečanstvom, koje je Njegovo očinsko nasleđe. Oni koji ostaju na zemlji, dele se na dve strane: na sluge koje su se potčinile Gospodu kroz poslušanje u veri, i na one koji, usled svog neverja, nisu hteli da ga imaju za cara i da mu služe. Onima koji Gospodu pristupaju sa verom i sa gotovošću da mu služe, daju se darovi Svetoga Duha u svetim tajnama. To su upravo kese srebra! Svaki verujući ih prima radi služenja u krugu drugih verujućih. Kada mu se pokore svi (voljni) iz roda ljudskog, On će opet doći kao Onaj koji je primio carstvo. Njegovo prvo delo tada će biti da sudi slugama, da vidi šta je ko stekao datom blagodaću. Zatim će da sledi sud i onima koji nisu hteli da ga imaju za cara, koji nisu poverovali, ili koji su otpali od vere. Zapečati te istine u svome umu i ne odvajaj svoju pažnju od njih. Jer, tada će da se donese odluka koja već neće moći da se izmeni. Beži od neverja. Međutim, nemoj ni verovati samo prazno, već prinosi i plodove vere. Našavši te vernim u malom, Gospod će te i nad mnogim postaviti.

SUBOTA

Hvalim te, Oče, Gospode neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih a otkrio si bezazlenima. Da, Oče, jer je tako bila volja tvoja (Lk.10,21). Eto suda nad ljudskom mudrošću i razumnošću. I on se očigledno ispunjava. Otkrivenje je sada pred očima, u Božanskim Pismima, i mudrijaši ga čitaju, ali ne shvataju. Zaista je za čuđenje: pisano je prosto, a njima sve izgleda drukčije nego što je napisano. Jednom rečju - oni su slepi. Bezazleni vide i shvataju, a za njih je otkriveno skriveno. Takav poredak je bio po volji Ocu nebeskom. Prema tome, nemamo zbog čega ni da se protivimo. Da uopšte nije bilo otkriveno ono što je suštinski nužno, mudrijaši bi i mogli još po nešto prigovarati. Pošto je, međutim, otkriveno, bilo je potrebno samo doći i uzeti. Zato je i otkriveno da bi ti uzimao. Samo postani bezazlen. "Ko, ja?.. Nikako!" Pa, kako hoćeš! Ostani premudar i razuman za sebe. Međutim, ništa suštinski nećeš shvatiti i smestiti u svoju glavu, nego ćeš ostati usred prizraka i iluzija koje se rađaju iz tvog mudrijašenja. One te drže u punoj zaslepljenosti, pri čemu misliš da vidiš iako si, u stvari, slep i kratkovid. Doduše, ti ponešto i vidiš, ali kao kroz gustu maglu. To ti ne omogućuje da vidiš prav put, i ne vodi te ka cilju, nego te samo drži u bezizlaznom krugu grehovnosti. Izbavi nas, Gospode, od takvog strašnog stanja!..

NEDELJA DVADESET SEDMA PO DUHOVIMA

Na praznik Vavedenja u hram Presvete Bogorodice počinje da se peva: Hristos se rađa. Time se verujući pripremaju za dostojno sretanje praznika Hristovog Rođenja. Shvativši taj nagoveštaj, postupaj po njemu. Udubi se u tajnu Ovploćenja jedinorodnog Sina Božijeg; dođi do njegovog uzroka u predvećnom savetu Božijem o postanku sveta i čoveka u njemu; uvidi njegov odblesak u stvaranju čoveka; radosno susretni prvu blagovest o tome odmah posle pada; razumno ispitaj njegovo postepeno raskrivanje u proroštvima i starozavetnim praobrazima; razjasni sebi ko i kako se u Izrailju pripremio za prihvatanje ovaploćenog Boga, pod uticajem božanskih vaspitnih ustanova i činova. Zatim pređi, ako hoćeš, iza granica naroda Božijeg, i saberi zrak svetlosti Božije, koja sija u tami, razmotrivši u kojoj meri su izabrani od svih naroda došli do predosećaja pojave neobičnog Božijeg promišljanja o ljudima. To će biti misaona priprema. Međutim, tu je i post. Spremi se na uzdržanje, ispovedi se i pričesti Svetim Hristovim Tajnama. To će biti delatna i životna priprema. Ako ti Gospod, usled svega toga, da da osetiš silu Njegovog dolaska u telu, kada dođe praznik ti već nećeš praznovati zbog tuđe radosti, nego zbog svoje rođene.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Narod uzvikuje osana, a Gospod plače (Lk.19,38-41). Ne dešava li se nešto slično i na našim crkvenim praznicima? Spoljašnjost je u ono vreme bila praznična. Međutim, Gospod je video ono što je nevidljivo bilo prisutno u dušama i narod ocenio dostojnim plača. I kod nas je ono što je vidljivo na praznicima uvek svečano. Ali, da li je kod svih i unutrašnje nastrojenje takvo? Jedan uopšte ne shvata važnost i značenje praznika; drugi jedva nešto zamagljeno oseća, iako ništa jasno ne vidi. I tek poneki vidi i oseća i biva raspoložen dostojno praznika. Naši praznici odnose mnogo ulaganja. Međutim, koliko se od toga udjeljuje Gospodu i bratiji? Ili ništa ili najnezatnija sitnica. Gotovo sve odnese stomak i sujeta. Od Gospoda se to ne može sakriti. Nije ni čudno ako On, govoreći po ljudskom, plače dok mi ispuštamo praznične uzvike. Eto kakvi su iskupljeni, opravdani,

usinovljeni!.. Dali su zavet, primili su obavezu da hode u duhu i da ne udovoljavaju telesnim pohotama. A, šta je na delu? Sinovi carstva su gori od poslednjih slugu!..

UTORAK

Dom moj, dom je molitve (Lk.19,46). I zaista, uđi samo u hram i već te sve poziva na molitvu. Sve je u njemu tako uređeno, sve se u njemu vrši tako da bi raspoložilo na molitvu i pomagalo joj. Zbog toga, ako hoćeš da molitvu razgoriš u svome srcu, idi češće u hram Božiji. Kod kuće se nećeš pomoliti kao u hramu. Zar se oni koji se i kod kuće toplo mole, ako ih uopšte ima, neće još toplije moliti u hramu? No, budući u hramu, nemoj biti prisutan samo telom, nego i duhom. Stani tamo gde je tiše i, gledajući umom Gospoda pred sobom, izlivaj svoju dušu. Maštanja razgони, brigama ne dopuštaj da prilaze, i samo na jedno pazi - na delo molitve. Diži svoju otežalu dušu gore, i njenu težinu razbijaj sagledavanjem Božanstvenih stvari. Ono što imaš na sebi skini pokajanjem i obećanjem popravke. Ako savest još nije izmirena, dodaj dela samoodricanja i ljubavi. Stojeći u hramu, pripremaj se da se i sve vreme, dok si van hrama, mislima ne udaljuješ od Gospoda, nego da ga uvek gledaš pred sobom. Tako se tvoje stope sa pravog puta neće pomeriti na krivi. Kada zatim odeš u hram, biće ti lakše da u njemu odstojiš kako treba. Od dostojnog prebivanja u hramu biće ti lakše da pažljivo hodiš pred Gospodom kada se nađeš van hrama... I tako će tvoje prebivanje u Gospodu rasti sve više i više. A više od toga šta se može poželeti?

SREDA

Sveštenici, književnici i starešine nisu verovali u Gospoda. Da bi ih prizvao ka veri, On im je postavio pitanje: Krštenje Jovanovo - da li beše sa neba ili od ljudi? (Lk.20,4). Rasudite o tome bespristrasno i rasuđivanje vaše će vas privesti ka veri. Što je rečeno o javljanju Jovana, može se reći i o svakom događaju koji je pratio dolazak Gospoda u telu, o samom dolasku i o svemu što je sa njime povezano. Svako ko rasudi o svemu tome doći će do jednog zaključka: Zaista ovaj beše Sin Božiji. Mogu se javljati razne misli, rađati nedoumice, susretati nesaglasnosti. Pa ipak, na kraju svih ispitivanja proisteći će samo jedno svestrano ubeđenje: ne može se misliti drukčije do onako kako je predstavljeno u Jevanđeljima i Apostolskim poslanicama. Velika je tajna pobožnosti: Bog se javio u telu.

Tajna će ostati tajna, premda će, svojom jasnoćom i naravstvenom silinom koja proizilazi iz ispitivanja, uticati na um da ispoveda tako a ne drukčije. Oni koji ne veruju ili uopšte ne ispituju sve kao što treba, ili ispituju površno, sa tuđim umom, ili zauzimaju nesrećno nastrojenje, suprotno zahtevima vere. Da bi opravdali svoje neverje, oni se zadovoljavaju i sitnicama, koje navode kao razlog za odricanje vere. I verujuće mogu da kolebaju njihove reči zbog toga što se ponekad zadovoljavaju prostom verom, ne razjašnjavajući sebi njene osnove. Te reči nevernika ih zatiču nespremnje. Zbog toga se i kolebaju.

ČETVRTAK

Priča o vinogradu (Lk.20,9-28) izobražava starozavetnu crkvu. Vinogradari su njena tadašnja jerarhija. Pošto nije odgovarala svom naznačenju, izrečena joj je presuda: uzeti od nje vinograd i dati ga drugima. Ti drugi su najpre bili sveti apostoli, a potom njihovi prejemnici - arhijereji sa svim sveštenstvom. Vinograd Božiji je jedan od početka sveta, a zadatak vinogradara je bio, jeste i biće do kraja veka - da Gospodaru prinose plod vinograda, tj. spasenje duša. Taj zadatak hrišćanske jerarhije je, prema tome, i naš posao. U kakvoj meri se on ispunjava - svi mi vidimo. Šta da se kaže na to? Zbog mnogoga - slava Bogu! Ipak, u mnogome nije moguće ne poželeti bolje. To se osobito tiče propovedi i reči Božije. Samo se ponegde čuje propoved, premda i sačinjava jedinstveni vinogradarski nož u rukama delatelja vinograda Božijeg. Samo da se i na nama ne ispuni: Doći će gospodar vinograda i pogubiti ove vinogradare i daće vinograd drugima. Samo da se i ovi drugi ne odbace, i da se ne pogube ne samo vinogradari, nego i sam vinograd...

PETAK

Kesarevo kesaru, a Božije Bogu (Lk.20,25). Svakome, znači, svoje. U naše vreme umesto kesarevo treba staviti "žitejsko", i reći: "Žitejsko" na jednoj strani, a Božije na drugoj. Međutim, svi su se bacili jedino na ono "žitejsko", a Božije ostavljaju iza sebe. Zbog toga ono ne samo da ne stoji na svome mestu, tj. u prvom planu, nego se sasvim zaboravlja. Posledica toga, navodno nenamernog zaboravljanja, jeste zamagljivanje u svesti onog Božanskog. Zatim već sledi nejasnoća njegovog sadržaja i njegove osnove. Otuda slabost uverenja i nestalnost vere, a zatim i njeno napuštanje i uticaji svakakvih vetrova raznih učenja. Taj put prohodi svaki ponaosob kada počne da zanemaruje ono što je Božansko;

tim putem ide i zajednica kada u svome poretku počne da zanemaruje ono što Bog od nje zahteva. Kada je Božije stavljeno u zadnji plan, u zajednicu počinje da se useljava emancipacija od Božijih zahteva na umnom, naravstvenom i estetičkom planu, i sekularizacija (tj. služenje duhu vremena) politike, običaja, zabava, a zatim i vaspitanja i svih ustanova. U sadašnje vreme ne misle, ne govore i ne pišu o onome što je Božije. To im čak ni na pamet ne pada u njihovim poduhvatima. Zar je onda čudno što, pri takvom nastrojenju, učenja protivna veri nalaze put ka društvu i što se ono priklanja opštem bezverju?

SUBOTA

Neka budu bedra vaša opasana i svetiljke zapaljene (Lk.12,35). Treba biti spreman svakog časa, jer se ne zna kad će doći Gospod - bilo radi Poslednjeg suda, bilo da te uzme odavde (što je za tebe podjednako važno). Smrt sve rešava. Iza nje je svođenje računa života: što si stekao, to ćeš i imati na svu večnost. Ako si stekao dobro - i tvoj udeo će biti dobar, a ako zlo - onda rđav. To je tako izvesno kao što je izvesno da postojiš. Sve se to može dogoditi još ovoga minuta, upravo ovog časa dok čitaš ove redove, a zatim je svemu kraj: staviće se pečat na tvoje biće, koji niko više neće moći da skine. Imamo, dakle, zbog čega da se zamislimo!.. Međutim, nije moguće načuditi se zbog toga što se tako malo o tome misli. Kakva se tu tajna vrši nad nama! Svi mi znamo da je smrt na vratima i da se ne može izbeći, pa ipak gotovo niko o njoj ne misli. Ona će, međutim, prići iznenada i zgrabiti. Čak i kada nas obuzme smrtna bolest, mi ne mislimo da nam je došao kraj. Neka to analiziraju psiholozi sa naučne strane. Sa naravstvene strane, ovde se ne može prevideti neshvatljiva samoobmana, koja je strana jedino onima koji paze na sebe.

NEDELJA DVADESET OSMO PO DUHOVIMA

Mnogo je zvanih, ali je malo izabranih (Lk.12,24). Zvani su svi Hrišćani, a izabrani su oni koji veruju i žive hrišćanski. U prvo vreme Hrišćanstva ka veri je prizivala propoved. Mi smo, međutim, prizvani samim rođenjem od Hrišćana i vaspitanjem među njima. I slava Bogu! Polovinu puta, tj. stupanje u Hrišćanstvo i ukorenjenje njegovih načela u srcu od samoga detinjstva, mi prelazimo bez truda. Reklo bi se da će utoliko biti jača vera i ispravniji život za sve buduće vreme. Tako je i bilo. Međutim, od pre nekog vremena

počelo je kod nas da biva drukčije. U školsko vaspitanje su uvedena nehrišćanska načela koja kvare omladinu; u društvo su ušli nehrišćanski običaji koji omladinu razvraćuju po njenom izlasku iz škole. I nije onda čudno što se, po reči Božijoj, ionako mali broj izabranih, u naše vreme pokazuje još manjim. Jer, već je i duh vremena protivhrišćanski! A šta će biti dalje? Ako se kod nas ne izmeni način vaspitanja i ako se ne izmene običaji u društvu, sve više i više će slabiti istinsko Hrišćanstvo, i najzad će sasvim nestati. Ostaće samo ime hrišćansko, a duha hrišćanskog neće biti. Sve će ispuniti svetovni duh. Šta da se radi? Treba se moliti ...

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Sadukeji su protiv vaskrsenja imali prigovor, koji im se činio nepobitnim. Međutim, Gospod ga je pobio sa nekoliko reči, i to tako jasno da su svi shvatili i priznali da su sadukeji pobeđeni istinom Njegove reči (Lk.20,27-40). Ono što su nekada radili sadukeji, sada čine nevernici svih vrsta. Oni su sebi nagomilali mnoštvo izmaštanih pretpostavki, koje su uzdigli do "istina" i koje smatraju nepobitnim. Oni se njima veličaju, pretpostavljajući da se protiv njih ništa ne može kazati. U stvari, sve su one tako ništavne da se protiv njih i nema šta govoriti. Sva njihova mudrovanja su kao kuća od karata - duni i razleteće se. U pojedinostima njih ne treba opovrgavati. Dovoljno je da se prema njima odnosimo kao prema snovima. Govoreći protiv snova, mi ne dokazujemo njihovu neprikladnost u celini ili u pojedinačnim delovima, nego samo kažemo: "To je san". Time se sve rešava. Upravo takva je teorija o postanku sveta iz maglina, sa svojim pododeljcima - teorijom o slučajnom nastanku života, darvinovskim poreklom rodova i vrsta, i sa njegovim poslednjim maštanjem o nastanku čoveka. Sve je to kao buncanje sanjalice. Čitajući ih, ideš kao među senkama. A naučnici? Šta sa njima da uradiš? Njihovo pravilo jeste: "Ako nećeš da slušaš - nemoj, ali nam ne smetaj da varamo ljude".

UTORAK

I svi će vas omrznuti imena moga radi (Lk.21,17). Ko udahne u sebe makar i malo svetovnog duha, postaće hladan za Hrišćanstvo i za njegove zahteve. Ta ravnodušnost prelazi u mržnju ukoliko se u njoj dugo ostaje bez otrežnjenja, osobito ukoliko se pri tome prihvati makar i deo od suprotnih učenja. Duh sveta sa suprotnim učenjima jeste duh mržnje prema Hristu. On je [duh] antihristov. Njegovo širenje je širenje neprijateljskih raspoloženja prema hrišćanskom ispovedanju i hrišćanskom poretku života. Izgleda da se oko nas već vrši nešto slično. Doduše, još se ostaje na potmulim glasovima. Međutim, neće biti čudno ako uskoro počne i ono što je Gospod prorekao: Dignuće ruke svoje... i goniće vas... i predaće vas... i pobiće neke od vas (Lk.21,12-16). Duh antihristovski je uvek jedan: šta je bilo u početku, biće i sada, možda u drugoj formi, ali u istom smislu. Šta raditi? Trpljenjem svojim spasavajte duše svoje (Lk.21,19). Trpi sa tvrdom rečju ispovedanja istine na ustima i u srcu.

SREDA

Učenici su ukazivali Gospodu na lepotu hrama i zavetnih poklona, a On je rekao: Doći će dani u koje od svega što vidite neće ostati ni kamen na kamenu koji se neće razmetnuti (Lk.21,6). To je odluka o svemu lepom ovoga sveta. Spolja, ono izgleda tvrdo i vekovečno, ali ćeš za dan-dva sve izgubiti iz vida, kao da ničeg nije ni bilo: lepota će uvenuti, snaga će se istrošiti, slava će potamneti, umovi će se iscrpsti, odeća će se pocepati. Sve u sebi samome nosi silu raspadanja, koja nije kao neko nerazvijeno seme, već se nalazi u neprestanom dejstvu. Sve teče ka svome kraju. Prolazi obličje ovog sveta... Čovek hodi kao prizrak; sabira i ne zna kome će pripasti. A mi se sve usiljeno trudimo, naprežemo se i glavoboljama našim nema kraja. Srećemo oko sebe stalne pouke, a sve se držimo svoga. Jednom rečju, slepi smo i ništa ne vidimo. Da, istina je kad kažemo da smo slepi ili zaslepljeni, jer ni sebi niti ičemu što nas okružuje i što nama vlada ne vidimo kraj. I šta još? Čim nam je, kako se nama čini, dobro, uvereni smo da stojimo tvrdo, kao na steni. Međutim, naš položaj pre podseća na stojanje na močvarnom terenu: mi samo što nismo propali. Međutim, mi to ne osećamo, i predajemo se bezbrižnom naslađivanju onim što prolazi, kao da će svagda postojati. Pomolimo se da nam Gospod otvori umne oči te da uvidimo sve onako kako jeste, a ne kako se nama čini.

ČETVRTAK

Ali pazite na sebe da srca vaša ne otežaju prejedanjem i pijanstvom i brigama ovoga života, i da Dan ovaj ne naiđe na vas iznenada (Lk.21,34). Dan ovaj, tj. poslednji dan sveta ili svakoga od nas, dolazi kao lopov i hvata kao zamka. Zbog toga Gospod i nalaže: Bдите, dakle, u svako vreme moleći se (Lk.21,36). Budući da su sitost i mnogobrižljivost prvi neprijatelji molitve, unapred je ukazano da sebi ne dopuštamo da otežamo jedenjem, pijenjem i "žitejskim" brigama. Onaj ko je pojeo, popio i razveselio se - predaje se spavanju. Pošto se naspava, on se opet vraća na isto. Zar je takvom do bdenja? Zar je do molitve onome ko je dan i noć zauzet jedino onim "žitejskim"? "Pa reci šta treba da se radi? Bez hrane se ne može: ona se mora pribaviti - pa eto i briga". Da, Gospod nije rekao: "Ne radi, ne jedi, ne pij", nego: "Da ne otežaju srca vaša svim tim". Rukama radi, a srce drži slobodnim. Ako jedeš - jedi, ali se ne preopterećuj hranom. I vino popi, kada je potrebno, no ne dopuštaj da se pomute glava i srce. Razdeli svoje spoljašnje od unutrašnjeg, i poslednje učini glavnim delom svog života, a prvo samo dodatkom. U unutrašnjem budi pažnjom i srcem, a u spoljašnjem samo telom, rukama, nogama i očima: Bдите u svako vreme moleći se, da se udostojite bez straha stati pred Sinom Čovečijim (Lk.21,36). Da biste se toga udostojili, potrebno je još ovde, u ovom životu, utvrditi se pred Gospodom. Za to, pak, postoji samo jedno sredstvo - bodra molitva u srcu koja se vrši umom. Za onoga ko se tako postavi, Dan onaj neće naići iznenada.

PETAK

Satana je ušao u Judu i naučio ga da izda Gospoda. On se saglasio i izdao ga (Lk.22,3-4). Satana je ušao zbog toga što su mu bila otvorena vrata. Inače, naša unutrašnjost je uvek zaključana. I sam Gospod stoji izvan i kuca da mu se otvori. A čime mu se otvara? Saosećanjem, naklonošću, saglasnošću. Satana, međutim, ulazi kod onoga kod koga sve to naginje na njegovu stranu. Gospod, opet, ulazi kod onoga koji Njemu naginje. Za ulazak satane, a ne Gospoda, kriv je sam čovek. Ne popuštaj mislima koje su ugodne satani, ne saosećaj se njima, ne upravljaj se po njihovim savetima, i ne saglašavaj se sa njima. Tada će satana obilaziti okolo, i najzad - otići, budući da mu nije data vlast ni nad kim. Onaj nad kim on vlada, sam mu se daje u ropstvo. Početak čitavom tom zlu jesu misli. Ne dozvoljavaj da tobom ovladaju rđave misli, i uvek će za satanu tvoja vrata biti zaključana. U vezi sa nailaženjem rđavih misli, ne može se ništa učiniti. Bez njih nije niko na svetu. Tu nema nikakvog greha. Progoni ih i - svemu je kraj. Kad ponovo dođu, opet ih progoni - i tako čitav život. Ukoliko, pak, primiš pomisli i počneš da se zanimaš njima, neće biti čudno ako se javi i saosećanje prema njima. Tada će one postati još nametljivije. Posle

saosećanja doći će i rđave namere i podsticaj na rđava dela. Neodređene i neformljene namere usmeriće se, zatim, ka pojedinačnim stvarima ili licima. Započeće izbor, koji prati saglašavanje i revnost - i eto već greha u unutrašnjosti! Tu su vrata srca otvorena širom. Čim se samo obrazuje saglasnost takve vrste, satana uskače unutra i počinje sa tiranisanjem. Tada bedna duša, kao sužanj i kao tegleća životinja, biva gonjena i iscrpljivana u vrešenju nepriličnih dela. Da ona, međutim, nije primila rđave misli, ne bi bilo ni nesreće.

SUBOTA

Borite se da uđete na uska vrata (Lk.13,24). Uska vrata označavaju život u kome se ne popušta svojoj volji, svojim željama i ugađanju sebi. Široka, pak, vrata znače život po svim pokretima i stremljenjima strasnog srca, bez i najmanjeg uzdržanja. Na taj način, vrata u Carstvo jesu samostešnjevanje. Stešnjuj sebe u svemu, pa će izgledati kao da guraš i upireš o vrata kako bi ih otvorio i provukao se kroz njih. Kako, međutim, i čime sebe stešnjavati? Zapovestima Božijim koje su suprotne strasnim pokretima srca. Kada počinješ da se gneviš na nekoga, seti se Gospodnje zapovesti: Ne gnevite se, i stesni svoje srce. Kada se javе bludne misli, seti se zabrane da se žena pogleda sa željom, i pritesni svoju pohotu. Kada ti dođe da nekoga osudiš, seti se reči Gospodnje da je nebeski Sudija neumoljiv prema onima koji osuđuju, i pritesni svoju nadmenost. Tako postupaj u odnosu na svaki poročan pokret u srcu. Saberi protiv svakog od njih izreke iz Božanskog Pisma i drži ih u sećanju. Čim iz srca iziđe bilo kakva rđava želja, posegni za izrekom koja joj je suprotna i veži je. Ili, unapred veži sve svoje želje i pomisli Božanstvenim rečima i hodi u njima. Tada ćeš biti kao okovan. Međutim, u tim okovima se nalazi sloboda ili slobodni put u Carstvo Božije.

NEDELJA DVADESET DEVETA PO DUHOVIMA

Iscljeno je deset gubavih, a vratio se samo jedan da zablagodari Gospodu (Lk.17,21-19). Nije li takva proporcija zahvalnosti i među svim ljudima koji su primili dobro od Gospoda? I ko od ljudi nije primio dobro, ili, bolje rečeno, šta imamo i šta biva sa nama što nije dobro? A jesu li svi blagodarni Bogu i da li za sve blagodare? Ima, naprotiv, i takvih koji sebi dozvoljavaju pitanje: "Zašto je Bog dao život? Bolje bi nam bilo da nas nema". Bog

ti je dao život radi večnog blaženstvovanja. On ti je udelio život kao dar i štedro te je snabdeo i svim sposobnostima za dostizanje večnog blaženstva. Sada sve samo od tebe zavisi. Treba samo nešto malo da se potruđiš. Međutim, ti govoriš: "Da, ali ja srećem samo gorčinu, nesreću, bolesti i napasti". Pa šta! I to spada u broj sredstava za sticanje večnog blaženstva. Samo potrpi! Čitav tvoj život se ne može nazvati ni trenom u odnosu na večnost. U odnosu na večnost nije ništa čak kad bi i sav život trebalo da stradaš. Međutim, ti imaš i časove utehe. Ne gledaj na sadašnje, nego na to šta ti se sprema u budućnosti, i pobrini se da ga budeš dostojan. Tada nećeš ni primetiti gorčine. Sve one će biti progutane nesumnjivom nadom na večne utehe. Blagodarnost tada neće zatajiti u tvojim ustima.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Gospod je plovio sa učenicima na drugu stranu mora. Oni su zaboravili da uzmu hleb. Imajući sa sobom samo jedan, počeli su da misle šta će da rade. Znajući njihove pomisli, Gospod ih je podsetio na nasićenje četiri i pet hiljada ljudi. Time je hteo da ih dovede do čvrste nade u to da pored Njega neće umreti od gladi, makar ne imali ni jednog jedinog hleba (Mk.8,13-21). Koliko nemira ponekad u čoveka unosi pomisao o neizvesnoj budućnosti! Umirenje od tih uznemirenja je samo jedno - nada na Gospoda. Oživljavanje i ukrepljenje te nade crpi se iz razumnog razmatranja onoga što je već bilo sa drugima i sa nama samima. Neće se naći ni jedan čovek koji u svom životu nije iskusio neočekivana izbavljenja od nevolja, odnosno neočekivane obrte svoga života nabolje. Sećanjem na takve slučajeve oživljavaj svoju dušu kada počnu da te muče mračne misli o tome šta će biti. Bog i sada sve ustrojava na dobro kao i ranije. Osloni se na Njega. Još pre izbavljenja od nevolje, On će ti poslati blagodušnost pri kojoj nećeš ni primećivati svoju nevolju. Onoga koji se uzda u Gospoda okružuje milost. Istražuj takve primere u Svetom Pismu, u životima svetitelja, u svom životu i životu svojih poznanika. Tako ćeš kao u ogledalu videti da je Gospod blizu svih koji ga prizivaju. I tada strahovanja za tvoj udeo neće pomutiti tvoju dušu.

UTORAK

Slepoga iz Vitsaide Gospod nije iscelio odjednom, već najpre delimično, a zatim u potpunosti. I ovaj poče sve jasno da vidi (Mk.8;22-26). Zbog čega je tako učinio, samo On zna. Mi odatle možemo da zaključimo: kad je za isceljenje telesnog vida bila potrebna postepenost, za prosvetljenje očiju našeg uma svakako će biti potrebna još veća postupnost. Tako je i bilo. U periodu patrijaraha, bogootkriveno znanje nije bilo složeno; u podzakonskom periodu ono je postalo složenije i podrobnije; a u naše - hrišćansko vreme, ono je još podrobnije i uzvišenije. Međutim, da li je tu kraj? Na zemlji nešto više ne očekuj. Na onom svetu, pak, biće još toga. Dva sveta apostola nas uveravaju o tome - sveti Jovan i sveti Pavle (Jn.3,2; 1.Kor.13,12). Sada vidimo sve kao u ogledalu, a onda ćemo sve videti jasno. Ali i tamo će postojati različiti stepeni umnog prosvetljenja, budući da je oblast znanja Božijeg beskrajna. Na zemlji je Otkrivenje Božije već završeno. O nečem višem ne treba ni misliti, budući da imamo sve što je neophodno. Usvoj dato i živi po njemu. Hrišćansko Otkrivenje unapred ne obećava nova otkrivenja. Ono samo govori o raširenosti Jevanđelja po celom svetu. Ta svudaprisutnost i sveopštost poznavanja Jevanđelja biće znak za kraj postojanja sadašnjeg poretka stvari. Tada će vera oslabiti, i život će postati težak. Tada će blagost Božija učiniti kraj ovome svetu.

SREDA

Pozivajući nas da ga sledimo sa krstom, Gospod bliže određuje sam put, odstranjujući glavne prepreke na njemu, i to ne spoljašnje, nego unutrašnje, koje se korene u čovekovom srcu. Ako hoćeš da ideš za mnom - kao da govori - prvo, nemoj žaliti sebe. Jer, ko bude žalio sebe - pogubiće sebe. Drugo, ne vezuj se ljubavlju za stvari, jer kakva je korist čoveku ako sav svet zadobije a duši svojoj naudi? Treće, ne ustručavaj se zbog onoga što će reći ili zbog toga kako će na tebe gledati drugi, jer ko se postidi mene i mojih reči u rodu ovom grešnom i preljubotvornom, i Sin će se Čovečji postideti njega kada dođe u slavi Oca svoga sa svetim anđelima. Samožaljenje, ljubav prema imanju i stid pred licem čovečijim jesu tri glavna lanca kojima se čovek drži u okvirima nebogougodnog života, na putu strasti i greha. Oni su glavna prepreka koja ometa obraćenje grešnika. Oni su glavni predmet duhovne borbe u čoveku koji se kaje i koji je već počeo da prinosi plodove pokajanja. Dok se te veze ne pokidaju, nema mnogo izgleda na hrišćanski život. Naime, sve dotle on će biti pun saplitanja i padova, ako i ne uvek spoljašnjih, a ono svakako unutrašnjih. Stoga, neka svako na sebe pogleda pažljivo. Ako u sebi nađe nešto od rečenoga, neka se potrudi da se oslobodi, inače neka se ne nada da će dospeti do savršenstva u Hristu, makar po spoljašnjosti i bio sasvim ispravan.

ČETVRTAK

Istorija teče i, čine se, neumoljivo određuje pojedinačne događaje. Koliko je samo bilo priprema za prihvatanje Spasitelja!.. Najzad, došao je i Njegov najavljiivač - Jovan. I šta se zbilo? Sa Jovanom učiniše šta htedoše (Mk.9,13), a Sin Čovečiji postrada i bi unižen (Mk.9,12). Tok događaja nije mogao da se promeni. Tako je uvek: tekuća istorija sve vuče za sobom. Međutim, postavlja se pitanje: "Gde je sloboda? Šta ostaje od nje pri takvom poretku događaja? Ništa drugo do prizrak". Tako, obično, rasuđuju fatalisti. Ipak, sveopredeljujuća neophodnost toka događaja nama se samo pričinjava: u stvari, svi ljudski događaji, i opšti i pojedinačni, plod si slobodnih poduhvata čoveka. Ono opšte teče kako teče stoga što svi ili većina tako hoće. I pojedinačno dolazi u saglasnost sa opštim stoga što ovaj ili onaj u pojedinačnosti tako hoće. Dokaz za to je očigledan: usled opšteg dobra bivaju i rđave pojedinačnosti; i usred opšteg zla bivaju dobre pojedinačnosti. I još: usled čvrsto ustrojenog opšteg, rađaju se pojedinačnosti koje, razrastajući se i jačajući sve više i više, najzad nadvaladavaju i samo opšte i zauzimaju njegovo mesto. Međutim, pojedinačnosti su uvek delo slobode. Šta je bilo zajedničko između Hrišćanstva i karaktera vremena u kome se ono začelo? Hrišćanstvo je posejalo nekoliko lica koja nisu bila porod neophodnog toka istorije. Ono je k sebi privuklo one koji imadoše želju da ga prihvate, nadaleko se raširivši i postavši opšte za tadašnje čovečanstvo: ono je bilo delo slobode. Isto se dešava i u rđavom smeru. Kako se iskvario zapad? Sam sebe je iskvario, budući da su ljudi, umesto od Jevanđelja, počeli da se uče od neznabožaca i da primaju njihove običaje. Najzad su se i iskvarili. Tako će biti i kod nas: počeli smo i mi da se učimo od zapada koji je otpao od Hrista Gospoda. U sebe primamo njegov duh. To će se završiti time što ćemo, slično njemu, okrenuti leđa istinskom Hrišćanstvu. Ukoliko ushtemo, prognaćemo zapadnu tamu, a ako ne - konačno ćemo se pogruziti u nju.

PETAK

Spasitelj kao obraz vere i života postavlja dete (Mk.9, 36). Prostota vere rađa prostotu života: iz jedne i druge proishodi uzorno naravstveno ustrojstvo. Ako se mudrijašenju otvori pristup pod vidom nekakvog poboljšanja, unutra će se proizvesti razdor i čitav život će se rastrojiti. Mudrijaši uvek viču: "To ne treba tako, ovo ne treba ovako. Dajte, ja ću sve da uredim iznova. Staro je neprikladno i dosadno". Međutim, oni još nigde, i nikada, i ništa dobro ne uradiše, već samo sve kvare. Um treba da sluša ono što je Gospod

zapovedio. Um se, doduše, naziva carem u glavi, ali mu nije data zakonodavna vlast, već samo izvršna. Čim se prihvati da bude zakonodavac, on odmah izaziva rastrojstvo naravnstvenih, verskih, političkih i životnih poredaka. I sve odmah pođe naglavačke. U društvu nastaje velika nesreća kada se umu da sloboda da leti bez obaziranja na Božansku istinu. To je "gnev" Božiji. A o njemu je rečeno: "Prikrij se začas, dokle prođe". U ovom jeku mudrijaške samovolje bolje je od svega sakriti se u prostotu vere. Kao što je za vreme bure bolje sedeti u kući i ne izlaziti sa samouverenošću u borbu sa njom, tako je i u vreme burnog svojeumlja bolje ne izlaziti u borbu i ne hvatati se za oružje mudrijašenja u želji za suprotstavljanjem. Prostota vere je jača od nadmudrivanja. Obuci se u nju, kao u oklop, i odolećeš.

SUBOTA

Kada te negde pozovu, ne sedaj u začelje (Lk.14,8). Ako uopštimo ovaj savet, dobićemo sledeće: uvek i svuda se drži poslednjeg mesta. U tom prostom pravilu je izražena sva bogata sadržina smirenja. Uzmi ga, sedi i razmotri sve moguće slučajeve tvog života, te unapred za sebe u svima njima izaberi poslednji udeo. Tako će se steći praksa smirenja koja će od spoljašnjih dela, malo po malo, preći unutra, i, kao temelj, položiti naslagu smirenja. Vremenom će to seme, potpomagano praksom, da se razvije, te će smirenje, najzad, ispuniti tvoju dušu i telo, i sva spoljašnja dela. I šta će se desiti? Naravnstvena uzvišenost će sijati na tvome čelu i privlačiti sveopšte uvaženje. Na tebi će se ispuniti ono: Jer koji se uzdiže poniziće se, a koji se ponizi, uzdigneće se. Međutim, upražnjavajući smirenje - imaj u vidu jedino njega samog i ništa drugo. Ono samo sobom u dušu unosi blaženo nastrojenje ka dobru. Gde se useli smirenje, prestaju svi unutrašnji nemiri, i nikakve spoljašnje nezgode ne izazivaju porazne utiske. Kao što se talasi, ne susrećući prepreke, bez šuma i udara razlivaju po otvorenom moru, tako i spoljašnje i unutrašnje žalosti ne udaraju u smirenu dušu, već prelaze preko nje, ne ostavljajući traga. To je, da tako kažemo, životna prednost smirenog. Kakva njega samo svetlost odozgo osenjuje, kakve mu se utehe šalju, kakva mu se širina slobodnih dejstava otkriva!.. Zaista, smirenje sve u sebe smešta...

NEDELJA TRIDESETA PO DUHOVIMA

Sveti praoci. Zaista, veliki ljudi! Ako uopštimo misao kojom se određuje njihova veličina, dobićemo sledeće: istinski veliki ljudi su samo oni koji ispunjavaju potvrđnu volju Božiju u odnosu na ljudski rod, budući da mnogo toga biva samo po dopuštenju Božijem. Sa druge strane, ima silnih delatelja koji dejstvuju zaobilazeći volju Božiju, ili joj se čak suprotstavljaju. Oni izgledaju veliki, premda ne sami po sebi, nego zbog velikih protivdejtava koje promisao Božiji preduzima radi poništavanja zla koje su izazvali. Neposrednu volju Božiju o večnom spasenju mi znamo. Međutim, planovi Božiji o vremenskom prebivanju ljudi na zemlji su sakriveni od nas. Zbog toga je nama teško da odredimo ko dejstvuje ispravnije, tj. po volji Božijoj. Samo jedan određeni kriterijum može da se prizna kao nedvosmislen: onaj ko dejstvuje protivno odluci Božijoj o večnom spasenju ljudi ne može se smatrati velikim, ma kakva bila njegova dela, budući da je očigledno da ide protiv otkrivene volje Božije. I premda se ta otkrivena volja Božija ne tiče onoga što je vremensko već onoga što večno, ipak je nesumnjivo da jedna volja Božija ne može protivrečiti drugoj.

SVETI TEOFAN ZATVORNIK
MISLI ZA SVAKI DAN U GODINI

PONEDELJAK

Jer će se svaki ognjem posoliti, i svaka će se žrtva solju posoliti (Mk.9,49). Nešto pre ovoga Gospod je govorio o tome da je neophodno biti spreman na žrtve svake vrste i na svakojaka dela samoodricanja, sa ciljem da se istraje na dobrom putu. Žrtve treba prineti bez razmišljanja, pa makar bile dragocene, kao oko, ili neophodne, kao desna ruka. Jer, ako budeš žalio da prineseš takvu žrtvu, i usled toga skreneš sa pravog puta na krivi, bićeš prinuđen da u budućem životu stradaš večno. I tako, prinosi žrtvu - mučnu i žalosnu ovde, kako bi tamo izbegao mučenje. Bez ovdašnjeg ognjenog očišćenja nije moguće spasti se od večnog ognja. Svako ko želi da se spase dužan je da bude posoljen ognjem, da prođe kroz ognjeno očišćenje. Svi smo mi, po zakonu stvaranja, dužni da sebe prinesemo na žrtvu Bogu. Međutim, svi smo mi nečisti. Zbog toga treba najpre da se očistimo, kako bismo postali žrtva prijatna Bogu. Međutim, onaj ko počne da se čisti, da iz duše odstranjuje strasti, oseća bol kao od žeženja ognjem. Dejstvo unutrašnjeg samoočišćenja je slično dejstvu ognja kojim se čisti metal. Metal nema osećanja. Kad bi ih imao, osećao bi istovremeno i čišćenje i žeženje. Isto to se dešava i sa čovekom koji sam sebe čisti. Čisteći se, on kao da sav biva žežen ognjem. Očišćavajući oganj prolazi kroz sve njegove delove, kao što so prodire u soljeno telo. I samo onaj ko se očišćuje, biva prava bogougodna žrtva.

Zbog toga je neophodno da svako bude posoljen ognjem, slično kao što se u Starom Zavetu svaka žrtva solila pre prinošenja na svespaljivanje.

UTORAK

A što je Bog sastavio čovek da ne rastavlja (Mk.10,9). Tim rečima Gospod utvrđuje neraskidivost braka. Ukazan je samo je dan zakonit povod za razvod - nevernost supružnika. Šta treba raditi ako dođe do teškoća? Pretrpeti! Imamo opštu zapovest: "Nosite bremena jedan drugoga". Tu zapovest treba prvenstveno da ispunjavaju supružnici. Izbegavanje trpljenja umnožava neprijatnosti i sitnice uveličava do te mere da izgledaju velike kao stena. Ali, zbog čega nam je dat um? Da ravnamo životni put! Blagorazumnost nadvladava protivrečnosti na koje nailazi. Ako to nadvladavanje nedostaje, znači da nema životne blagorazumnosti, da nema htenja da se dobro shvati stanje stvari, ili da se u životu nema drugi cilj osim naslade. Sa prestankom naslađivanja, prestaje i međusobna trpeljivost. Što se ide dalje, razvod je sve bliži. Što se više banalizuju ciljevi života, češće se javljaju razvodi i češće dolazi do privremenog nezakonitog življenja. Izvor, dakle, toga zla je u materijalističkom pogledu na svet i život.

SREDA

Sa kakvom se samo ljubavlju Gospod odnosi prema deci (Mk. 10,13-16)! Da, i ko se prema njima ne bi odnosio sa ljubavlju? Što duže čovek živi, sve više voli decu. Kod njih se može videti svežina života, čistota i neporočnost naravi - stvari koje ne mogu da se ne vole. Gledajući na nevinost detinjstva, ponekima dolazi misao da ne postoji prvorodni greh i da svaki čovek pada sam, dospevajući u odrasli uzrast i susrećući protivnaravstvena stremljenja kojima je teško suprotstaviti se. Svako pada sam, ali prvorodni greh ipak postoji. Apostol Pavle u nama vidi zakon greha koji je suprotan zakonu uma. Taj zakon se, kao seme, u početku ne vidi, ali se, potom, otkriva i zavodi čoveka. Slično tome, rođeni od gubavih roditelja, do izvesnog uzrasta na sebi ne ispoljavaju gubu. Kasnije, međutim, ona se otkriva i počinje da ih razjeda, isto kao i njihove roditelje. Šta je bilo sa gubom od tog vremena? Sakrivala se unutra. Tako se prvorodni greh do izvesnog vremena sakriva, a zatim izlazi napolje i čini svoje. Sredina u kojoj se živi može mnogo doprineti prigušivanju ili raskrivanju tog greha. Kada uokolo ne bi bilo grehovnih povoda, sakriveni greh ne bi

imao čime da se hrani. On bi se, može biti, sam po sebi osušio. Međutim, naša beda je u tome što u okolini uvek biva mnogo onoga što mu služi za hranu. Mnogo je greha i u svakom pojedincu i u društvu. Pa ipak, nas ništa ne primorava na greh. Greh je uvek delo slobode: bori se i nećeš pasti. Pada jedino onaj ko neće da se bori. Zbog čega, pak, nećemo da se borimo? Za htenje ili odsustvo htenja nema pravila: "Hoću zato što hoću, i neću zato što neću!" Samovlasnost je izvorno načelo. Dalje od njega se ne može ići.

ČETVRTAK

Neko se obratio Gospodu sa pitanjem: Učitelju blagi, šta mi treba činiti da nasledim život večni? (Mk.10,17). Šta je podstaklo ovo pitanje? Zar nije postojalo Pismo? Zar nisu svake subote čitali zakon za sve? Postojalo je sve - i Pismo, i njegovi tumači. Međutim, u društvu nije postojala jednomislenost. Zbog toga je dolazilo do zabune. Fariseji su govorili jedno, sadukeji drugo, jeseji svoje, Samarjani svoje. U Galileji su se, može biti, čula i mnogobožачka učenja, i svako je isticao svoje učenje sa ubeđenjem. Onaj ko je revnovao za svoje spasenje dolazio je, prirodno, do pitanja: "Šta treba raditi i čemu slediti kako se ne bi pogubila duša?" Naše stanje je vrlo slično tadašnjem. Kakvih samo kod nas nema učenja i u školama i u društvu i u literaturi! Ravnodušni se zbog toga ne brine, ali onaj kome nije svejedno kakvom učenju sledi ne može a da ne traži rešenje. Šta on treba da radi? Kakvo on rešenje može naći? Onakvo kakvo je dao Spasitelj: veruj i živi kao što je zapovedio Bog, a ljudska učenja ne slušaj. Neka oni samo pričaju svoje. I govor naučnika mnogo puta je sličan glasinama i modi: danas jedno a sutra drugo. Ti, pak, pazi jedino na reč Božiju koja ostaje vavek. Ono što je Gospod zapovedio nikakvo mudrovanje ne može da zameni. Sve će se obavezno ispuniti. Jer, Sud će biti po reči Gospodnjoj, a ne po našem umovanju.

PETAK

Čuvši reč Gospodnju da je bogatima teško ući u Carstvo Božije, učenici su pomislili: Pa ko se onda može spasti? Gospod je na to rekao: Ljudima je to nemoguće, ali Bogu nije; jer sve je moguće Bogu (Mk.10,27). Nemoguće je pobediti strast srebroljublja bez dejstva blagodati na srce. Bez blagodati Božije se ne može izaći na kraj niti sa bilo kojom drugom strašću, niti sa bilo kojim grehom koji živi u nama, kao uostalom, ni sa njegovim porodima. Blagodat Božija se daje po veri u Gospoda, u tajnama svete Crkve. Drži se

čvršće svete Crkve Božije, i svih njenih običaja, te će sila Božija, koja pomaže svako dobro, uvek biti sa tobom. Pri tome se, međutim, uvek sećaj da su osvećujući životvorni običaji samo sredstva a ne cilj. Zbog toga im prilazi samo radi toga da bi pod njihovim dejstvom oživeo i razvio blagodatne sile koje su u tebi sakrivene, i da bi, zatim, kao silan muž koji je gotov na svako dobro delo, izašao na svoju delatnost. Ako u sebi zadržiš ono što si primio i ne daš mu da se ispolji u dobrim delima, nećeš biti ispravan, isto onako kao što nije ispravan ni onaj koji se otuđuje od svega crkvenog. Zbog revnitelja pobožnosti koji ne revnuje po razumu, sami običaji blagočastivog života se podvrgavaju prekorima. Ipak, to ne oduzima značaj samim običajima i ustrojstvima, i ne opravdava mudrijaše koji se od njih otuđuju samo iz tog razloga.

SUBOTA

Ne možete služiti Bogu i mamonu (Lk.13,16). Podeljena misao i podeljeno srce čine da čovek nije podesan ni za šta: dvojeđušan čovek nepostojan je u svim putevima svojim (Jak.1,8). On ili ništa ne čini, ili radi, pa onda popravlja, tj. jednom rukom gradi a drugom ruši. Izvor istinski bogougodnog života je tvrda rešenost da se u svemu ugađa Bogu. Ta rešenost usmerava sve čovekove pomisli, želje i osećanja na jedno i, objedinjujući njegovu unutrašnjost, čini da je spreman za dela. Ona unosi jedinstvo u sveukupnost njegove delatnosti, dajući joj jedinstven karakter. Takva dela su uspešna i plodotvorna zbog toga što su puna istinskog života. A od čega se javljaju mlitavost, sporost i besplodnost? Od unutrašnje beživotnosti, a ona, opet, dolazi od unutrašnje razdvojenosti. Ako jedan jedinstveni cilj nije postavljen za zakon života, sva dela se vrše nemarno. Jedna su usmerena na jednu stranu, a druga na drugu i životno zdanje ne može da se izgradi. Izaberi cilj i posveti mu svoj život. Pravi i glavni cilj ukazao je bogopodobnom prirodom čoveka: živo bogoopštenje. U odnosu na taj glavni cilj usmeravaj i pojedinačne ciljeve: "žitejske", građanske, poslovne, službene, naučne, upravne. Kada bi se svi u društvu toga držali, u zajednicu bi se uselio jedan opšti sklad, i sve bi jedan duh ispunio.

ROĐENJE HRISTOVO

Slava Tebi Gospode! Opet smo dočekali svetle dane Hristovog rođenja. Veselimo se sada i radujmo se. Da bi uvećala naše radovanje, sveta Crkva je u ove dane odredila post kao

izvesnu vrstu ograničenja. Završavajući post i približavajući se prazniku, mi osećamo kao da izlazimo na slobodu. Pri svemu tome, ona nikako neće da se mi samo predajemo naslađivanju čula i telesnim zadovoljstvima. Iz starine su ovi dani nazvani svetima. Stoga bi trebalo da i naše veselje bude sveto. A da se neko ne bi, veseleći se, zaboravio, ona nam je stavila u usta kratku pesmu u slavu rođenog Hrista, kojom otrežnjava telo i uzvišuje duh, ukazujući mu na misli dostojne praznika: Hristos se rađa, slavite, i ostalo. Slavite Hrista, i slavite ga tako da se slavoslovljem usladi duša i srce, te zaguši privlačnost svakog nebogougodnog dela i posla, koje obećava nekakvu utehu.

Slaviti Hrista ne znači da treba da mu sastavljamo duge pohvalne pesme, nego da, pomišljajući i slušajući o Njegovom Rođenju, jednostavno iz dubine duše uskliknemo: "Slava Tebi Gospode što si se rodio!" I to je dovoljno. To će biti tiha pesma srca koja će proći nebesa i doći do samoga Boga. Razjasnimo sami sebi šta je za nas učinio Gospod i uvidećemo koliko će biti prirodan takav usklik. Da bi nam to bilo lakše, navešćemo sledeće slučajeve. Zaključanome u tamnici i okovanome car je obećao slobodu. Zatočenik čeka dan, čeka i drugi, mesec, godine... i ne vidi da se obećanje ispunjava. Ipak, on ne gubi nadu, verujući carevoj reči. Najzad, pojavljuju se znaci koji nagoveštavaju skoro ispunjenje nade. Njegova pažnja se napreže. On čuje žagor onih koji se približavaju veselo razgovarajući. Evo, najzad, spadaju katanci i ulazi izbavitelj... "Slava Tebi Gospode!", lako se iz usta zatočenika otima uzvik. "Došao je kraj mome zatočeništvu! Uskoro ću videti svetlost Božiju!" Drugi slučaj: bolesnik, pokriven ranama i raslabljen celim telom, beše isprobao sve lekarije i promenio mnoge lekare. Njegovo trpljenje je na izmaku i gotovo je dospeo u očajničku malodušnost. Ipak mu govore: "Postoji još jedan veoma iskusan lekar koji sve leči, čak i tvoju bolest. Mi smo ga zamolili i on je obećao da će doći". Bolesnik poverova, ponada se i počeo da čeka obećanog... Prolazi jedan čas, drugi - nespokoјstvo ponovo počinje da muči njegovu dušu... Tek predveče neko je došao... dolazi, približava se... otvaraju se vrata i mnogoočekivani ulazi... "Slava Tebi Gospode!", kliče bolesnik. Evo i još jednog slučaja: podigla se strašna oluja, mrak je pokrio lice zemlje, grom iz osnove tresse goru i munje cepaju nebo od kraja do kraja. Zbog toga su svi u strahu. Jednom rečju, nastao je kraj sveta. Međutim, kada pretnja prođe i nebo se razvedri, svako sa olakšanjem uzdahuje: "Slava Tebi Gospode!"

Dovedite ove slučajeve u vezu sa sobom i videćete da se u njima sastoji čitava naša istorija. Strašna oluja "gneva" Božijeg nadvila se nad nama. Međutim, došao je Gospod Pomiritelj i razagnao oluju. Mi smo bili pokriveni ranama grehova i strasti. Međutim, došao je Lekar duša i iscelio nas... Bili smo u okovima ropstva, ali je došao Osloboditelj i raskinuo naše uze. Privijte sve to k svome srcu i osetite svim svojim bićem. Tada nećete moći da se uzdržite, već ćete uzviknuti: "Slava Tebi Gospode što si se rodio!"

Ne trudim se da vam rečima objasnim takvu radost: to nije dostupno rečima. Delo koje je izvršio rođeni Gospod tiče se svakog od nas. Oni koji stupaju u opštenje sa Njim, primaju slobodu, isceljenje, mir. Oni stiču sve to i osećaju sladoš svega toga. Onima koji su sve to iskusili ne treba govoriti: "Radujte se", zato što oni ne mogu a da se ne raduju. Onima, pak, koji to nisu iskusili, zašto i govoriti: "Radujte se", kad ne mogu da se raduju. Onaj ko je vezan po rukama i nogama neće se obradovati, ma koliko mu govorio: "Raduj se izbavljenju". Odakle će doći isceljenje pokrivenom ranama grehova? Kako će uzdahnuti sa olakšanjem onaj koji je uplašen strahotom "gneva" Božijeg? Takvima je jedino moguće reći: "Dođite ka povitome Mladencu koji leži u jaslama i od Njega tražite izbavljenje od svih zala koja su vas zadesila. Jer, taj Mladenac jeste Hristos, Spasitelj sveta".

Želeli bismo da vidimo da se svi raduju ovom radošću i da ne žele da znaju za druge radošti. Međutim, nisu svi koji vode poreklo od Izrailja Izrailjci. Otpočće se sada sa pustim uveseljavanjem, ludovanjem koje raspaljuje pohotu. Doći će do pomodarstva, igranki, maskarada. Onima koji to vole ne vredi govoriti: "Ukrotite se", budući da zatvaraju svoje uši i ne slušaju. Oni svetle dane praznika provode tako da milostivog Gospoda dovode dotle da svoje oči odvraća od nas i da kaže: Odvratnost su meni vaši praznici! I zaista, mnoga naša veselja u društvu su mnogobožačka odvratnost: jedna su direktno prihvaćena iz mnogobožačkog sveta, a druga, premda kasnija, obiluju mnogobožačkim duhom. I kao da se ona naročito izmišljaju u većem broju u dane Božića i Pashe. Zanošeći se njima, mi dajemo knezu sveta, svome mučitelju i Božijem protivniku, povod da kaže Bogu: "Šta si mi naškodio svojim Rođenjem i Vaskrsenjem? Eto, svi k meni idu!" Zato, neka se češće ponavljaju u dubinama našeg srca reči 50. Psalma: Da se opravdaš u rečima svojim i pobediš kada ti sude...

Nas zavodi prosvećena Evropa... Da, tamo su prvo obnovljene mnogobožačke odvratnosti koje su već bile izgnane iz sveta. Odatle su one već prešle i još prelaze k nama. Udahnuvši u sebe taj adski zadah, mi se zanosimo kao da smo poremećeni i kao da nismo pri sebi. Međutim, setimo se dvanaeste godine. Zašto su nam tada dolazili Francuzi? Bog ih je poslao da istrebe zlo koje smo od njih preuzeli. Tada se Rusija pokajala i Bog je pomilovao. Sada smo, čini se, već počeli da zaboravljamo pouku. Ako se otreznimo, naravno, neće biti ništa. Ali, ako ne, može biti da će Gospod ponovo da pošalje na nas naše učitelje kako bi nas naučili pameti i upravili na ispravan put. Takav je zakon pravde Božije: lečiti od greha onim čime smo bili zavedeni na greh. To nisu prazne reči, nego delo koje je potvrđeno glasom Crkve. Znajte pravoslavni da se Bog ne da obmanjivati. Znajući to, veselite se i radujte se sa strahom u ove dane. Osvetite svet li praznik svetlim delima, znanjima i

veseljima kako bi svi koji nas gledaju, rekli: "Kod njih je svetkovina, a ne nekakvo ludo igralište nečastivaca i razvratnika koji ne znaju za Boga".